

การพัฒนาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

วิทยานิพนธ์
ของ
จิรายุ พรหมจักร

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มิถุนายน 2558
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การพัฒนาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

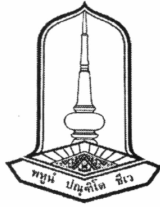
วิทยานิพนธ์
ของ
จิรายุ พรหมจักร

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มิถุนายน 2558

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนายจิรายุ พรหมจักร
แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....

(อาจารย์ ดร.โกวิธน์ เทศบุตร)

ประธานกรรมการ

(อาจารย์บัณฑิตศึกษาประจำคณะ)

.....

(อาจารย์ ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ์)

กรรมการ

(อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก)

.....

(รศ.ดร.ฉลอมรัฐ อินทรีย์)

กรรมการและเลขานุการ

(อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม)

.....

(รศ.ดร.เพชฌิม กิจระการ)

กรรมการ

(อาจารย์บัณฑิตศึกษาประจำคณะ)

.....

(อาจารย์ ดร.สุเทพ ทองประดิษฐ์)

กรรมการ

(ผู้ทรงคุณวุฒิ)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

.....

(ผศ.ดร.พชรวิทย์ จันทร์ศิริสร)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

.....

(ศ.ดร.ประดิษฐ์ เทอดทูล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 30 เดือน ๘.๘. พ.ศ. 2558

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจาก อาจารย์ ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์ ดร.ฉลองรัฐ อินทรีย์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม อาจารย์ ดร.โกวัฒน์ เทศบุตร ประธานกรรมการสอบ รองศาสตราจารย์ ดร.เผชญิ กิจระการ กรรมการสอบ และอาจารย์ ดร.สุเทพ ทองประดิษฐ์ กรรมการสอบ/ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาให้คำแนะนำและตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องตลอดมา ผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหาสารคาม ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ จนกระทั่งผู้วิจัยสามารถวิจัยครั้งนี้เป็นผลสำเร็จ

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันทศิริศิริ คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อาจารย์วิชัย ธนะคำดี ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศและติดตามการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 อาจารย์ลิขิต ศรีอุตร ผู้อำนวยการ สถานศึกษา อาจารย์มรกต หมั่นวิศา ครูชำนาญการพิเศษ และอาจารย์จรรยา แก้วสอนเมือง ครูชำนาญการพิเศษ ผู้เชี่ยวชาญที่ช่วยตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

ขอขอบพระคุณ ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองบัวลำภู เขต 2 ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และให้ความกรุณาตอบแบบสอบถาม สัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่มในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ทุกท่าน

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ นิสิตปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม รุ่น พ. 25 ทุกท่านที่ให้การสนับสนุน ให้กำลังใจแก่ผู้วิจัย และขอขอบ พระคุณครอบครัวของผู้วิจัยที่คอยให้กำลังใจ และกำลังใจทวิต่อผู้วิจัยเสมอมา ส่งผลให้การวิจัยครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ของงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอน ให้ผู้วิจัยเป็นผู้ที่มีความวิริยะอุตสาหะ มานะ พยายามจนประสบผลสำเร็จในการศึกษา

จิรายุ พรหมจักร

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2
ผู้วิจัย	นายจิรายุ พรหมจักร
กรรมการควบคุม	อาจารย์ ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ฉลอมรัฐ อินทรีย์
ปริญญา	กศ.ม. สาขาวิชา การบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีที่พิมพ์ 2558

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา 2) พัฒนาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยแบ่งงานวิจัยออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา โดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 จำนวน 128 คน จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับสถานศึกษา โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยใช้สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. สภาพปัจจุบันการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการบริหารงานวิชาการ และด้านการบริหารงบประมาณอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไปอยู่ในระดับมาก
2. สภาพที่พึงประสงค์การบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน
3. การพัฒนาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ที่ได้เป็นกระบวนการพัฒนาตามหลักการบริหารแบบ PDCA อันเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วม ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ขั้นที่ 1) สร้างความเข้าใจร่วมกัน

ขั้นที่ 2) การเลือกปัญหา วิเคราะห์ปัญหาเพื่อหาแนวทางพัฒนา ขั้นที่ 3) นำไปปฏิบัติ ขั้นที่ 4) ติดตามประเมินกระบวนการ ขั้นที่ 5) ปรับปรุงและพัฒนา

TITLE	Development of Participation Administration Guideline of the Primary School Committees in the Nong Bua Lampu Educational Service Area Zone 2		
AUTHOR	Mr. Jirayu Prommajak		
ADVISORS	Dr. Surachet Noirid and Assoc. Prof. Dr. Chalongrut Intree		
DEGREE	M.Ed.	MAJOR	Educational Administration
UNIVERSITY	Maharakham University	DATE	2015

ABSTRACT

The study of the development of participation administration guideline of the primary school committees in the Nong Bua Lampu Educational Service Area Zone 2 aimed to 1) study current and desirable conditions of the participation administration of the primary school committees and 2) develop the guideline for the participation administration of the primary school of committees in the Nong Bua Lampu Educational Service Area Zone 2. The research consisted of two phrases: investigating the current and desirable conditions of the participation administration of the primary school committees by using a questionnaire toward the 128 persons in the sampling group of the school of committees in the Nong Bua Lampu Educational Service Area Zone 2 in the first phrase and developing the guideline for the participation administration of the primary school of committees by using the structured-interview and focused group discussion in the second phrase. Statistics used in data analysis were percentage, mean and standard deviation.

The results of the research were as follows

1. The current condition of the participation administration of the primary school committees in the Nong Bua Lampu Educational Service Area Zone 2 in overall was moderate; in all items; namely, academic and budget administration were in moderate level while personnel and general administration were in a high level.
2. The desirable condition of the participation administration of the primary school committees in the Nong Bua Lampu Educational Service Area Zone 2 was high in overall while in all items were all at high level.
3. The development of the participation administration guideline of the primary school committees in the Nong Bua Lampu Educational Service Area Zone 2 was developed under the PDCA scheme in which the

participation administration development consisted of 5 steps; 1) creating common understanding, 2) selecting and analyzing problems, 3) implementing, 4) monitoring and 5) improving.

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	คำถามของการวิจัย	4
	ความมุ่งหมายของการวิจัย	4
	ความสำคัญของการวิจัย	4
	ขอบเขตของการวิจัย	4
	นิยามศัพท์เฉพาะ	6
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
	การบริหารสถานศึกษา	8
	แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม	25
	หลักการ แนวคิดของการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วม	32
	การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	41
	คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	53
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	68
	งานวิจัยในประเทศ	68
	งานวิจัยต่างประเทศ	79
3	วิธีดำเนินการวิจัย	84
	ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหาร แบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานองบัวลำภู เขต 2	84
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	84
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	85
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	87
	การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล	87
	ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานองบัวลำภู เขต 2	89
	ผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยในระยะที่ 2	89
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	89
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	89
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	90

บทที่	หน้า
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล	91
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	91
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	94
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	94
ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	94
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	95
ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหาร แบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2	95
ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2	121
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	132
ความมุ่งหมายของการวิจัย	132
สรุปผล	132
อภิปรายผล	137
ข้อเสนอแนะ	142
บรรณานุกรม	144
ภาคผนวก	151
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ	152
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย	155
ภาคผนวก ค ค่าดัชนีความสอดคล้อง ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม และค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถาม	173
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์	179
ภาคผนวก จ ภาพการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม	186
ประวัติย่อของผู้วิจัย	188

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	65
2	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดของโรงเรียนและสถานภาพ	85
3	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม แสดงจำนวนและร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานะภาพ ตำแหน่ง และขนาดของโรงเรียน	95
4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการบริหารแบบมี ส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยรวม และจำแนกตาม ขนาดโรงเรียน ($n = 120$)	96
5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการบริหารแบบมี ส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ด้านการบริหารงาน วิชาการ โดยรวม รายข้อและจำแนกตามขนาดโรงเรียน ($n = 120$)	98
6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการบริหารแบบมี ส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ด้านการบริหารงบประมาณ โดยรวม รายข้อและจำแนกตามขนาดโรงเรียน ($n = 120$)	102
7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการบริหารแบบมี ส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ด้านการบริหารงานบุคคล โดยรวม รายข้อและจำแนกตามขนาดโรงเรียน ($n = 120$)	104
8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการบริหารแบบมี ส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยรวม รายข้อและจำแนกตามขนาดโรงเรียน ($n = 120$)	107
9	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมี ส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยรวม และจำแนก ตามขนาดโรงเรียน ($n = 120$)	109
10	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมี ส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ด้านการบริหารงานวิชาการ โดยรวม รายข้อและจำแนกตามขนาดโรงเรียน ($n = 120$)	110

11	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ด้านการบริหารงบประมาณ โดยรวม รายข้อและจำแนกตามขนาดโรงเรียน (n = 120)	113
12	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ด้านการบริหารงานบุคคล โดยรวม รายข้อและจำแนกตามขนาดโรงเรียน (n = 120)	116
13	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยรวม รายข้อและจำแนกตามขนาดโรงเรียน (n = 120)	116
14	แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ด้านการบริหารงานวิชาการ	122
15	แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ด้านการบริหารงบประมาณ	123
16	แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ด้านการบริหารงานบุคคล	124
17	แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ด้านการบริหารงานทั่วไป	125

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 ภาพรวมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล	15
2 ขอบข่ายและภารกิจการบริหารและจัดการศึกษา	24
3 วงจรการมีส่วนร่วม	30
4 รูปแบบกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา	35
5 แนวทางการติดตามประเมินกระบวนการแบบมีส่วนร่วม	130
6 แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2	131

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้ระบุใน มาตรา 8 ว่าด้วยการจัดการศึกษา และในมาตรา 9 ข้อ 6 มีใจความว่า การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมมีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามมาตรา 39 ว่าให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้าน วิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไป ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง และใน มาตรา 40 ได้บัญญัติไว้ว่า ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาประกอบด้วย ผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทน องค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ และให้ผู้บริหาร สถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษา ร่วมระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชน ที่มีความรอบรู้ ความชำนาญ และนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมกับการศึกษาในการจัด การศึกษา (กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ. 2554 : 186 -194)

การปฏิรูปการศึกษาครั้งนี้ นอกจากจะเน้นการปฏิรูประบบและกระบวนการจัดการศึกษา แล้วยังเน้นในส่วนที่เป็นแนวทาง หลักการโครงสร้าง และระบบบริหารให้เป็นส่วนสำคัญในการ สนับสนุนการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบให้บรรลุวัตถุประสงค์ คือคุณภาพการศึกษา ด้วยเหตุนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 จึงกำหนดสาระการปฏิรูปให้ครอบคลุมทุกด้าน เช่น เป้าหมาย หลักการ สิทธิและโอกาส ระบบ การศึกษา แนวทางการจัดการศึกษา โครงสร้างการบริหารจัดการคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาครู และบุคลากรทางการศึกษา งบประมาณทางการศึกษาและสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เป็นการปฏิรูป เพื่อให้มีเอกภาพด้านนโยบายมีความหลากหลายในทางปฏิบัติ โดยยึดหลักการกระจายอำนาจไปสู่เขต พื้นที่การศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับ มีการระดมทรัพยากรจากแหล่ง ต่างๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา โดยยึดหลักการส่งเสริมมาตรฐานและพัฒนาครู คณาจารย์ และ บุคลากรทางการศึกษา ให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กร ปกครองส่วน ท้องถิ่น องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่นมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 : 3 - 11)

การมีส่วนร่วมของประชาชน ถือเป็นหลักการสากลที่อารยประเทศให้ความสำคัญและเป็น ประเด็นหลักที่สังคมไทยให้ความสนใจเพื่อพัฒนาการเมืองเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม สถานศึกษาจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน รับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ได้ถูกกำหนดไว้ในมาตรา 87 ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ประกอบกับ แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2559) ที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการ กำหนดนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจไปยังภาคเอกชน ประชาชน ประชาสังคม

และภาคส่วนของสังคมได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการศึกษา และส่งเสริมการศึกษาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน องค์กรทางศาสนา และเอกชนจัด และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมกัน (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2553 : 25 - 26) และแนวนโยบายแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2552-2559 คือ ต้องเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการโดยเร่งรัดกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาไปสู่สถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ประชาชน ประชาสังคม และทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารจัดการศึกษา สนับสนุน ส่งเสริม การศึกษา ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ และการลงทุนเพื่อการศึกษา ตลอดจนบริหารจัดการและ ใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมให้การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการศึกษา พัฒนาความเป็นสากลของการศึกษาเพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน และเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ขณะเดียวกันสามารถอยู่ร่วมกับพลโลกอย่างสันติสุข มีการพึ่งพาอาศัยและเกื้อกูลกัน ดังนั้นสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกแห่ง จะต้อง มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อทำหน้าที่กำกับ ส่งเสริมและสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา เพื่อให้สอดคล้องและตอบสนองกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มุ่งหวัง ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ สถานศึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน ขณะเดียวกันก็ต้องทำงานร่วมกับผู้บริหาร สถานศึกษาและคณะครูโดยตระหนักถึงความเป็นเจ้าของร่วมกัน (คณะรัฐมนตรี. 2553 : เว็บไซต์)

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นตัวแทนของประชาชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในเขตชุมชน ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในชุมชนเพื่อให้สถานศึกษามีความ เข้มแข็ง สามารถบริหารจัดการศึกษาด้วยตนเองได้ตามกรอบที่กฎหมายกำหนด จึงมีความหลากหลาย ของบุคคลที่เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการจึงเอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ที่ต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ต่างๆ บุคคลที่ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาจึงมีความสำคัญมาก เพราะ บุคคลดังกล่าวมีบทบาทหน้าที่พัฒนาสถานศึกษา กำหนดความต้องการในการปรับปรุงสถานศึกษาให้ บรรลุเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษา และเป็นตัวแทนของชุมชนในท้องถิ่นที่สามารถรู้สภาพปัญหา และความต้องการของชุมชน เพราะฉะนั้นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงควรที่จะเข้าใจ บทบาทหน้าที่และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา อันจะช่วยให้การศึกษาของโรงเรียนมีประสิทธิภาพ และได้ผลผลิต คือ นักเรียนที่มีคุณภาพ ในขณะที่เดียวกันการจัดการศึกษาได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบการ บริหารจัดการตั้งแต่ระดับชาติระดับจังหวัด จนถึงระดับโรงเรียนเป็นการบริหารจัดการโดยองค์คณะ บุคคลในทุกระดับ โดยยึดรูปแบบประชาธิปไตยมาช่วยในการตัดสินใจและกำหนดแผนงาน เป็นการ จัดการแบบอาศัยการมีส่วนร่วมของคณะบุคคล ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ กำกับการดำเนินกิจการของ สถานศึกษาให้สอดคล้องกับกฎหมาย กฎระเบียบ ประกาศคำสั่ง และนโยบายของ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการกิจการด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา ให้ความเห็นชอบและเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาตามที่กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการและบุคลากร ทางการศึกษากำหนด และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนดให้เป็น

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน. 2551 : 10)

อย่างไรก็ตาม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ก็ได้สรุปบทบาทหน้าที่ของ
คณะกรรมการสถานศึกษาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาจากอดีตถึงปัจจุบันที่
เป็นปัญหา อุปสรรคต่อการบริหารจัดการแบบองค์บุคคลในระดับสถานศึกษา ไว้ดังนี้
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานยังขาดความชัดเจนเรื่องบทบาทหน้าที่ว่าตนเองจะทำอะไร
ทำอะไร และทำเพื่ออะไร บุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการส่วนใหญ่ได้รับการร้องขอจาก
สถานศึกษามากกว่าได้รับการคัดสรรจากกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างแท้จริงทำให้ขาดความกระตือรือร้น
ในการทำหน้าที่ของคณะกรรมการ วิธีการทำงานร่วมกันยังขาดทักษะ และประสบการณ์ เช่น ทักษะ
ร่วมประชุมตัดสินใจ เป็นต้น สถานศึกษาส่วนหนึ่งยังคิดว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็น
เพียงผู้สนับสนุนด้านทรัพยากรทางการศึกษามากกว่าเป็นผู้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินงาน
ร่วมรับผลที่เกิดขึ้นและกรรมการสถานศึกษาส่วนหนึ่งยังคิดว่าการบริหารจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของ
สถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นเพียงที่ปรึกษา หรือผู้ปฏิบัติตามการร้องขอจาก
สถานศึกษา กรรมการสถานศึกษาแต่ละคนมีภาระงานมากการประชุมจึงขาดความต่อเนื่องและขาด
ความพร้อมเพรียง ระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารขาดคุณภาพจึง เป็นจุดอ่อนที่สำคัญของการ
บริหารจัดการ การนำข้อมูลไปใช้เพื่อพิจารณาของคณะกรรมการเพื่อการตัดสินใจ การแก้ปัญหาหรือ
พัฒนางานการศึกษาส่วนใหญ่จะอยู่บนพื้นฐานของความรู้สึก และ ประสบการณ์เดิม (สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 : 21-22)

จากสภาพและปัญหาดังกล่าว สอดคล้องกับปัญหาการจัดการศึกษาและการบริหารงานของ
โรงเรียนบ้านบุญทัน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ที่เปิด
โอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมกับบุคลากรในโรงเรียนในภารกิจ 4 งานหลัก คือ
ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป แต่ก็ยังไม่
สามารถให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและการบริหารทุกขั้นตอนได้อย่างเต็มที่ ทั้งนี้อาจ
เกิดจากการประสานงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไม่เป็นเอกภาพและต่อเนื่อง หรือทางโรงเรียนไม่ได้
เห็นและตระหนักถึงบทบาทและความสำคัญของการมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นต้น จึงทำให้ไม่ได้รับ
ความร่วมมือจากผู้ปกครองและชุมชนเท่าที่ควร และปัจจุบันโรงเรียนยังไม่มีแนวทางที่จะแก้ไขและ
พัฒนาการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนอย่างชัดเจน ดังนั้น ผู้วิจัยซึ่งเป็นครูผู้สอน และดำรงตำแหน่ง
หัวหน้าแผนงานวิชาการในโรงเรียนดังกล่าวซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของฝ่ายบริหารสถานศึกษา จึงมีแนวคิด
ที่จะศึกษาสภาพ ปัญหาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการจัดการศึกษาใน
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภูเขต 2
เป็นอย่างไรในปัจจุบัน เพื่อให้ได้แนวทางของการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
หนองบัวลำภู เขต 2

คำถามของการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 เป็นอย่างไร
2. แนวทางของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 เป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2
2. เพื่อศึกษาแนวทางของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

ความสำคัญของการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง มีแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ
2. เป็นข้อมูลสารสนเทศเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเพื่อนำไปสู่การทำงานร่วมกันของสถานศึกษากับคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 อย่างมีประสิทธิภาพ
3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 มีข้อมูล สารสนเทศในการวางแผน ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับสถานศึกษาในสังกัด จากหน่วยงานระดับปฏิบัติและตรงประเด็นปัญหา

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้
ขอบเขตเนื้อหา

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 1-20) ที่กำหนดให้ทำหน้าที่กำกับส่งเสริมและสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา 12 ประเด็น และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2547 : 13-16) ได้ภารกิจการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับสถานศึกษา 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และบริหารทั่วไปได้ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

ระยะที่ 1

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภูเขต 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 105 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภูเขต 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 32 โรงเรียน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ ร้อยละ 25 (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. 2553 : 36 ; อ้างอิงมาจาก Yamane. 1973 : 1088-1089) โดยใช้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนละ 4 คน รวม 128 คน

ระยะที่ 2 เพื่อศึกษาแนวทางของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาแนวทางการพัฒนาของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับสถานศึกษาจากการสัมภาษณ์ ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทนครู ผู้ทรงคุณวุฒิ (ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน) และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในสถานศึกษาที่เป็นที่ยอมรับ และเป็นแบบวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ที่นำคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โรงเรียนละ 4 คน รวม 12 คน ได้แก่

1.1 โรงเรียนบ้านโนนมะค่าพรมนุสรณ์ราษฎร์บำรุง อำเภอสุวรรณคูหา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

1.2 โรงเรียนบ้านขอบเหล็ก อำเภอนากลาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ศึกษานองบัวลำภู เขต 2

1.3 โรงเรียนบ้านโคกทุ่งน้อย อำเภอสุวรรณคูหา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

ตอนที่ 2 ศึกษาจากการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) มาวิเคราะห์เนื้อหา แล้วนำเสนอเป็นแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานผู้ที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มครั้งนี้ คือ

2.1 กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 12 คน เพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการจัดการศึกษาที่เป็นแนวเดียวกันทั้ง 3 ขนาด

2.2 ผู้บริหารการศึกษา ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ จำนวน 1 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สภาพปัจจุบันของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา หมายถึง ระดับของการมีบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาพื้นฐานร่วมกับสถานศึกษาในด้านบริหารงานวิชาการ ด้านบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป ที่ได้มาจากการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
2. สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา หมายถึง ระดับความคาดหวังที่ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาเข้ามาบริหารแบบมีส่วนร่วมในด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้มาจากการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
3. แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับสถานศึกษา หมายถึง ข้อเสนอแนะ วิธีการปฏิบัติที่นำมาใช้ในการแก้ไขอุปสรรค หรือแนวทางที่เหมาะสมและเป็นไปได้ในการนำเอาคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมาบริหารแบบมีส่วนร่วมร่วมรับรู้ ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติงานร่วมประเมินผล ร่วมรับผิดชอบการกำกับส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานในด้านต่างๆ ของสถานศึกษาให้มากขึ้น
4. บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการบริหารสถานศึกษา หมายถึง หน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีส่วนในการบริหารสถานศึกษาในสถานศึกษานั้นๆ โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ
 - 4.1 ด้านบริหารงานวิชาการ มีหน้าที่ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานตามความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและท้องถิ่น ให้ข้อเสนอแนะ ส่งเสริมสนับสนุนในการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมกระบวนการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง และรับทราบและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดระบบและการดำเนินการตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
 - 4.2 ด้านบริหารงบประมาณ มีหน้าที่ให้ความเห็นชอบข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดตั้งและการใช้จ่าย งบประมาณของสถานศึกษา และให้ความเห็นชอบ ข้อเสนอแนะในการออกระเบียบข้อบังคับ ประกาศและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารการเงินและการจัดหารายได้จากทรัพย์สินของสถานศึกษาหรือปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวกับเรื่องนี้ ตามกฎหมาย หรือระเบียบที่กำหนด
 - 4.3 ด้านบริหารงานบุคคล ปฏิบัติตามที่กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนดให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา
 - 4.4 ด้านบริหารงานทั่วไป มีหน้าที่ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะ และให้คำปรึกษาในการจัดทำนโยบายแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น รับทราบ ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะในการปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพการศึกษาและกิจการของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง ตลอดจนนโยบายและแผนของ

กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และความต้องการของชุมชน และท้องถิ่น และรายงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เมื่อสถานศึกษา ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง ตลอดจนนโยบายและแผนของ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และความต้องการของชุมชน และท้องถิ่น ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะ ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน เกี่ยวกับการระดมทรัพยากร เพื่อการศึกษา รวมทั้งปกครอง ดูแล บำรุง รักษาใช้และจัดหา ผลประโยชน์ จากทรัพย์สินของสถานศึกษา ตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ กำหนด ให้ คำปรึกษาในการออกระเบียบข้อบังคับ ประกาศแนวปฏิบัติในการดำเนินงานด้านต่างๆ ของ สถานศึกษา ส่งเสริม ความเข้มแข็งในชุมชนและสร้างความสัมพันธ์กับสถาบันอื่นๆ ในชุมชนและ ท้องถิ่น และปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการของสถานศึกษา ตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ กำหนด ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

5. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง องค์กรบุคคลที่ทำหน้าที่กำกับและส่งเสริม สนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์หรือผู้แทนองค์กรศาสนา ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนครู ผู้อำนวยการสถานศึกษา

6. ขนาดโรงเรียน หมายถึง ประเภทของโรงเรียนที่ใช้จำนวนของนักเรียนในการแบ่งเกณฑ์ โดยแบ่งออกเป็น 3 ขนาดดังนี้

- 6.1 โรงเรียนขนาดเล็ก มีนักเรียน 120 คน ลงมา
- 6.2 โรงเรียนขนาดกลาง มีนักเรียน 121 - 300 คน
- 6.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ มีนักเรียนมากกว่า 300 คน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กระบวนการวิจัยเป็นเชิงบรรยายหรือพรรณนา (Descriptive Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. การบริหารสถานศึกษา
2. แนวคิด และทฤษฎีการบริหารแบบมีส่วนร่วม
3. หลักการ แนวคิดของการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วม
4. การพัฒนาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วม
5. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

การบริหารสถานศึกษา

1. ความหมายของการบริหารสถานศึกษา

การบริหารการศึกษาเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา มีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 10) ได้ให้ความหมายของ การบริหารสถานศึกษาว่าเป็นการดำเนินงานตามขอบข่ายงานครบทั้งงานบริหารทั่วไป งานธุรการ งานวิชาการ งานปกครองนักเรียน งานบริการ งานสถานศึกษากับชุมชน และงานอาคารสถานที่

นิพนธ์ กีนาวงค์ (2547 : 36) ได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษาไว้

- 3 ลักษณะ โดยสรุปความหมายไว้ดังนี้

การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การทำงานร่วมกันของกลุ่มคนในการให้บริการทางการศึกษาแก่นักเรียน โดยทำให้เกิดความร่วมมือกันทั้งครู ผู้ปกครอง นักเรียน และประชาชนทั่วไป

การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การใช้ทรัพยากรทางการบริหารให้เกิดประโยชน์สูงสุดเพื่อพัฒนาคุณภาพของพลเมือง โดยวิธีจัดการองค์การ การสั่งการ และการอำนวยความสะดวกตามนโยบายของรัฐ

การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การนำ การควบคุมระบบ การจัดกิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมกันดำเนินการทั้งครู ผู้ปกครอง นักเรียน และประชาชนทั่วไปเพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุกๆ ด้าน เพื่อให้บุคคลมีคุณลักษณะที่ดีตรงตามความต้องการของสังคมโดยการใช้กระบวนการต่างๆ และเทคนิควิธีที่หลากหลายทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน

กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ (2554 : 2) ได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษาว่า หมายถึง การบริหารกิจการทุกชนิดในสถานศึกษาหรือโรงเรียนที่เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพที่สุด

สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ (2554 : 51) ได้ให้ความหมายของ การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มบุคคล เพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพทั้งความรู้ ความคิด ความสามารถ และความเป็นคนดี และยังหมายถึงการดำเนินงานของกลุ่มบุคคลซึ่งอาจเป็นการดำเนินงานของครูใหญ่ร่วมกับครูน้อยในโรงเรียน อธิการบดีร่วมกับอาจารย์ในมหาวิทยาลัย รัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการร่วมกับอธิบดีกรมต่างๆ และอาจารย์ในสถาบันการศึกษาต่างๆ และกลุ่มบุคคลเหล่านี้ต่างร่วมมือกันพัฒนาคนให้มีคุณภาพทั้งสิ้น

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษาเป็นกระบวนการที่เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ที่ผู้บริหารทางการศึกษาใช้ในกิจกรรมทางการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งในระบบและนอกระบบ ด้วยเทคนิควิธีการที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ และได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาควบคู่กันไป ส่งผลทำให้ผู้เรียนเป็นคนดีของสังคมและมีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาชาติ

2. หลักการบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษาจะดำเนินงานโดยใช้กระบวนการซึ่งมีนักวิชาการศึกษาได้ให้แนวคิดไว้หลายอย่าง ดังนี้

รังสรรค์ มณีเล็ก (2547 : 314 - 315) ได้กล่าวถึง หลักการบริหารการศึกษา และได้สรุปเป็นประเด็น ดังนี้

1. การกระจายอำนาจเป็นการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน สำหรับประเทศไทยจะมีการกระจายอำนาจจากส่วนกลาง และเขตพื้นที่การศึกษาไปยังสถานศึกษา
2. การบริหารตนเอง สถานศึกษามีการตัดสินใจด้วยตนเองมากขึ้นภายใต้การบริหารเป็นองค์คณะบุคคล
3. การบริหารแบบมีส่วนร่วม ผู้เกี่ยวข้องสามารถเข้ามามีส่วนร่วมกำหนดนโยบายและแผนร่วมตัดสินใจ ร่วมกำหนดหลักสูตรท้องถิ่น ร่วมคิด ร่วมทำ
4. ภาวะผู้นำแบบเกื้อกูล เป็นภาวะผู้นำที่เน้นการสนับสนุน และอำนวยความสะดวก
5. การพัฒนาทั้งระบบปรับปรุงโครงสร้างและวัฒนธรรมองค์กรโดยการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบและได้รับความเห็นชอบรวมทั้งได้รับการสนับสนุนจากผู้เกี่ยวข้อง
6. ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้สถานศึกษาต้องพร้อมให้มีการตรวจสอบ เพื่อให้การบริหารและการจัดการศึกษาเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้

Cheng Yin Cheing (คนอง สวัสดิรักษ์. 2547 : 56 - 57 ; อ้างอิงมาจาก Cheng Yin Cheing. 1966) ได้ให้หลักการบริหารในโรงเรียน หรือใช้โรงเรียนเป็นฐานโดยทั่วไป ซึ่งประกอบด้วย

1. หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization)
2. หลักการมีส่วนร่วม (Participation or Collaboration or Involvement)

3. หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน (Return Power to people)

4. หลักการบริหารตนเอง (Self Managing)

5. หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล (Check and Balance)

กระทรวงศึกษาธิการ (2550 : 8-10) ได้กำหนดหลักการบริหารสถานศึกษาที่สำคัญ ไว้ดังนี้

1. มีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ อันได้แก่ ความเป็นเอกภาพในการกำหนดนโยบายในการจัดการศึกษา มีมาตรฐานและทิศทางการจัดการศึกษาเหมือนกัน โดยส่วนกลางกำหนดนโยบาย ให้คำปรึกษา ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษา

2. มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปสู่คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไปโดยคณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรง

3. ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษาเป็นการเปิดโอกาสให้บุคคล ชุมชน สถาบันสังคมต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยมีการระดมทรัพยากรต่าง ๆ จาก ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือแก้ไขปัญหาหรือหาแนวทางการพัฒนาการศึกษา เช่น ความคิด ความรู้ ความสามารถ แรงงาน เงินทุน วัสดุ และอื่น ๆ เป็นต้น

Diane Tracy (พชรวิทย์ จันทศิริศิริ. 2554 : 94 ; อ้างอิงมาจาก Diane Tracy. 1990 : unpagged) ได้เสนอหลัก 10 ประการสำหรับการบริหารงานในองค์กรเพื่อให้งานเกิดประสิทธิภาพ ไว้ดังนี้

1. การบอกให้ทราบถึงความรับผิดชอบแต่ละบุคคลคืออะไร
2. การให้อำนาจ บทบาทเท่ากับความรับผิดชอบแต่ละบุคคลคืออะไร
3. การกำหนดมาตรฐานการทำงาน
4. การสนับสนุน พัฒนา ฝึกอบรมตามที่ต้องการ
5. การให้ความรู้และข้อมูลสารสนเทศ
6. การสะท้อนผลงานให้ทราบ
7. การยอมรับในผลงานและความสำเร็จ
8. การให้ความเชื่อใจ
9. การยอมรับข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้น
10. การให้เกียรติและนับถือ

ลูเทอร์ กุลิก และลินดอล เออร์วิค (สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. 2554 : 55 - 56 ; อ้างอิงมาจาก Luther Gulik and Urwick. 1937 : unpagged) ได้กล่าวถึงหลักการบริหาร ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการบริหารสถานศึกษา ที่เรียกว่า POSDCORB 7 ประการ ดังนี้

1. Planning (P) หมายถึงการวางแผนหรือวางโครงการอย่างกว้างๆ ว่ามีงานอะไรบ้างที่จะปฏิบัติตามลำดับวางแผนวิธีการปฏิบัติพร้อมด้วยวัตถุประสงค์ของการปฏิบัตินั้นๆ ก่อนลงมือปฏิบัติการ

2. Organizing (O) หมายถึงการจัดรูปโครงการหรือเค้าโครงของการบริหาร กำหนดอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานย่อยหรือตำแหน่งต่างๆ ของหน่วยงานให้ชัดเจนพร้อมด้วยกำหนดลักษณะและวิธีการติดต่อกัน

3. Staffing (S) หมายถึงการบริหารงานอันเกี่ยวกับตัวบุคคลหรือเจ้าหน้าที่ทุกประเภทของหน่วยงานตั้งแต่การแสวงหาคนมาทำงานการบรรจุแต่งตั้งการฝึกอบรมและพัฒนาบุคคลที่จะบรรจุแต่งตั้งไว้แล้วการบำรุงขวัญการเลื่อนขั้น ตลอดจนการพ้นจากงานและบำรุงรักษาสภาพการทำงานที่ดีมีประสิทธิภาพให้คงอยู่ตลอดไป

4. Directing (D) หมายถึงการวินิจฉัยสั่งการหลังจากได้วิเคราะห์และพิจารณาวางแผนงานโดยรอบคอบแล้ว รวมทั้งการติดตามดูแลให้มีการปฏิบัติตามคำสั่งนั้นๆ ในฐานะผู้บริหารเป็นผู้บังคับบัญชาในหน่วยงาน

5. Coordinating (Co) หมายถึง การประสานงานหรือสื่อสารสัมพันธ์หน่วยงานย่อยหรือตำแหน่งต่างๆ ภายในองค์การหรือสำนักงานใหญ่เพื่อก่อให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพไม่มีการซ้ำซ้อนหรือขัดแย้งกัน

6. Reporting (R) หมายถึง การเสนอรายงานไปยังผู้บังคับบัญชาหรือไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งเบื้องบนและเบื้องล่างการเสนอรายงานทำให้ผู้บังคับบัญชาทราบความก้าวหน้าของงานทุกระยะสะดวกแก่การประสานงานกับหน่วยงานอื่น

7. Budgeting (B) หมายถึง การจัดทำงานประมาณการเงินการวางแผนหรือโครงการในการใช้จ่ายเงินการบัญชีและการควบคุมดูแลการใช้จ่ายเงินหรือตรวจสอบบัญชีโดยรอบคอบและรัดกุม

เฮนรี ฟาโยล์ (สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. 2554 : 52 – 54 ; อ้างอิงมาจาก Henri Fayol. n.d.) ได้นำเสนอหลักการบริหารงาน 14 ประการ (Fayol's Fourteen Principles of Management) ซึ่งมีดังต่อไปนี้ คือ

1. การจัดแบ่งงาน (division of work) หลักการก็คือการทำให้คนจำนวนมากที่ต้องมาทำงานร่วมกัน ได้มีการจัดแบ่งหน้าที่ตามความสามารถ หรือความเชี่ยวชาญพิเศษของแต่ละคน เพื่อให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. การมีอำนาจหน้าที่ (authority) ผู้จัดการต้องสามารถออกคำสั่งได้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ทำให้คำสั่งที่ออกไปนั้นมีความถูกต้องและเกิดความรับผิดชอบควบคู่กันไป เมื่อใดที่มีการใช้อำนาจหน้าที่ เมื่อนั้นความรับผิดชอบก็ต้องติดตามไปด้วย

3. ความมีวินัย (discipline) ผู้ใต้บังคับบัญชา หรือพนักงานต้องเชื่อฟัง และเคารพกฎเกณฑ์ขององค์การ การที่คนจะมีวินัยที่ดีนั้นเกิดจากความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ มีความเข้าใจที่ชัดเจนระหว่างฝ่ายจัดการและคนทำงาน ทั้งนี้ เมื่อมีการทำผิดกฎระเบียบขององค์การ ก็จะมีผลทำให้ได้รับโทษ

4. เอกภาพของสายบังคับบัญชา (unity of command) พนักงานหรือลูกจ้างทุกคนจะได้รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว สายบังคับบัญชาจะมีลักษณะเป็นทอดๆไปแต่ละคนจะรู้ว่าใครคือเจ้านายของตน

5. เอกภาพในทิศทาง (unity of direction) แต่ละคนในกลุ่มกิจกรรมขององค์การจะมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน รับแผนเดียว และจากหัวหน้าเดียว

6. ผลประโยชน์ของหมู่คณะจะต้องเหนือผลประโยชน์ส่วนตน (Subordination of Individual Interests to the General Interests) คนที่เข้ามาทำงานในองค์การนั้นจะต้องยอมรับว่าผลประโยชน์ขององค์การจะต้องมาเหนือผลประโยชน์ส่วนตน

7. มีระบบค่าตอบแทนที่ยุติธรรม (remuneration) คนทำงานแม้จะต้องเห็นผลประโยชน์ขององค์การเหนือผลประโยชน์ส่วนตน แต่องค์การก็ต้องทำหน้าที่จัดระบบค่าตอบแทนให้เหมาะสมแก่ความสามารถและเป็นไปอย่างยุติธรรม

8. ระบบการรวมศูนย์ (centralization) การรวมศูนย์ในที่นี้หมายถึงระดับของการที่ผู้ใต้บังคับบัญชาจะมีส่วนในการตัดสินใจอย่างไร การจะกระจายอำนาจ หรือรวมอำนาจเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม ประเด็นจะอยู่ที่ว่าทำอย่างไรจึงจะรวมศูนย์ได้ในแต่ละกรณี แนวคิดนี้มองเห็นความจำเป็นขององค์การที่ต้องมีศูนย์รวมอำนาจ

9. สายบังคับบัญชา (scalar chain) หมายถึงสายบังคับบัญชาจากระดับสูงลงมาสู่ระดับต่ำสุด สายการสื่อสารติดต่อก็คจะเป็นไปตามนี้ คือจะเป็นไปตามระดับชั้น อย่างไรก็ตาม ถ้าสายการบังคับบัญชาก่อให้เกิดการเสียเวลาล่าช้า ก็ให้มีการข้ามชั้นตอนได้ และทั้งนี้ต้องเป็นข้อตกลงระหว่างส่วนงานที่เกี่ยวข้อง

10. ความเป็นระบบระเบียบ (order) หมายความว่า คนที่ดี หรือวัสดุอุปกรณ์ทั้งหลายก็จะต้องอยู่ในที่อันเหมาะสมในเวลาอันเหมาะสม ความเป็นระบบระเบียบนี้ในบางส่วนหนึ่งหมายความว่าถ้าเกิดการเปลี่ยนแปลง เช่นคนป่วยงาน ลางาน ก็สามารถมีคนทดแทนได้ เพราะมีความเป็นระบบทำให้รู้งานกัน

11. ความเท่าเทียมกัน (equity) ในที่นี้ ผู้เป็นหัวหน้าจะต้องมีการตอบสนองต่อผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างมีเมตตา และยุติธรรม การใช้อำนาจของผู้บริหารจะเป็นไปด้วยหลักการ มิใช่จะทำอะไรได้ตามใจ

12. ความมั่นคง และสามัญฐานะของบุคลากร (stability of tenure of personnel) ทั้งนี้โดยมองว่า การที่มีคนเปลี่ยนงานบ่อยๆนั้นจะทำให้งานไม่มีประสิทธิภาพ ฝ่ายบริหารควรวางแผนงานให้สามารถมีการทดแทนกำลังคนกันได้ เมื่อมีตำแหน่งว่างลง

13. การริเริ่มสร้างสรรค์ (initiative) ผู้ใต้บังคับบัญชาจะสามารถมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ที่จะทำงานออกมาได้ในระดับที่สูง

14. วิญญาณแห่งหมู่คณะ (esprit de corps) การสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน มีความราบรื่น และความเป็นปึกแผ่นใน

สรุปได้ว่า หลักการบริหารการศึกษาที่มีหลายรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งล้วนแล้วมีองค์ประกอบหรือขั้นตอนสำคัญที่จะช่วยให้การบริหารบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่วางไว้ประกอบด้วย การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา การวางแผน การจัดองค์การ การจัดงบประมาณการสั่งการ การประสานงาน การติดต่อสื่อสาร การควบคุม การจูงใจ การบำรุงขวัญกำลังใจการประเมินผล และการรายงานผล

3. หลักการจัดการศึกษา

หลักการและแนวทางแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่เน้นการปฏิรูประบบการศึกษา โดยมีเป้าหมายภายในปี 2561 มีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยเน้นประเด็นหลัก 3 ประการ คือ

1. พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเรียนรู้ของคนไทย
2. โอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้ เพิ่มโอกาสการศึกษาและเรียนรู้อย่างทั่วถึง
3. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารและจัดการศึกษา

โดยเพิ่มบทบาทของผู้ที่อยู่ภายนอกกระบวนการศึกษาด้วย

ประเด็นหลักทั้งสามประการนี้จะส่งผลให้คนไทยยุคใหม่ 1) สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รักการอ่านและมีนิสัยใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิต 2) มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา คิดริเริ่มสร้างสรรค์ 3) มีจิตสาธารณะ มีระเบียบวินัย เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม สามารถทำงานเป็นกลุ่ม 4) มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึกและความภูมิใจในความเป็นไทย ยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รังเกียจการทุจริต และต่อต้านการซื้อสิทธิขายเสียงและสามารถก้าวทันโลก (พชรวิทย์ จันทรศิริสิริ. 2555 : 68 - 69)

ทั้งนี้จำเป็นต้องมีกลไกหรือหน่วยงานที่วิเคราะห์ปัญหาของระบบการศึกษาและเรียนรู้ และเชื่อมโยงกับระบบเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม กฎหมาย ฯลฯ ของประเทศและเสนอแนวทางปฏิรูประบบอย่างเป็นขั้นตอน โดยกำหนดประเด็นสำคัญของระบบการศึกษาที่ต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วน ได้ 4 ประการหลัก ด้วยกันดังนี้

1. พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่
2. พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่
3. พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่
4. พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการยุคใหม่

4.1 กระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาให้สถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษา โดยการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษา ให้คำนึงถึงหลักการดังต่อไปนี้

4.1.1 ความพร้อมและความเหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาที่จะสามารถรับผิดชอบดำเนินการตามขีดความสามารถได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.1.2 ความสอดคล้องกับกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศหรือมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะกระจายอำนาจ

4.1.3 ความเป็นเอกภาพด้านมาตรฐานและนโยบายด้านการศึกษา

4.1.4 ความเป็นอิสระและความคล่องตัวในการบริหารและจัดการศึกษา

4.1.5 มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน และผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่

4.1.6 มุ่งให้เกิดผลสำเร็จแก่สถานศึกษา โดยเน้นการกระจายอำนาจให้แก่สถานศึกษาให้มากที่สุดเพื่อให้สถานศึกษานั้นมีความเข้มแข็งและความคล่องตัว

4.1.7 เพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพให้แก่สถานศึกษา

4.1.8 เพื่อให้ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการเป็นผู้ตัดสินใจในเรื่องนั้นๆ โดยตรง

4.2 พัฒนาระบบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลให้มีความโปร่งใส เป็นธรรม และมีระบบการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ

4.3 พัฒนาการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพ

4.5 พัฒนาระบบการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของ ประชาชน ภาคเอกชนและทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาและสนับสนุนการศึกษาและเรียนรู้ให้มากขึ้น เพื่อให้ บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอกชน องค์กร เอกชน องค์กร วิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นทุกภาคส่วนเข้ามา มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและสนับสนุนการศึกษามากขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550 : 151-155) เสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 ไว้ 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป อีกทั้งยังเสนอหลักการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไว้ ดังต่อไปนี้

1. ความพร้อมและความเหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ เขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาที่จะสามารถรับผิดชอบดำเนินการ ตามขีดความสามารถได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ความสอดคล้องกับกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศหรือมติคณะรัฐมนตรี ที่เกี่ยวข้องของกับเรื่องที่จะกระจายอำนาจ

3. ความเป็นเอกภาพด้านมาตรฐานและนโยบายด้านการศึกษา

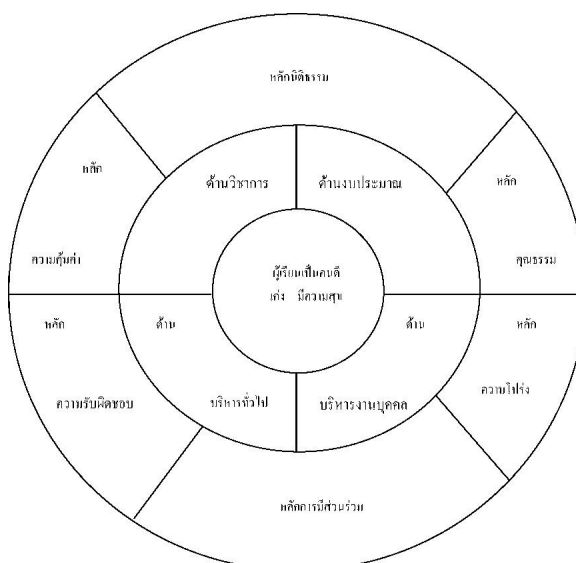
4. ความเป็นอิสระและความคล่องตัวในการบริหารและการจัดการศึกษา

5. มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่

6. มุ่งให้เกิดผลสำเร็จแก่สถานศึกษาโดยเน้นการกระจายอำนาจให้แก่ สถานศึกษาให้มากที่สุด เพื่อให้สถานศึกษานั้นมีความเข้มแข็งและความคล่องตัวเพิ่มคุณภาพและ ประสิทธิภาพให้แก่สถานศึกษาเพื่อให้ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการเป็นผู้ตัดสินใจในเรื่องนั้นๆ โดยตรง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550 : 11-12) กำหนดไว้ว่าการ บริหารจัดการของสถานศึกษามีหน้าที่ให้บริการการศึกษาแก่ประชาชนและเป็นสถานศึกษาของรัฐ จึงต้องนำหลักการว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ซึ่งเรียกกันโดยทั่วไปว่า “ธรรมาภิ บาล” มาบูรณาการในการบริหารและจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งกับโรงเรียนในฐานะที่เป็นนิติบุคคลด้วย ประกอบด้วย 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ 6) หลักความคุ้มค่าคุ้มค่า ดังภาพประกอบ 1 ที่แสดงความสัมพันธ์ดังต่อไปนี้

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550 : 12)

ภาพประกอบ 1 ภาพรวมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล

กล่าวโดยสรุป หลักการและกรอบแนวคิดในการจัดการศึกษา ระบบการศึกษาและการเรียนรู้ตามแนวทางแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ต้องเน้นการพัฒนาการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ส่งเสริมและยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาอย่างยั่งยืน เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า รวมถึงระบบการบริหารจัดการที่มีธรรมาภิบาล มีการกระจายอำนาจและทรัพยากรสู่ท้องถิ่น การเพิ่มโอกาสทางการศึกษา และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนส่งผลให้การศึกษาที่มีสัมฤทธิ์ผลสำหรับผู้เรียนทั่วประเทศ ทั้งในเมืองและชนบททั้งที่มีฐานะดีและยากจน

1. ขอบข่ายการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การบริหารงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามนโยบายการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 ได้บัญญัติไว้ให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ทั้งนี้การปฏิบัติงานในโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพนั้น ผู้บริหารควรดำเนินงานภายในโรงเรียนอย่างมีระบบ โดยมีแผนการดำเนินงานที่แสดงลำดับขั้นตอนของการปฏิบัติงานเป็นกระบวนการ มีการกำหนดบุคลากรที่รับผิดชอบ มีแผนการควบคุมกำกับงานและการประเมินผลงานที่ชัดเจนตามลักษณะของงาน ดังนี้

การบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานด้านวิชาการ เป็นภาระหลักในการดำเนินงานของโรงเรียนเพื่อพัฒนา ผลผลิต คือ นักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษา และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งให้มีการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้

มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการสามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผลประเมินผล รวมทั้งการจัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2550 : 28-30)

1. หลักการและแนวคิด

1.1 ยึดหลักให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนและสังคมอย่างแท้จริง โดยมีครูผู้บริหาร ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วม

1.2 มุ่งส่งเสริมสถานศึกษาให้จัดกระบวนการเรียนรู้ โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด

1.3 มุ่งส่งเสริมให้ชุมชนและสังคมมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งเครือข่ายและแหล่งเรียนรู้

1.4 มุ่งจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานโดยจัดให้มีดัชนีชี้วัดคุณภาพการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้และสามารถตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาได้ทุกช่วงชั้นทั้งระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

1.5 มุ่งส่งเสริมการร่วมมือเป็นเครือข่ายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพในการจัดและพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2. การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาด้านวิชาการ

2.1 ภาระงานด้านการบริหารงานวิชาการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้องขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่

2.1.1 การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น

2.1.2 การวางแผนด้านวิชาการ

2.1.3 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

2.2 ภาระงานด้านการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาต้องขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่

2.2.1 การวางแผนด้านวิชาการ

2.2.2 การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

2.2.3 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

3. ขอบข่ายและภาระงาน

3.1 การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น

3.2 การวางแผนงานด้านวิชาการ

- 3.3 การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
- 3.4 การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
- 3.5 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 3.6 การวัดผล การประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
- 3.7 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
- 3.8 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
- 3.9 การนิเทศการศึกษา
- 3.10 การแนะแนว
- 3.11 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
- 3.12 การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ
- 3.13 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา

และองค์กรอื่น

3.14 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวย
องค์กร หน่วยงานสถานศึกษาประกอบและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

3.15 การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของ
สถานศึกษา

3.16 การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา

3.17 การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าการบริหารงานด้านวิชาการ หมายถึง การให้ความเห็น
ข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับกับความต้องการของท้องถิ่นและ
ความต้องการของผู้เรียน การให้ข้อเสนอแนะและส่งเสริมสนับสนุนในการจัดบรรยากาศ
สภาพแวดล้อม กระบวนการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ เพื่อการปรับปรุงและพัฒนา
คุณภาพการจัด การศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง และการรับทราบ และให้ข้อ เสนอแนะ
เกี่ยวกับการจัดระบบ และการดำเนินการตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

การบริหารงบประมาณ

การบริหารงานด้านงบประมาณ เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับงานธุรการ การเงิน
และพัสดุ เป็นการควบคุมการดำเนินงานทั่วไปของโรงเรียนด้านงานเอกสาร หลักฐานเอกสาร รวมทั้ง
การเงินการพัสดุ ให้ถูกต้องตามระเบียบแบบแผนของทางราชการและเป็นปัจจุบัน ทั้งนี้เพื่อบริการแก่
งานต่างๆ ในโรงเรียนให้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย จึงมุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ
มีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณ
แบบมุ่งเน้นผลงาน ให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษารวมทั้งจัดหารายได้จาก
บริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ส่งเสริมให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน

การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ด้านการบริหารงานงบประมาณ (สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2550 : 52-54)

1. หลักการและแนวคิด

1.1 ยึดหลักความเท่าเทียมกันและความเสมอภาคทางโอกาสการศึกษาของผู้เรียนในการจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.2 มุ่งพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารจัดการงบประมาณตามมาตรฐานการจัดการทางการเงินทั้ง 7 ด้าน เพื่อรองรับการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานดังนี้

1.2.1 การวางแผนงบประมาณ

1.2.2 การคำนวณต้นทุนผลผลิต

1.2.3 การจัดระบบการจัดหาพัสดุ

1.2.4 การบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ

1.2.5 การรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน

1.2.6 การบริหารสินทรัพย์

1.2.7 การตรวจสอบภายใน

1.3 ยึดหลักการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการงบประมาณ โดยจัดสรรงบประมาณให้เป็นลักษณะของวงเงินรวมแก่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาซึ่งอยู่ในระยะของการพัฒนา

1.4 มุ่งเน้นการเสริมสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระบบการจัดการงบประมาณของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาให้มีอิสระในการตัดสินใจมีความคล่องตัวควบคู่กับความโปร่งใส และความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้จากผลสำเร็จของงานและทรัพยากรที่ใช้

2. การกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาด้านงบประมาณ

2.1 ภาระงานด้านการบริหารงบประมาณของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
การศึกษาต้องขอความเห็นชอบของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่

2.1.1 จัดทำแผนงบประมาณและคำขอตังงบประมาณเพื่อเสนอต่อเลขาธิการ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1.2 การจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงินตามที่ได้จัดสรรงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยตรง

2.1.3 การขอโอนและการขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ

2.1.4 การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

2.1.5 การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา

2.2 ภาระงานด้านการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาต้องขอความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่

2.2.1 จัดทำแผนงบประมาณและคำขอตังงบประมาณเพื่อเสนอต่อเลขาธิการ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2.2 การจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงินตามที่ได้จัดสรรงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยตรง

2.2.3 การขอโอนและการขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ

- 2.2.4 การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
 - 2.2.5 การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน
 - 3. ขอบข่ายและภารกิจงาน
 - 3.1 การจัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณเพื่อเสนอต่อ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการและเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วแต่กรณี
 - 3.2 การจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงินตามที่ได้รับจัดสรรงบประมาณ จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยตรง
 - 3.3 การอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรร
 - 3.4 การขอโอนและการขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ
 - 3.5 การรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ
 - 3.6 การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้งบประมาณ
 - 3.7 การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้ผลการผลิตจาก งบประมาณ
 - 3.8 การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
 - 3.9 การปฏิบัติงานอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับกองทุนเพื่อ การศึกษา
 - 3.10 การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา
 - 3.11 การวางแผนพัสดุ
 - 3.12 การกำหนดรูปแบบรายการ หรือคุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์ หรือสิ่งก่อสร้างที่ใช้เงินงบประมาณเพื่อเสนอต่อปลัดกระทรวงศึกษาธิการหรือเลขาธิการคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้วแต่กรณี
 - 3.13 การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการจัดและการจัดหา พัสดุ
 - 3.14 การจัดหาพัสดุ
 - 3.15 การควบคุมดูแล บำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุ
 - 3.16 การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน
 - 3.17 การเบิกเงินจากคลัง
 - 3.18 การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจ่ายเงิน
 - 3.19 การนำเงินส่งคลัง
 - 3.20 การจัดทำบัญชีการเงิน
 - 3.21 การจัดทำรายการทางการเงินและงบการเงิน
 - 3.22 การจัดทำหรือจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียนและรายงาน
- จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การบริหารด้านงบประมาณ หมายถึง การดำเนินงาน เกี่ยวกับ การจัดตั้งงบประมาณการจัดสรรงบประมาณ การตรวจสอบ ติดตามและประเมิน ประสิทธิภาพ การใช้จ่ายงบประมาณ การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา งานการเงิน งานการบัญชี งานการพัสดุและสินทรัพย์

ด้านการบริหารงานบุคคล

การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา เป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา เพื่อดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัวอิสระภายใต้กฎหมาย ระเบียบเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนา มีความรู้ ความสามารถ มีขวัญกำลังใจ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติมีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญประกอบด้วย การจัดทำแผน/โครงการเกี่ยวกับบุคลากร การจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับงาน การสร้างและบำรุงขวัญบุคลากร การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน การร่วมกิจกรรมของชุมชน การประชาสัมพันธ์โรงเรียน การให้บริการแก่ชุมชน และการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและองค์กรต่างๆ ในท้องถิ่นแนวทางการดำเนินงานการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาด้านการบริหารงานบุคคล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2550 : 76-77)

1. หลักการและแนวคิด

1.1 ยึดหลักความต้องการและการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในการบริหารงานบุคคลของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามนโยบาย กฎหมายและหลักเกณฑ์ที่กำหนด

1.2 ยึดหลักความเป็นอิสระในการบริหารงานบุคคลของเขตพื้นที่การศึกษาและ สถานศึกษาตามนโยบาย กฎหมายและหลักเกณฑ์ที่กำหนด

1.3 ยึดหลักธรรมาภิบาล

2. การกระจายอำนาจและการจัดการศึกษาด้านการบริหารงานบุคคล

2.1 ภาระงานด้านการบริหารงานบุคคลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้องขอความเห็นชอบของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่ การวางแผนอัตรากำลัง

2.2 ภาระงานด้านการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาต้องขอความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ การวางแผนอัตรากำลัง

3. ขอบข่ายและภารกิจงาน

3.1 การวางแผนอัตรากำลัง

3.2 การจัดสรรอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

3.3 การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง

3.4 การเปลี่ยนตำแหน่งให้สูงขึ้น การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

3.5 การดำเนินเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือน

3.6 การลาทุกประเภท

3.7 การประเมินผลการดำเนินงาน

3.8 การดำเนินการทางวินัย

3.9 การสั่งพักราชการและการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน

3.10 การรายงานการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ

3.11 การอุทธรณ์และการร้องทุกข์

- 3.12 การออกจากราชการ
- 3.13 การจัดระบบและการจัดทำทะเบียนประวัติ
- 3.14 การจัดทำบัญชีรายชื่อและให้ความเห็นเกี่ยวกับการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชทาน เครื่องราชอิสริยาภรณ์
- 3.15 การส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 3.16 การส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ
- 3.17 การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ
- 3.18 การส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 3.19 การริเริ่มส่งเสริมการขอรับใบอนุญาต
- 3.20 การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาการดำเนินการที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยงานนั้น

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ด้านการบริหารงานบุคคล หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับการวางแผนอัตรากำลัง การกำหนดตำแหน่ง การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง การย้าย การเปลี่ยนแปลงสถานภาพวิชาชีพ การเลื่อนขั้นเงินเดือนและค่าจ้างการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการวินัยและการรักษาวินัย การออกจากราชการ

การบริหารงานทั่วไป

การบริหารงานทั่วไป เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กร ให้บริการ บริหารงานอื่น ๆ บรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสานส่งเสริมสนับสนุน และการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการให้บริการ การศึกษาทุกระดับมุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ขึ้นนวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ส่งเสริมในการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก โดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ด้านการบริหารงานทั่วไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2550 : 103-106)

1. หลักการและแนวคิด

1.1 ยึดหลักให้สถานศึกษามีความเป็นอิสระในการบริหารและจัดการศึกษาด้วยตนเองให้มากที่สุด โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีหน้าที่กำกับ ดูแล ส่งเสริม สนับสนุน และ ประสานงานในเชิงนโยบายให้สถานศึกษาจัดการศึกษาให้เป็นไปตามนโยบายและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ

1.2 มุ่งส่งเสริมประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารและการจัดการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก โดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ตามกฎเกณฑ์ กติกาตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง

1.3 มุ่งพัฒนาองค์กรทั้งระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาให้เป็นองค์กรสมัยใหม่ โดยการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้อย่างเหมาะสมสามารถเชื่อมโยงติดต่อสื่อสารกันได้อย่างรวดเร็วด้วยระบบเครือข่ายและเทคโนโลยีที่ทันสมัย

1.4 การบริหารงานทั่วไปเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยประสานส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารงานอื่น ๆ บรรลุผลตามมาตรฐานคุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยมีบทบาทหลักในการประสานส่งเสริม สนับสนุนการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการบริการการศึกษาทุกรูปแบบ ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยตามบทบาทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตลอดจนการจัดและให้บริการการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร และสถาบันสังคมอื่น

2. การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาด้านการบริหารงานทั่วไป

2.1 ภาระงานด้านการบริหารงานทั่วไปของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่ การศึกษาต้องขอความเห็นชอบของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่

2.1.1 การวางแผนการบริหารงานการศึกษา

2.1.2 การรับนักเรียน (กำหนดแนวทางการรับนักเรียน การจัดโอกาสทางการศึกษา)

2.1.3 การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

การเสนอเกี่ยวกับการจัดตั้ง ยุบ รวมหรือเลิกสถานศึกษาเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตามมาตรา 36 ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546

2.2 ภาระงานด้านการบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษาต้องขอความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษา ได้แก่

2.2.1 การวางแผนการบริหารงานการศึกษา

2.2.2 การรับนักเรียน

2.2.3 การเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการจัดตั้ง ยุบรวมหรือเลิกสถานศึกษา

2.2.4 การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

3. ขอบข่ายและภารกิจงาน

3.1 การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ

3.2 การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา

3.3 การวางแผนการบริหารงานศึกษา

3.4 งานวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน

3.5 การจัดระบบบริหารและพัฒนาองค์กร

3.6 การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน

3.7 งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

3.8 การดำเนินงานธุรการ

3.9 การดูแลสถานที่และสภาพแวดล้อม

- 3.10 การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
- 3.11 การรับนักเรียน
- 3.12 การเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการจัดตั้ง ยุบ รวมหรือเลิก

สถานศึกษา

- 3.13 การประสานจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย
- 3.14 การระดมทรัพยากรเพื่อการการศึกษา
- 3.15 การทัศนศึกษา
- 3.16 งานกิจการนักเรียน
- 3.17 การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
- 3.18 การส่งเสริม สนับสนุนและประสานการจัดการศึกษาของบุคคล

ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

- 3.19 งานประสานราชการกับส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น
- 3.20 การรายงานผลการปฏิบัติงาน
- 3.21 การจัดระบบควบคุมภายในหน่วยงาน
- 3.22 แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลงโทษ

นักเรียน

กล่าวสรุปได้ว่า ด้านการบริหารทั่วไป หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดทำนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษา การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กรการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน งานธุรการ การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา งานปกครองดูแล บำรุงรักษาใช้อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมงาน กิจการนักเรียนงานประชาสัมพันธ์ การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา และจัดระบบควบคุมภายในหน่วยงาน

กล่าวโดยสรุป ภาระหน้าที่การบริงานในสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 และมาตรา 39 วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้กำหนดไว้ 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ มีภาระหน้าที่ 17 อย่าง ด้านการบริหารงานงบประมาณ มีภาระหน้าที่ 22 อย่าง ด้านการบริหารงานบุคคล มีภาระหน้าที่ 20 อย่าง และด้านการบริหารงานทั่วไป มีภาระหน้าที่ 22 อย่าง ดังแสดงในภาพประกอบ 2 ขอบข่ายและภารกิจการบริหารและจัดการศึกษาดังต่อไปนี้

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550 : 118)

ภาพประกอบ 2 ขอบข่ายและภารกิจการบริหารและจัดการศึกษา

แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม

1. ความหมายของการมีส่วนร่วม

ในปัจจุบัน “การมีส่วนร่วม” เป็นที่ยอมรับกันดีในทุกวงการว่าเนื่องจากเป็นปัจจัยนำไปสู่ความสำเร็จในกิจการต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวงการศึกษา ถือว่าการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่น ชุมชน ประชาชนและองค์กรต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานั้น เป็นหลักการสำคัญประการหนึ่งที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการปฏิรูปการศึกษาตามแนวทางที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 โดยมีนักวิชาการศึกษากำนวนไม่น้อยให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

Cohen และ Uphoff (1997 : 213) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า การที่สมาชิกของชุมชนต้องเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องใน 4 ขั้นตอน ซึ่งได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2550 : 16) ได้ให้ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการจูงใจให้ผู้ร่วมปฏิบัติงานในองค์กรได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมมือกันในการพัฒนาปฏิบัติอยู่ด้วยความเต็มใจ

พิชราพร ทวยสงฆ์ (2552 : 2 - 3) ได้ให้ความหมาย ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ว่า การบริหาร ความหมาย คือ กระบวนการวางแผน การจัดการ การสั่งการ และการควบคุมการปฏิบัติการในองค์กร และการใช้ทรัพยากรอื่นๆ ที่ก่อให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร หรืออีกความหมายหนึ่ง คือ กระบวนการทำงานเพื่อก่อให้เกิดการทำงานที่เป็นผลสำเร็จด้วยการใช้บุคคลและทรัพยากรต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุซึ่งเป้าหมายของความต้องการ

ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ (2551 : 44) ให้ความหมายว่าการมีส่วนร่วมเป็น กระบวนการซึ่งประชาชน หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะ และเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต รวมทั้งมีการนำความคิดเห็นดังกล่าวไปประกอบการพิจารณากำหนดนโยบาย และการตัดสินใจ

สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ (2554 : 254) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า เป็นวิธีการบริหารที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (stakeholders) ได้มีส่วนร่วมตามความเหมาะสม นับตั้งแต่การร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมสนับสนุน ร่วมติดตามประเมินผล ร่วมแก้ไขปัญหา ร่วมรับผิดชอบผลงานที่ออกมา ร่วมภาคภูมิใจในผลงาน หรือรับข้อตำหนิที่เกิดขึ้น นั่นคือ ร่วมรับทั้งผิดและชอบ

จากความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วมดังกล่าว จะเห็นได้ว่า มีผู้ให้ความหมายไว้แตกต่างกันซึ่งสามารถสรุปได้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ผู้บริหารใช้การจูงใจให้ ผู้ปฏิบัติงาน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติงาน ร่วมรับผิดชอบในการใช้ทรัพยากรเพื่อการพัฒนาที่ปฏิบัติให้มีคุณภาพสูงขึ้น

2. ประเภทและลักษณะการมีส่วนร่วม

โดยมีนักวิชาการศึกษาหลายคนที่ได้แบ่งประเภท และลักษณะของการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

Dusseldorp (1981 : 35 - 53) ได้รวบรวมแนวคิดในการจำแนกประเภทของการมีส่วนร่วม (Type of Participation) ของนักวิชาการต่างๆ และใช้คุณลักษณะ (Characteristics) 9 ประการมาจำแนกการมีส่วนร่วมออกเป็น 9 กลุ่มดังต่อไปนี้

1. การจำแนกตามระดับความสมัครใจ (Degree of Voluntariness)
2. วิธีของการมีส่วนร่วม (Way of Involvement)
3. ความเข้มของการมีส่วนร่วม (Intensities of Activities)
4. ความถี่ของการมีส่วนร่วม (Frequency of Activities)
5. ระดับของการมีประสิทธิภาพ (Degree of effectiveness)
6. พิสัยของกิจกรรม (Range of Effectiveness)
7. ระดับขององค์กร (Organizational Level)
8. ผู้เข้าร่วม (Participants)
9. ลักษณะของการวางแผน (Style of Planning)

การจำแนกประเภทของการมีส่วนร่วมตามลักษณะ 9 ประการนี้เป็นประโยชน์ต่อการวัดระดับ ของการมีส่วนร่วมเป็นอย่างมาก เพราะทำให้เห็นภาพพจน์ของการมีส่วนร่วมได้อย่างหลากหลายมิติและถ้าได้ผสมผสานคุณลักษณะจากทุกมิติเข้าด้วยกันแล้ว ก็ช่วยให้เห็นลักษณะพฤติกรรมการมีส่วนร่วมได้อย่างชัดเจน

Cohen และ Uphoff (1997 : 213 - 219) ได้แบ่งชนิดของการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 อย่างคือ

1. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (decision making) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ การริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจลงมือปฏิบัติการ
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (implementation) ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านทรัพยากรการบริหาร และการประสานขอความร่วมมือ
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (benefits) ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ทางด้านวัสดุ ผลประโยชน์ทางสังคม หรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (evaluation)

Cohen และ Uphoff (1997: 219) ได้เสนอลักษณะการมีส่วนร่วมของผู้บริหารไว้คือ

1. การร่วมประชุมกลุ่มผู้ทำ กิจกรรมในสถานประกอบการนั้น ๆ กล่าวคือ ผู้บริหารกิจการได้มีส่วนร่วมในการเข้าประชุมตามวัน และเวลาที่มีการประชุม
2. การร่วมวางแผนในการประกอบธุรกิจ คือ การที่บุคคลซึ่งเป็นผู้บริหาร กิจกรรมมีส่วนร่วมเสนอแนวความคิดใหม่ ๆ ในการปรับปรุงกิจกรรมในธุรกิจ เช่น การตลาดก็มีการเสนอให้หาตลาดใหม่ก็ถือว่าเป็นการร่วมวางแผน เป็นต้น
3. การร่วมตัดสินใจเลือกแนวทางในการปฏิบัติกิจกรรม คือการที่ผู้บริหารกิจการมีส่วนในการคัดเลือกกิจกรรมที่จะมีขึ้นในสถานประกอบการนั้น ๆ

4. การร่วมปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ คือการที่ผู้บริหารกับการได้มีโอกาสลงมือกระทำการในกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นในสถานประกอบนั้น ๆ

5. การร่วมประเมินผลในกิจกรรมต่าง ๆ คือการที่ผู้บริหารกิจการมีโอกาสเป็นผู้ตรวจสอบ และติดตามผลงานของกิจกรรมที่เกิดขึ้น

6. การร่วมได้รับประโยชน์จากการประกอบกิจการ คือ การที่ผู้บริหารกิจการมีโอกาสได้รับเงินเดือน หรือโบนัสเพิ่มมากขึ้นจากเดิม

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2546 : 91-95) ได้เสนอลักษณะของการมีส่วนร่วม ไว้ดังนี้

1. การร่วมศึกษาข้อมูล
2. การร่วมสร้างความสัมพันธ์กับคนในชุมชน
3. การร่วมสร้างเครือข่ายของกลุ่มผู้มีส่วนร่วม
4. การร่วมสร้างกิจกรรม
5. การร่วมต่อรองเพื่อการดำเนินกิจกรรม
6. การร่วมดำเนินการ

ชัยยุทธ ศิริสุทธิ์ (2547 : 15-20) ได้กล่าวถึง ลักษณะของการมีส่วนร่วมของพ่อแม่กับการพัฒนาการศึกษาของลูกในการกระตุ้นและส่งเสริมให้เข้ามามีส่วนร่วมทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จอย่างแท้จริงขึ้นอยู่กับปัจจัย 2 ประการ คือ

1. การเข้าไปมีส่วนร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษา โดยความร่วมมือของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทนชุมชน รวมถึงผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่นให้เข้ามาร่วมในการสร้างนโยบายเพื่อสนับสนุนรูปแบบการบริหารและการจัดการศึกษา

2. ผู้ปกครองและครูต้องรู้ถึงสิทธิและบทบาทหน้าที่ของตนเอง ไม่ก้าวล่วงในหน้าที่ของแต่ละฝ่าย พ่อแม่ ผู้ปกครองและครูต้องเปิดทางให้เกิดความร่วมมือระหว่างกัน เพื่อแก้ปัญหาของผู้เรียนอันเป็นจุดหมายที่ตั้งไว้ร่วมกันทั้งนี้ผู้ปกครองอาจรวมกลุ่มเพื่อสร้างเครือข่ายของตนเองขึ้นเพื่อสนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการสถานศึกษา ในการสร้างเครือข่ายนั้นถ้าหากเกิดขึ้นจากกลุ่มของพ่อแม่ผู้ปกครองที่ตระหนักในหน้าที่ของตนเองแล้ว เครือข่ายนั้นจะมีความเข้มแข็งใกล้ชิดสนิทสนมกันและประสบความสำเร็จ

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2553 : 24) ได้สรุปลักษณะของการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

1. จำแนกตามกระบวนการบริหาร
 - 1.1 การมีส่วนร่วมในการวางแผน
 - 1.2 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
 - 1.3 การมีส่วนร่วมในการจัดองค์การ
 - 1.4 การมีส่วนร่วมในการสื่อสาร
 - 1.5 การมีส่วนร่วมในการใช้อิทธิพล
 - 1.6 การมีส่วนร่วมในการประสานงาน
 - 1.7 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

2. จำแนกตามประเภทของกิจกรรมที่เข้าร่วม
 - 2.1 การมีส่วนร่วมประชุม
 - 2.2 การมีส่วนร่วมในการออกเงิน
 - 2.3 การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ
 - 2.4 การมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ
 - 2.5 การมีส่วนร่วมเป็นผู้ชักชวน
 - 2.6 การมีส่วนร่วมเป็นผู้ใช้แรงงาน
3. จำแนกตามระดับความเข้มของการมีส่วนร่วม
 - 3.1 ระดับของการมีส่วนร่วมเทียม
 - 3.2 ระดับของการมีส่วนร่วมบางส่วน
 - 3.3 ระดับของการมีส่วนร่วมที่แท้จริง
4. จำแนกตามวิธีการมีส่วนร่วม
 - 4.1 การมีส่วนร่วมโดยตรง
 - 4.2 การมีส่วนร่วมโดยอ้อม

สรุปได้ว่า ประเภทของการมีส่วนร่วมสามารถแบ่งออกได้ 2 รูปแบบ คือ รูปแบบการมีส่วนร่วมตามกระบวนการ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการวางแผนการมีส่วนร่วมในการดำเนินการปฏิบัติตามแผน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมตรวจสอบการปฏิบัติตามงาน การมีส่วนร่วมประเมินติดตามผล การมีส่วนร่วมปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา และรูปแบบการมีส่วนร่วมตามระดับของการมีส่วนร่วม ได้แก่ การเป็นผู้นำ การเป็นผู้ร่วมงาน การเป็นที่ปรึกษา การเป็นผู้ให้การสนับสนุน การเป็นกรรมการ การมีส่วนร่วมในบางโอกาส โดยที่สามารถสรุปขั้นตอนการมีส่วนร่วมไว้ 3 ขั้นตอนหลัก คือ 1) การวางแผน 2) การดำเนินการหรือขั้นปฏิบัติงาน 3) การประเมินผลงาน สรุปผลงานที่ได้ดำเนินการไว้

3. แนวทางของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

Reeder (1983 : 39 - 53) ได้สรุปแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมไว้ 11 ประการ ดังนี้

1. การปฏิบัติตนให้คล้องตามความเชื่อพื้นฐาน กล่าวคือ บุคคลและกลุ่มบุคคลจะเลือกแบบ และวิธีการปฏิบัติที่สอดคล้องและคล้ายคลึงกับความเชื่อพื้นฐาน
2. มาตรฐานคุณค่า บุคคลและกลุ่มบุคคลจะปฏิบัติในสิ่งที่สอดคล้องกับมาตรฐานคุณค่าของตนเอง
3. เป้าหมาย บุคคลและกลุ่มบุคคลจะมีพฤติกรรมเพื่อปกป้องและรักษาเป้าหมายของตนเอง
4. ประสบการณ์ที่ผิดปกติธรรมดา บุคคลหรือกลุ่มบุคคลบางครั้งจะมีพฤติกรรมที่เกิดจากประสบการณ์ที่ผิดปกติธรรมดา
5. ความคาดหวัง บุคคลและกลุ่มบุคคลจะมีพฤติกรรมตามที่ตนเองคาดหวังว่าควรจะเป็น แสดงในสถานการณ์เช่นนั้น ทั้งยังชอบปฏิบัติต่อผู้อื่นในลักษณะที่ตนคาดหวังจากผู้อื่นด้วย
6. การมองแต่ตนเอง บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะทำในสิ่งต่างๆ ที่ตัวเองคิดว่าตัวเองควรต้องกระทำเช่นนั้น

7. การบีบบังคับ บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะทำในสิ่งต่างๆ ในสถานการณ์ที่ถูกบังคับ
8. นิสัยและประเพณี บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะทำสิ่งต่างๆ ตามนิสัยที่ชอบหรือให้สอดคล้องกับประเพณีเมื่ออยู่ในสถานการณ์นั้นๆ
9. โอกาส บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบการปฏิบัติของสังคมตามจำนวนชนิดของโอกาสซึ่งโครงสร้างของสังคมเอื้ออำนวยให้
10. ความสามารถ บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมบางอย่างที่คนเห็นว่าเป็นสิ่งที่ต้องการให้เขาทำในสถานการณ์เช่นนั้น
11. การสนับสนุน บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะเริ่มปฏิบัติเมื่อเขารู้สึกว่าเขาได้รับการสนับสนุนที่ดีให้กระทำในกิจกรรมนั้นๆ

Cohen และ Uphoff (1997 : 219 - 222) ได้เสนอแนวทางการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) เป็นการมีส่วนร่วมที่เป็นการแสดงออกด้านความคิดเกี่ยวกับการจัดระบบ หรือกำหนดระบบของโครงการเป็นการประเมินปัญหาหรือทางเลือกที่จะสามารถเป็นไปได้ที่จะนำไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาโดยการประเมินสภาพที่เป็นอยู่และสาเหตุของปัญหา ซึ่งในขั้นตอนนี้ได้แบ่งย่อยออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

- 1.1 การมีส่วนร่วมในขั้นต้น (Initial Decision) เป็นการค้นหาความต้องการที่แท้จริงซึ่งเป็นวิธีการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมของโครงการ

- 1.2 การมีส่วนร่วมในขั้นเตรียมการ (Ongoing Decision) เป็นการหาโอกาสหรือช่องทางในการแก้ปัญหา รวมทั้งลำดับความสำคัญของโครงการที่จะต้องดำเนินการ

- 1.3 การมีส่วนร่วมในขั้นการตัดสินใจปฏิบัติการ (Operation Decision) เป็นการหาบุคลากรเข้ามาปฏิบัติการ ได้แก่ อาสาสมัคร ผู้ประสานงาน หรือกลุ่มที่รวมตัวกันตามประเพณี เช่น กลุ่มสตรีหรือกลุ่มหนุ่มสาว เพื่อที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรม โดยการเป็นสมาชิกร่วมดำเนินการคัดเลือกผู้นำ และการสร้างพลังอำนาจในแก๊งค์กร

2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) เป็นการดำเนินงานตามโครงการและแผนงานและเป็นการก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมในการเป็นเจ้าของกิจกรรมและผลงานที่ปรากฏในขั้นตอนนี้ยังแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน คือ

- 2.1 การมีส่วนร่วมในการทรัพยากร (Resource Contribution)

- 2.2 การมีส่วนร่วมในการบริหารและการประสานงาน (Administration and Coordination)

- 2.3 การมีส่วนร่วมในการเข้าเป็นผู้ปฏิบัติในโครงการ

3. การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ (Benefits) แบ่งออกได้เป็น 3 ส่วนคือ

- 3.1 การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ (Material Benefits)

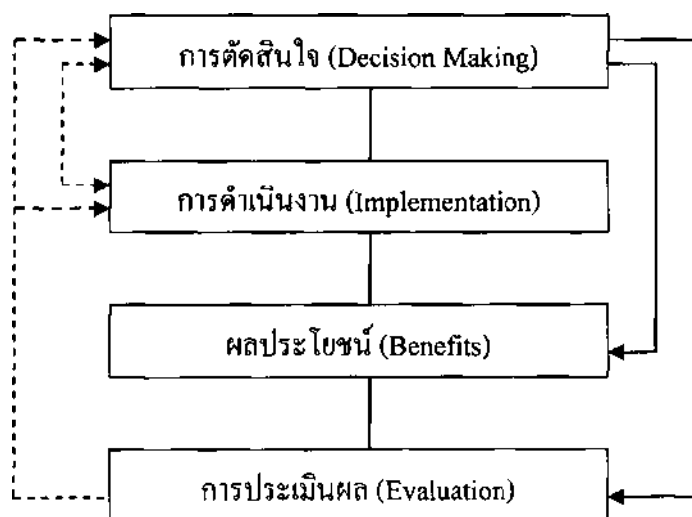
- 3.2 การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านสังคม (Social Benefits)

- 3.3 การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านบุคคล (Personal Benefits)

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การมีส่วนร่วมในการวัดผลและวิเคราะห์ผลของการดำเนินงานรวมทั้งเป็นการค้นหาข้อดีและข้อบกพร่อง เพื่อหาแนว

ทางแก้ไขการทำงานให้มีประสิทธิภาพต่อไป โดยขั้นตอนการมีส่วนร่วมดังกล่าวปรากฏตามภาพประกอบ 3

ที่มา : Cohen, John และ uphoff, Norman (1981 : 219 - 222)

ภาพประกอบ 3 วงจรการมีส่วนร่วม

ฉลาด จันทรสมบัติ (2550 : 149-158) ได้ให้แนวความคิดในการปฏิบัติแบบมีส่วนร่วม (PAR) 5 ขั้นตอน คือ

1. การเตรียมชุมชน
2. การสร้างแรงจูงใจและจิตสำนึกส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการสร้างวิสัยทัศน์
3. การจัดทำแผน / พัฒนาศักยภาพทีม
4. นำแผนไปปฏิบัติและพัฒนางาน
5. ประเมินผลสรุป

กล่าวโดยสรุป แนวทางเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมนั้นสามารถแบ่งได้ 3 ลักษณะหลัก คือ การตัดสินใจ การดำเนินงานและลงมือปฏิบัติ การประเมินผล

4. ทฤษฎีของการมีส่วนร่วม

อับราฮัม เอช มาสโลว์ (สร้อยตระกูล อรรถมานะ. 2545 : 92 - 97 ; อ้างอิงมาจาก Abraham H. Maslow. 1970 : 35 - 46) ได้เสนอทฤษฎีลำดับความต้องการของมาสโลว์ (Hierarchy of needs theory) ซึ่งทฤษฎีลำดับความต้องการของมาสโลว์ เป็นทฤษฎีดั้งเดิมเกี่ยวกับการจูงใจให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานต่างๆ ให้บรรลุความสำเร็จด้วยการจูงใจบุคคล โดยคำนึงถึงความจำเป็นพื้นฐานของมนุษย์เป็นหลัก และปัจจัยต่างๆ ที่ไม่มีที่สิ้นสุดตามลำดับ ดังนี้

4.1 ความต้องการพื้นฐานทางกายและชีวภาพ ถือว่าเป็นปัจจัยในขั้นพื้นฐานของมนุษย์ทุกคน เพื่อการดำรงอยู่และความอยู่รอดของชีวิต ได้แก่ อาหาร น้ำ ความอบอุ่น ที่อยู่อาศัย การพักผ่อน การนอน การขับถ่าย และเรื่องเพศ

42 ความต้องการความมั่นคงและความปลอดภัย เป็นความต้องการที่เป็นอิสระจากภายนอกทางด้านร่างกาย ความกลัวต่อการสูญเสียงาน ทรัพย์สินต่างๆ อาหาร และที่อยู่อาศัย

4.3 ความต้องการทางสังคม ความรักใคร่และความเป็นเจ้าของ เนื่องจากอยู่ในสังคมยังต้องการความรัก การเป็นเจ้าของบุคคลอื่น รู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เป็นคนที่มีคุณค่าของกลุ่มที่เป็นสมาชิกนั้น ๆ

4.5 ความต้องการได้รับการยกย่องและเป็นที่ยอมรับจากสังคม ซึ่งเป็นความต้องการของบุคคลที่จะเป็นบุคคลที่มีคุณค่าในสายตาของคนอื่น และได้รับการยอมรับทั่วไปว่าตนเองมีความก้าวหน้าและประสบความสำเร็จในสิ่งที่ปรารถนา โดยตระหนักถึงศักยภาพ ทักษะ ความสามารถของตนเองและเกิดความเชื่อมั่นในตัวเองสูง

6.6 ความต้องการที่จะประสบความสำเร็จสูงสุดในชีวิต หมายถึง แนวโน้มของบุคคลที่จะเป็นหรืออยู่ในสถานภาพอย่างใดอย่างหนึ่ง อาจกล่าวได้ว่า เป็นความปรารถนาที่จะเป็นอย่างที่ตนเองเป็นอยู่มากขึ้นสูงขึ้น โดยเป็นทุกสิ่งทุกอย่างที่สามารถจะเป็นได้ และประสบความสำเร็จเพื่อที่จะมีศักยภาพในระดับสูงสุด

สรุป จะเห็นว่าความต้องการของมนุษย์มีอยู่มากมายทั้งปริมาณและขอบเขตเพราะมนุษย์ตกอยู่ในสภาพแวดล้อมไม่เหมือนกัน การกำหนดความต้องการในปัจจุบันพื้นฐานจึงแตกต่างกันไป แต่อย่างไรก็ตามอาจกล่าวได้ว่าหากความต้องการของมนุษย์ได้รับการตอบสนองแล้ว มนุษย์จะเกิดความพึงพอใจในระดับหนึ่ง สิ่งเหล่านี้จะส่งผลไปถึงประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้วย ดังนั้นการทำความเข้าใจเรื่องความต้องการของมนุษย์จึงนับว่ามีความสำคัญต่อผู้บริหารเป็นอย่างมากในด้านการกำหนดสิ่งจูงใจหรือปัจจัยที่เหมาะสมกับความต้องการ

เฟรดเฮอร์ริก เฮอริซเบิร์ก (แวน วีร์ฟลีต. 2546 : 43 - 44 ; Frederick Herzbert. ม.ป.ป.) ได้เสนอปัจจัยจูงใจและปัจจัยสุขอนามัยรวมกันเรียกว่า ทฤษฎีสองปัจจัย โดยเป็นทฤษฎีที่เสนอปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจและไม่พึงพอใจในการทำงาน เพื่อให้มีความมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายที่ได้วางไว้ ทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประกอบด้วยปัจจัย 2 ประการคือ

1. ปัจจัยจูงใจ (Motivational Factors) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับงานโดยตรง เพื่อจูงใจให้คนชอบและรักงานที่ปฏิบัติเป็นตัวกระตุ้นทำให้เกิดความพึงพอใจให้แก่บุคคลในองค์กรให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพราะเป็นปัจจัยที่สามารถตอบสนองความต้องการภายในของบุคคลได้ด้วย อันได้แก่

- 1.1 ความสำเร็จในงานที่ทำของบุคคล (Achievement)
- 1.2 การได้รับการยอมรับนับถือ (Recognition)
- 1.3 ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ (The Work Itself)
- 1.4 ความรับผิดชอบ (Responsibility)
- 1.5 ความก้าวหน้า (Advancement)

2. ปัจจัยค้ำจุนหรือปัจจัยสุขศาสตร์ (Maintenance or Hygiene Factors) หมายถึง ปัจจัยที่จะค้ำจุนให้แรงจูงใจ ในการทำงานของคนมีอยู่ตลอดเวลา ถ้าไม่มีหรือมีในลักษณะที่ไม่สอดคล้องกับบุคคลในองค์กรบุคคลในองค์กรจะเกิดความไม่ชอบงานขึ้น และเป็นปัจจัยที่มาจากภายนอกตัวบุคคล ปัจจัยเหล่านี้ได้แก่ เงินเดือน (Salary) โอกาสได้รับความก้าวหน้าใน

อนาคต (Possibility of Growth) ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาผู้ใต้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน (Interpersonal Relation Superior, Subordinate and Peers) สถานะทางอาชีพ (Status) นโยบายและการบริการ (Company Policy and Administration) สภาพการทำงาน (Working Conditions) ความเป็นอยู่ส่วนตัว (Personal life) ความมั่นคงในการทำงาน (Security) และ วิธีการปกครองบังคับบัญชา (Supervision-Technical)

จากทฤษฎีสองปัจจัย สรุปได้ว่าปัจจัยทั้ง 2 ด้านนี้ เป็นสิ่งที่คนต้องการเพราะเป็นแรงจูงใจในการทำงาน องค์ประกอบที่เป็นปัจจัยจูงใจเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ทำให้คนเกิดความสุขในการทำงาน โดยมีความสัมพันธ์กับกรอบแนวคิดที่ว่า เมื่อคนได้รับการตอบสนองด้วยปัจจัยชนิดนี้จะช่วยเพิ่มแรงจูงใจในการทำงานผลที่ตามมาคือ คนจะเกิดความพึงพอใจในงานสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนปัจจัยค่าจูงหรือสุขศาสตร์ทำหน้าที่เป็นตัวป้องกันมิให้คนเกิดความไม่พอใจหรือไม่พึงพอใจในงานขึ้นช่วยทำให้คนเปลี่ยนเจตคติจากการไม่ยอมทำงานมาสู่ความพร้อมที่จะทำงาน

เรนซิส ไลเคิร์ต (แวน วิรุฬห์เลิศ. 2546 : 43 - 44 ; อ้างอิงมาจาก Rensis Likert. 1967) กล่าวถึง ทฤษฎีการจัดรูปองค์การเชิงมนุษยสัมพันธ์ ที่เรียกว่า ทฤษฎีหมดเชื่อมโยง กล่าวโดยสรุปได้ว่า องค์การจะปฏิบัติหน้าที่ได้ดีที่สุดก็ต่อเมื่อการปฏิบัติหน้าที่โดยสมาชิกจะต้องไม่ปฏิบัติหน้าที่ในลักษณะคนเดียว หากแต่การปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันในลักษณะกลุ่มงานที่มีประสิทธิภาพ มีเป้าหมายปฏิบัติงานชัดเจน ฝ่ายบริหารต้องรับผิดชอบต่อการสร้างกลุ่มงานที่มีประสิทธิภาพ มีความเชื่อมโยงทั้งระหว่างกันทั้งองค์การ ผู้บังคับบัญชาในกลุ่มหนึ่งย่อมจะเป็นผู้ใต้บังคับบัญชาในอีกกลุ่มหนึ่งที่สูงขึ้นไป และเป็นเช่นนี้ตลอดทั้งองค์การ โดยมีโครงสร้างการปฏิบัติงานร่วมกัน ดังนี้

1. การทำงานเป็นกลุ่มช่วยให้งานมีประสิทธิภาพ
2. การปฏิบัติงานกลุ่มใช้ได้กับทุกระดับองค์การ
3. หลักการสำคัญที่สุดต้องถือว่าการวางแผนและการแก้ไขปัญหาเป็นเรื่องของกลุ่ม

สรุป การมีส่วนร่วมของทุกคนในหน่วยงานถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุด เพราะหน่วยงานจะดำรงอยู่ได้ต้องอาศัยการตัดสินใจ การแสดงความคิดเห็น การวางแผน และปรับปรุงแก้ไขปัญหาให้เป็นเรื่องของกลุ่มสมาชิกโดยมีผู้นำกลุ่มหรือผู้บริหารคอยเชื่อมโยง สื่อสารกับกลุ่มอื่นๆ ในระดับต่างๆ หน่วยงานก็จะเป็นหน่วยงานแห่งความสำเร็จและมีคุณภาพมากขึ้น

หลักการ แนวคิดของการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วม

หลักการ แนวคิดของการบริหารแบบมีส่วนร่วมต่อการจัดการศึกษา ผู้วิจัยขอเสนอไว้ 5 ประเด็น ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม ความหมายของการมีส่วนร่วม กระบวนการมีส่วนร่วมต่อการจัดการศึกษา ความสำคัญของการมีส่วนร่วมต่อการบริหารสถานศึกษา และปัญหาของการมีส่วนร่วมต่อการจัดการศึกษา ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมต่อการจัดการศึกษา

ในการปฏิรูประบบการบริหารการศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบันนั้นพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้ระบุไว้ชัดเจนว่าให้มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปสู่คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคลและการบริหารทั่วไปโดยคณะกรรมการ การสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรง มีการระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษาเป็นการเปิดโอกาสให้บุคคล ชุมชน สถาบันสังคมต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยมีการระดมทรัพยากรต่างๆ จากทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือแก้ไขปัญหาหรือหาแนวทางการพัฒนาการศึกษา เช่น ความคิด ความรู้ ความสามารถ แรงงาน เงินทุน วัสดุและอื่น ๆ และให้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนาและสถาบันสังคมอื่นให้บุคคลหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษา มีส่วนร่วมในลักษณะของรูปแบบคณะกรรมการหรืออาจมีส่วนร่วมในลักษณะการวางแผน การดำเนินกิจกรรมการใช้ประโยชน์ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2550 : 1-2)

สำหรับประเทศไทยคณะกรรมการสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้เลือกรูปแบบคณะกรรมการที่มาจากชุมชนมีบทบาทหลักโดยมีสัดส่วนคณะกรรมการที่มาจากชุมชนซึ่งประกอบด้วยผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีจำนวนมากที่สุด

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการศึกษาในรูปแบบของคณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนซึ่งเป็นการคืนอำนาจการจัดการศึกษาจากรัฐสู่ชุมชนโดยเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษาของโรงเรียนระหว่างโรงเรียนผู้ปกครองชุมชนและองค์กรชุมชนอื่นๆ ได้ให้การสนับสนุนความร่วมมือเพื่อเป็นการสร้างความผูกพัน และเพิ่มศักยภาพต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนให้ดีขึ้นอีกด้วย

2. ความหมายของการมีส่วนร่วมต่อการจัดการศึกษา

คำว่ามีส่วนร่วม (Participation) โดยทั่วไปแล้วจะมีความหมายที่หลากหลาย แต่เมื่อพูดถึงในด้านของการพัฒนาหรือการบริหาร จะหมายถึงการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ผู้ปกครองนักเรียน บุคลากรในสถานศึกษา ประชาชน คณะกรรมการสถานศึกษา บุคคลทั่วไป องค์กรของรัฐ องค์กรเอกชน และสถาบันทางสังคมต่างๆ การมีส่วนร่วมอาจมีหลายระดับหรือหลายลักษณะ ตั้งแต่การมีส่วนร่วมระดับองค์กรไปจนถึงระดับบุคคล โดยที่การมีส่วนร่วมนี้ได้มีนักวิชาการสาขาต่างๆ ให้ความหมายไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

ธีระ รุญเจริญ (2550 : 185-187) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่าเป็นการที่เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานเข้ามามีบทบาทในการพิจารณาปัญหาและตัดสินใจร่วมกันรับผิดชอบในการบริหารงานบางอย่าง เพื่อประโยชน์ในการระดมกำลังความคิดและแบ่งภาระหน้าที่กันละกัน

ประภาพร ชื่อสุทธิกุล (2550 : 14) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมโดยสรุปไว้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึงกระบวนการที่เปิดโอกาสให้บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานตั้งแต่การเริ่มคิดการวางแผน นำไปปฏิบัติและประเมินผล รวมทั้งได้รับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ร่วมกัน

กระทรวงยุติธรรม (2550 : 56) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมเอาไว้ว่า หมายถึง กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการดำเนินการพัฒนาทั้งร่วมความคิด ร่วมในการตัดสินใจแก้ปัญหาของตนเองเป็นการเน้นการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์และความชำนาญ การมีทักษะของประชาชนในการแก้ปัญหาร่วมกับการใช้วิทยาการภูมิปัญญาที่เหมาะสม การสนับสนุน ให้กำลังใจและปฏิบัติการประเมินผลร่วมกัน

เมตต์ เมตต์การุณจิตต์ (2553 : 17) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การมีส่วนร่วมของ ชุมชน คือการเปิดโอกาสให้ประชาชนไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ไม่ว่าจะเป็นทางตรง หรือทางอ้อม ในลักษณะการรับรู้ ร่วมคิดร่วมทำ ที่มีผลกระทบต่อตนเองหรือ ชุมชน

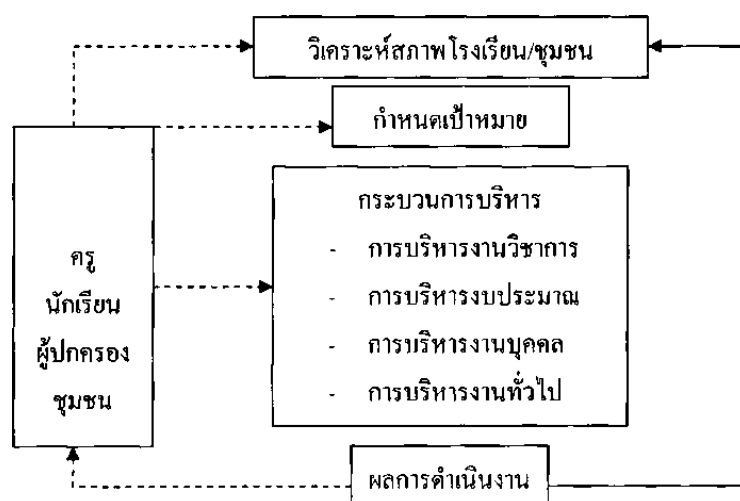
กล่าวสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การส่งเสริมให้ประชาชนหรือบุคคล หรือกลุ่มที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมเข้ามามีส่วนร่วม ตั้งแต่กระบวนการสร้างความตระหนักร่วมกัน การร่วมความคิดร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมมือติดตามประเมินผล ร่วมมือปรับปรุงแก้ไขพัฒนา ร่วมกัน ตลอดจนการร่วมรับผลประโยชน์โดยการสร้างจิตสำนึกให้ทุกๆ คนเป็นผู้รับผิดชอบหลักเป็น เจ้าของในกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน

ดังนั้นสรุปได้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมต่อสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการที่ ผู้บริหารและครู – อาจารย์ในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานร่วมกับผู้ปกครองนักเรียนหรือ ประชาชนในชุมชน สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จนส่งผลให้ชุมชนให้การ สนับสนุนด้านการจัดการศึกษาแก่โรงเรียนซึ่งเป็นประโยชน์ทั้งต่อชุมชนและโรงเรียนกล่าวคือชุมชนจะ ได้รับการศึกษาและพัฒนาในด้านต่างๆ ส่วนโรงเรียนก็จะได้รับความร่วมมือและสนับสนุนในด้านต่างๆ เช่น งบประมาณ ทรัพยากรแรงงาน เป็นต้น

3. กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมต่อการจัดการศึกษา

สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2545 : 12) ได้กล่าวถึงกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมใน สถานศึกษาต่อการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับกระแสการมีส่วนร่วม การตรวจสอบและความโปร่งใส ในการดำเนินการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น และสถานศึกษาเพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนใน การจัดการศึกษา โดยควรให้มีส่วนร่วมในทุกๆ ขั้นตอนของการดำเนินการเพื่อให้เกิดความรู้สึก รับผิดชอบและเป็นเจ้าขององค์กร อันจะก่อให้เกิดความร่วมมือในการบริหารทั้งยังเป็นการแบ่งเบา ภาระโรงเรียนได้อีกด้วยดังมีกระบวนการดำเนินงานตามภาพประกอบ 4

ที่มา : สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2545 : 12)

ภาพประกอบ 4 รูปแบบกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2546 : 50-57) ได้เสนอกระบวนการบริหารโรงเรียนแบบ
9 ร่วม ดังนี้

1. ร่วมประชุมปรึกษาหารือ ผู้บริหารควรเชิญบุคคลที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมปรึกษาหารือ ถ้ามีความจำเป็นต้องชี้แจงให้ครูอาจารย์ได้รู้และเข้าใจ มีโอกาสซักถาม พบปะกันอย่างใกล้ชิด และในขณะเดียวกันควรมีการเสริมความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารหรือหัวหน้ากับอาจารย์ทุกคน
2. ร่วมทีมงาน เปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมกันอย่างทั่วถึง ควรแบ่งเป็นกลุ่มย่อยและพัฒนาทีมงานของตนเองเพื่อรับรู้ร่วมกัน กระจายความรับผิดชอบตามบทบาทและหน้าที่ ให้ทุกคนได้ร่วมทำงาน
3. ร่วมวางแผน สมาชิกทุกคนควรมีส่วนร่วมในการกำหนดจุดมุ่งหมาย เป้าหมาย วิธีการดำเนินงาน จัดโครงการและกิจกรรมร่วมกัน ผู้บริหารควรเปิดโอกาสพร้อมทั้งสนับสนุนการจัดสรรงบประมาณพร้อมอำนวยความสะดวกในด้านอื่นๆ ตามความจำเป็น
4. ร่วมระดมสมอง เพื่อรวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ร่วมงาน อาศัยกลุ่มบุคลากรที่ทำงานช่วยตัดสินใจในการแก้ปัญหา ทำให้ทุกคนมีความรู้สึกร่วมและทัศนคติที่ดีต่อกลุ่ม รวมทั้งเป็นการรักษาบรรยากาศที่ดีของโรงเรียน ลดภาวะความขัดแย้งให้น้อยลง
5. ร่วมศึกษาข้อมูล สมาชิกทุกคนควรศึกษาข้อมูล รวบรวมข้อมูลเพื่อหาข้อเท็จจริงช่วยกันคิดและปรึกษาปัญหาที่เกิดขึ้น
6. ร่วมวิเคราะห์ข้อมูล โดยอาศัยหลักทางสถิติ หลักการทางพฤติกรรมศาสตร์ และร่วมกันวิเคราะห์ทางเลือกเพื่อความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม
7. ร่วมปฏิบัติการ สมาชิกทุกคนดำเนินงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายจากกลุ่ม เป็นการทำงานกันเป็นทีมเพื่อแก้ปัญหาจากการวิเคราะห์ทางเลือกที่เหมาะสมทุกคนควรให้ความร่วมมือต่อการปฏิบัติงาน

8. ร่วมประเมินผล ให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลของการปฏิบัติงานให้เกิดการรับรู้ผลสำเร็จเพื่อเป็นแรงจูงใจในการทำงานต่อไป

9. ร่วมปรับปรุงและพัฒนา ผู้ร่วมงานควรหาแนวทางการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การเรียนการสอน พฤติกรรมการบริหาร พฤติกรรมของหน่วยงานและโรงเรียน เป็นต้น นำไปปรับปรุงพัฒนาจนได้รับความพอใจ บรรลุเป้าหมาย มีความก้าวหน้าทันกับความเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ในปัจจุบัน

ฉันทวีตร ปะโคทัง (2550 : 140-144) ได้กล่าวถึงลักษณะการมีส่วนร่วมที่มีความสำคัญ 10 ประการ ไว้ดังนี้

1. ระยะเวลาและสถานที่ในการมีส่วนร่วมกับโครงการควรต้องให้มีผู้มีส่วนได้-เสีย เข้ามามีส่วนร่วมให้ต่อเนื่องตามวงจรชีวิตของโครงการ ตั้งแต่เริ่มต้นจนโครงการยุติหรือหากคณะผู้บริหารเห็นว่าเหมาะสมก็ให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่แต่ละคนเกี่ยวข้องด้วยจริงๆ เท่านั้นก็ได้
2. การมีส่วนร่วมนั้นมีมิติทั้งด้านปริมาณและคุณภาพโดย
 - 2.1 ทางด้านปริมาณ ถ้ามีคนมามีส่วนร่วมมากก็ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างกัน ดีขึ้นมาก ทำให้องค์การทางสังคมก่อตัวขึ้น
 - 2.2 ทางด้านคุณภาพ ควรให้มีส่วนร่วมมีมิติที่จะขัดขวางความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างบุคคล หรือความเป็นนายเป็นบ่าวกัน ให้มีส่วนร่วมเสมอภาคกัน จึงจะถือว่าคุณภาพดี
3. การมีส่วนร่วมเป็นเป้าหมายปลายทาง (An End) หรือจะให้เป็นแนวทาง คือจะให้เพียงบุคคลต่างๆ เข้ามาเกี่ยวข้องก็พอใจคิดว่าบรรลุวัตถุประสงค์บางสิ่งบางอย่างแล้วหรือจะพิจารณาว่าการมีส่วนร่วมเป็นแนวทางที่ต้องทำให้ดีโดยตอบให้ได้ว่า “หลังจากการมีส่วนร่วมแล้วจะมีอะไรดีขึ้นอะไรควรจะเกิดขึ้นอีกบ้าง” อันเป็นการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมที่เป็นวิธีการหรือกระบวนการที่ต้องดำเนินไปอย่างมีคุณภาพ ซึ่งทำให้เกิดความสำเร็จดียิ่งขึ้น
4. การมีส่วนร่วมนี้ตามธรรมชาติอาจเกิดขึ้นไม่สม่ำเสมอหรือตลอดเวลาก็ได้ เช่น เวลาเกิดภัยพิบัติคนช่วยเมื่อหมดภัยแล้วก็แยกกันกลับไปเช่นเดิม แต่ถ้าตั้งองค์การประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมแก้ปัญหาภัยพิบัติต่างๆ ในพื้นที่กว้างขวางขึ้นอาจต้องการตัวแทนประชาชนมีส่วนร่วมในเวลาที่ยาวนานขึ้นและอาจใช้วิธีการมีจดหมายข่าวแจ้งเรื่องไปยังประชาชนทั่วไปได้
5. การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการทางสังคมและทางการศึกษา ซึ่งหากเกิดขึ้นได้ คือให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันไปด้วย จะเป็นเสมือนการให้การศึกษาแก่สังคมไปในขณะเดียวกันหลายโอกาสต้องเกิดความพร้อมในแต่ละเรื่องต้องใช้เวลารอคอยบางอย่างเช่นกัน
6. สถานการณ์มีส่วนร่วมนั้น ต้องคำนึงว่าการมีส่วนร่วมที่เข้มข้น มิใช่เกิดขึ้นจากการออกคำสั่งแต่จะต้องสร้างขึ้นเองจะให้มีผู้สั่งว่ามาร่วมกันให้เต็มที่แล้วคนมาร่วมคงไม่ค่อยเกิดขึ้นได้ การมีส่วนร่วมต้องใช้ความพยายามให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเกิดแนวคิดประชาสังคมมีจิตสำนึกสาธารณะ เคารพความหลากหลายทางความคิดเพราะทำให้มุมมองกว้างขึ้น และเกิดความรอบคอบขึ้นจนเป็นวิถีชีวิตประจำวันของประชาชน
7. มีคณะผู้บริหารการมีส่วนร่วมพิจารณาเพื่อวางแผนดำเนินการให้เหมาะสมว่าจะให้บุคคลกลุ่มใดเข้ามามีส่วนร่วมเมื่อใดและโดยวิธีใด โดยคณะผู้บริหารการมีส่วนร่วมนี้ควรมีตัวแทนผู้ได้รับผลกระทบในจำนวนมากพอควรและให้ความหลากหลายมากพอ

8. การมีส่วนร่วมรับรู้สภาพปัญหา โดยมีส่วนร่วมจะทำให้คนในชุมชนได้รู้สภาพที่เป็นจริงมากขึ้น การมีส่วนร่วมเพื่อค้นหาปัญหาทำให้เมื่อเห็นปัญหาแล้วจะนำความมุ่งมั่นที่จะคิดหาทางแก้ไขด้วยกันและร่วมกันแก้ปัญหานั้นๆ ได้จะทำให้เป็นบทเรียนที่จะแก้ปัญหากันเองต่อไปได้

9. คนที่อยู่ร่วมกันในชุมชนส่วนใหญ่ได้ใช้ชุมชนเป็นเพียงที่รวมคน คล้ายเอาก้อนหินมากองรวมกันเท่านั้น แต่คนในชุมชนหนึ่งๆ มักมีความผูกพันเอื้ออาทรต่อกันมีค่านิยมร่วมกัน

10. ควรทำให้การมีส่วนร่วมมีลักษณะปณารมณ์ขันประกอบไปบ้าง เพราะในสังคมไทยการมีอารมณ์ขันจะช่วยให้บรรยากาศมีส่วนร่วมเกิดขึ้น ดังนั้นในการประชุมถ้าใช้อารมณ์ขัน ดนตรี เกม กีฬา เข้าร่วมด้วยจะสร้างอารมณ์การมีส่วนร่วมให้เพิ่มมากขึ้นได้

ถวิล เกษสุพรรณ (2552 : 21) ได้เสนอเอาไว้ว่า กระบวนการมีส่วนร่วมนั้นจำเป็นจะต้องประกอบไปด้วย

1. การวางแผนรวมถึงการตัดสินใจในการกำหนดเป้าหมายวิธีการและทรัพยากรที่ต้องการใช้ ตลอดจนการติดตามประเมินผล

2. การดำเนินงาน

3. การใช้บริการจากโครงการ

4. การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์

นอกจากนี้ยังได้กำหนดช่วงจังหวะและแบ่งระยะการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนดังนี้

1. การค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา ตลอดจนแนวทางแก้ไขปัญหา

2. การตัดสินใจเลือกแนวทางและวางแผนพัฒนาแก้ไขปัญหา

3. การปฏิบัติตามแผน

4. การประเมินผลกิจกรรม

จากกระบวนการมีส่วนร่วมที่ได้กล่าวมาข้างต้น สามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมแบ่งออกเป็น 6 ขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Cohen และ Uphoff คือ 1) การร่วมประชุม 2) การร่วมวางแผน 3) การร่วมตัดสินใจ 4) การร่วมปฏิบัติ 5) การร่วมประเมินผล และ 6) การร่วมได้รับผลประโยชน์

4. ความสำคัญของการมีส่วนร่วมต่อบริหารสถานศึกษา

อุทัย บุญประเสริฐ (2545 : 39) กล่าวถึงความสำคัญและประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมต่อสถานศึกษา ไว้ดังนี้

1. เป็นการระดมผู้เชี่ยวชาญ และผู้มีประสบการณ์เพื่อร่วมกันจัดการศึกษาเพื่อเปิดโอกาสให้ครู เจ้าหน้าที่และชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องสำคัญของโรงเรียน

2. ขวัญและกำลังใจของครูดีขึ้น

3. เป็นการระดมทรัพยากรด้านการเงินและด้านวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน

4. สร้างและสนับสนุนให้เกิดผู้นำใหม่ๆ ในทุกระดับ

5. เพิ่มปริมาณและคุณภาพการติดต่อสื่อสาร

6. สร้างความยืดหยุ่นในการทำงาน ทำให้เกิดการริเริ่มจัดทำโครงการใหม่ๆ เพื่อให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียนมากขึ้น

7. การที่ครูและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณจึงเกิดแนวทางการที่ต้องใช้งบประมาณโดยประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุด

8. เปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนในโรงเรียนได้เสนอความคิดเห็นในการปรับปรุงการศึกษา

9. ชุมชนมีส่วนร่วมและมีสิทธิในการบริหารและจัดการศึกษา

10. การบริหารและการตัดสินใจด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้

11. ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนและโครงการใหม่ๆ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2546 : 34- 35) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการบริหารสถานศึกษาไว้ดังนี้

1. การเพิ่มคุณค่าของการตัดสินใจ กระบวนการปรึกษาหารือกับสาธารณชนช่วยให้เกิดความกระจ่างในวัตถุประสงค์และความต้องการของโครงการหรือนโยบายนั้นๆ ได้อยู่เสมอ

2. การลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา แนวนอนกระบวนการหรือโครงการการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเต็มรูปแบบมักจะสิ้นเปลืองและเสียเวลา แต่ในทางปฏิบัติแล้วการมีส่วนร่วมของประชาชนมาตั้งแต่ต้น สามารถที่จะลดความล่าช้าและลดค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งของประชาชนได้

3. การสร้างฉันทามติ โครงการมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถที่จะสร้างข้อตกลงที่มั่นคงและยืนยาวและการยอมรับระหว่างกลุ่ม ซึ่งก่อนหน้านี้อาจจะมีความเห็นขัดแย้งกันคนละทางการมีส่วนร่วมนี้ ยังก่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างคู่กรณีลดความขัดแย้งทางการเมืองและสร้างให้เกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจ

4. การเพิ่มความง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทำให้คนเรามีความรู้ถึงความเป็นเจ้าของการตัดสินใจนั้น และครั้งหนึ่งเมื่อได้ร่วมตัดสินใจแล้ว เขาก็ย่อมต้องการที่จะเห็นสิ่งนั้นนำไปปฏิบัติด้วย

5. การหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าในความขัดแย้ง เมื่อความขัดแย้งได้นำไปสู่ความขมขื่นและการเป็นปฏิปักษ์มันจะยากยิ่งขึ้นในการที่จะแก้ปัญหาประเด็นนั้น กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนก่อให้เกิดโอกาสที่คู่กรณีจะแสดงความต้องการของกลุ่มเขาและความห่วงกังวลที่ปราศจากความรู้สึกที่เป็นปฏิปักษ์ การมีส่วนร่วมของประชาชนตั้งแต่ต้นสามารถลดการเผชิญหน้ากันอย่างรุนแรงที่อาจจะเป็นไปได้ อย่างไรก็ตามการมีส่วนร่วมของประชาชนไม่ใช่ยาวิเศษมันไม่อาจที่จะลดหรือกำจัดความขัดแย้งในทุกๆ กรณี

6. การดำรงไว้ซึ่งความน่าเชื่อถือและความชอบธรรมวิธีทางที่จะนำไปสู่ความชอบธรรม และการดำรงอยู่ของความชอบธรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีการตัดสินใจก่อให้เกิดความขัดแย้งก็คือ จะต้องใช้กระบวนการตัดสินใจซึ่งโปร่งใสและน่าเชื่อถือต่อสาธารณชน

วินัย ดิสงส์ (2550 : 51) ได้สรุปถึงประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่าเป็นการบริหารที่เปิดโอกาสให้พนักงานรวมกลุ่มกัน ใช้ความรู้ความสามารถสติปัญญาและประสบการณ์ของแต่ละคนร่วมกันปรับปรุงในหน่วยงานของตนซึ่งมีข้อดี ดังนี้

1. ผู้ที่รู้ปัญหาดีที่สุดและสามารถแก้ปัญหาได้ดีที่สุด คือ ผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับปัญหามากที่สุดจะแก้ปัญหาได้ถูกต้องที่สุด

2. บุคลากรได้เรียนรู้การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วมในการบริหาร
3. ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้สึกว่าตนมีคุณค่ามีความภาคภูมิใจและทำงานเต็ม

ความสามารถ

สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ (2554 : 254) ได้สรุปถึงประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมต่อองค์กร ดังนี้

1. การยอมรับการเปลี่ยนแปลงมีมากขึ้น
2. ความสัมพันธ์ของผู้บังคับบัญชา กับผู้ใต้บังคับบัญชามีความราบรื่นมากขึ้น
3. ความผูกพันของพนักงานต่อองค์กรมีเพิ่มขึ้น
4. ความไว้วางใจฝ่ายบริหารมีมากขึ้น
5. การบริหารผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีความง่ายมากขึ้น
6. การตัดสินใจทางการบริหารมีคุณภาพมากขึ้น
7. การติดต่อสื่อสารจากเบื้องล่างสู่เบื้องบนดีขึ้น
8. มีทีมงานที่มีประสิทธิภาพ

กล่าวโดยสรุปจะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วม เป็นการบริหารที่มีประโยชน์และสำคัญที่ส่งผลดีต่อองค์กรโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเกิดขึ้นระหว่างชุมชนกับสถาบันการศึกษา ย่อมทำให้เกิดผลดีแก่การพัฒนาสังคมเพราะทำให้ทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นประชาชน ครูผู้บริหารรวมทั้งบุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถาบันการศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วม และเกิดความผูกสัมพันธ์กันก่อให้เกิดความคิดร่วมกัน เข้าใจซึ่งกันและกัน จนสามารถบรรลุเป้าหมายร่วมกัน

5. ปัญหาของการมีส่วนร่วมต่อการบริหารสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 21 – 22) ได้กล่าวถึงปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสรุปได้ดังนี้

1. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขาดความชัดเจนเรื่องบทบาทและหน้าที่
2. บุคคลที่เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการได้รับการร้องขอจากสถานศึกษามากกว่าการคัดสรรอย่างแท้จริง ทำให้ขาดความกระตือรือร้นในการปฏิบัติหน้าที่
3. ขาดทักษะและประสบการณ์ในวิธีการทำงานร่วมกัน
4. สถานศึกษาส่วนหนึ่งคิดว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นเพียงผู้สนับสนุนมากกว่าเป็นผู้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินงาน ร่วมรับผลที่เกิดขึ้น
5. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คิดว่ามีหน้าที่เป็นที่ปรึกษาหรือปฏิบัติตามที่สถานศึกษาร้องขอ
6. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีภาระงานมาก การประชุมขาดความต่อเนื่องและพร้อมเพรียง
7. ระบบข้อมูลขาดคุณภาพ ทำให้การตัดสินใจของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่บนพื้นฐานของความรู้สึกและประสบการณ์เดิม
8. ปัจจุบันสถานศึกษามีความคล่องตัวในการบริหารจัดการสูงแต่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานบางส่วน ยังขาดความชัดเจนในบทบาทหน้าที่ที่จะต้องมีการกำกับ ส่งเสริมและสนับสนุนจากคณะกรรมการสถานศึกษาอย่างใกล้ชิด

วันชัย โกลละสุต (2549 : 32) ได้กล่าวถึง ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารแบบมีส่วนร่วม ไว้ดังนี้

1. ลักษณะการสื่อสารในองค์กรและระหว่างบุคคลไม่เหมาะสม
ลักษณะทั่วไปของสื่อที่ไม่เหมาะสมจะเกิดจาก
 - 1.1 การมีข้อมูลหรือการมีคำสั่งที่ถ่ายทอดไม่ชัดเจนเป็นผลให้ผู้รับฟังข้อมูลหรือได้รับคำสั่งขาดความเข้าใจหรือไม่เข้าใจทำให้นำไปสู่การปฏิบัติได้ไม่ดี
 - 1.2 การรับข่าวสารหรือข้อมูลเอกสารต้องมีการตีความ ทำให้การปฏิบัติเป็นข้อโต้แย้งหรือถกเถียงผลของการโต้แย้งหรือถกเถียงไม่สามารถนำไปสู่การตัดสินใจได้ดีทำให้ความร่วมมือลดลงหรือขาดหายไป
 - 1.3 มีผู้ก่อความวุ่นวายเป็นตัวเอกสารที่มีการสั่งการขัดกันเอง หรือมีผู้ปฏิบัติที่มีปฏิกริยาขัดแย้งขึ้นในการปฏิบัติผลคือการดำเนินการในเรื่องต่างๆ ลดบทบาทความร่วมมือไป
 - 1.4 ทิศทางการสื่อสารของบุคคลในองค์กรซึ่งจะมีการสื่อต่อกันได้ ทั้งในแนวนอนลงล่างจากล่างขึ้นบนหรือในแนวระดับเดียวกัน การสื่อสารแต่ละแนวย่อมส่งผลต่อการสั่งการ การตัดสินใจหากกลุ่มบุคคลของแต่ละแนวมีแนวคิดแตกต่างกัน
 2. พฤติกรรมหรือแรงจูงใจต่อบุคคลไม่เอื้อต่อการมีส่วนร่วม เหตุที่พฤติกรรมหรือแรงจูงใจต่อบุคคลไม่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมจะเกิดจากการที่
 - 2.1 การใช้ทฤษฎีแรงจูงใจในการจัดกระทำไม่ถูกต้อง อาทิ การนำเอาความพอใจเป็นหลักหรือการนำเอาความต้องการของมนุษย์เป็นหลัก ซึ่งอาจส่งผลต่อการโต้แย้งหรือไม่พอใจเกิดขึ้นทำให้การอยากมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นๆ ถดถอย
 - 2.2 พฤติกรรมของบุคคลมีอคติต่อองค์กร ย่อมส่งผลต่อการมีส่วนร่วมเพราะถ้าบุคคลเห็นว่าองค์กรหรือบ้านของตนเองที่อยู่ไม่ดีหรือไม่เหมาะสมแล้วการกระทำใดๆ ย่อมขัดแย้งและไม่เอื้อประโยชน์ได้ แต่หากการแก้ไขบทบาทของบุคคลให้มีทัศนคติดี มีความกระตือรือร้น มีสมาธิ มีความรับผิดชอบหรือมีพลังเพื่องาน กิจกรรมใดๆ ที่เขาเหล่านั้นมุ่งจัดการย่อมเป็นจุดมุ่งหมายเพื่อการกระทำโดยส่วนร่วมได้ง่าย
 - 2.3 การมีส่วนร่วมของทุกคนในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่ไม่มีความขัดแย้งหรือมีความขัดแย้ง แต่พร้อมต่อการแก้ไขเปลี่ยนแปลงรับผลของการให้คำปรึกษาหรือคำแนะนำย่อมเป็นทิศทางของการอยากมีส่วนร่วม
 3. ผู้นำมีปัญหา เหตุที่กล่าวถึงกรณีการไม่สามารถบริหารงานได้อย่างดีในการมีส่วนร่วมมีผลมาจากผู้นำในระยะเริ่มต้น เช่น อยู่ในองค์กรแต่ประสบปัญหากดดันและไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้นำกลุ่มหรือองค์กรย่อมเกิดปฏิกริยาโต้ตอบและเป็นความขัดแย้ง การขาดแรงจูงใจในการนำไปสู่ความสำเร็จของงาน เหตุด้วยผู้นำขาดภาวะการเรียนรู้ ไม่มีความชำนาญ ไม่มีความเชื่อมั่นตนเอง หรือมีโรคภัยเบียดเบียน ผู้นำขาดมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ หย่อนคุณธรรม และทักษะการเรียนรู้จากงาน เป็นผลให้ไม่สามารถเข้ากับบุคคลได้อย่างดี ทำให้การนำเสนอความต้องการหรือการตัดสินใจเพื่อกลุ่มหรือส่วนร่วมเป็นไปได้โดยยากหรือไม่เหมาะสม
- เมตต์ เมตต์การุณจิต (2553 : 268-278) ได้กล่าวถึง ปัจจัยที่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา ไว้ดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยด้านคณะกรรมการสถานศึกษา

1.1 กรรมการไม่มีเวลาพอในการมาร่วมในกิจกรรมของสถานศึกษา ขาดการกระทำตามบทบาทหน้าที่ หรือขาดความรู้ในบทบาทตนเอง

1.2 กรรมการไม่มีถิ่นกำเนิดในท้องถิ่นที่สถานศึกษาตั้งอยู่ เช่น มาจากอำเภออื่น จังหวัดอื่น จึงมักทำให้มีความผูกพันกับสถานศึกษาน้อยลง เป็นต้น

1.3 กรรมการมีบ้านพักอาศัยอยู่นอกท้องถิ่นหรือนอกบริเวณที่สถานศึกษาตั้งอยู่ การที่ต้องใช้เวลาในการเดินทางกลับบ้านพักซึ่งอยู่ไกลสถานศึกษา อาจทำให้กรรมการไม่ค่อยมาร่วม กิจกรรม

1.4 กรรมการที่มีอาชีพค้าขาย มักจะคำนึงถึงปากท้องของตนเองและเศรษฐกิจในครอบครัวจึงไม่ค่อยมีเวลาว่างที่จะไปร่วมกิจกรรมกับสถานศึกษา

2. ปัจจัยด้านการศึกษา

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นบุคคลสำคัญที่ประสานความร่วมมือกับกรรมการ ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ค่อยมีมนุษยสัมพันธ์ เช่น เข้ากับชุมชนไม่ได้ ไม่มีอัธยาศัยไมตรีที่ดีกับผู้ปกครองบ้าง มีท่าทีแบบวางตัว ไม่สร้างบรรยากาศให้เป็นกันเอง บางแห่งเข้าพบผู้บริหารยาก หรือ ตกแต่งห้องทำงานอย่างภูมิฐาน จนผู้มาติดต่อรู้สึกว่าเป็นเขตหวงห้าม นอกจากนี้ถ้าผู้บริหารไม่ได้เป็นคนในท้องถิ่นโดยกำเนิดความรักความผูกพันย่อมไม่ลึกซึ้งแน่นแฟ้นกับท้องถิ่นเท่าที่ควร

2.2 ครู อาจารย์ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคส่วนใหญ่ คือเรื่องความประพฤติของครูอาจารย์ ที่ไม่เหมาะสม เช่น เมาะเหล้า มีเรื่องชู้สาว เล่นการพนัน ไม่เอาใจใส่การเรียนของเด็ก ละทิ้งหน้าที่ ใช้กิริยามารยาทไม่เหมาะสมกับเด็กและผู้ปกครอง ลงโทษเด็กเกินกว่าเหตุ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จะทำให้ ประชาชนทั่วไปเกิดความรู้สึกไม่ดีต่อสถานศึกษา

2.3 ผลการปฏิบัติของสถานศึกษา การปฏิบัติงานด้านการเงินถือเป็นเรื่องที่สำคัญ ถ้าหากมีข่าวว่าเกิดการทุจริต เช่น การนำเงินบริจาคไปใช้ในสิ่งที่ไม่เหมาะสมหรือนำไปใช้ส่วนตัวก็จะทำให้ชุมชนเสื่อมความศรัทธา อีกทั้งหากสถานศึกษาไม่มีผลงานทางวิชาการ เรียนจบไปแล้วสอบเรียนต่อไม่ได้ ลักษณะเช่นนี้บ่งบอกถึงความเฉื่อยชาและการด้อยความสามารถของผู้บริหารก็จะเป็นภาพลบต่อผู้ปกครอง

กล่าวโดยสรุปแล้วข้อจำกัดและปัญหาของการบริหารแบบมีส่วนร่วมนั้นขึ้นอยู่กับบุคลากรภายในองค์กรถ้าบุคลากรภายในองค์กรเป็นบุคคลที่มีวิสัยทัศน์ในการปฏิบัติหน้าที่ปรับตัวเองให้เป็นที่ยอมรับของสมาชิกเพื่อร่วมงาน ก็จะทำให้การดำเนินกิจกรรมใดๆ ขององค์กรสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการจัดการศึกษา

1. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา

แนวทางเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ปรากฏชัดเจนในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

1.1 แนวทางการจัดการศึกษาโรงเรียน ชุมชนมีการประสานความร่วมมือในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (มาตรา 24 (6)) ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสารและ รู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการ รวมทั้งวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน และได้กำหนดให้สถานศึกษา ร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสารและ รู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการรวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน (มาตรา 29)

1.2 การบริหารและการจัดการศึกษา กำหนดให้องค์กรชุมชนร่วมเป็นคณะกรรมการการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา (มาตรา 38 วรรคสอง) และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (มาตรา 40) ซึ่งจะรองรับการกระจายอำนาจบริหารและการจัดการศึกษาจากกระทรวงใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป (มาตรา 39)

1.3 การระดมทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรอื่น กำหนดให้หน่วยงานทางการศึกษาระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมจัดการศึกษา (มาตรา 57) ระดมทรัพยากรและการลงทุนจากชุมชนมาใช้จัดการศึกษา (มาตรา 58) โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สิน และทรัพยากรอื่นให้สถานศึกษาและมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและตามความจำเป็น (มาตรา 58 (2))

ดังนั้นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ คณะบุคคลที่ปฏิบัติงานร่วมกับคณะบริหารและคณะครูในสถานศึกษา เพื่อร่วมรับรู้ ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติงาน ร่วมประเมินผล ร่วมรับผิดชอบการกำกับ ส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา และให้ข้อเสนอแนะตามบทบาท หน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2547 จึงมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2551 : 19-21)

1. ผู้แทนผู้ปกครอง เป็นผู้สะท้อนปัญหาและความต้องการด้านคุณภาพทางการศึกษาและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ทั้งในส่วนที่คาดหวังและสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นและร่วมมือกับครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครองและชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2. ผู้แทนครู เป็นผู้ที่มีความชำนาญในสายวิชาชีพครู มีความสำคัญต่อการนำเสนอข้อมูล ด้านกระบวนการเรียนรู้ ปัญหาและความต้องการสนับสนุน ช่วยเหลือรวมทั้งรายงานผลการจัดการศึกษา

3. ผู้แทนองค์กรชุมชน เป็นผู้สะท้อนสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาผู้เรียน ซึ่งเป็นสมาชิกส่วนหนึ่งของชุมชนและให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาทั้งในด้านภูมิปัญญาในท้องถิ่น และแหล่งเรียนรู้

4. ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นผู้สะท้อนสภาพปัญหาและความต้องการที่ครอบคลุมทั้งเขตพื้นที่บริการของสถานศึกษาและมีความสำคัญต่อสถานศึกษาอย่างยิ่ง ในเรื่องการขอรับการสนับสนุนด้านงบประมาณ ทรัพยากรทางการจัดการศึกษา และเชื่อมโยงแผนการพัฒนาการศึกษา กับแผนพัฒนาท้องถิ่น

5. ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา เป็นผู้สะท้อนภาพของความรัก ความศรัทธา ความภาคภูมิใจ ต่อสถานศึกษาที่ตนได้รับการศึกษา ช่วยจรรโลงคุณค่าของสถาบันไปสู่ศิษย์รุ่นหลังให้ประสบความสำเร็จ ในการศึกษาเช่นกัน

6. ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์หรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่ เป็นผู้นำเสนอและเติมเต็มข้อมูล ด้านคุณธรรม จริยธรรมตามหลักธรรมของศาสนา ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเป็นคนดีของสังคม

7. ผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในด้านต่างๆ ที่จะช่วยเสริมให้สถานศึกษาจัดการศึกษาได้ครอบคลุมในทุกๆ ด้านอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ ทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งและมีการพัฒนาอย่างยั่งยืน

8. ผู้บริหารสถานศึกษา ในฐานะกรรมการและเลขานุการ ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของสถานศึกษา เป็นบุคคลสำคัญที่จะสะท้อนภาพของการบริหารจัดการ ผู้ช่วยเหลือให้คำปรึกษา สร้างแรงจูงใจ กระตุ้นการทำงาน ทบทวนรายงาน สะท้อนความคิด เปิดโอกาสให้ผู้แทนแต่ละกลุ่มได้แสดงบทบาทอย่างเต็มที่ จัดเตรียมการประชุม บันทึกการประชุม รายงานผลการประชุมและสนับสนุนด้านอุปกรณ์ ห้องประชุม วัสดุใช้สอย ฯลฯ รวมทั้งพิจารณานามติ ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากที่ประชุมไปสู่การปฏิบัติ

ดังนั้น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นองค์คณะบุคคลในการบริหารการศึกษาแบบมีส่วนร่วม จึงต้องอาศัยผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาที่หลากหลายและเข้าใจการศึกษา มีความมุ่งมั่น มีเวลาที่จะอุทิศร่างกายแรงใจ ในการพัฒนาสถานศึกษาของชุมชนให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานตามที่ชุมชน สังคมและประเทศชาติต้องการ ซึ่งจะส่งผลให้ชุมชน สังคมเข้มแข็งและประเทศชาติก้าวหน้าต่อไป

2. การมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2547 : 77- 85) ได้สรุปการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา ไว้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในทางวิชาการ แนวการจัดการศึกษาในยุคปฏิรูปยึดหลักผู้เรียนสำคัญที่สุด เพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข ความเป็นไทยและความเป็นสากลการสร้างผู้เรียนให้มีคุณลักษณะดังกล่าว กระทำได้โดยผ่านทางการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ซึ่งทุกฝ่ายในสังคมมีส่วนร่วมเป็นสำคัญในด้านต่างๆ ดังนี้

1.1 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา โดยเปิดโอกาสให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในท้องถิ่น สามารถกำหนดสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีต่อครอบครัว ชุมชน

สังคมและประเทศชาติ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาดังกล่าว เป็นไปตามแนวคิดการใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อยู่ในชุมชน เรียนรู้จากชุมชนด้วยประสบการณ์จริงในสถานการณ์จริงเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น จากผู้รู้ ผู้มีประสบการณ์และสถานประกอบการชุมชน และใช้ข้อมูลสภาพชุมชนเป็นพื้นฐานในการจัดการเรียนการสอน

1.2 การมีส่วนร่วมในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้มีความหลากหลายและศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง จึงจำเป็นต้องมีสื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน โดยชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ได้ 2 ลักษณะ คือ

1.2.1 การจัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยประสานความร่วมมือกับผู้นำ ผู้ปกครอง บุคคลทุกฝ่ายจัดให้เกิดการเรียนรู้ในทุกๆ ที่ทุกๆ เวลาได้ในชุมชน

1.2.2 การส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นควบคู่กับวิทยาการสากล เป็นการส่งเสริมให้ผู้มีความรู้ ความชำนาญในด้านต่างๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษา

1.2.3 การมีส่วนร่วมในการถ่ายทอดความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนในยุคปฏิรูปการศึกษา เป้าหมายของการให้การศึกษาจะไม่จำกัดเฉพาะผู้เรียนหรือจำกัดแต่ภายในเขตโรงเรียนอีกต่อไป แต่ยังรวมไปถึงการให้ความรู้ทักษะการสร้างเจตคติและจิตสำนึกร่วมกันในการพัฒนาท้องถิ่นของตน

1.2.4 การมีส่วนร่วมในการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เนื่องจากการศึกษาต้องเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต คนในชุมชนทุกคนควรที่จะมีโอกาสได้เรียนรู้ทักษะการดำรงชีวิตควบคู่ไปกับทักษะการเรียนรู้เพื่อจะได้พัฒนาตนเองและสังคมได้ ด้วยเหตุนี้การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ชุมชน หรือศูนย์การเรียนรู้ท้องถิ่น ด้วยการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา ท้องถิ่น ชุมชน และสังคมอื่น

2. การมีส่วนร่วมทางการบริหาร จากหลักการบริหารสถานศึกษาที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน การบริหารและการดำเนินงานในระดับท้องถิ่นจึงกำหนดให้การปฏิบัติเสร็จสิ้นที่สถานศึกษาให้มากที่สุด โดยคำนึงถึงควมมีอิสระและคล่องตัวเป็นสำคัญ และหากไม่สามารถเสร็จสิ้นที่สถานศึกษาได้ให้สิ้นสุดที่เขตพื้นที่การศึกษาในด้านการบริหาร ให้มีการบริหารในรูปคณะกรรมการ โดยมีผู้แทนจากชุมชนท้องถิ่นสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมโดยทำหน้าที่กรรมการได้ทั้งในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษารวมทั้งเข้าไปมีส่วนร่วมทางอื่นได้ เช่น ติดตาม ตรวจสอบการจัดการศึกษาในท้องถิ่น การประสานงานและการติดตามการดำเนินงาน ปฏิรูปการศึกษาของรัฐ เป็นต้น โดยที่

2.1 การมีส่วนร่วมในฐานะกรรมการ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ กำหนดเรื่องคณะกรรมการที่มีหน้าที่ในการกำกับ ดูแล ส่งเสริม สนับสนุนด้านการบริหารการศึกษา โดยคำนึงถึงการบริหารและการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ให้สะท้อนความเป็นท้องถิ่นที่ประชาชนมีความคุ้นเคยและผูกพันอยู่แล้ว และประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างเต็มที่ โดยสามารถเข้าไปในรูปของกรรมการ ภาระหน้าที่ของคณะกรรมการมีตั้งแต่การกำหนดแผนนโยบายการดำเนินงาน ไปจนถึงการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล การปฏิรูปการศึกษาในท้องถิ่นจะสำเร็จ หรือไม่นั้นส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับการทำงานที่ของกรรมการดังกล่าว การร่วมเป็นกรรมการข้างต้นมีความสำคัญมาก กรรมการต้องทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ

รวมทั้งต้องเป็นผู้ สะท้อนปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น ตลอดจนประสานประโยชน์ให้การจัดการศึกษาใน สถานศึกษานั้นๆ สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพได้มากที่สุด

2.2 การมีส่วนร่วมในฐานะผู้ตรวจสอบคุณภาพการศึกษา พระราชบัญญัติ การศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้มีระบบการ ประกันคุณภาพการศึกษา โดยแบ่งเป็นการประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยสถานศึกษา จะต้องจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และจะต้องเปิดเผย รายงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาประจำปีนั้นต่อสาธารณชน

2.3 การมีส่วนร่วมในฐานะผู้สนับสนุนการศึกษาทางเลือก ผู้นำชุมชนมีหน้าที่ ดูแลให้ สมาชิกในชุมชนทุกคนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานและให้ความสำคัญเป็นพิเศษแก่คนพิการ ผู้ด้อยโอกาสและผู้มีความสามารถพิเศษ โดยที่การจัดการศึกษาจะเป็นในรูปแบบการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัย และอนุญาตให้มีการเทียบโอนระหว่างกันได้ ขณะเดียวกันพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ก็ได้เปิดโอกาสให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ องค์กร บริหารส่วนท้องถิ่น สถาบันศาสนา สถาน ประกอบการและสถาบันสังคมอื่น มีสิทธิจัดการศึกษาขั้น พื้นฐานใน “ศูนย์การเรียนรู้” และได้รับสิทธิ ประโยชน์บางประการจากรัฐ อาทิ การสนับสนุนจาก รัฐในการพัฒนาความรู้ ความสามารถของผู้ร่วมจัดการศึกษาทางเลือกเงินอุดหนุน การลดหย่อนหรือ ยกเว้นภาษีสำหรับค่าใช้จ่ายทางการศึกษา

2.4 การมีส่วนร่วมในฐานะผู้สร้างแรงจูงใจเพื่อการศึกษา การยกระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานของคนไทยให้สูงถึงระดับมัธยมปลายตามที่คาดหวังจำเป็นต้องมีการ เสริมแรง เพื่อให้ผู้ที่อยู่ในวัยเรียนเข้ารับการศึกษา ผู้นำชุมชนจึงอาจต้องทำหน้าที่เป็นผู้ให้ข้อมูลให้ คำแนะนำ ประสานงานกับหน่วยงานเพื่อหาทางช่วยเหลือ เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับการสนับสนุนผู้เรียนที่ มีความต้องการพิเศษ คือ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาสและผู้มีความสามารถพิเศษ โดยการจัดสรร งบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาเป็นพิเศษ

3. การมีส่วนร่วมทางการเงินและการลงทุนเพื่อการศึกษาชุมชนสามารถมีส่วนร่วม ด้านต่างๆ ดังนี้

3.1 เป็นผู้ระดมทุนทรัพย์เพื่อการศึกษา การปฏิรูปการศึกษาจำเป็นจะต้อง อาศัยทรัพยากรและสรรพกำลังทั้งปวงจากท้องถิ่น

3.2 เป็นผู้ริเริ่มและสนับสนุนการจัดตั้งกองทุนเพื่อการศึกษาของชุมชน การ จัดการศึกษาให้สมาชิกชุมชนทุกคนได้รับสิทธิเสมอภาคและได้รับโอกาสศึกษาต่อตามกำลัง ความสามารถได้อย่างสูงสุดจำเป็นต้องใช้ค่าใช้จ่ายมาก

3.3 ร่วมติดตามการใช้เงินและกองทุนให้เกิดประโยชน์สูงสุดการร่วมระดมทุน ให้สถานศึกษาได้มีเงินสนับสนุนการดำเนินการด้านการศึกษาเป็นบทบาทที่สำคัญ ขณะเดียวกัน ภายหลัง การร่วมระดมทุนให้สถานศึกษาแล้ว ผู้นำชุมชนก็สามารถมีส่วนร่วมในการเสนอแนะและ ติดตามให้ การใช้จ่ายเงินดังกล่าวเป็นไปอย่างโปร่งใส และเกิดประโยชน์สูงสุด

กล่าวสรุป การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการจัดการศึกษามีหลายรูปแบบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา ทั้งงานด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ทั้งนี้เพื่อให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษาสนองต่อความต้องการของชุมชนให้มากที่สุดเพื่อส่งผลต่อการพัฒนากิจกรรมต่างๆ ในสถานศึกษาที่ดีขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551 : 55-56) ได้แนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยให้มีการทำความเข้าใจตั้งแต่เริ่มแรกของการทำงานร่วมกัน ทั้งนี้เพื่อให้ทั้งสองฝ่ายเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา คือ ผู้เชื่อมโยงคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในฐานะกรรมการและเลขานุการกับสถานศึกษาในฐานะผู้บริหาร ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องเป็นผู้ประสานการดำเนินงานต่าง ๆ โดยคำนึงถึงข้อคิด ความเห็น และมติของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ กำกับและส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษาและปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้ หากมีข้อสงสัยเสนอแนะใดๆ ควรนำเสนอในที่ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วสรุปผลเป็นมติที่ชัดเจน ซึ่งเมื่อได้มติแล้วประธานก็จะมอบให้ผู้บริหารสถานศึกษานำไปสู่การพิจารณาดำเนินการของสถานศึกษา

สำหรับบทบาทในการกำกับ ควรเป็นการติดตามการปฏิบัติงานตามที่สถานศึกษาได้ทำการแผนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับกฎหมายและแนวนโยบายของหน่วยเหนือ หรือตามมติที่กำหนดร่วมกัน โดยไม่ควรกำกับการทำงานของผู้บริหาร ครู และบุคลากร กล่าวคือไม่แสดงบทบาทเป็นผู้บังคับบัญชาเสียเอง และจะต้องไม่สั่งการทั้งโดยตรงและโดยอ้อมไปยังครูหรือบุคลากรในสถานศึกษา เพราะอำนาจการสั่งการเป็นของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะรับผิดชอบการนำเสนอข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะและมติของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไปสู่การปฏิบัติ

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2553 : 199-204) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา ไว้ 2 ลักษณะ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมตามราชการกำหนด คือ บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนดไว้ในกฎหมายอย่างเป็นทางการมีอยู่ 2 ประการคือ

1.1 บทบาทในการกำกับดูแลและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ในมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้คณะกรรมการสถานศึกษาทำหน้าที่กำกับดูแลและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ซึ่งเป็นหน้าที่สำคัญ 2 ประการ คือ

1.1.1 กำกับดูแลกิจการของสถานบันศึกษา

1.1.2 ส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา

ในการทำหน้าที่กำกับดูแล ส่งเสริมและสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ถ้าหากคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นคณะบุคคลที่มีความรู้ มีคุณธรรมและมีความจริงใจในการทำหน้าที่อย่างตรงไปตรงมาแล้ว การศึกษาของท้องถิ่นย่อมจะมีความเจริญก้าวหน้าในทางตรงกันข้าม ถ้าหากว่าคณะกรรมการสถานศึกษาไร้คุณธรรม ไม่รู้บทบาทหน้าที่ของตนเองก้าวไปด้วยการหลงอำนาจตลอดจนมีพฤติกรรมที่ทำงานเพื่อเป็นเครื่องมือให้แก่การเมืองทั้งระดับท้องถิ่นหรือระดับประเทศก็ตาม ย่อมเป็นอันตรายต่อการพัฒนาการศึกษา ดังนั้นคณะกรรมการสถานศึกษาจึงไม่ควรใช้การศึกษาอัน

เป็นความหวังของประเทศชาติมาเป็นเครื่องมือทางการเมือง ซึ่งในประเทศที่เจริญจะไม่ใช้การศึกษาเป็นการเมือง จะไม่ใช้การศึกษามาเป็นเสียงให้แก่การเมืองไม่ว่าจะระดับใดก็ตามและจะไม่ใช้การศึกษามาเป็นฐานคอร์รัปชัน เพราะรู้ว่าการศึกษาคrucial เกินกว่าที่จะเข้ามาเป็นเรื่องการเมือง

นอกจากนี้คณะกรรมการสถานศึกษายังต้องส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษา เช่น ให้คำปรึกษา การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยเป็นผู้จัดหาและมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษาบริจาคทรัพย์สินเงินทองและทรัพยากรอื่น มีส่วนร่วมรับผิดชอบภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็นส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชนเพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษา อบรม การประชาสัมพันธ์กิจการของสถานศึกษา ตลอดจนสนับสนุนวิทยากรและภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่น เป็นต้น อนึ่งคณะกรรมการสถานศึกษาเอกชนและองค์กรประชาชนจะต้องสนับสนุนการระดมทุนเพื่อจัดตั้งกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอีกด้วย

คณะกรรมการสถานศึกษาบางท่านมีตำแหน่งทางสังคมเป็นที่รู้จักของคนทั่วไปและเป็นที่ศรัทธาของคนในสังคม ดังนั้นถ้าเป็นผู้ประสานงานกับชุมชน หรือหน่วยงานต่างๆ เพื่อระดมสรรพกำลังในการพัฒนาสถานศึกษาบางครั้งจะประสบผลสำเร็จมากกว่าที่สถานศึกษาจะเป็นผู้ดำเนินการเอง นอกจากนี้ถ้ากรรมการเป็นผู้ทรงคุณวุฒิจนเป็นที่ยอมรับว่าเป็นปราชญ์ชาวบ้านแล้วก็ควรได้มาเป็นวิทยากรช่วยสอนให้แก่บุตรหลานได้มีความรู้ก็จะเป็นที่ดียิ่งในด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ก็เช่นกัน เป็นสิ่งที่ทุกคนในชาติควรจะอนุรักษ์และสืบสานต่อไป คณะกรรมการสถานศึกษาจึงมีหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนมีจิตสำนึกในความเป็นเอกลักษณ์ของชาติช่วยกันแสวงหาแบบประมาณภายนอกตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ อีกทั้งแสวงหาวิทยากรภายนอกผู้รู้ในสาขาวิทยาการต่างๆ มาช่วยพัฒนาสถานศึกษา

1.2 บทบาทในการประกันคุณภาพการศึกษา

คณะกรรมการสถานศึกษามีบทบาทหน้าที่ในการประกันคุณภาพการศึกษา อีกหน้าที่หนึ่งไว้เป็นการเฉพาะ คือ การประกันคุณภาพสถานศึกษา

การประกันคุณภาพสถานศึกษา หมายถึง การสร้างความมั่นใจให้ชุมชนว่าสถานศึกษาได้รับการพัฒนามีความพร้อมในการเรียนการสอนถึงเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้

การประกันคุณภาพการศึกษาหรือการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาให้ได้มาตรฐาน นั้น จะต้องมีการประกันคุณภาพสถานศึกษาเสียก่อน ซึ่งนอกจากจะเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาและทางราชการโดยตรงที่จะทำเรื่องนี้ แล้วทุกฝ่ายจะต้องมีส่วนร่วมในการสนับสนุนจัดหาวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่จะใช้ในการเรียนการสอนที่ดี ทันสมัยจะทำให้การสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นคณะกรรมการสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพสถานศึกษาดังต่อไปนี้

1.2.1 ด้านอาคารสถานที่ เช่น อาคารเรียน หอประชุม โรงฝึกงาน โรงอาหาร ห้องสุขา หรือบริเวณสถานศึกษา เป็นต้น อาคารสถานที่เหล่านี้จะต้องอยู่ในสภาพที่ใช้งานได้หากมีการชำรุด ไม่ว่าจะเป็นตัวอาคาร โต๊ะ เก้าอี้ก็ต้องมีการซ่อมแซมปรับปรุงสำหรับบริเวณสถานศึกษาก็เช่นกันจะต้องจัดให้ดูสวยงาม ร่มรื่น จัดให้มีน้ำดื่ม น้ำใช้ที่สะอาดและพอเพียงตลอดปี

1.2.2 ด้านอุปกรณ์การสอน ในปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศมีความเจริญก้าวหน้ามากการศึกษาจะต้องปรับเปลี่ยนให้ทันต่อสถานการณ์ เพื่อเตรียมและนำคนไทยก้าวเข้าสู่ยุคใหม่ ดังนั้นการเรียนการสอนของสถานศึกษาจำเป็นต้องมีและใช้อุปกรณ์ต่างๆ คอมพิวเตอร์ สื่อการสอน เป็นต้น

1.2.3 ด้านครูอาจารย์ จะต้องปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้เข้ากับหลักสูตรใหม่ส่วนผู้บริหารจะต้องมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการนิเทศให้เหมาะสมกับผู้เรียน พร้อมทั้งมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะผู้สอนจะต้องได้รับการอบรมและพัฒนาการสอนให้ทันกับเหตุการณ์

1.2.4 ด้านผู้เรียน จะต้องมีความพร้อมที่จะเรียนทั้งร่างกาย จิตใจ สังคม วัสดุ อุปกรณ์ และในด้านร่างกายจะสมบูรณ์แข็งแรง ไม่เจ็บไข้ได้ป่วย และต้องได้รับประทานอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการ ได้รับการดูแลเรื่องโครงการอาหารกลางวัน ด้านจิตใจจะต้องร่าเริงแจ่มใส ไม่มีปัญหา กับ ครอบครัวหรือเพื่อนๆ ด้านอุปกรณ์การเรียนก็เช่นกัน ผู้เรียนจะต้องมีให้พร้อม เช่น สมุด ดินสอ หนังสือและอุปกรณ์อื่นๆ ที่จำเป็น เป็นต้น

1.2.5 การให้คำปรึกษาแนะนำ คณะกรรมการสถานศึกษาควรเสนอแนะตลอดจนให้ คำปรึกษาในเรื่องการประกันคุณภาพของสถานศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน นอกจากนี้ควรสนับสนุนสถานศึกษาเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย

1.2.6 การตรวจสอบการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษา จะต้องช่วยกันกำกับ ดูแลให้การปฏิบัติงานของสถานศึกษามีประสิทธิภาพ เช่น การเรียนการสอน การประกันคุณภาพ การศึกษา การประกันคุณภาพของสถานศึกษา การบริการของสถานศึกษา เป็นต้น แต่ทั้งนี้ คณะกรรมการจะต้องกระทำด้วยความบริสุทธิ์ใจและเป็นไปในทางสร้างสรรค์

ดังที่ได้กล่าวมานี้ จะเห็นว่าการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา จะต้องได้รับการประกันคุณภาพศึกษาเป็นอันดับแรกนั่นก็คือ สถานศึกษาจะต้องได้รับการพัฒนาในด้านบุคลากร อาคาร สถานที่ อุปกรณ์การเรียนการสอน ตลอดจนตัวนักเรียนเองและจะเห็นว่าคณะกรรมการสถานศึกษามีความสำคัญในการมีส่วนร่วมพัฒนาดังกล่าวด้วยเช่นกัน

1. บทบาทหน้าที่โดยทั่วไป

นอกจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจะมีหน้าที่ตามที่ทางราชการกำหนดไว้แล้ว ยังมีหน้าที่โดยทั่วไปในการพัฒนาการศึกษาอีก ดังนี้

1.1 เป็นตัวแทนของผู้ปกครองหรือชุมชนในการแจ้งข้อมูลข่าวสารให้สถานศึกษาทราบถึง ความต้องการและความเป็นไปของชุมชน

1.2 นำผลการประชุมของคณะกรรมการสถานศึกษาตลอดจนข่าวความเคลื่อนไหวของ สถานศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ในทางสร้างสรรค์ เพื่อแจ้งให้ประชาชนในชุมชนทราบ

1.3 ชักชวนหรือประสานงานกับชุมชนหรือส่วนราชการ ในการช่วยเหลือหรือแก้ปัญหา และพัฒนาสถานศึกษาให้มีความเจริญก้าวหน้า

1.4 นำทรัพยากรในชุมชนมาใช้ในการพัฒนาสถานศึกษา

1.5 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนทั่วไปเห็นความสำคัญของการศึกษา และให้เกิด ความรู้สึกว่าเป็นหน้าที่ที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษา

1.6 เป็นแกนนำในการสร้างความสัมพันธ์อันดีประสานงานระหว่างสถานศึกษากับชุมชน โดยเฉพาะการสร้างความสัมพันธ์อันดี หากมีสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่จะทำให้เกิดความเข้าใจผิดหรือ เกิดความแตกแยกจะต้องช่วยกันประสานแล้วไซ้โดยเร็ว

1.7 บทบาทในการจัดการเรียนรู้นอกจะเป็นหน้าที่ของครูแล้วยังต้องมีผู้เกี่ยวข้องให้การส่งเสริมสนับสนุนจึงเกิดผลสำเร็จ เช่น พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน สื่อมวลชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คณะกรรมการสถานศึกษา คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา หรือแม้แต่ผู้เรียนเองก็ยังต้องมีส่วนร่วมด้วย

โดยกิจกรรมของคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholder) ที่ยังจะต้องมีบทบาทส่วนร่วม ได้แก่

1. การกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ เช่น กำหนดมาตรฐานและเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนได้ ศึกษาตามความสามารถและความสนใจ เป็นต้น
2. การวางแผนการเรียนรู้ ได้แก่ การวางแผนกิจกรรมต่างๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน
3. การสำรวจความต้องการของผู้เรียน โดยการสังเกต สอบถาม สัมภาษณ์ ฯลฯ เพื่อ นำมาใช้ในการวางแผน กำหนดเป้าหมายและมาตรฐาน ตลอดจนการจัดกิจกรรม
4. การประเมินผล ได้แก่ การประเมินผลจากกระบวนการเรียนรู้ที่ได้กำหนดไว้แล้ว เพื่อ ปรับปรุงแก้ไขต่อไป

การมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนรู้ของคณะกรรมการสถานศึกษาดังกล่าว จะช่วยให้ทุกฝ่ายเกิดความเข้าใจในคุณค่าและเห็นความสำคัญของการศึกษามีใช้เป็นหน้าที่ของฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด แต่ทุกฝ่ายจะต้องร่วมรับผิดชอบในหน้าที่ด้วย

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2546 ก : 74 – 90) ได้กำหนดรูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ 5 ประการ

การปฏิบัติตามข้อกำหนดของระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ

การเลือกบุคคลในชุมชนให้เข้ามาเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สถานศึกษาจะต้องถือปฏิบัติตามข้อกำหนดของระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 แล้วนั้น สถานศึกษายังต้องพิจารณาเลือกบุคคลที่มีคุณสมบัติที่โดดเด่นในชุมชน มีความรู้ความสามารถ กล้าแสดงความคิดเห็น และเป็นบุคคลที่ทำประโยชน์ให้แก่ชุมชน ซึ่งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปี จัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น กำกับและติดตามผลการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา ส่งเสริม สนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและได้มาตรฐาน ส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาสและเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ เสนอแนวทางและการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา วิทยากรภายนอก ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐ และเอกชนเพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่ง

วิทยาการของชุมชน เพื่อมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น ให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษาก่อนเสนอต่อสาธารณชน แต่งตั้งที่ปรึกษาและหรืออนุกรรมการเพื่อดำเนินงานให้สำเร็จ รวมทั้งปฏิบัติการอื่นๆ ตามที่มอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัด

2. การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

ตามพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 58 ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณ การเงิน และทรัพย์สินทั้งจากรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชนเอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่น และต่างประเทศ มาใช้จัดการศึกษา ดังนั้นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจะต้องมีส่วนร่วมและระดมทรัพยากรมาใช้ในการพัฒนาสถาน ศึกษาตลอดเวลาและมีลักษณะของการมีส่วนร่วมระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ดังนี้

2.1 แหล่งทรัพยากรทางบุคคล มักจะได้แก่ คหบดีในท้องถิ่น ญาติของข้าราชการระดับสูงที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน เจ้าอาวาส ลูกศิษย์ของเจ้าอาวาส ผู้นำ ศิษย์เก่า องค์กรการกุศลต่างๆ และคนในชุมชน

2.2 วิธีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โรงเรียนอาจจะใช้วิธีการระดมทรัพยากรเพื่อ การศึกษาหลายวิธี ได้แก่ การจัดกิจกรรมทางศาสนา กิจกรรมทางศาสนาที่โรงเรียน และชุมชน อาจจะร่วมกันจัด เช่น การทอดผ้าป่า การจัดกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียน เช่น การขอบริจาคสิ่งของ อาหาร ถ้วยรางวัลหรือเสื้อผ้าเพื่อเป็นรางวัลให้เด็กในงานกีฬาสี งานวิชาการ วันเด็กประจำปี การตั้งสหกรณ์ในโรงเรียนเพื่อการศึกษาของนักเรียนและกองทุนครู

2.3 กระบวนการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา (Educational Resource Mobilization Process) โดยทั่วไป โรงเรียนมีกระบวนการในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ในกรณีการขอ บริจาคทรัพยากรเป็นจำนวนมากจากผู้ที่มีฐานะดี เช่น การระดมทรัพยากรเพื่อการสร้างอาคารเรียน สร้างห้องประชุมโรงเรียนหรือจัดซื้อที่ดินให้โรงเรียนตามขั้นตอนดังนี้คือ

2.3.1 การหาแหล่งทรัพยากรหรือการหาเบาะแสว่ามีใครบ้างที่สนใจหรือต้องการที่จะบริจาคทรัพยากรเพื่อช่วยเหลือโรงเรียนในด้านต่างๆ

2.3.2 การหาผู้เชื่อมโยงระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษาและโรงเรียนกับแหล่งทรัพยากร

2.3.3 การประสานงานระหว่างชุมชนและโรงเรียนกับแหล่งทรัพยากร

2.3.4 การต่อรองการบริจาค แหล่งทรัพยากรบางรายอาจจะไม่บริจาคทุกอย่างตามที่ชุมชนและโรงเรียนต้องการ

2.3.5 การดำเนินการตามเป้าหมายของการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา หลังจากนั้นทางชุมชนและโรงเรียนก็จะดำเนินการตามโครงการที่ตั้งเอาไว้ โดยมีการรายงานผลความก้าวหน้าของการดำเนินการให้แหล่งทรัพยากรทราบเป็นระยะจนกว่าการดำเนินการจะสำเร็จ

2.3.6 การตอบแทนแหล่งทรัพยากรเมื่อการดำเนินการตามโครงการเสร็จสิ้นลงแล้วใน

3. การปฏิบัติงานร่วมกับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น (อบต.)

องค์การท้องถิ่นที่มีอยู่ในชุมชนนั้นมีความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนและสถานศึกษา คือ องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการบริการโรงเรียนและกำหนดทิศทางของการพัฒนาการศึกษาตามความต้องการของชุมชนได้ ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 67 กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลส่งเสริมการศึกษาในชุมชน สามารถตั้งงบประมาณในลักษณะเงินอุดหนุนการศึกษา เช่น เงินอุดหนุนเด็กที่ศึกษาอยู่ในตำบล สื่อและวัสดุอุปกรณ์ กิจกรรมการเรียนการสอน อาหารกลางวัน และอาหารเสริมของนักเรียน นอกจากนี้ก็จะมีกรรมการจากองค์การบริหารส่วนตำบลบางคน ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์การบริหารส่วนตำบลจะเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนในการจัดการศึกษาในรูปแบบขององค์กรจะอยู่ในระดับน้อย แต่ส่วนใหญ่จะเข้ามามีส่วนร่วมในฐานะของการเป็นผู้นำชุมชนซึ่งเป็นฐานะเฉพาะตัว และการเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจะมีส่วนร่วมในระดับมาก โดยเฉพาะในด้านการสนับสนุนให้สถานศึกษาพัฒนาอาคาร สถานที่และบริเวณต่างๆ ในส่วนของกระบวนการมีส่วนร่วมจะมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและกิจกรรม การพิจารณาตัวบุคคลที่เกี่ยวข้อง การวางแผนและการมอบหมายงาน การประชุมกันเป็นระยะๆ ร่วมดำเนินงาน การประเมินผล เป็นต้น

4. การร่วมกันจัดตั้งกองทุนการศึกษา

การจัดตั้งกองทุนเพื่อการศึกษาจะตั้งขึ้นด้วยความร่วมมือของบุคคลในชุมชน เพื่อให้เกิดการช่วยเหลือนักเรียน พัฒนาครูและสถานศึกษา ซึ่งนับว่าเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษา โดยการนำเงินบริจาคมาตั้งเป็นกองทุนแล้วนำดอกเบี้ยและเงินปันผลมาเป็นทุนการศึกษาสำหรับนักเรียน ในการมอบทุนการศึกษา สถานศึกษาต้องแสดงออกถึงความโปร่งใสในการจัดการกับจำนวนเงินบริจาคส่วนนี้ โดยการแสดงหลักฐานการใช้จ่ายเงินแก่ผู้บริจาคเป็นระยะๆ และตอบแทนผู้บริจาคด้วยการมอบเกียรติบัตร เพื่อยกย่องชมเชยในความเสียสละในงานต่างๆ และการนำเงินกองทุนไปใช้ทุกครั้ง ก็จะต้องได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานก่อน

5. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

เป็นกระบวนการที่ผู้บริหารและครู - อาจารย์ในโรงเรียนใช้ในการติดต่อสื่อสารและสร้างความเข้าใจอันดีกับผู้ปกครองนักเรียน หรือประชาชนในชุมชนเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนยังส่งผลให้ชุมชนให้การสนับสนุนด้านการจัดการศึกษาแก่โรงเรียนซึ่งเป็นประโยชน์ทั้งต่อชุมชนและโรงเรียนกล่าวคือชุมชนจะได้รับการศึกษาและพัฒนาในด้านต่างๆ ส่วนโรงเรียนก็จะได้รับความร่วมมือและสนับสนุนในด้านต่างๆ โดยที่สถานศึกษาจะต้องสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนคือ

1. การรู้จักชุมชน

1.1 ศึกษาชุมชนอย่างละเอียดเกี่ยวกับลักษณะของชุมชนนับตั้งแต่โครงสร้างทางวัฒนธรรมประเพณี อาชีพ สภาพเศรษฐกิจ ทรัพยากรและความต้องการเจตคติและความเชื่อต่างๆ

1.2 ออกเยี่ยมชมชุมชนเพื่อจัดปัญหาความสงสัยต่างๆ เพื่อสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจซึ่งกันและกันให้ดียิ่งขึ้น

1.3 คณะครูและนักเรียนควรรหาโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่ชุมชนจัดขึ้น ครูอาจมีบทบาทเป็นที่ปรึกษาหรือลงมือปฏิบัติในบางโอกาส

2. การนำชุมชนเข้าสู่โรงเรียน

2.1 จัดรายการประชาสัมพันธ์กับชุมชนเผยแพร่กิจกรรมสื่อมวลชนประจำท้องถิ่นเช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ จัดทำข่าวสารเป็นวารสารเผยแพร่กิจกรรมของโรงเรียนแก่ชุมชน

2.2 จัดให้มีกรรมการศึกษาโรงเรียนเป็นคณะกรรมการที่ประกอบด้วยผู้ปกครองและประชาชนในชุมชน คณะกรรมการนี้สามารถร่วมกำหนดนโยบายการเรียนการสอนของโรงเรียน

2.3 จัดกิจกรรมวัฒนธรรมประเพณีเพื่อฟื้นฟูรักษาและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นขึ้นภายในโรงเรียน โดยใช้ชุมชนร่วมมือช่วยเหลือมากที่สุด

2.4 จัดให้ทีมงานนิทรรศการแสดงผลงานของโรงเรียนและของนักเรียนหรืออาจจัดงานวันสัปดาห์แห่งการศึกษาขึ้นในโรงเรียน

3. การให้บริการชุมชน

3.1 เผยแพร่ข่าวสารความรู้และวิชาการบริหารแก่ชุมชนโดยใช้สื่อมวลชนต่างๆของท้องถิ่นที่จำเป็น

3.2 จัดโครงการการศึกษาหลักสูตรระยะสั้นเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถทั้งทางด้านวิชาชีพและวิชาการแก่ชุมชน

3.3 ให้บริการอาคารสถานที่อุปกรณ์และเครื่องใช้ต่างๆแก่ชุมชน

3.4 ประกาศเกียรติคุณแก่ผู้เสียสละบำรุงการศึกษาของโรงเรียน

3.5 การใช้ทรัพยากรท้องถิ่นให้เป็นประโยชน์แก่การเรียนการสอนให้มากที่สุด

4. กิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์

4.1 การตั้งสมาคมผู้ปกครองและครู

4.2 การจัดตั้งสมาคมศิษย์เก่า

4.3 การจัดกิจกรรมนอกหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความสามัคคี

4.4 คณะครูและนักเรียนออกไปบำเพ็ญประโยชน์ในด้านสุขภาพ สวัสดิภาพ และความปลอดภัยแก่ชุมชน

กล่าวโดยสรุป คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในกระบวนการและขั้นตอนต่าง ๆ ในกิจการของสถานศึกษา โดยร่วมกันรับรู้ ร่วมคิดร่วมทำ และร่วมประเมินผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ร่วมกับคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง สมาคมผู้ปกครองและครู สมาคมศิษย์เก่า องค์กรชุมชน และองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อที่จะทำให้อสถานศึกษามีการพัฒนาอย่างเต็มที่

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ความหมายของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543 : 8) ได้ให้ความหมายของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ว่า เป็นคณะบุคคลที่มีความสำคัญ ที่ทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมกิจการของสถานศึกษาในฐานะที่เป็นองค์การอย่างเป็นทางการที่จะมีส่วนร่วมกับชุมชนในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนที่เป็นสมาชิกของชุมชน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545 : 2) ได้ให้ความหมายของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ว่า เป็นคณะกรรมการโรงเรียน (school board of school committee of school council) ซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนนักเรียนและผู้บริหารสถานศึกษา

กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินทร์ นามวรรณ (2554 : ภาคผนวก) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง คณะกรรมการว่าการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งนั้น นั่นคือทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ

จากความหมายข้างต้นสามารถสรุปได้ดังนี้ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง บุคคลซึ่งทำหน้าที่กำกับ ส่งเสริม สนับสนุนกิจการของสถานศึกษา มีบทบาทและอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับการกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา อีกทั้งทำหน้าที่ในการกำกับดูแลและส่งเสริมกิจการของสถานศึกษาในฐานะที่เป็นองค์การอย่างเป็นทางการที่จะมีส่วนร่วมกับชุมชนในการจัดการศึกษา

2. กฎ ระเบียบที่เกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม 2542 ประกอบด้วย 9 หมวด 78 มาตรา โดยมีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการศึกษา 18 มาตรา และมีมาตราที่เกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สรุปได้ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 21-30)

หมวด 1 บททั่วไป : ความมุ่งหมายและหลักการ

มาตรา 8 หลักการจัดการศึกษา ยึดหลัก 3 ประการคือ

1. เป็นการศึกษาตลอดชีวิต เป็นการจัดการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชนทุกคน (Education for All)
2. การให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (All for Education)
3. มีการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ เพื่อคุณภาพของการศึกษา เป็นไปอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับวิถีชีวิต และการเรียนรู้

มาตรา 9 เป็นกระบวนการจัดการศึกษา และการปรับระบบและโครงสร้างของการบริหารการจัดการศึกษา โดยยึดหลักดังนี้

1. ความเป็นเอกภาพในด้านนโยบาย แต่มีความหลากหลายในการปฏิบัติ
2. การกระจายอำนาจ ในการจัดการศึกษาทุกด้านไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และสถานศึกษา
3. มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา จัดให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษา ทุกด้านและทุกประเภทการศึกษา
4. มีการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพ และการพัฒนาครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

5. ให้มีการระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา

6. ให้ประชาชนหรือองค์กรต่างๆ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

มาตรา 27 เป็นการกำหนดแนวทางการจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดผู้รับผิดชอบในการจัดทำ 2 ระดับ คือ

1. ระดับชาติ ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ระดับท้องถิ่น ให้สถานศึกษา จัดทำสาระของหลักสูตรเสริมจากหลักสูตรแกนกลางในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น

มาตรา 29 สถานศึกษาต้องร่วมกันทุกส่วนในชุมชน ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชนรวมทั้งการแลกเปลี่ยน ประสพการณ์การพัฒนา กับชุมชนอื่น

มาตรา 34 คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่พิจารณาเสนอแนะนโยบาย แผนพัฒนามาตรฐานและหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ การสนับสนุนทรัพยากร การติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

หมวด 5 การบริหารและการจัดการศึกษา

มาตรา 35 องค์ประกอบของคณะกรรมการตามมาตรา 34 ประกอบด้วย กรรมการโดยตำแหน่งจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนองค์กรเอกชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนองค์กรวิชาชีพ และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีจำนวนไม่น้อยกว่าจำนวนกรรมการประเภทอื่นรวมกัน

มาตรา 39 ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการสถานศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง

มาตรา 40 ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและสถานศึกษา ระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาของแต่ละสถานศึกษา เพื่อทำหน้าที่กำกับ และส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ

มาตรา 41 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิในการจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับ ตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ยังได้กำหนดให้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาไทยทั้งในด้านสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอย่างเสมอภาคกันในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี อย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาดังกล่าวจะต้องคำนึงการมีส่วนร่วมขององค์กรทุกภาคส่วนของรัฐและเอกชน เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ให้ประชาชนมีส่วนร่วมและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง หลักการสำคัญดังกล่าวตรงกับแนวคิดหลักในการจัดการศึกษาเพื่อทุกคนทุกฝ่าย (Education For All) และทุกคนทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (All for Education) อันเป็นหลักการพื้นฐานที่ได้รับการยอมรับทั่วโลก

2.2 กฎกระทรวงว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546 เป็นระเบียบปฏิบัติในการกำหนดจำนวน กรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหาการเลือกประธาน กรรมการและกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 และมาตรา 40 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กับมาตรา 8 และมาตรา 38 วรรคสองและวรรคสามแห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการออกกฎกระทรวงไว้ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2547 : 12-18)

ข้อ 1 ในกฎกระทรวงนี้ “ผู้ปกครอง” หมายความว่า บิดามารดา หรือบิดาหรือมารดา ซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองหรือผู้ปกครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของนักเรียน และให้หมายความรวมถึงบุคคลที่นักเรียนอยู่ด้วยเป็นประจำหรือที่นักเรียนอยู่รับใช้การงาน

“ครู” หมายความว่า บุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอน และการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษาของรัฐ

“สถานศึกษา” หมายความว่า โรงเรียน วิทยาลัยหรือหน่วยงานการศึกษาต่าง ๆ ที่ เรียกชื่ออย่างอื่นของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับงบประมาณจากรัฐแต่ละแห่ง ยกเว้นสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยและศูนย์การเรียนรู้

“สถานศึกษาขนาดเล็ก” หมายความว่า สถานศึกษาที่มีนักเรียนไม่เกินสามร้อย คน

“สถานศึกษาขนาดใหญ่” หมายความว่า สถานศึกษาที่มีนักเรียนเกินกว่าสามร้อย คนขึ้นไป

“องค์กรชุมชน” หมายความว่า ชุมชนหรือองค์กรที่มีประชาชนรวมตัวกันไม่น้อยกว่าสิบห้าคน เพื่อดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและชุมชนโดยส่วนรวมอย่างต่อเนื่อง เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี มีผลงานที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารับรอง และมีที่ตั้งแน่นอนอยู่ในท้องที่ตำบล หรือแขวงที่เป็นภูมิลำเนาของนักเรียนในสถานศึกษา หรือท้องที่ตำบลหรือแขวงที่สถานศึกษาตั้งอยู่

“องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์กรบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อื่นๆ ที่ได้รับการจัดการจัดตั้งตามกฎหมายซึ่งสถานศึกษาตั้งอยู่

“ศิษย์เก่า” หมายความว่า ผู้ที่สถานศึกษารับรองว่าสำเร็จการศึกษาจากหรือเคยศึกษาในสถานศึกษานั้น

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแต่ละแห่ง

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแต่ละแห่ง

“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการสถานศึกษาแต่ละแห่ง

“ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา” หมายความว่า ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาที่สถานศึกษาตั้งอยู่

ข้อ 2 ในสถานศึกษาขนาดเล็กให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 9 คน และสถานศึกษาขนาดใหญ่ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 15 คน ประกอบด้วย

- (1) ประธานกรรมการ
- (2) กรรมการที่เป็นผู้แทนผู้ปกครอง จำนวน 1 คน
- (3) กรรมการที่เป็นผู้แทนครู จำนวน 1 คน
- (4) กรรมการที่เป็นผู้แทนองค์กรชุมชน จำนวน 1 คน
- (5) กรรมการที่เป็นผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 1 คน
- (6) กรรมการที่เป็นผู้แทนศิษย์เก่า จำนวน 1 คน
- (7) กรรมการที่เป็นผู้แทนพระภิกษุสงฆ์และหรือผู้แทนองค์กรศาสนาในพื้นที่ จำนวน 1 รูปหรือ 1 คนสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก และจำนวน 2 รูป หรือ 2 คน สำหรับสถานศึกษาขนาดใหญ่
- (8) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 1 คน สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก และจำนวน 6 คนสำหรับสถานศึกษาขนาดใหญ่
- (9) ผู้อำนวยการ เป็นกรรมการและเลขานุการ

ข้อ 3 ประธานกรรมการและกรรมการตามข้อ 2 ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง, ผู้แทนครู, ผู้แทนองค์กรชุมชน, ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, ผู้แทนศิษย์เก่า, ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์และหรือผู้แทนองค์กรศาสนา และ ผู้ทรงคุณวุฒิ ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

- (1) มีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์
- (2) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย
- (3) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (4) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
- (5) ไม่เป็นคู่สัญญากับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษานั้น
- (6) ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการหรือกรรมการ ผู้ใดมีลักษณะ ต้องห้ามโดยไม่เป็นคู่สัญญากับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษานั้น ต้องออกจากความเป็นบุคคลซึ่งมีลักษณะต้องห้ามหรือแสดงหลักฐานให้เป็นที่เชื่อได้ว่าตนได้เลิกประกอบ

กิจการหรือการใด ๆ อันมีลักษณะต้องห้ามดังกล่าวแล้วต่อผู้อำนวยการภายในสิบห้าวันนับแต่วันได้รับแต่งตั้ง หากมิได้ดำเนินการดังกล่าวให้ถือว่าผู้นั้นไม่เคยได้รับแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการหรือกรรมการ

ข้อ 4 นอกจากคุณสมบัติตามข้อ 3 แล้ว

(1) ผู้แทนผู้ปกครอง ต้องเป็นผู้ปกครองตามทะเบียนนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษานั้น และไม่เป็นครู เจ้าหน้าที่หรือลูกจ้างของสถานศึกษาที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญซึ่งมีสัญญาจ้างกับสถานศึกษานั้น

(2) ผู้แทนครู ต้องเป็นครู

(3) ผู้แทนองค์กรชุมชน ต้องไม่เป็นครู เจ้าหน้าที่ หรือลูกจ้างของ สถานศึกษาที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญซึ่งมีสัญญาจ้างกับสถานศึกษานั้น

(4) ผู้แทนศิษย์เก่า ต้องเป็นผู้ที่เคยศึกษาหรือสำเร็จการศึกษาจากสถานศึกษานั้น และไม่เป็นครู เจ้าหน้าที่ หรือลูกจ้าง ที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญซึ่งมีสัญญาจ้างกับสถานศึกษานั้น

(5) ผู้ทรงคุณวุฒิ ต้องไม่เป็นกรรมการสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาเกินกว่าสามแห่งขึ้นไปในเวลาเดียวกัน และไม่เป็นครู เจ้าหน้าที่ หรือลูกจ้างของสถานศึกษาที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญซึ่งมีสัญญาจ้างกับสถานศึกษานั้น

ข้อ 5 ให้ผู้อำนวยการดำเนินการสรรหาและเลือกประธานกรรมการ และกรรมการตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ดังต่อไปนี้

(1) ในการสรรหา และเลือกผู้แทนผู้ปกครอง, ผู้แทนครู และ ผู้แทนศิษย์เก่า ให้บุคคลแต่ละประเภทเสนอชื่อบุคคลที่เห็นสมควรเป็นกรรมการ ซึ่งมีคุณสมบัติตามข้อ 3 และข้อ 4 จากนั้น ให้ผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อเลือกกันเองให้เหลือประเภทละหนึ่งคน ทั้งนี้โดยให้แต่ละประเภทแยกกันดำเนินการ

(2) ในการสรรหาและเลือก ผู้แทนองค์กรชุมชนให้องค์กรประชุมเสนอชื่อผู้ที่เห็นสมควรเป็นกรรมการ ซึ่งมีคุณสมบัติตามข้อ 3 และข้อ 4 จากนั้นให้ผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อเลือกกันเองให้เหลือจำนวนหนึ่งคน

ในกรณีไม่มีองค์กรชุมชนในท้องที่ตำบล หรือแขวงที่เป็นภูมิลำเนาของนักเรียนในสถาน ศึกษาหรือตำบลหรือแขวงที่สถานศึกษาตั้งอยู่ หรือมีแต่ไม่เสนอชื่อผู้แทนเข้ารับเลือกเป็นกรรมการให้ผู้อำนวยการสรรหาผู้แทนองค์กรชุมชนในท้องที่ตำบล หรือแขวงใกล้เคียง หรือในท้องที่ตำบล หรือแขวงของเขตพื้นที่การศึกษาใกล้เคียงเป็นกรรมการผู้แทนองค์กรชุมชน ในสถานศึกษานั้น

(3) การสรรหาและเลือกผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ดำเนินการโดยสภาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

(4) การสรรหาและเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ ให้ดำเนินการโดยการพิจารณาร่วมกันของผู้ที่ได้รับการสรรหาและได้รับเลือกให้เป็นกรรมการประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง, ผู้แทนครู, ผู้แทนองค์กรชุมชน, ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, ผู้แทนศิษย์เก่า, ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์และหรือผู้แทนองค์กรศาสนาและผู้อำนวยการ ให้ได้จำนวนสองคนสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก และจำนวน เจ็ดคน สำหรับสถานศึกษาขนาดใหญ่

(5) การสรรหา และการเลือกประธานกรรมการให้ผู้ที่ได้รับเลือกให้เป็นกรรมการที่ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง, ผู้แทนครู, ผู้แทนองค์กรชุมชน, ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น,

ผู้แทนศิษย์เก่า, ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์และหรือผู้แทนองค์กรศาสนา และ ผู้ทรงคุณวุฒิ และ
ผู้อำนวยการร่วมกันเลือกประธานกรรมการจากผู้ที่ได้รับเลือกเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

(6) ให้ผู้อำนวยการเสนอรายชื่อผู้ที่ได้รับการสรรหาและได้รับเลือกประกอบด้วย
ประธานกรรมการ, ผู้แทนผู้ปกครอง, ผู้แทนครู, ผู้แทนองค์กรชุมชน, ผู้แทนองค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น ต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพิจารณาแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการและ
กรรมการ

ข้อ 6 หลักเกณฑ์และวิธีการสรรหาและการเลือกกรรมการ นอกจากที่กำหนดไว้ใน
กฎกระทรวงนี้ ให้เป็นไปตามประกาศของสถานศึกษา

ข้อ 7 ประธานกรรมการและกรรมการที่ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง, ผู้แทนครู,
ผู้แทนองค์กรชุมชน, ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, ผู้แทนศิษย์เก่า, ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์และหรือ
ผู้แทนองค์กรศาสนา และ ผู้ทรงคุณวุฒิ มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี และอาจได้รับแต่งตั้ง
ใหม่อีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสองวาระติดต่อกันไม่ได้ นอกจากการพ้นตำแหน่งตามวาระประธาน
กรรมการและกรรมการตามข้อ 2 (ผู้แทนผู้ปกครอง, ผู้แทนครู, ผู้แทนองค์กรชุมชน, ผู้แทนองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น, ผู้แทนศิษย์เก่า, ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์และหรือผู้แทนองค์กรศาสนา และ
ผู้ทรงคุณวุฒิ) พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(1) ตาย

(2) ลาออก

(3) คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาให้ออก เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ทำให้
เสื่อมเสียต่อสถานศึกษาหรือหย่อนความสามารถ

(4) ขาดคุณสมบัติตามข้อ 3 หรือข้อ 4

(5) พ้นจากการเป็นพระภิกษุ เฉพาะกรรมการซึ่งเป็นผู้แทนที่เป็นพระภิกษุสงฆ์

ข้อ 8 ในกรณีที่ประธานกรรมการหรือกรรมการตามข้อ 2 (ผู้แทนผู้ปกครอง,
ผู้แทนครู, ผู้แทนองค์กรชุมชน, ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, ผู้แทนศิษย์เก่า, ผู้แทนพระภิกษุ
สงฆ์และหรือผู้แทนองค์กรศาสนา และ ผู้ทรงคุณวุฒิ) พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระให้ดำเนินการ
สรรหา เลือก และแต่งตั้งประธานกรรมการ หรือกรรมการแทนภายในเก้าสิบวัน เว้นแต่วาระของ
กรรมการเหลืออยู่ไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวัน จะไม่ดำเนินการก็ได้ ให้ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง
แทนอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน ในกรณีที่ประธานกรรมการ และกรรมการ
ตามวรรคหนึ่งจะพ้นจากตำแหน่งตามวาระให้ดำเนินการสรรหากรรมการใหม่ภายในเก้าสิบวันก่อนวัน
ครบวาระ และให้ผู้ซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าประธานกรรมการ และ
กรรมการซึ่งแต่งตั้งใหม่เข้ามารับหน้าที่

ข้อ 9 สถานศึกษาที่มีสภาพและลักษณะการปฏิบัติงานแตกต่างจากสถานศึกษาชั้น
พื้นฐานโดยทั่วไปซึ่งไม่สามารถแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาได้ครบองค์ประกอบตามกฎกระทรวงนี้
การกำหนดองค์ประกอบ อำนาจหน้าที่ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา และจำนวนกรรมการในแต่ละ
ลักษณะ และประเภทของสถานศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ให้ผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา
เป็นผู้มีอำนาจในการประกาศให้สถานศึกษาใดเป็นสถานศึกษาที่มีสภาพ และลักษณะการปฏิบัติงาน
แตกต่างจากสถานศึกษาชั้นพื้นฐานโดยทั่วไป

ข้อ 10 ในวาระเริ่มแรกให้ผู้อำนวยการดำเนินการสรรหาและเลือกประธานกรรมการและกรรมการ ให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ

ข้อ 11 ในวาระเริ่มแรก ผู้แทนครู ที่ยังไม่ต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพจนกว่าคุรุสภาจะกำหนดให้มีใบอนุญาตประกอบอาชีพ ตามกฎหมายว่าด้วยสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา

ข้อ 12 ให้เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีอำนาจตีความ และวินิจฉัยปัญหาอันเกี่ยวกับการปฏิบัติการหรือการดำเนินการสรรหา การเลือกประธานกรรมการ และกรรมการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงนี้

จากองค์ประกอบและวิธีการได้มาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจะเห็นได้ว่า องค์ประกอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยบุคคลจาก 2 ส่วนคือ ส่วนที่อยู่ภายในสถานศึกษาได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูสายผู้สอน ครูสายสนับสนุนการสอน และนักเรียน (ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย) และส่วนที่อยู่ภายนอกสถานศึกษา ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียน ศิษย์เก่า ผู้แทนองค์กรชุมชน (ประชาชนทั่วไป) ผู้แทนองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นที่ยอมรับ นอกจากนี้สถานศึกษาบางแห่งอาจมีตัวแทนกลุ่มอาชีพ หรือองค์กรวิชาชีพที่อยู่ในท้องถิ่นเข้ามาร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้วย อย่างไรก็ตามองค์ประกอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยทั่วไปมักจะมีไม่เกิน 15 คน ส่วนวิธีการได้มาของคณะกรรมการสถานศึกษาสามารถกระทำได้ 7 วิธี คือ

- 1) ให้บุคคลแต่ละกลุ่มพิจารณาคัดเลือกบุคคลในกลุ่มของตนเองเพื่อเสนอชื่อเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา
- 2) สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการสรรหาเพื่อพิจารณาคัดเลือกบุคคลในกลุ่มต่างๆ ให้มีจำนวน 2 เท่าของจำนวนที่ต้องการในแต่ละกลุ่มจากนั้นให้บุคคลที่ได้รับการสรรหาในแต่ละกลุ่มคัดเลือกกันเอง
- 3) คณะกรรมการสรรหาเลือกบุคคลในแต่ละกลุ่มตามจำนวนที่กำหนด เพื่อเสนอชื่อเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา
- 4) สถานศึกษาให้ความรู้และบุคลากรในสถานศึกษาร่วมกันพิจารณาเสนอชื่อบุคคลเป็นตัวแทนกลุ่มต่างๆ แล้วนำเสนอคณะกรรมการสรรหาเพื่อพิจารณาคัดเลือก
- 5) สถานศึกษาให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาร่วมพิจารณาเสนอชื่อบุคคลเป็นตัวแทนกลุ่มต่างๆ แล้วนำเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาชุดเดิมพิจารณาคัดเลือก
- 6) จัดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปตามสัดส่วนของคณะกรรมการตามที่กำหนดไว้
- 7) วิธีการอื่น ๆ ตามที่เห็นสมควร

3. บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คณะกรรมการสถานศึกษาเป็นกลุ่มบุคคลผู้ที่มีความตั้งใจเสียสละอุทิศตนเพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาของชุมชนและท้องถิ่นตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546 เป็นผู้ที่ได้รับแต่งตั้งจากผู้บังคับบัญชาเหนือสถานศึกษาขึ้นไปอีกระดับหนึ่ง ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 1-20) ที่กำหนดให้ทำหน้าที่กำกับส่งเสริมและสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา 12 ประเด็น ดังนี้

1. การกำหนดนโยบายแผนแม่บทและแผนพัฒนาของสถานศึกษานโยบายและแผนการพัฒนาศึกษาเป็นเสมือนเข็มทิศที่จะนำพาสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายทางความสำเร็จ ดังนั้นเพื่อให้แผนพัฒนาศึกษามีความสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นคณะกรรมการสถานศึกษามีบทบาท มีแนวปฏิบัติดังนี้

1.1 ศึกษาและทำความเข้าใจในความมุ่งหมาย หลักการของการจัดการศึกษาตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

1.2 ศึกษาและทำความเข้าใจข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของชุมชน/ท้องถิ่นที่ตั้งของสถานศึกษา

1.3 กำหนดนโยบายเป้าหมายและทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

1.4 กำหนดแผนพัฒนาสถานศึกษาด้านวิชาการ บุคลากรงบประมาณ อาคารสถานที่ กิจกรรมนักเรียน และความสัมพันธ์ชุมชน

1.5 กำหนดให้สถานศึกษา จัดทำแผนกลยุทธ์สถานศึกษา

2. ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาก่อนสิ้นปีงบประมาณ สถานศึกษานำนโยบายและแผนพัฒนาศึกษาของสถานศึกษามาจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีเพื่อใช้เป็นกรอบในการปฏิบัติงานในปีงบประมาณต่อไป ซึ่งแผนจะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาก่อน มีแนวปฏิบัติดังนี้

2.1 ศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา

2.2 พิจารณาความสอดคล้องของแผนปฏิบัติการประจำปีกับแผนพัฒนาของสถานศึกษา

2.3 พิจารณถึงความเป็นไปได้และความเหมาะสมเกี่ยวกับวิธีการหรือยุทธศาสตร์การดำเนินงานของกิจกรรม/งาน/โครงการที่ระบุไว้ในแผนปฏิบัติการสถานศึกษา

2.4 ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการสถานศึกษา

3. ให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น สถานศึกษาชั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนภูมิปัญญาท้องถิ่นคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวชุมชนสังคมและประเทศชาติคณะกรรมการสถานศึกษาจะช่วยเสนอแนะความต้องการของท้องถิ่นได้ เป็นอย่างดี มีแนวปฏิบัติดังนี้

3.1 ศึกษาหลักการ จุดหมาย โครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.2 พิจารณาความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้กับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.3 พิจารณาความถูกต้องความสมบูรณ์ของสาระการเรียนรู้และความสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

3.4 ให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระการเรียนรู้ของสถานศึกษา

4. กำกับติดตามแผนของสถานศึกษาการดำเนินการตามแผนของสถานศึกษาซึ่งได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาเมื่อสถานศึกษาดำเนินการไปแล้วผลของการดำเนินการเป็นอย่างไรมีปัญหาหรืออุปสรรคหรือไม่เป็นเรื่องที่คณะกรรมการจะต้องรับรู้เพื่อจะได้เข้ามาช่วย

สนับสนุนหรือแก้ปัญหาให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ มีแนวปฏิบัติดังนี้

4.1 กำหนดแผนการกำกับและติดตามร่วมกับสถานศึกษา
4.2 ดำเนินการกำกับ ติดตามการดำเนินงานของสถานศึกษาตามแผนที่กำหนดไว้ โดยใช้เครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย

4.3 ให้ข้อมูลป้อนกลับแก่สถานศึกษาและให้ความช่วยเหลือสนับสนุน และขวัญกำลังใจในการดำเนินงานของสถานศึกษาให้เป็นไปตามแผนและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

5. ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงมีคุณภาพและได้มาตรฐาน คณะกรรมการสถานศึกษาเป็นบุคคลในท้องถิ่นที่มีความใกล้ชิดกับผู้ปกครองของนักเรียนรู้สภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นเป็นอย่างดีสามารถร่วมกับสถานศึกษากำหนดแนวทางที่จะทำให้เด็กทุกคนได้เรียนอย่างทั่วถึงและได้เรียนอย่างมีคุณภาพ มีแนวปฏิบัติดังนี้

5.1 สถานศึกษาจัดทำข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับจำนวนนักเรียน การคมนาคม สภาพทางเศรษฐกิจของชุมชน และข้อมูลอื่นที่จำเป็นให้เป็นปัจจุบัน

5.2 สนับสนุนและจัดหาที่เรียนให้แก่เด็กในเขตพื้นที่บริการได้เข้าเรียนในสถานศึกษาให้มากที่สุด รวมทั้งการประสานงานเพื่อจัดหาที่เรียนให้แก่เด็กได้เข้าเรียนในสถานศึกษาอื่นที่อยู่ใกล้เคียงหรือเสนอแนะให้ได้เรียนนอกระบบหรือเรียนตามอัธยาศัย

5.3 จัดหาทุนการศึกษา อุปกรณ์การศึกษาและสิ่งจำเป็นอื่นๆ แก่ผู้เรียนที่ขาดแคลน

6. ส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็กดูแลเด็กพิการเด็กด้อยโอกาสและเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาศักยภาพสิทธิและความเสมอภาคในการที่เด็กทุกคนจะได้รับการศึกษาทั้งเด็กที่พิการด้อยโอกาสและเด็กที่มีความต้องการพิเศษเด็กทุกคนจะต้องได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ มีแนวปฏิบัติดังนี้

6.1 สนับสนุนให้เด็กพิการได้มีการเรียนร่วมกับเด็กปกติ

6.2 สอดส่อง ดูแลเด็กที่ได้รับการทารุณ กดขี่ ข่มเหงล่วงละเมิดทางเพศ ใช้แรงงานเด็ก กักขัง ฯลฯ ให้ได้รับความช่วยเหลือ และส่งไปขอรับบริการที่เหมาะสม

6.3 สอดส่อง ดูแลเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคล ซึ่งไม่สามารถพึ่งตัวเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาสให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง

6.4 ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาเป็นรายบุคคลให้มากที่สุด

6.5 สนับสนุน ส่งเสริมการทำงานร่วมกับองค์กรพิทักษ์สิทธิเด็ก

7. เสนอแนวทางและการมีส่วนร่วมในการจัดการด้านวิชาการด้านงบประมาณด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารทั่วไปของสถานศึกษากระทรวงได้กระจายอำนาจในการจัดการศึกษาด้านวิชาการด้านงบประมาณด้านการบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไปให้กับสถานศึกษาดำเนินการได้อย่างคล่องตัวมากขึ้นคณะกรรมการสถานศึกษาในฐานะที่เป็นผู้กำหนดนโยบายในการบริหารของสถานศึกษาข้อเสนอแนะในการบริหารงานทั้ง 4 ด้านของสถานศึกษา

จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะนำไปสู่การปฏิบัติที่สอดคล้องกับนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา มีแนวปฏิบัติดังนี้

การบริหารจัดการด้านวิชาการ

7.1 มีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานวิชาการของสถานศึกษา

7.2 มีส่วนร่วมในการจัดหา ผลิตเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

การบริหารจัดการด้านงบประมาณ

7.3 มีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการบริหารใช้งบประมาณของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงประสิทธิภาพ

7.4 มีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการตรวจสอบติดตามและประเมิน

การบริหารจัดการด้านการบริหารงานบุคคล

7.5 มีส่วนร่วมในการกำหนดแผนพัฒนาครูและบุคลากรอื่นในสถานศึกษา และส่งเสริมให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

7.6 ให้อำนาจกำลังใจและยกย่องเชิดชูเกียรติแก่ครูและบุคลากรอื่นในสถานศึกษา

การบริหารจัดการด้านการบริหารทั่วไป

7.7 เสนอแนวทางให้มีการใช้ดูแล และบำรุงรักษาอาคารสถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์ของสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์

7.8 ส่งเสริมให้มีการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาให้ร่มรื่น และสวยงาม

8. ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาตลอดจนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้านรวมทั้งสืบสานจารีตประเพณีศิลปและวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของธรรมชาติคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับของบุคคลในท้องถิ่นเป็นผู้ที่สามารถช่วยระดมทรัพยากรต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกท้องถิ่นเข้ามาช่วยในการพัฒนาปรับปรุงสถานศึกษาเป็นอย่างดีรวมทั้งสามารถที่จะเข้ามาช่วยเสริมสร้างการพัฒนาของนักเรียนได้ในหลายๆ ด้าน มีแนวปฏิบัติดังนี้

8.1 ทหารายได้ทรัพย์สินและทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน

8.2 ส่งเสริม และกำกับติดตามการใช้วิทยากร และภูมิปัญญาท้องถิ่น

8.3 ส่งเสริม และกำกับ ติดตามเพื่อให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมที่สืบสานจารีตประเพณีศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ พร้อมทั้งการยกย่องเชิดชูเกียรติภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความเหมาะสมและโอกาสอันควร

9. เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยากรของชุมชนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นผู้แทนของกลุ่มบุคคลต่างๆ ที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่บทบาทในฐานะกรรมการสถานศึกษาจะทำหน้าที่ตัวแทนของสถานศึกษาเสริมสร้างความสัมพันธ์กับประชาชนและองค์กรต่างๆ ให้เห็นความสำคัญของสถานศึกษาและนำสถานศึกษาเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี มีแนวปฏิบัติดังนี้

9.1 ส่งเสริม และสนับสนุนให้สถานศึกษาร่วมกับชุมชนองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการศึกษาและพัฒนาท้องถิ่น

9.2 ส่งเสริม และสนับสนุนให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการและให้บริการด้านต่าง ๆ แก่ชุมชน

10. คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนรับผิดชอบในการดำเนินการของสถานศึกษาเมื่อสิ้นปีการศึกษาสถานศึกษาจะต้องสรุปรายงานการดำเนินการเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาได้รับทราบและเห็นชอบรายงานต่อสาธารณชน มีแนวปฏิบัติดังนี้

10.1 ให้สถานศึกษาจัดทำรายงานผลการดำเนินงานประจำปี

10.2 เสนอแนะในการปรับปรุงรายงานผลการดำเนินงานประจำปี

10.3 ให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษาก่อนเผยแพร่ต่อสาธารณชน

11. แต่งตั้งที่ปรึกษาและหรือคณะอนุกรรมการเพื่อดำเนินงานตามระเบียบตามที่เห็นสมควรนอกจากคณะกรรมการสถานศึกษาแล้วผู้นำชุมชนหรือประชาชนในท้องถิ่นอีกไม่น้อยที่ยินดีที่จะเข้ามาช่วยในการพัฒนาสถานศึกษาดังนั้นเพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลดังกล่าวเข้ามามีส่วนร่วมคณะกรรมการสถานศึกษาจึงมีบทบาทที่สำคัญที่สุดที่จะสรรหาบุคคลเพื่อแต่งตั้งเป็นที่ปรึกษาและคณะอนุกรรมการเพื่อช่วยดำเนินงานในภารกิจของคณะกรรมการสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นได้ มีแนวปฏิบัติดังนี้

11.1 ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแต่งตั้งกรรมการที่ปรึกษาของสถานศึกษาตามความเหมาะสม และความจำเป็นในแต่ละกรณี

11.2 ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแต่งตั้งอนุกรรมการเพื่อดำเนินการอื่นๆ ตามที่เห็นสมควร

12. ปฏิบัติการอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานด้านต้นสังกัดสถานศึกษา การปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษานอกจากภารกิจที่ระเบียบกำหนดไว้ยังมีหลายอย่างที่มีความจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือได้รับการสนับสนุนจากคณะกรรมการ

จะเห็นได้ว่าบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการบริหารในหลายด้าน ทั้งในด้านการกำหนดนโยบาย การวางแผน การพัฒนาบุคลากร การประสานงาน การติดตามประเมินผล การสนับสนุนในด้านทรัพยากรเพื่อการศึกษา การเอาใจใส่บุคคลด้อยโอกาสในท้องถิ่น การพิจารณาการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น และการปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามนโยบายการศึกษาของชาติ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543 : 31-41) ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาที่เกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ไว้ดังนี้

1. เสนอแต่งตั้งคณะอนุกรรมการจัดทำแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา
2. แผนปฏิบัติการประจำปีต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. สรุปผลการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการประจำปี ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคเรียนละ 1 ครั้ง
4. เสนอเพื่อขอความคิดเห็นขอสาระหลักสูตร ที่สถานศึกษาจัดทำขึ้น
5. จัดทำปฏิทินปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการประจำปี

6. ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองเพื่อให้เด็กได้เรียนจบหลักสูตรการศึกษาภาค
บังคับ
7. จัดให้เด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เข้าเรียน
8. เสนอแนะให้คณะกรรมการได้มีส่วนร่วม ในการดำเนินการตามภารกิจทั้ง 4 ด้าน
ของสถานศึกษา คือการบริหารวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและบริหารทั่วไป
9. ร่วมวางแผนในการดำเนินงานกับคณะกรรมการสถานศึกษาในการระดมทรัพยากร
มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
10. จัดหาวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยสอนในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ
วิชาการ วิชาชีพชุมชน และท้องถิ่น
11. จัดทำสรุปผลการดำเนินงานประจำปีเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาชั้น
พื้นฐานเพื่อรับทราบและเห็นชอบให้รายงานต่อสาธารณชน
12. ประสานความร่วมมือในการดำเนินการร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาที่
ปรึกษา

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2547 : 13-16)
ได้เสนอบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและเปรียบเทียบบทบาทและอำนาจ
หน้าที่ของสถานศึกษา โดยเป็นไปตามภารกิจกระจายอำนาจ 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ งบประมาณ
การบริหารงานบุคคล และบริหารทั่วไป ดังตาราง 1

ตาราง 1 บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทบาทหน้าที่ของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	บทบาทหน้าที่ของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
1. <u>ด้านวิชาการ</u> 1.1 พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและท้องถิ่น 1.2 จัดการเรียนการสอน สภาพแวดล้อม บรรยากาศการเรียนการสอนที่เหมาะสม และส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตลอดจนการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง 1.3 จัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และรายงานผลการประเมิน ให้คณะกรรมการสถานศึกษารับทราบ 2. <u>ด้านงบประมาณ</u> 2.1 จัดตั้งและรับผิดชอบค่าใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา ตามที่กฎหมายระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนด 3. <u>ด้านการบริหารงานบุคคล</u> ดำเนินการตามที่กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนด	1. <u>ด้านวิชาการ</u> 1.1 ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและท้องถิ่น 1.2 ให้ข้อเสนอแนะ และส่งเสริมสนับสนุนในการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม กระบวนการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง 1.3 รับทราบ และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดระบบและการดำเนินการตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 2. <u>ด้านงบประมาณ</u> 2.1 ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดตั้ง และการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา 2.2 ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะ ในการ ออก ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารการเงินและการจัดหารายได้ จากทรัพย์สินของสถานศึกษา หรือปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับเรื่องนี้ตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนด 3. <u>ด้านการบริหารงานบุคคล</u> ปฏิบัติตามที่กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตาราง 1 (ต่อ)

บทบาทหน้าที่ของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	บทบาทหน้าที่ของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. <u>ด้านการบริหารทั่วไป</u> 4.1 จัดทำนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งความต้องการของชุมชน และท้องถิ่น 4.2 ดำเนินการและกำกับ ติดตาม และประเมินผลงานตามแผนงาน โครงการของสถานศึกษา 4.3 ระดมทรัพยากร เพื่อการศึกษา รวมทั้งปกครองดูแลบำรุงรักษา ใช้ และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา ตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนด	4. <u>ด้านการบริหารทั่วไป</u> 4.1 ให้ความเห็น เสนอแนะและให้คำปรึกษาในการจัดทำนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งความต้องการของชุมชน และท้องถิ่น 4.2 รับทราบ ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาและกิจการของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง ตลอดจนนโยบายและแผนของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และความต้องการของชุมชน และท้องถิ่น และรายงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเมื่อสถานศึกษาไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง ตลอดจนนโยบายและแผนของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และความต้องการของชุมชน และท้องถิ่น 4.3 ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะ ประสานส่งเสริม สนับสนุนเกี่ยวกับการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา รวมทั้งปกครองดูแลบำรุงรักษาใช้ และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา ตามที่กฎหมายระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนด

ตาราง 1 (ต่อ)

บทบาทหน้าที่ของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	บทบาทหน้าที่ของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
4.4 ออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ แนวปฏิบัติ ฯลฯ ในการดำเนินงานด้านต่างๆ ตามกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนด 4.5 ส่งเสริมความเข้มแข็งในชุมชนและ สร้างความสัมพันธ์กับสถาบันอื่น ๆ ในชุมชนและท้องถิ่น 4.6 ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการของสถานศึกษา หรือตามที่ได้รับมอบหมายและตามกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนด	4.4 ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะและให้คำปรึกษาในการออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ แนวปฏิบัติ ฯลฯ ในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา ตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนด 4.5 ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะ และให้คำปรึกษาในการส่งเสริมความเข้มแข็งในชุมชน และสร้างความสัมพันธ์กับสถาบันอื่น ๆ ในชุมชนและท้องถิ่น 4.6 ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการของสถานศึกษา ตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนด ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากขอบข่ายและภารกิจการบริหาร และจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 4 ด้านดังกล่าวข้างต้น เป็นภารกิจที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการให้บรรลุผล นอกจากนี้ยังมีภารกิจบางส่วนที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรดำเนินการร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสอดคล้องตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสรุปประเด็นสำคัญที่ควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ดังนี้

การบริหารวิชาการ ได้แก่ การให้ความคิดเห็น/เสนอแนะเกี่ยวกับนโยบาย หรือแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษา การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดหาวัสดุ สื่อ และอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน การแก้ปัญหาการเรียนของนักเรียน และการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน

การบริหารงบประมาณ ได้แก่ การให้ความคิดเห็น/เสนอแนะในการจัดทำและเสนอของบประมาณ การใช้จ่ายงบประมาณ การประสานงานกับผู้ปกครอง หรือหน่วยงานต่างๆ ในการจัดหางบประมาณเพื่อพัฒนาโรงเรียน การร่วมเป็นคณะกรรมการเกี่ยวกับการจัดซื้อ-จัดจ้างในโรงเรียน และการรับทราบรายละเอียดในการใช้จ่ายเงินงบประมาณของโรงเรียนในด้านต่างๆ

การบริหารงานบุคคล ได้แก่ การให้ความคิดเห็น/เสนอแนะในการจัดครูเข้าสอนในชั้นต่างๆ การประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู การพิจารณาความดีความชอบของครู การแต่งตั้งคณะกรรมการ หรืออนุกรรมการต่าง ๆ ของโรงเรียน และการเป็นวิทยากรให้ความรู้กับนักเรียนในสาขาวิชาชีพที่โรงเรียนขาดแคลน

การบริหารทั่วไป ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ แจ้งข่าวให้ผู้ปกครองนักเรียนทราบถึงการส่งเด็กเข้าเรียน การประสานงานสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง การให้ความคิดเห็น/เสนอแนะในการปรับปรุง พัฒนาอาคารสถานที่ และบริเวณโรงเรียน การให้ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาความประพฤติของนักเรียน และข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพในชุมชน

กล่าวโดยสรุป คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นตัวแทนของชุมชนที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานโรงเรียน ทั้งที่เป็นงานสำคัญและเป็นงานตามภารกิจกระจายอำนาจ 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และบริหารทั่วไป โดยมีหน้าที่กำหนดนโยบาย การร่วมตัดสินใจ การปฏิบัติงาน และการประเมินผล รวมถึงการให้คำปรึกษาและแนะนำแนวทางในการดำเนินงานพัฒนาสถานศึกษา บทบาทเหล่านี้ถือว่าเป็นผลโดยตรงต่อการดำเนินงานของโรงเรียน ซึ่งการเข้ามามีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษานี้ ควรเป็นการเข้ามาร่วมอย่างแท้จริง มิใช่การเข้ามาเพียงตำแหน่งเท่านั้น ทั้งนี้โรงเรียนในฐานะผู้ดำเนินการควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นอย่างจริงจัง รวมทั้งมาปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดผล

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

สุรัชย์ ทองทิพย์ (2551 : 86-90) ได้ศึกษาการพัฒนาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้านผือพิทยาสรรค์ อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี โดยใช้วิธีการวิจัยตามแนวคิดของเคมมิส และแมกแทกการ์ด (Kemmis and McTaggart) ดำเนินการ 4 ขั้นตอนคือ การวางแผน การปฏิบัติการ การสังเกต และการสะท้อนผล กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าประกอบด้วย ผู้ศึกษาค้นคว้า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้านผือพิทยาสรรค์ จำนวน 14 คน ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ การตรวจสอบข้อมูลยึดหลักการตรวจสอบข้อมูลหลายมิติ (Triangulation) และนำเสนอผลการศึกษาโดยวิธีบรรยาย ผลการศึกษาพบว่า ก่อนดำเนินการพัฒนาผู้ร่วมศึกษาค้นคว่ายังไม่มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานในด้านต่างๆ น้อย การพัฒนาในวงรอบที่ 1 ใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ การประชุมปรึกษาหารือ ผลการศึกษาในวงรอบที่ 1 พบว่า กลุ่มผู้ร่วมศึกษามีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถร่วมกำหนดนโยบายของโรงเรียนและมีส่วนร่วมในการเสนอแนะข้อคิดเห็น ร่วมพิจารณาแต่งตั้งคณะอนุกรรมการจัดทำร่างแผนปฏิบัติการประจำปีและแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา ส่งผลให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่และปฏิบัติงาน

ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาในวงรอบที่ 2 ใช้กลยุทธ์ การให้คำปรึกษาแนะนำแก่กลุ่มเป้าหมายที่ยังไม่เข้าใจในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ให้มีความรู้ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีและเข้าร่วมพิจารณาความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา ตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้เป็นอย่างดี

ชัชวาล สิริกุล (2551 : 117 - 121) ได้ทำวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในกระบวนการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่กาฬสินธุ์ เขต 3 จากการวิจัยผลปรากฏว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในกระบวนการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ใน ระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในกระบวนการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขนาดต่างกัน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน ยกเว้นด้านการวิเคราะห์สาเหตุและพิจารณาแนวทางแก้ไขตามประเด็นสำคัญการพัฒนา ไม่แตกต่างกันทางสถิติจากแบบสอบถามปลายเปิดและสัมภาษณ์ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้เสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในกระบวนการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ส่วนใหญ่เห็นว่าควรเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษาควรเข้าร่วมรับรู้และให้ความเห็นชอบการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา และควรช่วยในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ควรประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ควรจัดหาวิทยากรในท้องถิ่นมาช่วยสอนวิชาชีพ ควรร่วมให้ขวัญและกำลังใจบุคลากรตามโอกาสสมควร ควรร่วมเสนอความคิดและการวางแผนพัฒนาสถานศึกษา และควรเสียสละเวลาเข้าร่วมประชุมทุกครั้งตามลำดับจากการสัมภาษณ์ควรอบรมความรู้ ทักษะให้คณะกรรมการสถานศึกษาได้มั่นใจ กล้าพูด กล้าเสนอแนะ ควรพาไปศึกษาดูงาน ควรให้คำตอบแทนการเข้าประชุม โรงเรียนขนาดเล็กขาดอุปกรณ์ควรมีการประสานงานที่ดีเพื่อให้เกิดการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน เกิดการกระตุ้นการทำงาน มีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องจนเกิดความรู้สึกว่าโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ต้องการร่วมพัฒนาโรงเรียนให้เจริญ

บัณฑิต อ้วนละมัย (2551 : 89 - 94) ได้วิจัยศึกษาเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 โดยมีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจและความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 284 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบโควต้า เก็บตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t-test และ F-test ผลการวิจัยปรากฏว่า 1) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมและเป็นรายข้ออยู่ในระดับมาก 2) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 มีปัญหาการปฏิบัติงาน โดยรวมและเป็นรายด้าน 8 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง และมีอีก 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก 3) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้น

พื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ที่มีเพศต่างกันมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไม่แตกต่างกัน และมีปัญหาการปฏิบัติงานโดยรวมและเป็นรายด้าน 7 ด้านไม่แตกต่างกัน 4) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ที่มีอายุต่างกันมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไม่แตกต่างกัน และมีปัญหาการปฏิบัติงานโดยรวมและเป็นรายด้าน 10 ด้านไม่แตกต่างกันแต่มีปัญหาการปฏิบัติงาน 2 ด้านต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 5) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ที่มีระดับการศึกษาต่างกันหรือทำงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมแตกต่างกัน และมีปัญหาการปฏิบัติงานโดยรวมและเป็นรายด้าน 11 ด้านไม่แตกต่างกัน 6) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ที่เป็นประเภทผู้แทนต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแตกต่างกัน และมีปัญหาการปฏิบัติงานโดยรวมและทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พนาพร ภูจอมจิตร (2551 : 158 - 163) ได้วิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการศึกษาขั้นพื้นฐานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก 3 เรียง ตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านบริหารงานวิชาการ ด้านบริหารงานทั่วไป และด้านบริหารงานบุคคล ส่วนอีกด้านอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านบริหารงบประมาณ 2) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการศึกษาขั้นพื้นฐานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูโดยจำแนกตามประเภทของโรงเรียน โรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โรงเรียนมัธยมโดยรวมทุกด้านอยู่ในมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .50 3) ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการศึกษาขั้นพื้นฐานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่กาฬสินธุ์ เขต 2 ตาม ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูมีข้อที่มีความถี่มากที่สุดในแต่ละด้านดังนี้ ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การวางแผน การดำเนินงาน ควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนใช้เงินงบประมาณในการบริหารสถานศึกษา เปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วมในการวางแผนการใช้เงินงบประมาณในการบริหารโครงการ/กิจกรรม และควรมีความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติในการพิจารณาความดีความชอบโดยให้คณะกรรมการเข้ามามีส่วนร่วม

จำรัส เชื้อสาย (2552 : 78 - 83) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้ในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาพุทธศักราช 2543 โดยประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 164 โรงเรียน จำนวน 1,854 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 115 โรงเรียน รวมจำนวน 920 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบสำรวจรายการ ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 เป็นแบบคำถามปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า 1) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย โดยมีอายุระหว่าง 41-50 ปี มากที่สุด รองลงมาคือ มากกว่า 50 ปีขึ้นไป สำหรับอายุระหว่าง 20 - 30 ปี มีน้อยที่สุด ในด้านวุฒิการศึกษาส่วนใหญ่มีวุฒิปริญญาตรี รองลงมาคือระดับปริญญาตรี สำหรับระดับปริญญาโทมีน้อยที่สุด มีตำแหน่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิมากที่สุด รองลงมาเป็นผู้แทนครูและที่น้อยที่สุด ได้แก่ ผู้แทนผู้ประกอบการ ผู้แทนทางศาสนาและผู้บริหารสถานศึกษามีจำนวนเท่ากัน 2) การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ทั้ง 12 ด้าน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายด้านองค์ประกอบคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในด้านการเสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปของสถานศึกษามากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการให้ความเห็นชอบในการจัดทำการสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุด คือ ด้านการแต่งตั้งที่ปรึกษาและ/หรือคณะอนุกรรมการเพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้ตามที่เห็นสมควร 3) สำหรับข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 คือ สถานศึกษาควรเปิดโอกาสในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้านต่างๆ มากขึ้น ควรส่งเสริมและให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและระบบบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามแผนให้ชัดเจน มอบหมายงานในหน้าที่ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานปฏิบัติตรงตามความรู้ความสามารถ และควรมีการนัดหมายในเรื่องการประชุมให้มากขึ้น เพราะส่วนใหญ่ที่ผ่านมาได้มีการนัดหมายประชุมบ่อยครั้ง และควรมีค่าตอบแทนให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทุกครั้งที่มาปฏิบัติงานหรือร่วมประชุม

ประทวน เปรมกมล (2552 : 105-118) ได้ศึกษาสภาพปัญหาการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี และเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาดโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ปีการศึกษา 2552 จำนวน 347 คน แยกเป็นผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 40 คน ครูจำนวน 307 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามขนาดของโรงเรียน เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .99 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ

ค่าที (t-test) แบบ Dependent และค่าเอฟ (F-test) ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการจัดสรรทรัพยากร ด้านการให้กำลังใจในการปฏิบัติงาน ส่วนด้านการประสานงานและการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ปณิดา ปันดอน (2553 : 42 - 47) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการโรงเรียนแม่ต๋อนวิทยาคม อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการโรงเรียนแม่ต๋อนวิทยาคม อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ พร้อมทั้งศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วม ประชากรที่ใช้คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนแม่ต๋อนวิทยาคม อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2552 จำนวน 14 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และบรรยายสรุปผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านวิชาการส่วนใหญ่มีส่วนร่วมให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปี ติดตามผลการดำเนินงานในลักษณะการรายงานผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน ให้ข้อเสนอแนะปรับปรุงแผนปฏิบัติการประจำปีให้คำแนะนำในการจัดการเรียนรู้อาจารย์ผู้สอนต้องส่งเสริมให้เด็กในเขตพื้นที่บริการได้รับการศึกษาโดยการประชาสัมพันธ์องค์กรแก่ผู้ปกครอง จัดหางบประมาณสนับสนุน การแข่งขันทักษะทางวิชาการ ให้คำแนะนำการศึกษาต่อแก่ผู้เรียน ส่วนการจัดทำหลักสูตรพบว่า ทั้งหมดไม่มีส่วนร่วมจัดทำหลักสูตร ใช้วิธีการมอบหมายให้ครูจัดทำตามมติที่ประชุม ในด้านงบประมาณส่วนใหญ่มีส่วนร่วมกำหนดแผนการใช้งบประมาณของโรงเรียน ให้ความเห็นชอบแผนการใช้งบประมาณโดยเสนอผ่านที่ประชุม ตรวจสอบผลการใช้งบประมาณของโรงเรียนตามวาระประชุม จัดหางบประมาณให้โรงเรียนจากองค์กรภายนอก สำหรับด้านบุคคล ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมประเมินผลการปฏิบัติงานและความประพฤติของบุคลากรโดยให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การขอย้ายของบุคลากร การสร้างขวัญกำลังใจแก่บุคลากร การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการทำงาน กับบุคลากรด้านการพัฒนาผู้เรียน และการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากร หน่วยงานและชุมชน ด้านการบริหาร ควรมีส่วนร่วมในการวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการ การประสานงาน และการรายงาน

ประเมิน ทองพ่อง (2553 : 87 - 92) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตราด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตราดและ 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษาดรต จําแนกตามสถานภาพของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และขนาดสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสํานักงานเขตพื้นที่การศึกษาดรต จํานวน 261 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสํานักงานเขตพื้นที่การศึกษาดรต ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าที (t-test) จากการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนประถมศึกษา สํานักงานเขตพื้นที่การศึกษาดรตในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนประถมศึกษา สํานักงานเขตพื้นที่การศึกษาดรต จําแนกตามสถานภาพของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นบุคคลภายในและบุคคลภายนอกโดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสําคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนประถมศึกษา สํานักงานเขตพื้นที่การศึกษาดรต จําแนกตามขนาดสถานศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กและสถานศึกษาขนาดใหญ่โดยรวมและรายด้านทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสําคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปาไลดา อุ่นทูลย์ (2553 : 135 – 142) ได้วิจัยศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสํานักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสํานักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ทั้งโดยรวมและรายด้าน 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสํานักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จําแนกตาม สถานภาพ และขนาดของโรงเรียน 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสํานักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกนได้ 120 โรงเรียน และให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนที่สุ่มได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนละ 4 คน รวมจํานวน 480 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม โดยใช้สถิติพื้นฐานค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้สถิติ t-test ในการทดสอบสมมติฐานระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน ผลการศึกษาพบว่า ตัวแทนภายในสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การบริหารทั่วไป การบริหารวิชาการ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงบประมาณ ตามลำดับ และตัวแทนภายนอกสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า มีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก จํานวน 1 ด้าน และอยู่ในระดับปานกลาง จํานวน 3 ด้าน เรียงลำดับด้านที่มี

ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานบุคคล การบริหารงานวิชาการ และการบริหารงบประมาณ ตามลำดับ ส่วนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่ มีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2 จำแนกตามสถานภาพ และขนาดโรงเรียนพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และข้อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2 ไว้ดังนี้ 1) ด้านวิชาการ สถานศึกษาควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเสนอความต้องการของท้องถิ่นในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการเป็นกรรมการประเมินหลักสูตรเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรต่อไป ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเป็นวิทยากร ในฐานะภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมจัดทำหลักสูตร กำหนดขอบข่ายเนื้อหาเกี่ยวกับวิชาชีพท้องถิ่น จัดชุมชนและสถานประกอบการเป็นแหล่งการเรียนรู้และฝึกงาน ร่วมวางแผนนโยบาย และแผนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่น นำความรู้ด้านเทคโนโลยีพื้นบ้าน และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมจัดทำหลักสูตรประสานกับวิทยาการสมัยใหม่ 2) ด้านงบประมาณ สถานศึกษาควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นคณะกรรมการประเมินการดำเนินงานแผนงานโครงการ ควรมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ขณะที่ด้านการจัดตั้งและการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา และการจัดทำแผนงานโครงการที่สถานศึกษาระดมทรัพยากรนั้น ก็เป็นบทบาทที่สำคัญอีกประการหนึ่งของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้การใช้งบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล สถานศึกษาควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีส่วนร่วมในการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ผลงานเกียรติคุณที่ครูและบุคลากรได้รับให้ ผู้ปกครองและชุมชนทราบเพื่อร่วมแสดงความยินดีกับครูและบุคลากรที่ได้รับการยกย่อง 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป สถานศึกษาควรให้คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการในการจัดทำและให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีที่สุดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอย่างจริงจัง และควรให้โอกาส คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้เสนอแนะโครงการและกิจกรรมในแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาอย่างเหมาะสมเพื่อให้การจัดกิจกรรมทางการศึกษาของสถานศึกษามีประสิทธิภาพตรงตามความต้องการของชุมชน

ราตรี พูลพัฒน์ (2553 : 120-127) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 3 โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อ (1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 3 (2) เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 3 จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ขนาดของสถานศึกษา และประเภทของคณะกรรมการสถานศึกษา โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในสถานศึกษาชั้น

พื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์เขต 3 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 218 สถานศึกษา มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 2,208 คน ประกอบด้วย ผู้แทนของผู้ปกครอง ครู องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ศิษย์เก่าผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้บริหารสถานศึกษา ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง คือ การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) และกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากตาราง Krejcie และ Morgan ได้จำนวน 327 คนสถิติที่ใช้ในการอธิบายลักษณะประชากรใช้สถิติความถี่ และร้อยละ เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมใช้ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานในการวิเคราะห์ ทั้ง 4 ด้าน จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ขนาดของสถานศึกษา และประเภทของคณะกรรมการสถานศึกษา ใช้วิเคราะห์ t-test และความแปรปรวนทางเดียว ANOVA โดยผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก และผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ที่มีเพศ อายุระดับการศึกษา และอาชีพ ต่างกันนั้น การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการไม่แตกต่างกัน ส่วนคณะกรรมการที่มีขนาดโรงเรียน และประเภทของคณะกรรมการสถานศึกษาต่างกัน การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

เรืองยศ เวียงนนท์ (2553 : 73 - 78) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมืองร้อยเอ็ด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

- 1) ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมืองร้อยเอ็ด
- 2) ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประชากร คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมืองร้อยเอ็ด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำนวน 75 คน จาก 5 โรงเรียน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้คือค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหา จากผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการจัดการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมี 4 ด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปี การกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา และการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน
- 2) ปัญหาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีปัญหาขาดความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ และไม่มีเวลาเข้าประชุม แนวทางแก้ไข คือ สร้างความเข้าใจโดยจัดประชุมอบรม แจกคู่มือการปฏิบัติงาน แจ้งกำหนด การประชุมล่วงหน้า จัดประชุมในวันหยุด ปัญหาเกี่ยวกับโรงเรียน มีปัญหาผู้บริหารขาดความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้นำชุมชน ผู้แทนครูไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ มีการกิจหรืองานพิเศษมากเกินไป โรงเรียนไม่มีแผนการจัดกิจกรรมที่ชัดเจนและขาดงบประมาณ คณะกรรมการไม่ได้มีส่วนร่วมการพิจารณากำหนดนโยบายของสถานศึกษาในด้านการจัดการศึกษา จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนและวางแผนกลยุทธ์ พิจารณาให้ความเห็นชอบกิจกรรมตามแผนปฏิบัติงานของโรงเรียน และให้ความเห็นชอบในการจัดสรรงบประมาณ แนวทางการแก้ไข คือ ผู้บริหารโรงเรียน

ควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมกับชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ประชาสัมพันธ์บทบาทหน้าที่และแนวปฏิบัติของผู้แทนสถานภาพกลุ่มต่างๆ ให้ชัดเจน กำหนดขอบข่ายและระยะเวลาการจัดกิจกรรมและจัดหางบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัดหรือรับบริจาค

ธีรภัทร ศรีบุญเรือง (2554 : 81-86) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 75 คนและ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 171 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามจำนวน 55 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่น .81 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที (t-test) และใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - Way ANOVA) โดยผลการวิจัยพบว่า 1) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 1 โดยรวม และรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านบริหารงานทั่วไปแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านวิชาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) เมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามประเภทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านวิชาการด้าน งบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บุญเกิด สิทธิ (2554 : 51 - 54) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเมือง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำนวน 287 คน โดยวิธีเปรียบเทียบสัดส่วน และโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามที่ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงเท่ากับ 0.96 โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของครอนบาค (Cronbachs alpha coefficient) ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้าน

บริหารทั่วไป และด้านบริหารงานบุคคล เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านวิชาการ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ด้านงบประมาณ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ด้านบริหารงานบุคคล มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ด้านบริหารทั่วไป มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และพบแนวทางแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สำคัญ คือ ด้านวิชาการ (1) ควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทาง และความต้องการพัฒนางานวิชาการ เช่น การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และการนำหลักสูตรไปใช้ (2) ควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการด้านวิชาการ เช่นร่วมเป็นคณะกรรมการแข่งขันด้านวิชาการ คณะกรรมการประเมินผล และคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (3) ควรมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน เช่น การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ด้านงบประมาณ (1) จัดให้มีคณะกรรมการจัดทำงบประมาณเพื่อพัฒนาสถานศึกษามาจากบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยมีหน้าที่ระดมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาและพัฒนาโรงเรียนในทุกด้าน (2) ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการวางแผนงบประมาณการใช้งบประมาณ เช่น การจัดสรรงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้างและการจัดทำรายงานการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี (3) มีการดำเนินงานด้านงบประมาณอย่างอย่างเป็นระบบ โปร่งใส และตรวจสอบได้ เช่น จัดประชุมชี้แจงการได้รับ/การใช้จ่ายงบประมาณของโรงเรียนต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทุกปีการศึกษา ด้านบริหารงานบุคคล (1) พัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล เช่น จัดอบรมให้ความรู้แก่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ และความรู้ด้านการศึกษา (2) ควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานบุคคลมากยิ่งขึ้น เช่น การพิจารณาความดีความชอบ การพัฒนาครู (3) ควรสรรหาบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถด้านการศึกษามาเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เช่น มีวุฒิการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป เสียสละและมีเวลาให้กับโรงเรียน ด้านบริหารทั่วไป (1) ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีบทบาทในการวางแผน และพัฒนาสถานศึกษา เช่นการกำหนดวิสัยทัศน์ นโยบาย การปรับปรุงและพัฒนาอาคาร บริเวณโรงเรียน การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา การส่งเสริมกิจการนักเรียน การประชาสัมพันธ์สถานศึกษา และการบริการสาธารณะ (2) ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ และสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากรในโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และชุมชน (3) ควรมีการร่วมมือและประสานงานกันระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษากับชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาาร่วมกัน เช่น ปัญหานักเรียนหนีเรียน ปัญหายาเสพติด และปัญหานักเรียนขาดแคลน

สุรศักดิ์ วิษา (2554 : 57 – 64) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษา และศึกษาแนวทางพัฒนาส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนพื้นที่พิเศษ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ปีการศึกษา 2552 - 2553 จำนวน 189 คน จาก 21 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง 127 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาและแบบสัมภาษณ์ โดยผลการวิจัยพบว่า สภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนเขตพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ทั้งในภาพรวม ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการประสานงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการวางแผนและด้านจัดสรรทรัพยากร ส่วนปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ความเข้าใจและไม่มีประสบการณ์ในกระบวนการบริหาร 5 ประการ ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การจัดสรรทรัพยากร การกระตุ้นการทำงาน การประสานงานและการประเมินผล ใน 4 ข่ายงานหลัก คือ งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคลากร และงานบริหารทั่วไป นอกจากนี้ คณะกรรมการสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังมีปัญหาในด้านการสื่อสาร เนื่องจากคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนพื้นที่พิเศษเป็นชนเผ่าที่ใช้ภาษาท้องถิ่นในการสื่อสาร จึงยากต่อการที่จะเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองในฐานะที่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาที่พึงปฏิบัติ ในส่วนของแนวทางการพัฒนาส่งเสริมการมีส่วนร่วมการบริหารการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ส่วนใหญ่เสนอการจัดให้มีการประชุม หรืออบรมคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อที่ คณะกรรมการจะได้รับทราบบทบาทหน้าที่ของตนเองและได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนจะได้ แนวคิดในการพัฒนาตนเองที่หลากหลายจะทำให้คณะกรรมการรับรู้บทบาทหน้าที่ของตน และเห็นความสำคัญของการพัฒนาที่ส่งผลต่อบุตรหลานของตนเองและชุมชน ส่วนรองลงมาคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานเสนอแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการด้วยการไปศึกษา ดูงานโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการนำคณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการบริหาร การศึกษา เพื่อที่คณะกรรมการจะเห็นรูปแบบการบริหารการศึกษาของโรงเรียนและหน่วยงานอื่นๆ ทำให้คณะกรรมการได้เห็นตัวอย่างจากการศึกษาดูงานนำมาเป็นตัวอย่างในการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาในโรงเรียนของตนเอง การพัฒนาด้านอื่นๆคณะกรรมการสถานศึกษาเสนอแนะบุคลากรในโรงเรียนกับคณะกรรมการสถานศึกษาต้องทำความคุ้นเคยให้มากกว่าในปัจจุบันจะทำให้คณะกรรมการเข้ามาโรงเรียนมากขึ้น แต่ละเดือนก็เชิญคณะกรรมการเข้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคลากรในโรงเรียน เพื่อที่จะได้รับความต้องการของชุมชนและของโรงเรียนเพื่อที่จะได้ร่วมกันพัฒนาด้านการศึกษาให้เจริญก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องต่อไป

สุรพล ทองมีค่า (2554 : 95 – 100) ได้ศึกษาบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน และประเภทของคณะกรรมการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 จำนวน 187 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าวิเคราะห

ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ด้วยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการทดสอบสมมติฐาน สถิติที่ใช้ คือ t-test และ F-test ผลการวิจัย พบว่า 1) ความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตาม ขนาดของโรงเรียน พบว่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 3 จำแนกตามประเภทของคณะกรรมการ พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

จากการศึกษางานวิจัยในประเทศพอสรุปได้ว่า การบริหารจัดการศึกษาระหว่างโรงเรียน กับชุมชน ในรูปแบบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานหากมีกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพนำมาใช้ในการ พัฒนารวมไปถึงการปฏิบัติกิจกรรมที่ให้ทุกภาคส่วน มีส่วนร่วมอย่างจริงจังจะทำให้เกิด ความสัมพันธ์อันดีต่อกัน นอกจากนั้นระหว่างการบริหารปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ยังเป็นการสร้างเจตคติที่ดี ระหว่างกันไปด้วยและทุกครั้งหากมีการนิเทศติดตามผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องแล้วทำให้เห็น จุดเด่นและจุดด้อยในการทำงานและนำไปปรับใช้ในการพัฒนาส่วนที่ด้อยต่อไป จะทำให้การจัด การศึกษาเป็นการจัดการศึกษาโดยชุมชนและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนได้อย่างยั่งยืน

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Delaney (2000 : 2349-A) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการตัดสินใจสร้าง หลักสูตรระดับท้องถิ่น โดยดัดแปลงขยายจากรูปแบบของ Hirschman โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ตรวจสอบทัศนคติของผู้ปกครองในฐานะที่เป็นคณะกรรมการโรงเรียนในระบบประชาธิปไตยและการรับรู้ เกี่ยวกับช่องทางการสื่อสารที่ผู้มีสิทธิ์เรียกร้องต่างๆ ฟังพอใจและไม่ฟังพอใจ การศึกษาใช้วิธีการ สัมภาษณ์ผู้เรียกร้องอยากเข้ามามีบทบาทในการกำหนดหลักสูตรของโรงเรียน จำนวน 23 คน ผลการศึกษา พบว่า (1) มีความแตกต่างของวิสัยทัศน์ในด้านบทบาทหน้าที่ระหว่างผู้เรียกร้องกับ นักการศึกษา จึงทำให้เกิดความตึงเครียดในการประชุมปรึกษาหารือกัน (2) ช่องทางในการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้แสดงความคิดเห็นที่เน้นเรื่องราวของเด็กคนใด คนหนึ่ง หรือในสถานการณ์หนึ่ง และไม่ต้องการทำให้เกิดการโต้แย้งกัน (3) การเปิดโอกาสให้มีการ สื่อสารแบบสองแนวทางอย่างเปิดเผยและดำเนินไปอย่างราบรื่นจะทำให้ผู้ปกครองมีการแสดง ความคิดเห็นเพิ่มมากขึ้น และจะลดการเพิกเฉยและการลุกออกไปจากที่ประชุมได้ (4) ถ้าการตัดสินใจใดๆ ไม่มีการสร้างกลไกที่ส่งเสริม กระตุ้นให้เกิดความเปิดเผยและมีเจตจำนงร่วมกันจะก่อให้เกิด การขัดแย้งและประท้วงกันได้มากขึ้น และ (5) ผู้เรียกร้องที่เป็นนักธุรกิจมืออาชีพจะชักถามให้ ผู้บริหารเสนอแนวทางรูปแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลขึ้นมากกว่าผู้เรียก ร้องกลุ่มอื่น ๆ

Glod (2000 : 179-185) ทำการศึกษาเรื่อง การจัดตั้งองค์กรชุมชนบริเวณโรงเรียน มัธยมศึกษา: คำสัญญาและภาวะวิกฤติในการสร้างหุ้นส่วนและความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองกับ นักการศึกษา การปฏิรูปการศึกษาในรัฐฟิลิปปินส์ต้องการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว

ชุมชนและโรงเรียน เนื่องจากความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันมีความคาบเกี่ยวกัน จึงเน้นการสร้าง
 หุ้นส่วนในการจัดการศึกษาให้เป็นรูปธรรม ผลการวิจัยพบว่า การจัดตั้งองค์กรชุมชนเป็นตัวเชื่อม
 ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและครอบครัว มีจุดประสงค์เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านการ
 เขียนและการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับชุมชน ทำให้ผู้ปกครองได้รับความรู้เกี่ยวกับชุมชนซึ่งเป็นสิ่งที่มี
 คุณค่า บ่อยครั้งที่ความรู้ในชุมชนและความสามารถในการอ่าน การเขียนของผู้ปกครองชุมชนเมืองถูก
 ข่มขู่ การดำเนินงานที่มีความสัมพันธ์กัน การแสดงให้เห็นคุณค่า แต่บ่อยครั้งที่ไม่ได้สำรวจความ
 ร่วมมือของผู้ปกครองและนักการศึกษา ดังนั้น การสร้างหุ้นส่วนและความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองกับ
 นักการศึกษา ทำให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมที่มีคุณค่าและมีความสมดุล เพื่อให้
 นักเรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ในโรงเรียน

Pena (2000 : 42-54) ได้ศึกษาความคิดเห็นในการมีส่วนร่วมของครอบครัวภายใน
 สิ่งแวดล้อมโรงเรียนและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเชื้อสายแม็กซิกัน-อเมริกัน
 ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ครู ผู้บริหาร และผู้ปกครอง พบว่า ปัจจัยสำคัญของการมีส่วนร่วมในทัศนคติของ
 ผู้ปกครอง คือ ภาษาต่างกัน เนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่ใช้ภาษาสเปน ในขณะที่โรงเรียนและครู
 สอนเป็นภาษาอังกฤษทำให้ผู้ปกครองไม่เข้าใจและเป้าหมายวัฒนธรรมที่แตกต่าง ระดับการศึกษาของ
 ผู้ปกครอง ระยะทางระหว่างบ้านกับโรงเรียน ความคิดเห็นของผู้ปกครอง ซึ่งคิดว่าการศึกษาคือ
 หน้าที่ความรับผิดชอบของโรงเรียน จึงไม่ต้องการจะแทรกแซงการทำงานของครู ความไม่เข้าใจใน
 ระบบการศึกษา ขาดคนดูแลเด็กเล็กที่บ้าน เวลาทางที่ไม่ตรงกัน ปัญหาครอบครัว และประโยชน์
 ของกิจกรรม ความคิดเห็นที่มีต่อครู คือ รู้สึกด้อยค่าเหมือนถูกออกคำสั่งมากกว่าคำแนะนำ ส่วน
 ผู้บริหารก็มีภาระงานมาก พฤติกรรมที่แสดงออก ไม่จริงจังและขาดการยอมรับ

Sanders (2002 : 2118 - A) ได้ศึกษาความต้องการการร่วมมือและการเพิ่มการ
 สื่อสารระหว่างบ้านกับโรงเรียน ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จของนักเรียนแอฟริกัน-อเมริกัน โดยจัด
 รายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการลองปฏิบัติ เพื่อเพิ่มพูนความร่วมมือและการสื่อสารระหว่างบ้านกับโรงเรียน
 มัธยมแห่งหนึ่งในประเทศอเมริกา การวิจัยเป็นแบบการมีส่วนร่วมระหว่างผู้ปกครอง นักเรียนและ
 บุคลากรของโรงเรียน โดยผู้เข้าร่วมโครงการของการวิจัยปฏิบัติการต้องปฏิบัติตามขั้นตอน 4 ขั้นตอน
 คือ ปัญหา การสำรวจ การลงมือปฏิบัติ และการประเมินผลการศึกษา พบว่าเมื่อให้ผู้ปกครองมีส่วน
 ร่วมในโรงเรียนมากยิ่งขึ้น จะทำให้มีการเพิ่มการสื่อสารและความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง
 มากยิ่งขึ้น นักเรียนมีผลการเรียนดีเพิ่มขึ้นด้วย

Crutchner (2003 : 2929 - A) ได้ศึกษาการวิจัยปฏิบัติการเพื่อการค้นพบ
 วิธีที่ผู้ทำงาน และผู้ร่วมวิจัยในหน่วยงานพัฒนาเยาวชน คือ หน่วยงานอนุรักษ์ของรัฐแคลิฟอร์เนีย
 เรียนรู้วิธีการจัดการปัญหาที่องค์กรในด้านที่จะช่วยการเรียนรู้ของทีมและการพัฒนาภาวะผู้นำใน
 การศึกษา ได้ใช้วงจรการเรียนรู้ซึ่งให้คำนิยามอธิบาย และวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ 3 ประการ วิธี
 การศึกษาผู้อำนวยความสะดวกในการวิจัยได้รับเชิญมาศึกษาปัญหา ความคงทนของสมาชิก
 หน่วยงาน และข้อขัดแย้งระหว่างสมาชิกหน่วยงานกับสมาชิกหน่วยงานและคณะทำงาน ซึ่งเป็นปัญหา
 ที่เกิดขึ้น ตลอดระบบของหน่วยงานอนุรักษ์แคลิฟอร์เนีย ผลการศึกษาที่สำคัญพบว่าการร่วมงาน 2
 ด้าน การเรียนรู้แบบวงจรเดียว และการสนทนาซึ่งมีผลกระทบทางบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อบรรยากาศ
 องค์กรที่ศูนย์อนุรักษ์ ผู้ร่วมวิจัยกลุ่มการเรียนรู้การปฏิบัตินี้ ความสามารถในการผลิตของผู้ปฏิบัติงาน
 (ทีมการเรียนรู้) เพิ่มขึ้น อันเป็นผลของการมีส่วนร่วมในการสนทนาปฏิสัมพันธ์ของคณะทำงานกับ

หน่วยงานภายนอกปรับปรุงดีขึ้น อันเป็นผลของการจัดตั้งสถาบันที่ขยายออกเกี่ยวกับการสนทนาและการเรียนรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติ การสนทนาลดความขัดแย้งลงจำนวนมากในการประชุมกับชุมชน การประชุมที่นำโดยสมาชิกหน่วยงานเพื่อการแก้ปัญหาและการวางแผนปฏิบัติ ข้อเสนอแนะ ข้อเสนอแนะ ได้แก่ การสนทนา เป็นการร่วมทำงานที่ใช้ในระบบของหน่วยอนุรักษ์แคลิฟอร์เนีย และการเรียนรู้การปฏิบัติแบบสถาบันที่เดิมทีกว่านี้ จำเป็นต้องมีการสนับสนุนอย่างเต็มที่จากคณะบริหารที่หน่วยบัญชาการและศูนย์ของเขต

Pryor (2005 : 193-196) ทำการศึกษาเรื่อง การระดมกำลังการมีส่วนร่วมของชุมชน สังคมเมืองสำหรับจัดการเรียนการสอนในชนบท กรณีศึกษาประเทศกานา วัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทางและองค์ประกอบที่สำคัญในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการเรียนการสอนอย่างเหมาะสมตามกรอบแนวคิดในการวิจัยของโบว์ดีว (Bourdieu) ได้ให้เหตุผลว่า การเรียนการสอนและการดำรงชีวิตในชุมชนแยกจากกันชัดเจน และมีโครงสร้างที่แตกต่างกัน สถานที่ตั้งเป็นส่วนสนับสนุนซึ่งยากที่จะแก้ไข โดยเฉพาะเงื่อนไขวัฒนธรรมทางสังคม และความคิดเห็นของชุมชนที่ว่าจัดการเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับประสบการณ์ของประชาชน ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในชุมชนเกิดจากความต้องการของชุมชนเอง โรงเรียนควรจะกระตือรือร้นในการพยายามสร้างความร่วมมือมากกว่าการหวังพึ่งให้ชุมชนเข้ามาช่วยพัฒนาโรงเรียน

Higuera (2009 : 2332-A) ศึกษาเปรียบเทียบแผนการบริหารงานและแผนการเงินของคณะกรรมการบริหารโรงเรียนในรัฐนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกาที่ไม่ได้รับการอนุมัติกับโรงเรียนที่ได้รับการอนุมัติงบประมาณ เพื่อเปรียบเทียบแผนการบริหารงานและแผนการเงินของคณะกรรมการบริหารโรงเรียนในรัฐนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกาที่ไม่ได้รับอนุมัติงบประมาณภายใน 2-3 ปี ระหว่างปี 2006-2009 กับโรงเรียนที่ได้รับงบประมาณในช่วงปีเดียวกัน โดยพิจารณาโรงเรียนที่มีบริบทใกล้เคียงกัน ผลการวิจัยพบว่า แผนการบริหารงานและการเงินของคณะกรรมการบริหารโรงเรียนที่ได้รับการอนุมัติงบประมาณและโรงเรียนที่ไม่ได้รับงบประมาณมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญซึ่งจากการสำรวจผลคะแนนเฉลี่ยของแผนด้านการเงินของโรงเรียนที่ได้รับการอนุมัติงบประมาณจะสูงกว่าโรงเรียนที่ไม่ได้รับอนุมัติงบประมาณ ส่วนในด้านภาระความเป็นผู้นำและการพัฒนาของคณะกรรมการบริหารโรงเรียนของโรงเรียนที่ได้รับการอนุมัติงบประมาณและโรงเรียนที่ไม่ได้รับอนุมัติงบประมาณไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ การวิจัยยังแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างคำตอบที่สมาชิกคณะกรรมการบริหารโรงเรียนได้รับจากรายปีทั้งโรงเรียนที่ได้รับการอนุมัติงบประมาณและโรงเรียนที่ไม่ได้รับงบประมาณกับคำตอบที่รายปีที่กำหนดไว้ ที่พบว่าโรงเรียนที่ได้รับการอนุมัติงบประมาณมีการให้คำตอบแก่คณะกรรมการโรงเรียนสูงกว่าคำตอบที่รายปีที่กำหนดและโรงเรียนที่ไม่ได้รับอนุมัติงบประมาณจะให้คำตอบต่ำกว่าคำตอบที่รายปีที่กำหนดจากการวิจัยแสดงให้เห็นว่า แผนการบริหารงานและการเงินที่จะได้รับอนุมัติงบประมาณและไม่ได้รับอนุมัติงบประมาณจะขึ้นอยู่กับแผนการบริหารจัดการและคำตอบที่ให้แก่สมาชิกคณะกรรมการบริหารโรงเรียนนั่นเอง

Menna (2010 : 2318-A) ศึกษาคุณภาพชีวิตและมาตรฐานการครองชีพของผู้อำนวยการ ผู้จัดการและคณะกรรมการบริหารโรงเรียน เพื่อศึกษาว่าการตัดสินใจของคณะกรรมการบริหารโรงเรียนเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตและมาตรฐานการครองชีพเป็นอย่างไร และคณะกรรมการมีความคิดเห็นอย่างไรต่อเรื่องนี้บ้าง นอกจากนี้ยังทำการศึกษาข้อมูลจากตัวบ่งชี้ คือคุณภาพชีวิตและมาตรฐานการครองชีพ การวิจัยครั้งนี้ให้ความสำคัญกับการตัดสินใจของผู้อำนวยการหรือผู้จัดการ

โรงเรียนเกี่ยวกับตัวบ่งชี้ต่างๆ ทั้งที่เป็นเรื่องเฉพาะเพียงเรื่องเดียวและตัวบ่งชี้ที่สามารถแยกออกได้หลายประเด็น ซึ่งมีการให้คำจำกัดความของคุณภาพชีวิตและมาตรฐานการครองชีพทั้งจากพวกเขาเอง และจากความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิอื่น ๆ ผลการวิจัยพบว่า ตัวบ่งชี้ที่ได้รับการกำหนดความสำคัญ ได้แก่ การจ้างงานหรือรายได้ สุขอนามัย ความปลอดภัยและสิทธิมนุษยชน การวิจัยนี้ยังได้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและสิ่งที่เป็นบริบทภายนอกที่มีผลกระทบต่อการวางแผนนโยบาย การจัดทำแผนปฏิบัติงาน และสิทธิต่าง ๆ

Lewis (2010 : 189-195) ศึกษาการเปลี่ยนคณะกรรมการบริหารโรงเรียน : การรับบุคคลเข้าเป็นสมาชิกคณะกรรมการบริหารโรงเรียนโดยการทดสอบ เพื่อทดสอบและแสดงให้เห็นถึงกระบวนการรับบุคคลเข้าเป็นสมาชิกของคณะกรรมการบริหารโรงเรียนของสถานศึกษาระดับท้องถิ่นของโรงเรียนขนาดใหญ่ในเขตเมืองรัฐออลิงตัน สหรัฐอเมริกา การวิจัยครั้งนี้ทำการวิจัยภายใต้คำถามการวิจัย คือ 1) ผู้อำนวยการโรงเรียนมีบทบาทและอิทธิพลต่อการรับบุคคลเข้าเป็นสมาชิกคณะกรรมการโรงเรียนอย่างไร 2) สมาชิกคณะกรรมการบริหารโรงเรียนเดิมมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนและรับสมาชิกใหม่อย่างไร 3) เมื่อคณะกรรมการบริหารโรงเรียนได้รับบุคคลเข้าเป็นสมาชิกแล้ว กิจกรรมหรือกลยุทธ์ที่ใช้ในกระบวนการรับบุคคลเข้าเป็นสมาชิกข้อใดที่ช่วยในการพัฒนาการดำเนินงานเป็นทีมและเตรียมความพร้อมแก่สมาชิกใหม่ในการรับบทบาทและหน้าที่ใหม่ 4) กระบวนการรับบุคคลเข้าเป็นสมาชิกช่วยสนับสนุนการทำงานร่วมกันของคณะกรรมการบริหารโรงเรียนอย่างไร และ 5) กระบวนการรับบุคคลเข้าเป็นสมาชิกของคณะกรรมการบริหารโรงเรียนก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างไรภายในสถานศึกษา ผลการวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลพบข้อสรุปและข้อเสนอแนะ ดังนี้

1) เมื่อมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของสมาชิกคณะกรรมการบริหารโรงเรียนทำให้การทำงานของคณะกรรมการมีการพัฒนามากยิ่งขึ้น 2) มิใช่เพียงความสัมพันธ์ของผู้อำนวยการกับคณะกรรมการบริหารโรงเรียนเท่านั้นที่เห็นหัวใจหลักของการทำงานในสถานศึกษาแต่ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกคณะกรรมการบริหารโรงเรียนก็ถือเป็นเรื่องสำคัญ ซึ่งหากสมาชิกใหม่มีความสัมพันธ์ที่ดีและสามารถเข้าร่วมงานกับทีมคณะกรรมการบริหารเดิมและทีมผู้นำก็จะทำให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการปฏิบัติงาน 3) การปฏิบัติงานตามบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกคณะกรรมการบริหารโรงเรียนต้องการความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านการบริหารซึ่งเป็นความรู้เฉพาะทางบวกกับความรู้ด้านการปฏิบัติการ 4) กระบวนการรับบุคคลเข้าเป็นสมาชิกคณะกรรมการบริหารโรงเรียนเป็นเรื่องซับซ้อนและควรจะให้ความสำคัญกับเรื่องประสบการณ์การเรียนรู้แบบมีอาชีพร่วมกันหรือจะฝึกฝนการเรียนรู้โดยแยกออกเป็นส่วนๆ ซึ่งจะให้ความสำคัญเฉพาะสมาชิกใหม่เท่านั้น

Hutsell (2010 : unpagged) ศึกษาความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของตนเอง ในการปรับนโยบายและวางแผนเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนของสมาชิกคณะกรรมการบริหารโรงเรียนเพื่อศึกษาความเข้าใจของสมาชิกคณะกรรมการบริหารโรงเรียน แต่ละบุคคลถึงบทบาทหน้าที่ในการดูแลและติดตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนรายบุคคล ในรัฐมิสซูรี สหรัฐอเมริกา การวิจัยพบว่า หน้าที่ของคณะกรรมการบริหารโรงเรียนนี้ยังรวมถึงการดำเนินการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนด้วย แต่สิ่งที่เคยกระทำสับสนอดกันมากก็คือคณะกรรมการบริหารจะเน้นให้ความสำคัญกับนโยบายและเรื่องสาธารณูปโภคต่าง ๆ มากกว่าจะให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้ แต่ความเข้าใจที่ถูกต้องก็คือบทบาทและหน้าที่สำคัญของคณะกรรมการบริหารโรงเรียนในยุคปัจจุบัน คือ ต้องมีการจัดการศึกษาที่ประสบผลสำเร็จในหน่วยงานด้านการศึกษาของ

ตนเอง โดยปรกติแล้วคณะกรรมการบริหารโรงเรียนสามารถกำหนดและใช้นโยบายเพื่อขับเคลื่อนกระบวนการเรียนการสอนและยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ และยังสามารถกำหนดสถิติพิเศษของพวกเข้าในสถานศึกษาในรูปของนโยบายได้อีกด้วย ด้วยเหตุนี้เองการส่งข้อมูลข่าวสารถึงคณะทำงาน ผู้ปกครองและชุมชนจึงมีกระบวนการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาของพวกเขามีคุณภาพ ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสำรวจและนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้สถิติทดสอบค่าที (Paired Sample t – test) นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า สถานศึกษาใดที่ให้ความสำคัญกับการจัดกระบวนการเรียนรู้แล้วจะมีผลคะแนนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงและประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษาด้วย

Conlon (2010 : unpagged) ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของตนเองของคณะกรรมการบริหารโรงเรียนในรัฐมินเนโซต้า สหรัฐอเมริกา ซึ่งสมาชิกของคณะกรรมการบริหารโรงเรียนในรัฐมินเนโซต้า ส่วนใหญ่เป็นผู้อาสาเข้ามาทำหน้าที่หรือได้จากผู้ที่สมัครเข้ารับการเลือกตั้งซ่อมแทนสมาชิกที่ไม่ผ่านการฝึกฝนอย่างเข้มเกี่ยวกับการเรียนรู้บทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานของตนเอง ผลการวิจัยพบว่า ทั้งกลุ่มที่เรียนรู้อย่างเป็นทางการและกลุ่มที่เรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการเกิดการถ่ายโอนความรู้จากภายนอกองค์กรสู่การพัฒนาทักษะความชำนาญ ซึ่งตรงข้ามกับมาร์ลิสและวัตกินส์ (Matsik and Watkins) (1992) ที่เชื่อว่า ร้อยละ 90 ของการเรียนรู้ อย่างไม่เป็นทางการเกิดขึ้นภายในองค์กร ซึ่งทักษะสำคัญที่จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการคือการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการตระหนักในกฎ ข้อบังคับต่าง ๆ แต่ทักษะเหล่านี้ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้น้อยกว่าการถ่ายโอนความรู้จากปัจจัยภายนอกองค์กรส่วนทักษะเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่เกิดจากการเรียนรู้อย่างเป็นทางการ ซึ่งจากข้อมูลที่รวบรวมได้พบว่าไม่มีความแตกต่างระหว่างกลุ่มที่เรียนรู้แบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ผู้วิจัยยังได้เสนอแนะถึงการจัดการให้มีการฝึกอย่างเป็นทางการเพื่อค้นหาความสามารถเฉพาะบุคคลเพื่อประโยชน์ของการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรในอนาคตว่า หากบุคคลมีการพัฒนาการเรียนรู้ที่ดีควรใช้กระบวนการเรียนรู้แบบเป็นทางการ แต่หากการเรียนรู้ยังไม่ดีพอควรจัดให้มีการฝึกฝนต่อไปและผู้วิจัยยังได้เสนอแนะการวิจัยในครั้งต่อไปว่า ควรศึกษาเกี่ยวกับประสบการณ์จากการเรียนรู้เพื่อเป็นสมาชิกคณะกรรมการบริหารโรงเรียน

จากการศึกษางานวิจัยต่างประเทศ สรุปได้ว่าการให้ชุมชน หรือคณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามีส่วนสำคัญยิ่งที่จะทำให้การดำเนินงานของสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กนักเรียนมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด การดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาจำเป็นต้องมีการประสานสัมพันธ์ที่ดี มีความไว้วางใจซึ่งกันและกันหากชุมชนใดสามารถให้ความรู้ สร้างความเข้าใจและสร้างความตระหนักในหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาบรรลุผลแล้วจะทำให้เกิดการประสานสัมพันธ์ที่ดีการจัดการเรียนการสอนหรือจัดการศึกษาของโรงเรียนในแต่ละชุมชน การพัฒนาโรงเรียนก็จะเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ทั้งงานวิจัยภายในประเทศและต่างประเทศก็ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วม นำไปสู่แนวคิดและการวิจัยเพื่อหาแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานองบัวลำภู เขต 2 ในครั้งนี้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อหาแนวทางของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยแบ่งการดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ระยะตามขั้นตอน ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 105 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 128 คน จาก 32 โรงเรียน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ซึ่งมีขั้นตอนการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. แบ่งโรงเรียนออกเป็น 3 ขนาดโดยมีเกณฑ์ดังนี้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2. 2555 : 19)

1.1 โรงเรียนขนาดเล็ก มีนักเรียน 120 คน ลงมา

1.2 โรงเรียนขนาดกลาง มีนักเรียน 121 - 300 คน

1.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ มีนักเรียนมากกว่า 300 คน

2. สำนักรวจจำนวนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 พบว่ามีโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 40 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 46 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 19 โรงเรียน

3 จากนั้นใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดของสถานศึกษาเป็นชั้น และกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ร้อยละ 30 (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. 2553 : 36 ; อ้างอิงมาจาก Yamane. 1973 : 108-109) ของโรงเรียนทั้งหมดที่แยกตามขนาด จะได้โรงเรียนในแต่ละขนาดเป็นกลุ่มตัวอย่าง

4 กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ ตัวแทนภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา และผู้แทนครู และตัวแทนภายนอกสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิที่ทำหน้าที่ประธานกรรมการ และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังรายละเอียดเป็นไปตามตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดของโรงเรียนและสถานภาพ

ขนาดโรงเรียน	ประชากร (จำนวน โรงเรียน)	กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 30 (จำนวน โรงเรียน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง		รวมคณะกรรมการ สถานศึกษาชั้น พื้นฐาน (กลุ่ม ตัวอย่าง)
			ตัวแทนภายใน สถานศึกษา	ตัวแทนภายใน สถานศึกษา	
ขนาดเล็ก	40	12	24	24	48
ขนาดกลาง	46	14	28	28	56
ขนาดใหญ่	19	6	12	12	24
รวม	105	32	64	64	128

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเตรียมเครื่องมือในการหาข้อมูล ระยะที่ 1 ดังนี้

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามตรวจสอบรายการ (Checklist) โดยถามเกี่ยวกับเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เรื่องเกี่ยวกับ เพศ สถานภาพ ตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณ (Rating Scale) 5 ระดับ โดยถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วม และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ดังนี้

5 หมายถึง สภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วม/สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง สภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วม/สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับมาก

3 หมายถึง สภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วม/สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับปานกลาง

2 หมายถึง สภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วม/สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับน้อย

1 หมายถึง สภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วม/สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับน้อยที่สุด

โดยสามารถแบ่งคำถามเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการบริหารงานวิชาการ	จำนวน 10 ข้อ
2. ด้านการบริหารงบประมาณ	จำนวน 10 ข้อ
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	จำนวน 10 ข้อ
4. ด้านการบริหารงานทั่วไป	จำนวน 10 ข้อ

การสร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

ในการสร้างแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพ ปัญหาและขอบข่ายการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป (กระทรวงศึกษาธิการ. 2547 : 13 – 16)

2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณ Rating Scale (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 66 – 96)

3. กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยเสนอให้คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ

4. สร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนให้ครอบคลุมกรอบแนวคิดทั้ง 4 ด้าน จากนั้นนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขผ่านความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสมของข้อความ (หาความเที่ยงตรง : Validity) จำนวน 5 คน ประกอบด้วย

5.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันทรศิริสิริ วุฒิการศึกษาปริญญาเอก (กศ.ด.) การบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมด้านเนื้อหา และหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม

5.2 อาจารย์วิชัย ธนะคำดี วุฒิการศึกษาปริญญาโท (ศษ.ม.) สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมด้านเนื้อหา ขอบข่ายงาน 4 ด้านของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

5.3 อาจารย์ลิขิต ศรีอุตร วุฒิการศึกษาปริญญาโท (ศษ.ม.) บริหารการศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ตำแหน่ง ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมด้านเนื้อหา ขอบข่ายงาน 4 ด้านของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

5.4 อาจารย์มรกต หมั่นวิชา วุฒิการศึกษาปริญญาโท (กศ.ม.) สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องด้านสถิติ

5.5 อาจารย์จรรยา แก้วสอนเมือง วุฒิการศึกษาปริญญาโท (ศษ.ม.) วัฒนผล และประเม็นผล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องด้านสถิติ การวิเคราะห์ข้อมูล

6. นำแบบสอบถามที่ได้ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณา นำมาหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ความเหมาะสมความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของข้อคำถาม โดยการหาค่าดัชนีความเหมาะสมระหว่างข้อคำถามกับลักษณะเฉพาะของเนื้อหา (IC : Index of Consistency) ดังนี้

ให้คะแนน +1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสามารถวัดได้

ให้คะแนน 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสามารถวัดได้

ให้คะแนน -1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่สามารถวัดได้

พิจารณาข้อคำถามที่มีค่า IC ตั้งแต่ 0.60 – 1.00 ได้จำนวน 40 ข้อ แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 5 โรงเรียน

7. นำแบบสอบถามจากการทดลองใช้มาคำนวณหาความเชื่อมั่นโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach (บุญชม ศรีสะอาด. 2553 : 96) ดำเนินการวิเคราะห์แยกเป็นรายด้านและโดยรวมทั้งฉบับ ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97

8. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะที่ 1 ตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

3.1 ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยต่อผู้อำนวยการสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

3.2 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย เสนอผู้อำนวยการสถานศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่าง ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

3.3 ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามจำนวน 128 ฉบับ ให้โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตัวเอง ระหว่างวันที่ 1-15 กันยายน 2557 แล้วไปรับแบบสอบถามคืน ระหว่างวันที่ 16-30 กันยายน 2557 ได้จำนวน 128 ฉบับผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามให้โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตัวเอง พร้อมนัดวัน เวลาในการรับเครื่องมือในการวิจัยคืนด้วยตนเอง

3.4 นำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

จากความมุ่งหมายของการวิจัย ข้อที่ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมแล้วทำการวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

4.1 แบบสอบถามตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ เพศ สถานภาพ ตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน นำข้อมูลแจกแจงความถี่ (Frequency) และ หาค่าร้อยละ (Percentage) โดยวิเคราะห์ด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

4.2 แบบสอบถามตอนที่ 2 ตรวจสอบและให้คะแนนเป็นรายข้อตามเกณฑ์ ดังนี้
สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ คะแนน

มากที่สุด 5

มาก 4

ปานกลาง 3

น้อย 2

น้อยที่สุด 1

4.3 วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation ; S.D.) รายข้อ รายด้าน และโดยรวม โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป แล้วแปลความหมายของค่าเฉลี่ยโดยกำหนดเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 103)

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.51 - 5.00	สภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วม/สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับมากที่สุด
3.51 - 4.50	สภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วม/สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับมาก
2.51 - 3.50	สภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วม/สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับปานกลาง
1.51 - 2.50	สภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วม/สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับน้อย
1.00 - 1.50	สภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วม/สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับน้อยที่สุด

4.4 วิเคราะห์และสรุประดับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภูเขต 2 โดยรวมและเป็นรายด้าน

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

1. ผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยในระยะที่ 2 มีดังนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาจากการสัมภาษณ์

ผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทนครู ผู้ทรงคุณวุฒิ (ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน) และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในสถานศึกษาที่เป็นที่ยอมรับ และเป็นแบบวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ที่นำคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โรงเรียนละ 4 คน รวม 12 คน ได้แก่

1. โรงเรียนบ้านโนนมะค่าพรมนุสรณ์ราษฎร์บำรุง อำเภอสุวรรณคูหา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

2. โรงเรียนบ้านขอบเหล็ก อำเภอนากลาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

3. โรงเรียนบ้านโคกทุ่งน้อย อำเภอสุวรรณคูหา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

ตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาจากการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วยกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 12 คน เพื่อให้ได้แนวทางของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาที่เป็นแนวเดียวกันทั้ง 3 ขนาด ผู้บริหารการศึกษา ตำแหน่ง ศึกษาธิการชำนาญการพิเศษ จำนวน 1 คนรวมทั้งสิ้น 13 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในระยะที่ 2 ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการดำเนินงานวิจัย ดังนี้

2.1 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สัมภาษณ์เกี่ยวกับประเด็นปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาและแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมทั้ง 4 ด้าน

2.2 แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 การสร้างแบบสัมภาษณ์

1) ศึกษาแบบสัมภาษณ์ หลักเกณฑ์ รูปแบบวิธีสร้างแบบสัมภาษณ์ (สมบัติ ท้ายเรือคำ. 2552 : 56)

2) กำหนดขอบข่ายเนื้อหาที่ต้องการสัมภาษณ์

3) สร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างตามกรอบงาน 4 ด้าน

4) นำแบบสัมภาษณ์เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ (ชุดเดิม) เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหา

5) ปรับปรุงแก้ไขตามผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบและแก้ไขเพิ่มเติม

6) จัดพิมพ์แล้วนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 แบบบันทึก (สนทนากลุ่ม)

1) ศึกษาแบบบันทึก หลักเกณฑ์ รูปแบบวิธีสร้างแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (สมบัติ ท้ายเรือคำ. 2552 : 56 - 57)

2) กำหนดขอบข่ายเนื้อหาที่ต้องการสร้างแบบบันทึกโดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม และสัมภาษณ์

3) สร้างแบบบันทึกการสนทนากลุ่มแบบมีโครงสร้างตามกรอบงาน 4 ด้าน

4) นำแบบบันทึกการสนทนากลุ่มเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ (ชุดเดิม) เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหา

5) ปรับปรุงแก้ไขตามผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ พร้อมเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบและแก้ไขเพิ่มเติม

6) จัดพิมพ์แล้วนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

4.1 ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลในการวิจัยโดยการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ต่อผู้อำนวยการสถานศึกษาในกลุ่มเป้าหมาย โดยระบุวัน เวลา สถานที่ไว้อย่างชัดเจน

4.2 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เสนอผู้อำนวยการสถานศึกษาในกลุ่มเป้าหมาย

4.3 ผู้วิจัยดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

4.4 วิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นข้อความจากการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม ข้อความที่ซ้ำกันหรือคล้ายกัน รวบรวมข้อมูลอยู่ในกลุ่มความหมายเดียวกัน แล้วประมวลผลสรุปเป็นประเด็นสำคัญ

4.5 ทำความเข้าใจและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดจากประสบการณ์ในการศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการจัดการศึกษาในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ต่อไป

5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ดำเนินการสัมภาษณ์ตามกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดโดยใช้แบบสัมภาษณ์ จากนั้นสรุปแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา ทั้งหมดออกเป็นรายด้านทั้ง 4 ด้าน

5.1.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการจัดสนทนากลุ่ม การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้วิจัยได้มีการสนทนากลุ่ม เพื่อ ศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานองบัวลำภู เขต 2 ที่เป็นแนวเดียวกันทั้ง 3 ขนาด โดยผู้วิจัยจะนำประเด็นหลักที่ได้จากการวิจัยในระยะที่ 1 มาสร้างเป็นแนวคำถาม และเป็นประเด็นในการสนทนา โดยมีรายละเอียดขั้นตอน ดังนี้

- 1) เสนอความเป็นมาของการศึกษา
- 2) นำเสนอผลการศึกษาวิจัยในระยะที่ 1
- 3) อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
- 4) เสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา โดยใช้แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

5) สรุปผลการสนทนา

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้การจัดสนทนากลุ่ม

จากวัตถุประสงค์ของการวิจัย ข้อที่ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานองบัวลำภู เขต 2 ผู้วิจัยได้ประมวลข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ต่อไปนี้

5.2.1 นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และจัดกลุ่มสนทนา มาจัดระบบ และพิมพ์ข้อมูลลงเครื่องคอมพิวเตอร์

5.2.2 วิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นข้อความซ้ำกันหรือคล้ายกัน โดยรวบรวมข้อมูลที่อยู่ในกลุ่มความหมายเดียวกันไว้ในที่เดียวกัน แล้วประมวลผลสรุปเป็นประเด็นสำคัญ

5.2.3 ทำความเข้าใจและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดจากประสบการณ์ในการศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

6.1 สถิติพื้นฐาน

6.1.1 ร้อยละ (Percentage) ใช้สูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ.

2553 : 125)

$$\text{ร้อยละ (\%)} = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ f แทน ความถี่หรือจำนวนข้อมูลที่ต้องการหาร้อยละ
 N แทน จำนวนข้อมูลทั้งหมด

6.1.2 คะแนนเฉลี่ย (Mean) ใช้สูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ.
 2553 : 125)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 n แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

6.1.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้สูตรดังนี้
 (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. 2553 : 127)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 $\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
 $\sum x^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

6.2 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

6.2.1 หาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (IC) โดยใช้สูตรดังนี้
 (ประภาพรรณ เสี่ยงวงศ์. 2553 : 70)

$$IC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IC แทน ค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยาม
 $\sum R$ แทน ผลรวมค่าความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

6.2.2 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน
ใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. 2553 : 98)

$$r_{xy} = \frac{N\sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{\{N\sum X^2 - (\sum X)^2\}\{N\sum Y^2 - (\sum Y)^2\}}}$$

เมื่อ r_{xy} แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
 N แทน จำนวนข้อมูล
 $\sum X$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนน X
 $\sum Y$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนน Y
 $\sum X^2$ แทน ผลรวมทั้งหมดของกำลังสอง X
 $\sum Y^2$ แทน ผลรวมทั้งหมดของกำลังสอง Y
 $\sum XY$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนน X และ Y คูณกันแต่ละคู่

6.2.3 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของ
ครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient) (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. 2553 : 101)

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left(1 - \frac{\sum s_i^2}{S^2} \right)$$

เมื่อ α แทน ความเชื่อมั่นของเครื่องมือวัด
 k แทน จำนวนข้อคำถามของเครื่องมือวัด
 s_i^2 แทน ความแปรปรวนเป็นรายข้อ
 S^2 แทน ความแปรปรวนของเครื่องมือวัด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการนำเสนอผลการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้แบ่งออกเป็นดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่างๆ แทนความหมายดังต่อไปนี้

- n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
 $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย
S.D. แทน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย สถานภาพ ตำแหน่ง และขนาดโรงเรียน นำข้อมูลมาแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ นำเสนอในรูปแบบตาราง ประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 จำแนกตามสถานภาพ และขนาดโรงเรียน โดยแยกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป นำข้อมูลมาแจกแจงหาความถี่ หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทั้งโดยรวมและรายด้าน นำเสนอในรูปแบบตาราง ประกอบคำบรรยาย

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับสถานศึกษาจากการสัมภาษณ์ แนะนำแนวทางพัฒนาเป็นรายด้าน

ตอนที่ 2 ศึกษาจากการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) มาวิเคราะห์เนื้อหา แล้วนำเสนอรูปแบบแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับสถานศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย สถานภาพ ตำแหน่ง และขนาดโรงเรียน

ตาราง 3 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม แสดงจำนวนและร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานะภาพ ตำแหน่ง และขนาดของโรงเรียน

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. สถานภาพ		
ตัวแทนภายในสถานศึกษา	64	50.00
ตัวแทนภายนอกสถานศึกษา	64	50.00
รวม	128	100.00
2. ตำแหน่ง		
ผู้บริหารสถานศึกษา	32	25.00
ผู้แทนครู	32	25.00
ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	32	25.00
ผู้ทรงคุณวุฒิ (ประธานกรรมการ)	32	25.00
รวม	128	100.00
3. ขนาดโรงเรียน		
ขนาดเล็ก	12	37.50
ขนาดกลาง	14	43.80
ขนาดใหญ่	6	18.80
รวม	32	100.00

จากตาราง 3 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 จำแนกตามสถานภาพ โดยมีตัวแทนภายในสถานศึกษา จำนวน 64 คน ร้อยละ 50.00 ตัวแทนภายนอกสถานศึกษา จำนวน 64 คน ร้อยละ 50.00 จำแนกตามตำแหน่ง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 32 คน ร้อยละ 25.00 ผู้แทนครู จำนวน 32 คน ร้อยละ 25.00 ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 32 คน ร้อยละ 25.00 ผู้ทรงคุณวุฒิ (ประธานกรรมการ) จำนวน 32 คน ร้อยละ 25.00 และแยกตามขนาดของโรงเรียน โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 12 โรงเรียน ร้อยละ 37.50 โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 14 โรงเรียน ร้อยละ 43.80 และโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 6 โรงเรียน ร้อยละ 18.80 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ดังตาราง 4 - 13

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยรวม และจำแนกตามขนาดโรงเรียน ($n = 120$)

สภาพปัจจุบัน การบริหารแบบมีส่วนร่วม	ขนาดเล็ก			ขนาดกลาง			ขนาดใหญ่			รวม		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการบริหารงานวิชาการ	3.04	0.66	ปานกลาง	3.21	0.69	ปานกลาง	3.42	0.68	ปานกลาง	3.22	0.67	ปานกลาง
2. ด้านการบริหารงบประมาณ	3.01	0.63	ปานกลาง	3.23	0.67	ปานกลาง	3.49	0.71	ปานกลาง	3.25	0.59	ปานกลาง
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	3.60	0.70	มาก	3.57	0.76	มาก	3.86	0.68	มาก	3.68	0.69	มาก
4. ด้านการบริหารงานทั่วไป	3.61	0.71	มาก	3.56	0.68	มาก	3.92	0.64	มาก	3.70	0.76	มาก
โดยรวม	3.32	0.68	ปานกลาง	3.39	0.70	ปานกลาง	3.67	0.68	มาก	3.46	0.68	ปานกลาง

จากตาราง 4 พบว่าสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยรวมมีส่วนร่วมในการบริหารอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.46$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการบริหารงานทั่วไป มีส่วนร่วมในการบริหารอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$) ด้านการบริหารงานบุคคล มีส่วนร่วมในการบริหารอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68$) ด้านการบริหารงบประมาณ มีส่วนร่วมในการบริหารอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.25$) และ ด้านการบริหารงานวิชาการ มีส่วนร่วมในการบริหารอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.22$) ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน พบว่า

สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยรวมมีส่วนร่วมในการบริหารอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.32$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารงานทั่วไป มีส่วนร่วมในการบริหารอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$) ด้านการบริหารงานบุคคล มีส่วนร่วมในการบริหารอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$) ด้านการบริหารงานวิชาการ มีส่วนร่วมในการบริหารอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.04$) และด้านการบริหารงบประมาณ มีส่วนร่วมในการบริหารอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.01$) ตามลำดับ

สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนขนาดกลาง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยรวมมีส่วนร่วมในการบริหารอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.39$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารงานบุคคล มีส่วนร่วมในการบริหารอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$) ด้านการบริหารงานทั่วไป มีส่วนร่วมในการบริหารอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$) ด้านการบริหารงบประมาณ มีส่วนร่วมในการบริหารอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.23$) และ ด้านการบริหารงานวิชาการ มีส่วนร่วมในการบริหารอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.21$) ตามลำดับ

สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยรวมมีส่วนร่วมในการบริหารอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารงานทั่วไป มีส่วนร่วมในการบริหารอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$) ด้านการบริหารงานบุคคล มีส่วนร่วมในการบริหารอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$) ด้านการบริหารงบประมาณ มีส่วนร่วมในการบริหารอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$) และด้านการบริหารงานวิชาการ มีส่วนร่วมในการบริหารอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$) ตามลำดับ

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ด้านการบริหารงานวิชาการ โดยรวม รายข้อและจำแนกตามขนาดโรงเรียน ($n = 120$)

ด้านการบริหารงานวิชาการ	ขนาดเล็ก			ขนาดกลาง			ขนาดใหญ่			รวม		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. วิเคราะห์สภาพแวดล้อมและประเมินสถานภาพของโรงเรียนเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์	2.06	.665	น้อย	2.11	.779	น้อย	2.67	.761	ปานกลาง	2.20	.764	น้อย
2. พัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น	2.10	.627	น้อย	2.48	.603	น้อย	2.29	.751	น้อย	2.30	.619	น้อย
3. ให้ความเห็นชอบในหลักสูตรของสถานศึกษา และข้อเสนอแนะแก่โรงเรียนในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร	2.29	.798	น้อย	2.21	.624	น้อย	2.38	.647	น้อย	2.27	.695	น้อย
4. ให้ข้อเสนอแนะแก่โรงเรียนในการส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน	2.77	.692	ปานกลาง	2.71	.706	ปานกลาง	2.92	.717	ปานกลาง	2.77	.701	ปานกลาง

ตาราง 5 (ต่อ)

ด้านการบริหารงานวิชาการ	ขนาดเล็ก			ขนาดกลาง			ขนาดใหญ่			รวม		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. วิเคราะห์สภาพแวดล้อมและประเมินสถานภาพของโรงเรียนเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์	2.06	.665	น้อย	2.11	.779	น้อย	2.67	.761	ปานกลาง	2.20	.764	น้อย
2. พัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น	2.10	.627	น้อย	2.48	.603	น้อย	2.29	.751	น้อย	2.30	.619	น้อย
3. ให้ความเห็นชอบในหลักสูตรของสถานศึกษาและข้อเสนอแนะแก่โรงเรียนในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร	2.29	.798	น้อย	2.21	.624	น้อย	2.38	.647	น้อย	2.27	.695	น้อย
4. ให้ข้อเสนอแนะแก่โรงเรียนในการส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน	2.77	.692	ปานกลาง	2.71	.706	ปานกลาง	2.92	.717	ปานกลาง	2.77	.701	ปานกลาง
5. ส่งเสริม สนับสนุนในการจัดบรรยากาศของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้และแสวงหาภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน	3.67	.694	มาก	3.91	.780	มาก	3.83	.761	มาก	3.80	.694	มาก
6. ให้ข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุง พัฒนาและส่งเสริมสนับสนุน โรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้แก่ชุมชน	3.73	.644	มาก	3.52	.894	มาก	4.25	.676	มาก	3.73	.674	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

ด้านการบริหารงานวิชาการ	ขนาดเล็ก			ขนาดกลาง			ขนาดใหญ่			รวม		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
7. ประสานความร่วมมือช่วยเหลือ ส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น	3.42	.646	ปานกลาง	3.55	.608	มาก	3.92	.584	มาก	3.57	.693	มาก
8. ส่งเสริม สนับสนุนการจัดหาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนของโรงเรียน	3.92	.647	มาก	3.68	.676	มาก	3.83	.761	มาก	3.80	.677	มาก
9. ให้ข้อเสนอแนะ และส่งเสริมสนับสนุนในการแนะแนวการศึกษา แก่นักเรียนทั้งทางวิชาการและวิชาชีพ	3.17	.734	ปานกลาง	3.84	.604	มาก	4.04	.550	มาก	3.63	.751	มาก
10. รับทราบ และให้ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการปรับปรุง และพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียน	3.29	.771	ปานกลาง	4.11	.679	มาก	4.08	.654	มาก	3.80	.525	มาก
โดยรวม	3.04	.662	ปานกลาง	3.21	.690	ปานกลาง	3.42	.686	ปานกลาง	3.22	.679	ปานกลาง

จากตาราง 5 พบว่าสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ด้านการบริหารงานวิชาการ โดยรวมมีส่วนร่วมในการบริหารอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.22) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยจำนวน 3 ข้อ อยู่ในระดับปานกลางจำนวน 1 ข้อ และอยู่ในระดับมากจำนวน 6 ข้อ โดยข้อที่มีส่วนร่วมในการบริหารสูงสุดคือ ส่งเสริม สนับสนุนในการจัดบรรยากาศของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้และแสวงหาภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน และส่งเสริม สนับสนุนการจัดหาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนของโรงเรียน ($\bar{X}$ = 3.80) ส่วนข้อที่มีส่วนร่วมในการบริหารต่ำสุดคือ วิเคราะห์สภาพแวดล้อม และประเมินสถานภาพของโรงเรียนเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ($\bar{X}$ = 2.20) เมื่อแยกตามขนาดโรงเรียน พบว่า

สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการบริหารงานวิชาการ โดยรวมมีส่วนร่วมในการบริหารอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.04) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยจำนวน 3 ข้อ อยู่ในระดับปานกลางจำนวน 4 ข้อ และอยู่ในระดับมากจำนวน 3 ข้อ โดยข้อที่มีส่วนร่วมในการ

บริหารสูงสุดคือ ส่งเสริม สนับสนุนการจัดหาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนของโรงเรียน ($\bar{X} = 3.92$) ส่วนข้อที่มีส่วนร่วมในการบริหารต่ำสุดคือ วิเคราะห์สภาพแวดล้อม และประเมินสถานภาพของโรงเรียนเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ($\bar{X} = 2.06$)

สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนขนาดกลาง ด้านการบริหารงานวิชาการ โดยรวมมีส่วนร่วมในการบริหารอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.21$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยจำนวน 3 ข้อ อยู่ในระดับปานกลางจำนวน 1 ข้อ และอยู่ในระดับมากจำนวน 6 ข้อ โดยข้อที่มีส่วนร่วมในการบริหารสูงสุดคือ รับทราบ และให้ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการปรับปรุง และพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียน ($\bar{X} = 4.11$) ส่วนข้อที่มีส่วนร่วมในการบริหารต่ำสุดคือ วิเคราะห์สภาพแวดล้อม และประเมินสถานภาพของโรงเรียนเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ($\bar{X} = 2.11$)

สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนขนาดใหญ่ ด้านการบริหารงานวิชาการ โดยรวมมีส่วนร่วมในการบริหารอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยจำนวน 2 ข้อ อยู่ในระดับปานกลางจำนวน 2 ข้อ และอยู่ในระดับมากจำนวน 6 ข้อ โดยข้อที่มีส่วนร่วมในการบริหารสูงสุด คือ รับทราบ และให้ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการปรับปรุง และพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียน ($\bar{X} = 4.08$) ส่วนข้อที่มีส่วนร่วมในการบริหารต่ำสุดคือ พัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น ($\bar{X} = 2.29$)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ด้านการบริหารงบประมาณ โดยรวม รายข้อและจำแนกตามขนาดโรงเรียน ($n = 120$)

ด้านการบริหารงบประมาณ	ขนาดเล็ก			ขนาดกลาง			ขนาดใหญ่			รวม		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. วางแผน ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะ และให้ความเห็นชอบในการจัดทำและเสนอของบประมาณของโรงเรียน	3.15	.472	ปานกลาง	3.30	.671	ปานกลาง	3.38	.796	ปานกลาง	3.26	.629	ปานกลาง
2. ประชุม วางแผนกลยุทธ์ และให้ความเห็นชอบในการจัดสรรงบประมาณตามแผนปฏิบัติงานของโรงเรียน	3.06	.861	ปานกลาง	3.04	.790	ปานกลาง	3.21	.833	ปานกลาง	3.08	.710	ปานกลาง
3. การกำหนดวิธีการตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา	2.77	.777	ปานกลาง	2.86	.680	ปานกลาง	3.25	.597	ปานกลาง	2.90	.701	ปานกลาง
4. กำหนดแผนงานการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา	2.73	.667	ปานกลาง	2.80	.512	ปานกลาง	3.50	.780	ปานกลาง	2.91	.593	ปานกลาง
5. พิจารณางบประมาณของสถานศึกษาเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา	2.77	.525	ปานกลาง	2.98	.607	ปานกลาง	3.58	.776	มาก	3.02	.615	ปานกลาง
6. ให้ความเห็นชอบในการจัดตั้งงบประมาณของสถานศึกษา	3.17	.738	ปานกลาง	3.16	.787	ปานกลาง	3.46	.684	ปานกลาง	3.22	.688	ปานกลาง

ตาราง 6 (ต่อ)

ด้านการบริหารงบประมาณ	ขนาดเล็ก			ขนาดกลาง			ขนาดใหญ่			รวม		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
7. ประเมินผล รัับทราบ รายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงานของโรงเรียน	2.71	.437	ปานกลาง	2.98	.944	ปานกลาง	3.54	.721	มาก	2.98	.765	ปานกลาง
8. รับทราบ ให้ความเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารพัสดุและทรัพย์สินของสถานศึกษา	2.75	.728	ปานกลาง	2.68	.446	ปานกลาง	3.29	.699	ปานกลาง	2.82	.746	ปานกลาง
9. ให้ข้อเสนอแนะแก่โรงเรียนในการออกระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารการเงินและการจัดหารายได้จากทรัพย์สินของโรงเรียน	3.13	.623	ปานกลาง	3.38	.719	ปานกลาง	3.42	.776	ปานกลาง	3.29	.621	ปานกลาง
10. ระดมงบประมาณจากทุกภาคส่วน	4.17	.559	มาก	4.14	.586	มาก	4.17	.482	มาก	4.16	.553	มาก
โดยรวม	3.01	.639	ปานกลาง	3.23	.674	ปานกลาง	3.49	.614	ปานกลาง	3.25	.592	ปานกลาง

จากตาราง 6 พบว่าสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ด้านการบริหารงบประมาณ โดยรวมมีส่วนร่วมในการบริหารอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.25$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางจำนวน 9 ข้อ และอยู่ในระดับมากจำนวน 1 ข้อ โดยข้อที่มีส่วนร่วมในการบริหารสูงสุดคือ การระดมงบประมาณจากทุกภาคส่วน ($\bar{X} = 3.20$) ส่วนข้อที่มีส่วนร่วมในการบริหารต่ำสุดคือ รับทราบ ให้ความเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารพัสดุและทรัพย์สินของสถานศึกษา ($\bar{X} = 2.82$) เมื่อแยกตามขนาดโรงเรียนพบว่า

สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการบริหารงบประมาณ โดยรวมมีส่วนร่วมในการบริหารอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.01$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางจำนวน 9 ข้อ และอยู่ในระดับมากจำนวน 1 ข้อ โดยข้อที่มีส่วนร่วมในการบริหารสูงสุดคือ การระดมงบประมาณจากทุกภาคส่วน ($\bar{X} = 4.17$) ส่วนข้อที่มีส่วนร่วมในการบริหารต่ำสุดคือ ประเมินผล รับทราบ รายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงานของโรงเรียน ($\bar{X} = 2.06$)

สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนขนาดกลาง ด้านการบริหารงบประมาณ โดยรวมมีส่วนร่วมในการบริหารอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.23$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางจำนวน 9 ข้อ และอยู่ในระดับมากจำนวน 1 ข้อ โดยข้อที่มีส่วนร่วมในการบริหารสูงสุดคือ การระดมงบประมาณ

จากทุกภาคส่วน ($\bar{X} = 4.14$) ส่วนข้อที่มีส่วนร่วมในการบริหารต่ำสุดคือ รับทราบ ให้ความเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารพัสดุและทรัพย์สินของสถานศึกษา ($\bar{X} = 2.68$)

สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนขนาดใหญ่ ด้านการบริหารงบประมาณ โดยรวมมีส่วนร่วมในการบริหารอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลางจำนวน 7 ข้อ และอยู่ในระดับมากจำนวน 3 ข้อ โดยข้อที่มีส่วนร่วมในการบริหารสูงสุดคือ การระดมงบประมาณจากทุกภาคส่วน ($\bar{X} = 4.27$) ประชุม วางแผนกลยุทธ์ และให้ความเห็นชอบในการจัดสรรงบประมาณตามแผนปฏิบัติงานของโรงเรียน ($\bar{X} = 3.21$)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ด้านการบริหารงานบุคคล โดยรวม รายข้อและจำแนกตามขนาดโรงเรียน ($n = 120$)

ด้านการบริหารงานบุคคล	ขนาดเล็ก			ขนาดกลาง			ขนาดใหญ่			รวม		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. รับทราบ ให้ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการออกกฎระเบียบข้อบังคับ และแนวปฏิบัติอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานบุคคล	3.58	.695	มาก	3.30	.793	ปานกลาง	3.88	.850	มาก	3.52	.705	มาก
2. รับทราบ ให้ข้อเสนอแนะ และส่งเสริมสนับสนุนให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีวินัยและการรักษาวินัย	3.54	.751	มาก	3.27	.863	ปานกลาง	3.58	.881	มาก	3.43	.686	ปานกลาง
3. ประชุมวางแผน และพิจารณาให้ความเห็นชอบการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษา	3.96	.724	มาก	4.00	.710	มาก	4.18	.654	มาก	3.96	.755	มาก
4.รับทราบ ให้ข้อเสนอแนะในการสรรหาและการบรรจุแต่งตั้งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษา	3.54	.771	มาก	3.98	.556	มาก	4.00	.590	มาก	3.82	.681	มาก

ตาราง 7 (ต่อ)

ด้านการบริหารงานบุคคล	ขนาดเล็ก			ขนาดกลาง			ขนาดใหญ่			รวม		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
5. รับทราบ ให้ข้อเสนอแนะแก่โรงเรียนเกี่ยวกับการจัดระบบการให้ ความดี ความชอบโดยยึดหลักคุณธรรม	3.46	.771	ปานกลาง	3.52	.653	มาก	3.75	.608	มาก	3.54	.783	มาก
6. ให้ข้อเสนอแนะแก่โรงเรียนในการจัดระบบการลงโทษครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยยึดหลักคุณธรรมและนิติธรรม	3.33	.534	ปานกลาง	3.36	.762	ปานกลาง	3.58	.654	มาก	3.39	.816	ปานกลาง
7. ร่วมกับโรงเรียนในการติดตามประเมินผลการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา	3.15	.630	ปานกลาง	3.25	.600	ปานกลาง	3.67	.763	มาก	3.29	.695	ปานกลาง
8. ส่งเสริม สนับสนุน และสร้างเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ เจตคติ คุณธรรม และจริยธรรม	3.90	.767	มาก	3.73	.798	มาก	3.96	.806	มาก	3.86	.767	มาก
9. ให้ข้อเสนอแนะแก่โรงเรียนเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา	3.75	.743	มาก	3.52	.688	มาก	4.01	.584	มาก	3.56	.692	มาก
10. ประสานงานกับหน่วยงานและองค์กรอื่นๆ ให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา	3.69	.619	มาก	3.77	.603	มาก	4.13	.448	มาก	3.80	.641	มาก
โดยรวม	3.60	.701	มาก	3.57	.703	มาก	3.86	.684	มาก	3.68	.696	มาก

จากตาราง 7 พบว่าสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ด้านการบริหารงานบุคคล โดยรวมมีส่วนร่วมในการบริหารอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางจำนวน 3 ข้อ และอยู่ในระดับมาก

จำนวน 7 ข้อ โดยข้อที่มีส่วนร่วมในการบริหารสูงสุดคือ ประชุมวางแผน และพิจารณาให้ความเห็นชอบการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.96$) ส่วนข้อที่มีส่วนร่วมในการบริหารต่ำสุด คือ ร่วมกับโรงเรียนในการติดตามประเมินผลการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ($\bar{X} = 3.29$) เมื่อแยกตามขนาดโรงเรียน พบว่า

สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการบริหารงานบุคคล โดยรวมมีส่วนร่วมในการบริหารอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางจำนวน 3 ข้อ และอยู่ในระดับมากจำนวน 7 ข้อ โดยข้อที่มีส่วนร่วมในการบริหารสูงสุดคือ ประชุมวางแผน และพิจารณาให้ความเห็นชอบการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.96$) ส่วนข้อที่มีส่วนร่วมในการบริหารต่ำสุด คือ ร่วมกับโรงเรียนในการติดตามประเมินผลการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ($\bar{X} = 3.15$)

สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนขนาดกลาง ด้านการบริหารงานบุคคล โดยรวมมีส่วนร่วมในการบริหารอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลางจำนวน 4 ข้อ และอยู่ในระดับมากจำนวน 6 ข้อ โดยข้อที่มีส่วนร่วมในการบริหารสูงสุดคือ ประชุมวางแผน และพิจารณาให้ความเห็นชอบการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.00$) ส่วนข้อที่มีส่วนร่วมในการบริหารต่ำสุด คือ ร่วมกับโรงเรียนในการติดตามประเมินผลการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ($\bar{X} = 3.25$)

สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนขนาดใหญ่ ด้านการบริหารงานบุคคล โดยรวมมีส่วนร่วมในการบริหารอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีส่วนร่วมในการบริหารสูงสุดคือ ประชุมวางแผน และพิจารณาให้ความเห็นชอบการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.18$) ส่วนข้อที่มีส่วนร่วมในการบริหารต่ำสุดคือ รับทราบ ให้ข้อเสนอแนะ และส่งเสริมสนับสนุนให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีวินัยและการรักษาวินัย และให้ข้อเสนอแนะแก่โรงเรียนในการจัดระบบการลงโทษครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยยึดหลักคุณธรรมและนิติธรรม ($\bar{X} = 3.58$)

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยรวม รายข้อและจำแนกตามขนาดโรงเรียน ($n = 120$)

ด้านการบริหารงานทั่วไป	ขนาดเล็ก			ขนาดกลาง			ขนาดใหญ่			รวม		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. จัดทำนโยบาย และวางแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น	3.13	.778	ปานกลาง	3.00	.679	ปานกลาง	3.33	.607	ปานกลาง	3.11	.685	ปานกลาง
2. การพิจารณาให้ความเห็นชอบแผนงาน/โครงการของสถานศึกษา	3.19	.685	ปานกลาง	3.11	.771	ปานกลาง	3.67	.863	มาก	3.24	.714	ปานกลาง
3. ประชุมวางแผน ให้ความเห็น ประสานและสนับสนุน การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้กับแผนงาน/โครงการที่ได้รับการเห็นชอบ	3.83	.834	มาก	3.89	.562	มาก	4.20	.550	มาก	3.95	.691	มาก
4. ประชุมชี้แจงผู้ปกครอง และชุมชนให้เข้าใจถึงความสำคัญของการศึกษา	3.81	.734	มาก	3.70	.601	มาก	4.18	.509	มาก	3.84	.661	มาก
5. รับทราบรายงานผลการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน	3.25	.558	ปานกลาง	3.20	.877	ปานกลาง	3.71	.806	มาก	3.34	.729	ปานกลาง
6. ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ และประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษา	3.98	.598	มาก	3.96	.571	มาก	4.09	.464	มาก	4.06	.572	มาก
7. ปกครองดูแลบำรุงรักษา ใช้และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของโรงเรียน	3.90	.778	มาก	3.77	.660	มาก	4.04	.550	มาก	3.87	.692	มาก

ตาราง 8 (ต่อ)

ด้านการบริหารงานทั่วไป	ขนาดเล็ก			ขนาดกลาง			ขนาดใหญ่			รวม		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
8. ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะ ปรับปรุง และพัฒนาในการบริหาร จัดการอาคารสถานที่และ สภาพแวดล้อมของ สถานศึกษา	3.52	.684	มาก	3.50	.763	ปาน กลาง	4.04	.690	มาก	3.61	.745	มาก
9. ให้ความเห็น และ ข้อเสนอแนะในการจัดระบบ บริหารและพัฒนาองค์กร ของโรงเรียน	3.44	.787	ปาน กลาง	3.46	.873	ปาน กลาง	3.79	.721	มาก	3.52	.796	มาก
10. เป็นตัวแทนของ โรงเรียนในการเข้าร่วม กิจกรรมของชุมชน	4.06	.665	มาก	3.98	.774	มาก	4.13	.680	มาก	4.04	.714	มาก
โดยรวม	3.61	.710	มาก	3.56	.683	มาก	3.92	.640	มาก	3.70	.687	มาก

จากตาราง 8 พบว่าสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยรวมมีส่วนร่วมในการบริหารอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางจำนวน 3 ข้อ และอยู่ในระดับมากจำนวน 7 ข้อ โดยข้อที่มีส่วนร่วมในการบริหารสูงสุดคือ ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ และประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.06$) ส่วนข้อที่มีส่วนร่วมในการบริหารต่ำสุดคือ จัดทำนโยบาย และวางแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.11$) เมื่อแยกตามขนาดโรงเรียน พบว่า

สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยรวมมีส่วนร่วมในการบริหารอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางจำนวน 4 ข้อ และอยู่ในระดับมากจำนวน 6 ข้อ โดยข้อที่มีส่วนร่วมในการบริหารสูงสุดคือ ปกครองดูแลบำรุงรักษา ใช้และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของโรงเรียน และการเป็นตัวแทนของโรงเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ($\bar{X} = 4.06$) ส่วนข้อที่มีส่วนร่วมในการบริหารต่ำสุดคือ จัดทำนโยบาย และวางแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.13$)

สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนขนาดกลาง ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยรวมมีส่วนร่วมในการบริหารอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางจำนวน 5 ข้อ และอยู่ในระดับมากจำนวน 5 ข้อ โดยข้อที่มีส่วนร่วมในการบริหารสูงสุดคือ การเป็นตัวแทนของโรงเรียนใน

การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ($\bar{X} = 3.98$) ส่วนข้อที่มีส่วนร่วมในการบริหารต่ำสุดคือ จัดทำนโยบาย และวางแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.00$)

สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนขนาดใหญ่ ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยรวมมีส่วนร่วมในการบริหารอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลางจำนวน 1 ข้อ และอยู่ในระดับมากจำนวน 9 ข้อ โดยข้อที่มีส่วนร่วมในการบริหารสูงสุดคือ ประชุมวางแผน ให้ความเห็น ประสานและสนับสนุน การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้กับแผนงาน/โครงการที่ได้รับการเห็นชอบ และปกครองดูแลบำรุงรักษา ใช้และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.29$) ส่วนข้อที่มีส่วนร่วมในการบริหารต่ำสุดคือ จัดทำนโยบาย และวางแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.33$)

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยรวม และจำแนกตามขนาดโรงเรียน ($n = 120$)

สภาพปัจจุบัน การบริหารแบบมีส่วนร่วม	ขนาดเล็ก			ขนาดกลาง			ขนาดใหญ่			รวม		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการบริหารงาน วิชาการ	4.00	.601	มาก	3.94	.673	มาก	4.17	.621	มาก	4.01	.657	มาก
2. ด้านการบริหาร งบประมาณ	3.87	.554	มาก	3.98	.674	มาก	4.16	.601	มาก	3.99	.594	มาก
3. ด้านการบริหารงาน บุคคล	4.08	.644	มาก	4.03	.632	มาก	4.30	.533	มาก	4.14	.695	มาก
4. ด้านการบริหารงาน ทั่วไป	4.05	.605	มาก	4.14	.634	มาก	4.36	.681	มาก	4.22	.584	มาก
โดยรวม	3.91	.654	มาก	3.98	.660	มาก	4.21	.585	มาก	4.05	.649	มาก

จากตาราง 9 พบว่าสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยรวมมีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการบริหารงานทั่วไป มีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$) ด้านการบริหารงานบุคคล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$) ด้านการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) และด้านการบริหารงบประมาณ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$) ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียน พบว่า

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยรวมมีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารงานบุคคล มีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$) ด้านการบริหารงานทั่วไป อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$) ด้านการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) และด้านการบริหารงบประมาณ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$) ตามลำดับ

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนขนาดกลาง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยรวมมีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารงานทั่วไป มีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$) ด้านการบริหารงานบุคคล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$) ด้านการบริหารงบประมาณ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.98$) และด้านการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.94$) ตามลำดับ

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยรวมมีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารงานทั่วไป มีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$) ด้านการบริหารงานบุคคล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$) ด้านการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$) และด้านการบริหารงบประมาณ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 4.16$) และ ตามลำดับ

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ด้านการบริหารงานวิชาการ โดยรวม รายข้อและจำแนกตามขนาดโรงเรียน ($n = 120$)

ด้านการบริหารงานวิชาการ	ขนาดเล็ก			ขนาดกลาง			ขนาดใหญ่			รวม		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1.วิเคราะห์สภาพแวดล้อมและประเมินสถานภาพของโรงเรียนเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์	3.77	.449	มาก	3.73	.549	มาก	4.00	.741	มาก	3.80	.570	มาก

ตาราง 10 (ต่อ)

ด้านการบริหารงานวิชาการ	ขนาดเล็ก			ขนาดกลาง			ขนาดใหญ่			รวม		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
2. พัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น	4.10	.555	มาก	3.57	.585	มาก	4.04	.624	มาก	3.96	.594	มาก
3. ให้ความเห็นชอบในหลักสูตรของสถานศึกษา และข้อเสนอแนะแก่โรงเรียนในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร	3.94	.633	มาก	3.89	.493	มาก	4.25	.532	มาก	3.98	.568	มาก
4. ให้ข้อเสนอแนะแก่โรงเรียนในการส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน	4.23	.425	มาก	3.93	.628	มาก	3.96	.690	มาก	4.00	.587	มาก
5. ส่งเสริม สนับสนุนในการจัดบรรยากาศของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และแสวงหาภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน	3.92	.613	มาก	4.14	.724	มาก	4.13	.680	มาก	4.05	.679	มาก
6. ให้ข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุง พัฒนาและส่งเสริมสนับสนุน โรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้แก่ชุมชน	4.04	.713	มาก	3.80	.892	มาก	4.38	.647	มาก	3.90	.840	มาก
7. ประสานความร่วมมือช่วยเหลือ ส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น	3.73	.722	มาก	3.91	.904	มาก	4.13	.511	มาก	3.88	.777	มาก

ตาราง 10 (ต่อ)

ด้านการบริหารงานวิชาการ	ขนาดเล็ก			ขนาดกลาง			ขนาดใหญ่			รวม		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
8. ส่งเสริม สนับสนุนการจัดหาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนของโรงเรียน	4.29	.582	มาก	4.07	.684	มาก	4.25	.608	มาก	4.19	.637	มาก
9. ให้ข้อเสนอแนะ และส่งเสริมสนับสนุน ในการแนะแนวการศึกษา แก่ นักเรียนทั้งทางวิชาการและวิชาชีพ	4.06	.598	มาก	4.04	.762	มาก	4.29	.624	มาก	4.09	.681	มาก
10. รับทราบ และให้ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการปรับปรุง และพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาภายในโรงเรียน	3.90	.722	มาก	4.32	.508	มาก	4.29	.550	มาก	4.16	.633	มาก
โดยรวม	4.00	.601	มาก	3.94	.673	มาก	4.17	.621	มาก	4.01	.657	มาก

จากตาราง 10 พบว่าสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ด้านการบริหารงานวิชาการ โดยรวมมีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมสูงสุดคือ ส่งเสริม สนับสนุนการจัดหาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.19$) ส่วนข้อที่มีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมต่ำสุดคือ วิเคราะห์สภาพแวดล้อม และประเมินสถานภาพของโรงเรียนเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ($\bar{X} = 3.80$) เมื่อแยกตามขนาดโรงเรียน พบว่า

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการบริหารงานวิชาการ โดยรวมมีความพึงประสงค์ต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมสูงสุดคือ ส่งเสริม สนับสนุนการจัดหาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.29$) ส่วนข้อที่มีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมต่ำสุดคือ วิเคราะห์สภาพแวดล้อม และประเมินสถานภาพของโรงเรียนเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ($\bar{X} = 3.73$)

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนขนาดกลาง ด้านการบริหารงานวิชาการ โดยรวมมีความพึงประสงค์ต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมสูงสุด คือ ส่งเสริม สนับสนุนในการจัดบรรยากาศของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และแสวงหาภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.14$) ส่วนข้อที่มีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมต่ำสุดคือ การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.57$)

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนขนาดใหญ่ ด้านการบริหารงานวิชาการ โดยรวมมีความพึงประสงค์ต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$) พบว่ามีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมสูงสุด คือ ให้ข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุง พัฒนาและส่งเสริมสนับสนุน โรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้แก่ชุมชน ($\bar{X} = 4.38$) ส่วนข้อที่มีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมต่ำสุดคือ ให้ข้อเสนอแนะแก่โรงเรียนในการส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ($\bar{X} = 3.96$)

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ด้านการบริหารงบประมาณ โดยรวม รายข้อและจำแนกตามขนาดโรงเรียน ($n = 120$)

ด้านการบริหารงบประมาณ	ขนาดเล็ก			ขนาดกลาง			ขนาดใหญ่			รวม		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. วางแผน ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะ และให้ความเห็นชอบในการจัดทำและเสนอของประมาณของโรงเรียน	4.04	.459	มาก	4.14	.520	มาก	4.33	.565	มาก	4.14	.513	มาก
2. ประชุม วางแผนกลยุทธ์ และให้ความเห็นชอบในการจัดสรรงบประมาณตามแผนปฏิบัติงานของโรงเรียน	4.23	.592	มาก	3.98	.587	มาก	4.21	.509	มาก	4.12	.584	มาก
3. การกำหนดวิธีการ ตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา	3.83	.630	มาก	3.84	.596	มาก	4.46	.658	มาก	3.75	.662	มาก

ตาราง 11 (ต่อ)

ด้านการบริหารงบประมาณ	ขนาดเล็ก			ขนาดกลาง			ขนาดใหญ่			รวม		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
4. กำหนดแผนงานการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา	3.73	.494	มาก	3.93	.535	มาก	3.96	.624	มาก	3.86	.543	มาก
5. พิจารณางบประมาณของสถานศึกษาเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา	3.98	.483	มาก	4.05	.585	มาก	4.21	.721	มาก	4.05	.579	มาก
6. ให้ความเห็นชอบในการจัดตั้งงบประมาณของสถานศึกษา	3.92	.577	มาก	4.20	.644	มาก	4.29	.550	มาก	4.11	.618	มาก
7. ประเมินผล รัับทราบรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงานของโรงเรียน	4.44	.542	มาก	4.27	.618	มาก	4.21	.415	มาก	4.32	.560	มาก
8. รัับทราบ ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารพัสดุและทรัพย์สินของสถานศึกษา	3.77	.472	มาก	3.54	.538	มาก	4.04	.690	มาก	3.72	.574	มาก
9. ให้ข้อเสนอแนะแก่โรงเรียนในการออกระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารการเงินและการจัดหารายได้จากทรัพย์สินของโรงเรียน	3.56	.712	มาก	3.50	.808	ปานกลาง	3.58	.717	มาก	3.55	.751	มาก
10. ระดมงบประมาณจากทุกภาคส่วน	4.15	.583	มาก	4.38	.524	มาก	4.33	.565	มาก	4.28	.560	มาก
โดยรวม	3.87	.554	มาก	3.98	.674	มาก	4.16	.601	มาก	3.99	.594	มาก

จากตาราง 11 พบว่าสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ด้านการบริหารงบประมาณ โดยรวมมีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมสูงสุดคือ ประเมินผล รัับทราบรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงานของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.32$) ส่วนข้อที่มีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมต่ำสุดคือ การกำหนดวิธีการตรวจสอบติดตามและประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.75$) เมื่อแยกตามขนาดโรงเรียน พบว่า

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการบริหารงบประมาณ โดยรวมมีความพึงประสงค์ต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมสูงสุดคือ ประเมินผล รับทราบรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงานของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.44$) ส่วนข้อที่มีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมต่ำสุดคือ การให้ข้อเสนอแนะแก่โรงเรียนในการออกระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารการเงินและการจัดหารายได้จากทรัพย์สินของโรงเรียน ($\bar{X} = 3.56$)

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนขนาดกลาง ด้านการบริหารงบประมาณ โดยรวมมีความพึงประสงค์ต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมสูงสุดคือ การ ประเมินผล รับทราบรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงานของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.38$) ส่วนข้อที่มีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมต่ำสุดคือ การให้ข้อเสนอแนะแก่โรงเรียนในการออกระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารการเงินและการจัดหารายได้จากทรัพย์สินของโรงเรียน ($\bar{X} = 3.50$)

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนขนาดใหญ่ ด้านการบริหารงบประมาณ โดยรวมมีความพึงประสงค์ต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$) พบว่ามีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมสูงสุดคือ การกำหนดวิธีการตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.46$) ส่วนข้อที่มีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมต่ำสุดคือ ให้ข้อเสนอแนะแก่โรงเรียนในการออกระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารการเงินและการจัดหารายได้จากทรัพย์สินของโรงเรียน ($\bar{X} = 3.58$)

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ด้านการบริหารงานบุคคล โดยรวม รายข้อและจำแนกตามขนาดโรงเรียน (n = 120)

ด้านการบริหารงานบุคคล	ขนาดเล็ก			ขนาดกลาง			ขนาดใหญ่			รวม		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. รับทราบ ให้ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการออกกฎระเบียบข้อบังคับ และแนวปฏิบัติอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานบุคคล	4.17	.476	มาก	3.95	.519	มาก	4.13	.612	มาก	4.17	.476	มาก
2. รับทราบ ให้ข้อเสนอแนะ และส่งเสริมสนับสนุนให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีวินัยและการรักษาวินัย	4.33	.476	มาก	4.16	.532	มาก	4.38	.647	มาก	4.33	.476	มาก
3. ประชุมวางแผน และพิจารณาให้ความเห็นชอบการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษา	4.27	.449	มาก	4.23	.632	มาก	4.67	.482	มากที่สุด	4.27	.449	มาก
4.รับทราบ ให้ข้อเสนอแนะในการสรรหาและการบรรจุแต่งตั้งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษา	3.85	.583	มาก	4.02	.522	มาก	4.13	.537	มาก	3.85	.583	มาก
5. รับทราบ ให้ข้อเสนอแนะแก่โรงเรียนเกี่ยวกับการจัดระบบการให้ควมดี ความชอบโดยยึดหลักคุณธรรม	4.17	.663	มาก	4.05	.585	มาก	4.17	.381	มาก	4.17	.663	มาก
6. ให้ข้อเสนอแนะแก่โรงเรียนในการจัดระบบการลงโทษครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยยึดหลักคุณธรรมและนิติธรรม	3.58	.647	มาก	3.82	.716	มาก	4.33	.565	มาก	3.58	.647	มาก

ตาราง 12 (ต่อ)

ด้านการบริหารงานบุคคล	ขนาดเล็ก			ขนาดกลาง			ขนาดใหญ่			รวม		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
7. ร่วมกับโรงเรียนในการติดตามประเมินผลการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา	4.35	.601	มาก	4.25	.548	มาก	4.50	.511	มาก	4.35	.601	มาก
8. ส่งเสริม สนับสนุน และสร้างเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ เจตคติ คุณธรรม และจริยธรรม	4.29	.713	มาก	3.77	.831	มาก	4.38	.576	มาก	4.29	.713	มาก
9. ให้ข้อเสนอแนะแก่โรงเรียนเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา	3.98	.601	มาก	4.04	.660	มาก	4.25	.532	มาก	3.98	.601	มาก
10. ประสานงานกับหน่วยงานและองค์กรอื่นๆ ให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา	3.80	.729	มาก	3.98	.774	มาก	4.03	.482	มาก	3.80	.729	มาก
โดยรวม	4.08	.644	มาก	4.03	.632	มาก	4.30	.533	มาก	4.14	.695	มาก

จากตาราง 12 พบว่าสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ด้านการบริหารงานบุคคล โดยรวมมีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมสูงสุดคือ ร่วมกับโรงเรียนในการติดตามประเมินผลการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ($\bar{X} = 4.34$) ส่วนข้อที่มีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมต่ำสุดคือ ให้ข้อเสนอแนะแก่โรงเรียนในการจัดระบบการลงโทษครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยยึดหลักคุณธรรมและนิติธรรม ($\bar{X} = 3.83$) เมื่อแยกตามขนาดโรงเรียน พบว่า

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการบริหารงานบุคคล โดยรวมมีความพึงประสงค์ต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วม

สูงสุดคือ ร่วมกับโรงเรียนในการติดตามประเมินผลการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ($\bar{X} = 4.35$) ส่วนข้อที่มีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมต่ำสุดคือ ให้ข้อเสนอแนะแก่โรงเรียนในการจัดระบบการลงโทษครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยยึดหลักคุณธรรมและนิติธรรม ($\bar{X} = 3.58$)

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนขนาดกลาง ด้านการบริหารงานบุคคล โดยรวมมีความพึงประสงค์ต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมสูงสุดคือ ร่วมกับโรงเรียนในการติดตามประเมินผลการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ($\bar{X} = 4.25$) ส่วนข้อที่มีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมต่ำสุดคือ ส่งเสริม สนับสนุน และสร้างเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ เจตคติ คุณธรรม และจริยธรรม ($\bar{X} = 3.77$)

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนขนาดใหญ่ ด้านการบริหารงานบุคคล โดยรวมมีความพึงประสงค์ต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$) พบว่ามีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 1 ข้อ และอยู่ในระดับมากจำนวน 9 ข้อ โดยข้อที่มีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมสูงสุดคือ ประชุมวางแผน และพิจารณาให้ความเห็นชอบการวางแผน อัตรากำลังและกำหนดตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.67$) ส่วนข้อที่มีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมต่ำสุดคือ ประสานงานกับหน่วยงานและองค์กรอื่นๆ ให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ($\bar{X} = 4.03$)

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยรวม รายข้อและจำแนกตามขนาดโรงเรียน (n = 120)

ด้านการบริหารงานทั่วไป	ขนาดเล็ก			ขนาดกลาง			ขนาดใหญ่			รวม		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. จัดทำนโยบาย และวางแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น	4.25	.565	มาก	4.30	.606	มาก	4.08	.717	มาก	4.21	.615	มาก
2. การพิจารณาให้ความเห็นชอบแผนงาน/โครงการของสถานศึกษา	4.10	.592	มาก	4.22	.616	มาก	4.46	.509	มาก	4.26	.597	มาก
3. ประชุมวางแผน ให้ความเห็น ประสานและสนับสนุน การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้กับแผนงาน/โครงการที่ได้รับการเห็นชอบ	4.38	.552	มาก	4.32	.575	มาก	4.61	.482	มากที่สุด	4.46	.563	มาก
4. ประชุมชี้แจงผู้ปกครอง และชุมชนให้เข้าใจถึงความสำคัญของการศึกษา	4.10	.660	มาก	4.02	.587	มาก	4.38	.647	มาก	4.17	.635	มาก
5. รับทราบรายงานผลการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน	4.27	.494	มาก	4.28	.524	มาก	4.21	.415	มาก	4.25	.495	มาก
6. ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ และประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษา	4.20	.707	มาก	4.20	.699	มาก	4.50	.511	มาก	4.30	.675	มาก
7. ปกครองดูแลบำรุงรักษา ใช้และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของโรงเรียน	4.31	.733	มาก	4.25	.694	มาก	4.38	.647	มาก	4.31	.698	มาก

ตาราง 13 (ต่อ)

ด้านการบริหารงานทั่วไป	ขนาดเล็ก			ขนาดกลาง			ขนาดใหญ่			รวม		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
8. ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะ ปรับปรุง และพัฒนาในการบริหาร จัดการอาคารสถานที่และ สภาพแวดล้อมของ สถานศึกษา	4.02	.552	มาก	4.13	.689	มาก	4.58	.504	มากที่สุด	4.24	.627	มาก
9. ให้ความเห็น และ ข้อเสนอแนะในการจัดระบบ บริหารและพัฒนาองค์กร ของโรงเรียน	3.90	.627	มาก	3.82	.543	มาก	4.21	.509	มาก	3.98	.583	มาก
10. เป็นตัวแทนของ โรงเรียนในการเข้าร่วม กิจกรรมของชุมชน	3.98	.565	มาก	3.88	.810	มาก	4.13	.680	มาก	4.00	.703	มาก
โดยรวม	4.05	.605	มาก	4.14	.634	มาก	4.36	.681	มาก	4.22	.584	มาก

จากตาราง 13 พบว่าสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยรวมมีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมสูงสุดคือ ประชุมวางแผน ให้ความเห็น ประสานและสนับสนุน การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้กับแผนงาน/โครงการที่ได้รับการเห็นชอบ ($\bar{X} = 4.46$) ส่วนข้อที่มีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมต่ำสุดคือ ให้ความเห็น และข้อเสนอแนะในการจัดระบบบริหารและพัฒนาองค์กรของโรงเรียน ($\bar{X} = 3.98$) เมื่อแยกตามขนาดโรงเรียน พบว่า

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยรวมมีความพึงประสงค์ต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมสูงสุดคือ ประชุมวางแผน ให้ความเห็น ประสานและสนับสนุน การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้กับแผนงาน/โครงการที่ได้รับการเห็นชอบ ($\bar{X} = 4.38$) ส่วนข้อที่มีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมต่ำสุดคือ ให้ความเห็น และข้อเสนอแนะในการจัดระบบบริหารและพัฒนาองค์กรของโรงเรียน ($\bar{X} = 3.90$)

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนขนาดกลาง ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยรวมมีความพึงประสงค์ต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมสูงสุดคือ การประชุมวางแผน ให้ความเห็น ประสานและสนับสนุน การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้กับแผนงาน/โครงการที่ได้รับการเห็นชอบ ($\bar{X} = 4.32$) ส่วนข้อที่มีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมต่ำสุดคือ ให้ความเห็น และข้อเสนอแนะในการจัดระบบบริหารและพัฒนาองค์กรของโรงเรียน ($\bar{X} = 3.82$)

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนขนาดใหญ่ ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยรวมมีความพึงประสงค์ต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$) พบว่ามีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 2 ข้อ และอยู่ในระดับมากจำนวน 8 ข้อ โดยข้อที่มีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมสูงสุดคือ ประชุมวางแผน ให้ความเห็น ประสานและสนับสนุน การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้กับแผนงาน/โครงการที่ได้รับการเห็นชอบ ($\bar{X} = 4.61$) ส่วนข้อที่มีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมต่ำสุดคือ จัดทำนโยบาย และวางแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.08$)

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับสถานศึกษาจากการสัมภาษณ์ นำเสนอแนวทางพัฒนาเป็นรายด้าน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 พบว่าโดยรวม ในปัจจุบันมีสภาพของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.46$) และเมื่อพิจารณาถึงสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา ยังมีความประสงค์ที่จะเข้ามาบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$) ผู้วิจัยจึงได้นำขอบข่ายการบริหารงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้ง 4 ด้าน มาตั้งเป็นคำถามในแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และได้ดำเนินการสัมภาษณ์ กับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในตำแหน่งผู้บริหาร ผู้แทนครูผู้ทรงคุณวุฒิ (ประธานกรรมการ) และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 จำนวน 3 ขนาดโรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 1 โรงเรียน 2) โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 1 โรงเรียน และ 3) โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 1 โรงเรียน รวมเป็น 12 คน ซึ่งสรุปการสัมภาษณ์และนำเสนอแนวทางพัฒนาเป็นรายด้านได้ดังตาราง 14

ตาราง 14 แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู
เขต 2 ด้านการบริหารงานวิชาการ

แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับสถานศึกษา	ความถี่
1. จัดอบรมชี้แจงเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจด้านวิชาการแก่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เช่น ด้านหลักสูตรสถานศึกษา กิจกรรมการเรียนการสอน การปฏิรูปการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ ความรู้ด้านการประกันคุณภาพภายในและภายนอกสถานศึกษา	12
2. จัดให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทาง และความต้องการพัฒนางานวิชาการ เช่น การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การพิจารณาเห็นชอบหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้	12
3. ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการด้านวิชาการ เช่น ร่วมเป็นคณะกรรมการแข่งขันด้านวิชาการ คณะกรรมการประเมินผลและคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	10
4. จัดมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน เช่น การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน	10
5. ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมประชุมแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับการปรับปรุง และพัฒนาด้านวิชาการ เช่น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน การแก้ไขปัญหาที่นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และนักเรียนที่อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้	9
6. ควรจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในด้านวิชาการ	9
7. จัดประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านวิชาการเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อชี้แจงประชาสัมพันธ์ข่าวสารด้านวิชาการอย่างสม่ำเสมอ	8
8. การให้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนอุปกรณ์ และสื่อการเรียนการสอน	7
9. จัดกิจกรรมเชิงวิชาการโดยเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนำเสนอข้อมูลต่างๆ ต่อผู้บริหารสถานศึกษา	5

ตาราง 15 แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู
เขต 2 ด้านการบริหารงบประมาณ

แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับสถานศึกษา	ความถี่
1. จัดให้มีคณะกรรมการจัดหางบประมาณเพื่อพัฒนาสถานศึกษามาจากบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยมีหน้าที่ระดมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษา และพัฒนาโรงเรียนในทุกด้านอย่างจริงจัง	12
2. จัดการประชุม หรือฝึกอบรมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อที่คณะกรรมการจะได้รับทราบบทบาทหน้าที่ของตนและได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนในเรื่องของงบประมาณ	12
3. ควรจัดให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการวางแผนงบประมาณการใช้งบประมาณ เช่น การจัดสรรงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง และการจัดทำรายงานการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี	12
4. ควรมีการดำเนินงานด้านงบประมาณอย่างเป็นระบบ โปร่งใสและตรวจสอบได้ เช่น จัดประชุมชี้แจงการได้รับ/การใช้จ่ายงบประมาณของโรงเรียนต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทุกปีการศึกษา หรือรับทราบการรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงานของโรงเรียน	12
5. ควรจัดสรรงบประมาณเป็นค่าตอบแทนแก่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เช่น ค่าตอบแทน ค่าเบี้ยประชุม ค่าพาหนะ และสวัสดิการด้านอื่นๆ เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการทำงานและดึงดูดความสนใจสำหรับคนมีความรู้ความสามารถเข้ามาทำหน้าที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	10
6. จัดให้มีกองทุนพัฒนาโรงเรียนโดยความร่วมมือของโรงเรียนและชุมชนในการจัดหางบประมาณมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา	8

ตาราง 16 แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู
เขต 2 ด้านการบริหารงานบุคคล

แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับสถานศึกษา	ความถี่
1. จัดให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานบุคคลมากยิ่งขึ้น เช่น การติดตามประเมินผลการพัฒนาของครูและบุคลากรทางการศึกษา การพิจารณาความดีความชอบ ประชุมวางแผน และพิจารณาให้ความเห็นชอบการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่งของบุคลากร และประสานงานกับหน่วยงานและองค์กรอื่นๆ ให้เข้ามาพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคลากรในโรงเรียน	12
2. ควรพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล เช่น จัดอบรมให้ความรู้แก่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ในงานด้านบุคคลร่วมกับบุคลากรในโรงเรียนไปพร้อมๆ กัน	12
3. ให้มีการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้งเพื่อรับทราบปัญหาและหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน	12
4. จัดให้มีการยกย่องเชิดชูเกียรติแก่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสียสละ และรับผิดชอบต่อหน้าที่	10
5. ควรสรรหาบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถด้านการศึกษามาเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เช่น มีวุฒิการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป เสียสละและมีเวลาให้กับโรงเรียน	10
6. ควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมเสนอแนะในการจัดครูเข้าสอน และมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบในด้านต่างๆ หรือจัดคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีความรู้ความสามารถเข้าทำการสอนในโรงเรียนที่มีครูไม่เพียงพอ	9
7. ควรมีการประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละปีการศึกษา	8
8. ควรให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแทนตำแหน่งที่ว่างลงโดยเร็ว เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างต่อเนื่อง	8
9. จัดตั้งเครือข่ายของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับตำบล และมีการประชุมเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์	7
10. มอบหมายงานในหน้าที่ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานปฏิบัติตรงตามความรู้ความสามารถ	6
11. ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแต่ละคนนำเสนอผลงานของตนเองต่อที่ประชุมแต่ละครั้ง	6
12. ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการดูแลความประพฤติของครูและนักเรียนให้อยู่ในกรอบระเบียบวินัย	5

ตาราง 17 แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู
เขต 2 ด้านการบริหารงานทั่วไป

แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับสถานศึกษา	ความถี่
1. ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีบทบาทในการประชุมวางแผน และพัฒนาสถานศึกษาทุก ครั้งและต่อเนื่องเป็นประจำ พร้อมให้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ และความรู้ในงานที่เข้ามามีส่วนร่วม เช่น การกำหนดวิสัยทัศน์ นโยบาย การปรับปรุงและพัฒนาอาคาร บริเวณโรงเรียน การระดม ทรัพยากรเพื่อการศึกษา การส่งเสริมกิจการนักเรียน การประชาสัมพันธ์สถานศึกษา และการบริการ สาธารณะ	12
2. ควรจัดให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ไปศึกษาดูงานปีการศึกษาละ 1 ครั้ง เพื่อเพิ่มพูน ความรู้และประสบการณ์ในบทบาทและหน้าที่	12
3. ร่วมมือและประสานงานกันระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหา ร่วมกันอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เช่น ปัญหานักเรียนหนีเรียน ปัญหายาเสพติด ปัญหานักเรียนขาด แคลน และปัญหานักเรียนขาดแคลน	12
4. ควรมีการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่และสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากรในโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและชุมชน เช่น การประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่ละครั้งควรให้ครูทุกคนในโรงเรียนเข้าร่วมประชุมด้วย กิจกรรมของชุมชนต่างๆ ทางโรงเรียนควรเข้า มามีส่วนร่วมทุกครั้ง	12
5. จัดประชุมชี้แจง ขอความร่วมมือในการจัดกิจกรรมนักเรียน ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง	10
6. ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความใกล้ชิดกับชุมชนเพื่อให้ชุมชนได้รับการได้อย่าง ทั่วถึง เช่น การประชาสัมพันธ์กิจกรรมของโรงเรียน การร่วมรณรงค์ต่างๆกับทางโรงเรียน การจัดงาน มหกรรม หรืองานประชุมต่าง ๆ งานกีฬา	10
7. ควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือตัวแทนองค์กร ชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการแนะแนว การศึกษาต่อ และการปฐมนิเทศนักเรียน เนื่องจากคณะกรรมการบางคนมีประสบการณ์ทางนี้มาก	10
8. จัดให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้าร่วมประชุมผู้ปกครองก่อนเปิดและปิดภาคเรียนทุกครั้ง เพื่อให้คณะกรรมการมีความรู้สึกรู้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนและเห็นถึงความสำคัญของหน้าที่นี้	9
9. กำหนดคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานแต่ละด้านตาม ความสามารถและความสนใจ เนื่องจากคณะกรรมการบางคนอาจมีประสบการณ์ และความรู้ ความสามารถจากการที่ทำงานอื่น	9
10. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรมีส่วนร่วมในการอยู่เวรรักษาความปลอดภัยในสถานศึกษา หรือสร้างเครือข่าย หรือแนวร่วมระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับชุมชนในการดูแลอาคาร สถานที่ และบริเวณโรงเรียน เนื่องจากบางโรงเรียนขาดแคลนบุคลากรในส่วนนี้	8

ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานสำหรับสถานศึกษาจากผลการวิเคราะห์จากการจัดกลุ่มสนทนา (Focus Group
Discussion)

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสนทนากลุ่มกับผู้ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น
พื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 เป็นผู้ที่มีส่วน
เกี่ยวข้องโดยตรงกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย
ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทนครูผู้สอน ผู้ทรงคุณวุฒิ (ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน) และ
ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โรงเรียนละ 4
คน และผู้บริหารการศึกษา ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ จำนวน 1 คน รวมจำนวน
ทั้งสิ้น 13 คน โดยดำเนินการจัดกลุ่มสนทนาในวันที่ 8 ตุลาคม 2557 เวลา 10.00 น. ณ ห้อง
ประชุมโรงเรียนบ้านบุญทัน อ.สุวรรณคูหา จ.หนองบัวลำภู ซึ่งได้แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมที่
ได้เป็นกระบวนการพัฒนาตามหลักการการบริหารแบบ PDCA อันเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพใน
การบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างความเข้าใจร่วมกันและตระหนักถึงความสำคัญของการ
บริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีหลักสำคัญดังนี้

1. การให้ความสัมพันธ์ที่เสมอภาคเท่าเทียมกัน การให้ความสัมพันธ์ด้าน
บทบาทระหว่างคณะกรรมการภายในโรงเรียนกับคณะกรรมการภายนอกโรงเรียนที่เท่าเทียมกัน เป็น
หลักการสำคัญของกระบวนการมีส่วนร่วม โดยต่างฝ่ายควรมีความตระหนัก ความต้องการของตนเอง
และสิ่งที่ตนเองสามารถทำได้ รวมทั้งคณะกรรมการภายนอกโรงเรียนควรตระหนักในความเป็นเจ้าของ
ต้องการคิดเอง ทำเอง กำหนดเอง ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นส่วนที่คอยกำกับ กำหนดให้เกิดบทบาทการ
ทำงานที่เหมาะสมตามศักยภาพ และเป็นที่พอใจร่วมกันทั้งสองฝ่าย

2. การมีอิสระไม่ครอบงำ ความเชื่อมั่นในความเป็นมนุษย์ควรอยู่บนฐานของ
การไม่ครอบงำ การให้อิสระในการคิด และการแสดงออกโดยไม่มีอคติ และไม่นำความคิดความ
เชื่อของตนมาวัดหรือตีคุณค่า หรือชักจูงครอบงำให้เปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะความเชื่อมั่นในศักยภาพ
ฐานความรู้ ภูมิปัญญาและประวัติศาสตร์วัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชน ที่จะป็นฐานพลังสำคัญในการ
แก้ไขปัญหาด้วยตนเองต่อไป โดยที่คณะกรรมการสถานศึกษาทุกตำแหน่งต้องมีวิสัยทัศน์ที่เปิดกว้าง
พร้อมจะยอมรับฟังความแตกต่าง ความเคารพในความเป็นคนของทุกคน

3. การมีส่วนร่วมของทุกกลุ่มในหน้าที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละโรงเรียน ย่อมประกอบด้วยความแตกต่างหลากหลายทั้ง
ด้านฐานะ เพศ วัย สถานะทางสังคม ฯลฯ การสร้างโอกาสเปิดพื้นที่ทางสังคมอย่างเท่าเทียมในการ
ให้ทุกส่วนได้มีส่วนร่วมในการแสดงออกทางความคิด ศักยภาพ ความรู้ และร่วมมีบทบาทดำเนินการ
อย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะทำให้งานที่ดำเนินไปนั้นไม่กระจุกตัวอยู่ที่กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง และส่งผลกระทบไปสู่
คนทุกส่วนในชุมชน ในสังคมอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

4. การมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการ ทุกขั้นตอน การดำเนินงานพัฒนาตาม
โครงการพัฒนาหนึ่งๆ นั้น มีกระบวนการขั้นตอนที่ต่อเนื่องเชื่อมโยงกัน หลายครั้งที่พบว่าโครงการ
พัฒนาต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน ขาดการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการตั้งแต่ขั้นตอนการศึกษา
ข้อมูล และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเมื่อถึงขั้นดำเนินการแล้วมักเกิดปัญหาความขัดแย้ง สับสน

เกิดข้อสงสัยต่างๆ นานา และสร้างผลกระทบต่อชุมชนมากมายตามมา รวมทั้งการให้ความหมายของการมีส่วนร่วมที่ขาดความเข้าใจอย่างแท้จริง ซึ่งโรงเรียนต่างๆ ที่เข้ามาดำเนินงานในรูปของคณะกรรมการสถานศึกษากับชุมชน มักอ้างเสมอว่าได้เปิดโอกาสการให้มีส่วนร่วมกับชุมชนแล้ว โดยการเชิญคณะกรรมการสถานศึกษาเข้าร่วมประชุมและร่วมกิจกรรม ในขณะที่โครงการที่ดำเนินการไปนั้นผ่านการวางแผน และตัดสินใจมาแล้ว โดยที่ชุมชนไม่มีโอกาสรับรู้มาก่อน แต่เป็นเพียงผู้ร่วมในบางส่วนที่กำหนดโดยเจ้าของโครงการนั้นๆ

ขั้นตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการเลือกปัญหา วิเคราะห์ปัญหาเพื่อวางแผนในการหาแนวทางแก้ไข และแนวทางพัฒนาร่วมกัน การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการพัฒนาสถานศึกษาที่แท้จริง คือควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมตั้งแต่การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การวิเคราะห์ปัญหา การวางแผนกำหนดเป้าหมาย การตัดสินใจ การปฏิบัติ การตรวจสอบ ติดตามประเมินผล การสรุปบทเรียน แก้ไขปรับปรุง และรวมทั้งการขยายผล และเผยแพร่ผลสู่สาธารณะ โดยมีเงื่อนไขของการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาโรงเรียนนั้น จะต้องมียุทธศาสตร์ที่จะมีส่วนร่วม (Freedom to participate) ต้องสามารถที่จะมีส่วนร่วม (Ability to participate) และต้องเต็มใจที่จะมีส่วนร่วม (Willingness to participate) หากไม่มียุทธศาสตร์ที่จะเข้าร่วมหรือไม่สามารถเข้าร่วมได้ และไม่มี ความเต็มใจแล้ว การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาไม่เกิดขึ้นเลย นอกจากคณะกรรมการสถานศึกษาต้องมีเวลาที่จะมีส่วนร่วมก่อนเริ่มกิจกรรม การมีส่วนร่วมไม่เหมาะสมในสถานการณ์ฉุกเฉิน ต้องไม่เสียเงินเสียทอง ค่าใช้จ่ายในการมีส่วนร่วมมากเกินไปที่ประเมินผลตอบแทนที่จะได้รับ ต้องมีความสนใจที่สัมพันธ์สอดคล้องกับการมีส่วนร่วมนั้น สามารถสื่อสารรู้เรื่องกันทั้ง 2 ฝ่าย ต้องไม่รู้สึกกระทบกระเทือนต่อตำแหน่งหน้าที่ หรือสถานภาพทางสังคมหากเข้ามามีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมในการเลือกปัญหา วิเคราะห์ปัญหาเพื่อวางแผนในการหาแนวทางแก้ไข และแนวทางพัฒนาร่วมกัน 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. การระบุปัญหา (Define the Problem) เป็นขั้นตอนแรกที่มีความสำคัญอย่างมาก เพราะการระบุปัญหาได้ถูกต้องหรือไม่ ย่อมมีผลต่อการดำเนินการในขั้นต่อไปและส่งผลกระทบต่อคุณภาพของการขั้นตอนต่างๆ ไปด้วย ดังนั้น คณะกรรมการสถานศึกษาจึงควรระมัดระวัง มิให้เกิดความผิดพลาดในการระบุปัญหาของโรงเรียนหรือองค์กร ทั้งนี้คณะกรรมการสถานศึกษาควรแยกแยะความแตกต่างระหว่างอาการแสดง (Symptom) ที่เกิดขึ้นกับตัวปัญหาที่แท้จริงเสียก่อน ยกตัวอย่างเช่น กรณีที่จำนวนนักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้เพิ่มขึ้นซึ่งมีสาเหตุมาจากการประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนที่ลดลง จะเห็นว่าการที่จำนวนนักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้เพิ่มขึ้น เป็นอาการแสดงและปัญหาที่ต้องแก้ไขได้แก่ การเพิ่มคุณภาพและความหลากหลายของการเรียนการสอน ดังนั้น คณะกรรมการสถานศึกษาต้องคอยสังเกตอาการแสดงต่างๆ ที่ต้องรวบรวมข้อมูลที่จำเป็นต่อการค้นหาสาเหตุของอาการแสดงเหล่านั้น ซึ่งจะนำไปสู่การระบุปัญหาที่แท้จริงได้อย่างถูกต้องแม่นยำ

2. การระบุข้อจำกัดของปัจจัย (Identify Limiting Factors) เมื่อสามารถระบุปัญหาได้ถูกต้องแล้ว คณะกรรมการสถานศึกษาควรพิจารณาถึงข้อจำกัดต่างๆ ของโรงเรียน โดยพิจารณาจากทรัพยากรซึ่งเป็นองค์ประกอบของกระบวนการพัฒนา ได้แก่ กำลังคน เงินทุน สิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ รวมทั้งเวลาซึ่งมักเป็นปัจจัยจำกัดที่พบอยู่เสมอ การรู้ถึง

ข้อจำกัดหรือเงื่อนไขที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ จะช่วยให้ผู้บริหารและคณะกรรมการสถานศึกษา กำหนดขอบเขตในการพัฒนาทางเลือกให้แคบลงได้ ถ้าปัญหาใดขาดปัจจัย ขาดทรัพยากร และขาด ทางเลือกมากเกินไปก็ควรถูกตัดทิ้งไป แต่เมื่อปัญหาใดพอมีทางเลือกที่จะมีแนวทางสรรหาปัจจัยและ ทรัพยากรมาบ้างก็ควรนำมาพิจารณา เพื่อปรับปรุงแล้วนำเข้าสู่วิธีปฏิบัติและดำเนินงานต่อไป

3. การพัฒนาทางเลือก (Develop Potential Alternatives) ขึ้นตอน ต่อไป ผู้บริหารและคณะกรรมการสถานศึกษาควรทำการหาหรือพัฒนาทางเลือกต่างๆ ขึ้นมา ซึ่งทางเลือกเหล่านั้นควรเป็นทางเลือกที่มีศักยภาพและมีความเป็นไปได้ ในการแก้ปัญหาให้น้อยลงหรือ ให้ประโยชน์สูงสุด ตัวอย่างเช่น กรณีที่โรงเรียนประสบปัญหาขาดแคลนครู ผู้บริหารและ คณะกรรมการสถานศึกษาอาจพิจารณาทางเลือกดังนี้ 1) มีการเรียนคละชั้น 2) จัดคณะกรรมการ สถานศึกษาเข้าดูแลตามความเหมาะสม 3) ขอความอนุเคราะห์จากสถานศึกษาข้างเคียงส่งนักเรียน เข้าเรียนร่วม 4) ไม่ทำอะไรเลย เป็นต้น ในการพัฒนาทางเลือกผู้บริหารและคณะกรรมการ สถานศึกษาอาจขอความคิดเห็นจากนักบริหารอื่นๆ หรือผู้มีประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จทั้ง ภายในและภายนอกโรงเรียน ซึ่งอาจใช้วิธีการปรึกษาหารือเป็นรายบุคคล หรือจัดการประชุมกลุ่มย่อย ขึ้น ข้อมูลที่ได้รับจากบุคคลเหล่านั้น เมื่อผนวกพร้อมกับ สถิติปัญหา ความรู้ความสามารถ ความคิด สร้างสรรค์และประสบการณ์ของตนเอง จะช่วยให้ผู้บริหารและคณะกรรมการสถานศึกษาสามารถ พัฒนาทางเลือกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. การวิเคราะห์ทางเลือก (Analyze the potential alternatives) เมื่อผู้บริหารและคณะกรรมการสถานศึกษาได้ทำการหาหรือพัฒนาทางเลือกต่างๆ โดยจะนำเอาข้อดี และข้อเสียของแต่ละทางเลือกมาเปรียบเทียบกับกันอย่างรอบคอบ และควรวิเคราะห์ทางเลือกนั้นสามารถ นำมาใช้ในการแก้ปัญหายังอย่างต่อเนื่องได้หรือไม่ มีผลกระทบมากน้อยเพียงไร

5. การเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด (Select the best alternative) เมื่อผู้บริหารและคณะกรรมการสถานศึกษาได้ทำการวิเคราะห์และประเมินทางเลือกต่างๆ แล้ว ผู้บริหาร และคณะกรรมการสถานศึกษาควรเปรียบเทียบข้อดีและข้อเสียของแต่ละทางเลือกอีกครั้ง หนึ่ง เพื่อพิจารณาทางเลือกที่ดีที่สุดเพียงทางเดียว ควรพิจารณาผลเสียต่อผู้อื่นในภายหลังน้อยที่สุด และให้ผลประโยชน์มากที่สุด แต่บางครั้งอาจตัดสินใจเลือกทางเลือกแบบประนีประนอม โดยพิจารณา องค์ประกอบที่ดีที่สุดของแต่ละทางเลือกนำมาผสมผสานกัน

6. การนำผลการตัดสินใจไปปฏิบัติ (Implement the decision) เมื่อผู้บริหารและคณะกรรมการสถานศึกษาได้ทางเลือกที่ดีที่สุดแล้ว ก็ควรมีการนำผลการตัดสินใจนั้น เข้าสู่การไปปฏิบัติในการแก้ปัญหา หรือนำไปพัฒนาเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหาร และคณะกรรมการสถานศึกษาควรกำหนดตารางเวลาการดำเนินงาน งบประมาณ และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติ ควรมีการมอบหมายอำนาจหน้าที่ที่ชัดเจน นอกจากนี้ผู้บริหาร และคณะกรรมการสถานศึกษาควรกำหนดระเบียบวิธี กฎ และนโยบาย ซึ่งมีส่วนสนับสนุนให้การ ดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมในการนำไปปฏิบัติงาน

3.1 จัดระบบในการบริหารงานทั้ง 4 ด้าน

1) ออกแบบระบบงานที่ครอบคลุมภารกิจทุกด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ บุคคล งบประมาณ และบริหารทั่วไป โดยมุ่งเน้นนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อนำสู่การบรรลุวิสัยทัศน์

2) กำหนดหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาตามความเหมาะสม และหมุนเวียนหน้าที่ในแต่ละแผนงาน เพื่อให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมมากขึ้น และได้เรียนรู้บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาได้ชัดเจนทั่วถึง

3) ร่วมออกแบบกระบวนการทำงานให้ครอบคลุมประเด็นหลักที่สำคัญ ได้แก่ การควบคุมคุณภาพ การควบคุมต้นทุน และทรัพยากร การควบคุมความเสี่ยงและการสูญเสีย และการควบคุมระยะเวลา

3.2 เสนอแนวทาง/โครงการ

ร่วมจัดทำแผนและโครงการ นำข้อมูลจากการศึกษา การสำรวจมา รวบรวมเป็นระบบแล้วดำเนินการศึกษาวิเคราะห์จัดทำแผนโครงการ เพื่อปรับปรุงและแก้ไขปัญหาของชุมชนโดยใช้กระบวนการทางการศึกษาและพัฒนาชุมชน พร้อมเสนอวิธีดำเนินการ การกำหนด ระยะเวลา วิธีการปฏิบัติให้เกิดการพัฒนาและแก้ไขปัญหาที่โรงเรียนและชุมชนประสบ โดยการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของชุมชนและโรงเรียน

3.3 ร่วมประชุมกลุ่ม/จัดสนทนากลุ่มกับผู้ที่เกี่ยวข้อง

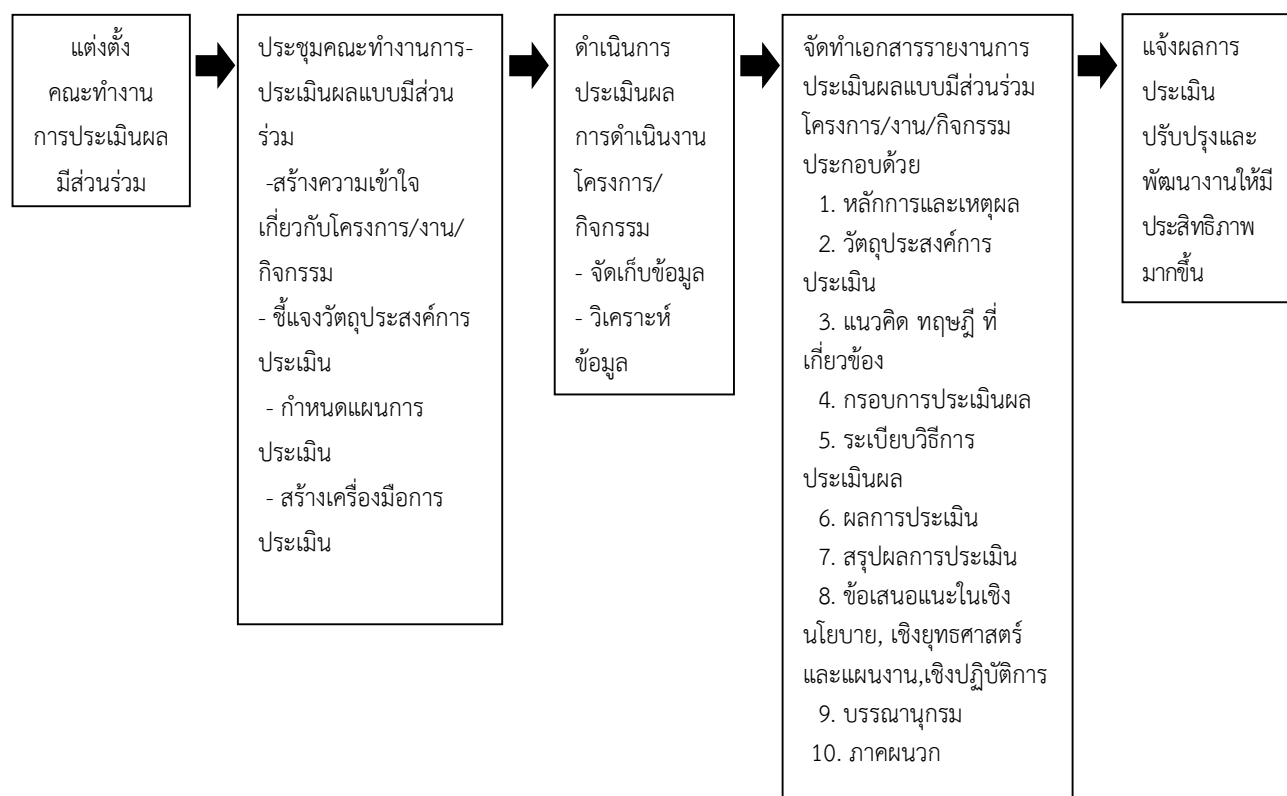
ร่วมระดมสมอง เพื่อรวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากนักบริหาร อื่นๆ ที่ประสบความสำเร็จทั้งภายในและภายนอกขององค์กร และผู้ร่วมงาน อาศัยกลุ่มบุคลากร ทีมงานช่วยตัดสินใจในการแก้ปัญหา ทำให้ทุกคนมีความรู้สึกร่วมและทัศนคติที่ดีต่อกลุ่ม รวมทั้งเป็น การรักษาบรรยากาศที่ดีของโรงเรียน ลดภาวะความขัดแย้งให้น้อยลง นำข้อมูลที่ได้รับจากบุคคล เหล่านั้น ผสมรวมกับสติปัญญา ความรู้ความสามารถ ความคิดสร้างสรรค์และประสบการณ์ของผู้บริหาร ก็จะช่วยให้ผู้บริหารสามารถพัฒนา ทางเลือกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนที่ 4 ติดตามประเมินกระบวนการ

ในการประเมินกระบวนการและวิเคราะห์ผลของการดำเนินงานรวมทั้งเป็นการ ค้นหาข้อดีและข้อบกพร่อง เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการทำงานให้มีประสิทธิภาพต่อไป แต่การมีส่วนร่วมในขั้นนี้ส่วนใหญ่บทบาทดังกล่าวจะเป็นของบุคลากรในองค์กรโดยจะเป็นการประเมินผลของ งบประมาณที่จัดสรรนั้นนำไปใช้อย่างไรบ้างกรณี แม้แต่บุคลากรในองค์กรเองยังไม่มีโอกาสเข้ามามีส่วน ร่วมในขั้นตอนนี้ดังกล่าว การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนี่จะเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของ พลังงานความคิดของมวลชนที่จะทำให้โครงการพัฒนาหรือสามารถนำประยุกต์ใช้ต่อไป โดยขั้นตอน การมีส่วนร่วมดังกล่าวปรากฏตามภาพประกอบ 5

แนวทางการติดตามประเมินกระบวนการแบบมีส่วนร่วม
ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภาพประกอบ 5 แนวทางการติดตามประเมินกระบวนการแบบมีส่วนร่วม

ขั้นตอนที่ 5 ปรับปรุงและพัฒนา

1. ปรับปรุงแก้ไขวิธีดำเนินการ

1.1 ถ้าเราประสบสิ่งที่ไม่เหมาะสม ไม่สะอาด ไม่สะดวก ไม่มีประสิทธิภาพ ไม่ประหยัด ควรหาทางแก้ไขปัญหา

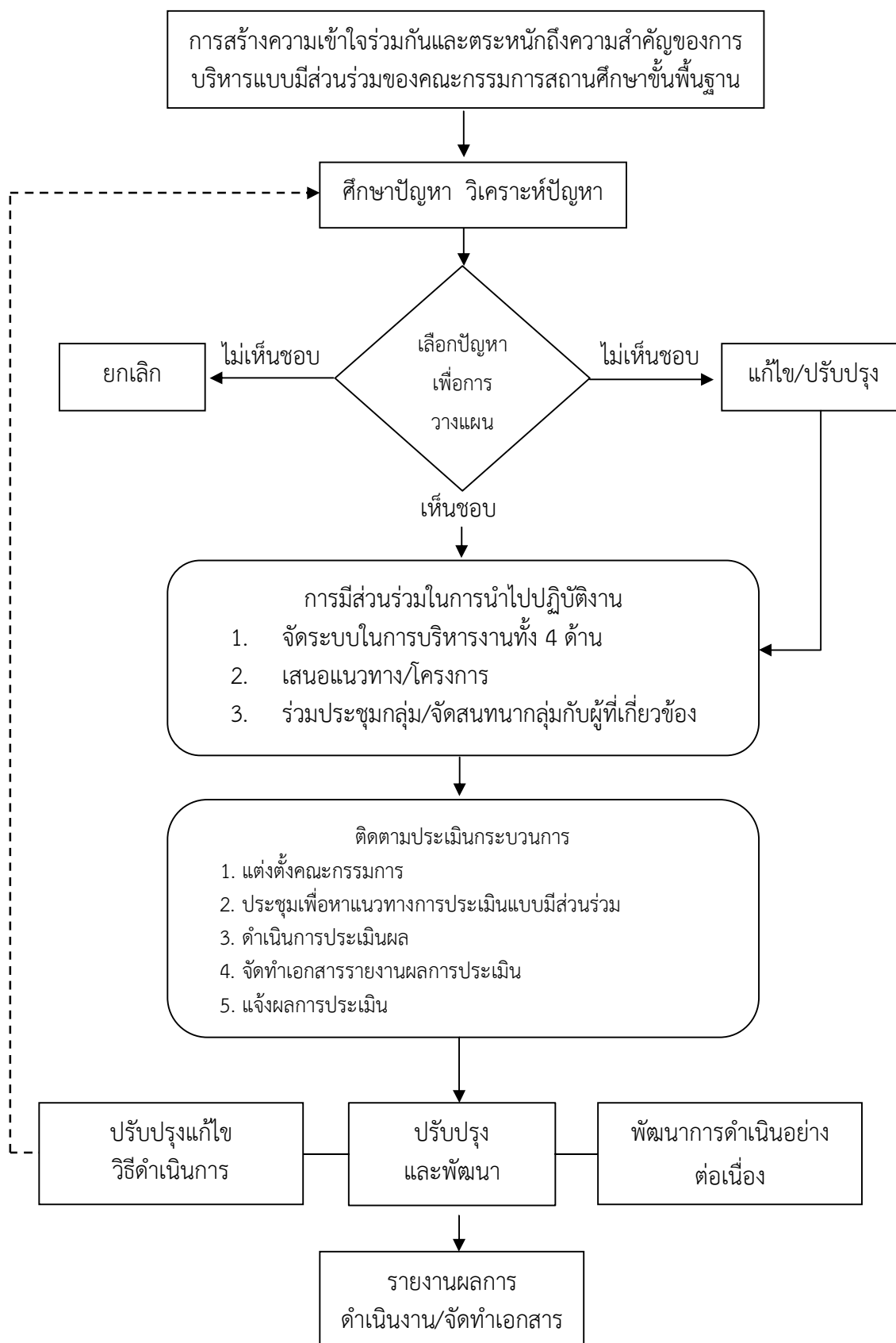
1.2 เพื่อการแก้ปัญหา ด้วยการตรวจสอบว่ามีอะไรบ้างที่เป็นปัญหา เมื่อพบปัญหา ก็นำมาวางแผนเพื่อดำเนินการตามวงจร PDCA ต่อไป

1) พัฒนาแนวทางการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เมื่อพบว่าแนวทางที่ใช้ในการดำเนินงานมีประสิทธิภาพ

2) รายงานผลการดำเนินงาน/จัดทำเอกสาร

จากแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2
ผู้วิจัยได้สรุปเป็นแนวทางการพัฒนาตามภาพประกอบ 6

ภาพประกอบ 6 แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู
เขต 2

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา หนองบัวลำภู เขต 2
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา หนองบัวลำภู เขต 2

สรุปผล

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา หนองบัวลำภู เขต 2 สรุปผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา หนองบัวลำภู เขต 2 โดยรวมมีส่วนร่วมในการบริหารอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการบริหารงานวิชาการ โดยรวมมีส่วนร่วมในการบริหารอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีส่วนร่วมในการบริหารสูงสุดคือ ส่งเสริม สนับสนุนในการจัดบรรยากาศของโรงเรียนที่เอื้อต่อ การเรียนรู้และแสวงหาภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน และส่งเสริม สนับสนุน การจัดหาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนของโรงเรียน ส่วนข้อที่ มีส่วนร่วมในการบริหารต่ำสุดคือ วิเคราะห์สภาพแวดล้อม และประเมินสถานภาพของโรงเรียนเพื่อ กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ด้านการบริหารงบประมาณ โดยรวมมีส่วนร่วมในการบริหารอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีส่วนร่วมในการบริหารสูงสุดคือ การระดมงบประมาณจากทุกภาคส่วน ส่วนข้อที่มีส่วนร่วมในการบริหารต่ำสุดคือ รับทราบ ให้ความเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารพัสดุและทรัพย์สินของสถานศึกษา

ด้านการบริหารงานบุคคล โดยรวมมีส่วนร่วมในการบริหารอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีส่วนร่วมในการบริหารสูงสุดคือ ประชุมวางแผน และพิจารณาให้ความเห็นชอบการวางแผน อัตรากำลังและกำหนดตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษา ส่วนข้อที่มีส่วนร่วมในการบริหารต่ำสุด คือ ร่วมกับโรงเรียนในการติดตามประเมินผลการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยรวมมีส่วนร่วมในการบริหารอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีส่วนร่วมในการบริหารสูงสุดคือ ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ และประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษา ส่วนข้อที่มีส่วนร่วมในการบริหารต่ำสุดคือ จัดทำนโยบาย และวางแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

1. ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยรวมมีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

ด้านการบริหารงานวิชาการ โดยรวมมีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมสูงสุดคือ ส่งเสริมสนับสนุนการจัดหาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนของโรงเรียน ส่วนข้อที่มีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมต่ำสุดคือ วิเคราะห์สภาพแวดล้อม และประเมินสถานภาพของโรงเรียนเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ด้านการบริหารงบประมาณ โดยรวมมีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมสูงสุดคือ ระดมงบประมาณจากทุกภาคส่วน ส่วนข้อที่มีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมต่ำสุดคือ การกำหนดวิธีการตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา

ด้านการบริหารงานบุคคล โดยรวมมีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมสูงสุดคือ ร่วมกับโรงเรียนในการติดตามประเมินผลการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ส่วนข้อที่มีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมต่ำสุดคือ ให้ข้อเสนอแนะแก่โรงเรียนในการจัดระบบการลงโทษครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยยึดหลักคุณธรรมและนิติธรรม

ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยรวมมีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมสูงสุดคือ ประชุมวางแผน ให้ความเห็น ประสานและสนับสนุน การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้กับแผนงาน/โครงการที่ได้รับการเห็นชอบ ส่วนข้อที่มีความพึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมต่ำสุดคือ ให้ความเห็น และข้อเสนอแนะ ในการจัดระบบบริหารและพัฒนาองค์กรของโรงเรียน

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2
สรุปผลเป็นรายด้านดังต่อไปนี้

ด้านการบริหารงานวิชาการ

1. จัดอบรมชี้แจงเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจด้านวิชาการแก่
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เช่น ด้านหลักสูตรสถานศึกษา กิจกรรมการเรียนการสอน
การปฏิรูปการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ ความรู้ด้านการประกันคุณภาพภายในและ
ภายนอกสถานศึกษา
2. จัดให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการกำหนด
แนวทาง และความต้องการพัฒนางานวิชาการ เช่น การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การพิจารณา
เห็นชอบหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้
3. ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมเป็นคณะทำงานด้าน
วิชาการ เช่น ร่วมเป็นคณะกรรมการแข่งขันด้านวิชาการ คณะกรรมการประเมินผลและ
คณะกรรมการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
4. จัดมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน เช่น การนำภูมิปัญญาท้องถิ่น
มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน
5. ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมประชุมแสดงความ
คิดเห็น เกี่ยวกับการปรับปรุง และพัฒนาด้านวิชาการ เช่น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
การประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน การแก้ไขปัญหาที่นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ
และนักเรียนที่อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้
6. ควรจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในด้านวิชาการ
7. จัดประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านวิชาการเดือนละ
1 ครั้ง เพื่อชี้แจงประชาสัมพันธ์ข่าวสารด้านวิชาการอย่างสม่ำเสมอ
8. การให้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนอุปกรณ์ และสื่อการเรียนการสอน
9. จัดกิจกรรมเชิงวิชาการโดยเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานนำเสนอข้อมูลต่างๆ ต่อผู้บริหารสถานศึกษา

ด้านการบริหารงบประมาณ

1. จัดให้มีคณะกรรมการจัดหางบประมาณเพื่อพัฒนาสถานศึกษาจาก
บุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยมีหน้าที่ระดมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษา และพัฒนา
โรงเรียนในทุกด้านอย่างจริงจัง
2. จัดการประชุม หรือฝึกอบรมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อที่
คณะกรรมการจะได้รับทราบบทบาทหน้าที่ของตนและได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนในเรื่องของ
งบประมาณ
3. ควรจัดให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการวางแผน
งบประมาณการใช้งบประมาณ เช่น การจัดสรรงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง และการจัดทำรายงาน
การใช้จ่ายงบประมาณประจำปี

4. ควรมีการดำเนินงานด้านงบประมาณอย่างเป็นระบบ โปร่งใสและตรวจสอบได้ เช่น จัดประชุมชี้แจงการได้รับ/การใช้จ่ายงบประมาณของโรงเรียนต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทุกปีการศึกษา หรือรับทราบการรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงานของโรงเรียน

5. ควรจัดสรรงบประมาณเป็นค่าตอบแทนแก่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เช่นค่าตอบแทน ค่าเบี้ยประชุม ค่าพาหนะ และสวัสดิการด้านอื่นๆ

6. จัดให้มีกองทุนพัฒนาโรงเรียนโดยความร่วมมือของโรงเรียนและชุมชนในการจัดหางบประมาณมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา

ด้านการบริหารงานบุคคล

1. จัดให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานบุคคลมากยิ่งขึ้น เช่น การติดตามประเมินผลการพัฒนาของครูและบุคลากรทางการศึกษา การพิจารณาความดีความชอบ ประชุมวางแผน และพิจารณาให้ความเห็นชอบการวางแผนอัตรากำลัง และกำหนดตำแหน่งของบุคลากร และประสานงานกับหน่วยงานและองค์กรอื่นๆ ให้เข้ามาพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคลากรในโรงเรียน

2. ควรพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล เช่น จัดอบรมให้ความรู้แก่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ในงานด้านบุคคลร่วมกับบุคลากรในโรงเรียนไปพร้อมๆ กัน

3. ให้มีการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง

4. จัดให้มีการยกย่องเชิดชูเกียรติแก่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสียสละ และรับผิดชอบต่อหน้าที่

5. ควรสรรหาบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถด้านการศึกษามาเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เช่น มีวุฒิการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป เสียสละและมีเวลาให้กับโรงเรียน

6. ควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมเสนอแนะในการจัดครูเข้าสอน และมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบในด้านต่างๆ หรือจัดคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีความรู้ความสามารถเข้าทำการสอนในโรงเรียนที่มีครูไม่เพียงพอ

7. ควรมีการประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละปีการศึกษา

8. ควรให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแทนตำแหน่งที่ว่างลงโดยเร็ว เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

9. จัดตั้งเครือข่ายของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับตำบล และมีการประชุมเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์

10. มอบหมายงานในหน้าที่ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานปฏิบัติตรงตามความรู้ความสามารถ

11. ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแต่ละคนนำเสนอผลงานของตนเองต่อที่ประชุมแต่ละครั้ง

12. ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการดูแลความประพฤติของครูและนักเรียนให้อยู่ในกรอบระเบียบวินัย

ด้านการบริหารงานทั่วไป

1. ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีบทบาทในการประชุมวางแผนและพัฒนาสถานศึกษาทุกครั้งและต่อเนื่องเป็นประจำ พร้อมให้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ และความรู้ในงานที่เข้ามามีส่วนร่วม เช่น การกำหนดวิสัยทัศน์ นโยบาย การปรับปรุงและพัฒนาอาคารบริเวณโรงเรียน การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา การส่งเสริมกิจการนักเรียน การประชาสัมพันธ์สถานศึกษา และการบริการสาธารณะ

2. ควรจัดให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ไปศึกษาดูงานปีการศึกษาละ 1 ครั้ง เพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ในบทบาทและหน้าที่

3. ร่วมมือและประสานงานกันระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เช่น ปัญหานักเรียนหนีเรียน ปัญหา ยาเสพติด ปัญหานักเรียนขาดแคลน และปัญหานักเรียนขาดแคลน

4. ควรมีการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่และสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากรในโรงเรียนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและชุมชน เช่น การประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแต่ละครั้งควรให้ครูทุกคนในโรงเรียนเข้าร่วมประชุมด้วย กิจกรรมของชุมชนต่างๆ ทางโรงเรียนควรเข้ามามีส่วนร่วมทุกครั้ง

5. จัดประชุมชี้แจง ขอความร่วมมือในการจัดกิจกรรมนักเรียน ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

6. ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความใกล้ชิดกับชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้รับบริการได้อย่างทั่วถึง เช่น การประชาสัมพันธ์กิจกรรมของโรงเรียน การร่วมรณรงค์ต่างๆกับทางโรงเรียน การจัดงานมหกรรม หรืองานประชุมต่างๆ งานกีฬา

7. ควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือตัวแทนองค์กรชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการแนะแนวการศึกษาต่อ และการปฐมนิเทศนักเรียน เนื่องจากคณะกรรมการบางคนมีประสบการณ์ทางนี้มาก

8. จัดให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้าร่วมประชุมผู้ปกครองก่อนเปิดและปิดภาคเรียนทุกครั้ง เพื่อให้คณะกรรมการมีความรู้สึกรู้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนและเห็นถึงความสำคัญของหน้าที่นี้

9. กำหนดคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานแต่ละด้านตามความสามารถและความสนใจ เนื่องจากคณะกรรมการบางคนอาจมีประสบการณ์ และความรู้ความสามารถจากการที่ทำงานอื่น

10. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรมีส่วนร่วมในการอยู่เวรรักษาความปลอดภัยในสถานศึกษา หรือสร้างเครือข่าย หรือแนวร่วมระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับชุมชนในการดูแลอาคารสถานที่ และบริเวณโรงเรียน เนื่องจากบางโรงเรียนขาดแคลนบุคลากรในส่วนนี้

4. แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2
ได้จากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญโดยการจัดสนทนากลุ่ม ซึ่งได้แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมี
ส่วนร่วมที่ได้เป็นกระบวนการพัฒนาตามหลักการบริหารแบบ PDCA ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน
ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สร้างความเข้าใจร่วมกันและตระหนักถึงความสำคัญของการมี
ส่วนร่วมในการแก้ปัญหาในโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการเลือกปัญหา วิเคราะห์ปัญหาเพื่อวางแผนใน
การหาแนวทางพัฒนาร่วมกัน

ขั้นตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมในการนำไปปฏิบัติงาน

1. จัดระบบในการบริหารงานทั้ง 4 ด้าน
2. เสนอแนวทาง/โครงการ
3. ร่วมประชุมกลุ่ม/จัดสนทนากลุ่มกับผู้ที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 4 ติดตามประเมินกระบวนการ

1. แต่งตั้งคณะกรรมการ
2. ประชุมเพื่อหาแนวทางการประเมินแบบมีส่วนร่วม
3. ดำเนินการประเมินผล
4. จัดทำเอกสารรายงานผลการประเมิน
3. แจ้งผลการประเมิน

ขั้นตอนที่ 5 ปรับปรุงและพัฒนา

1. ปรับปรุงแก้ไขวิธีดำเนินการ
2. พัฒนาการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง
3. รายงานผลการดำเนินงาน/จัดทำเอกสาร

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
หนองบัวลำภู เขต 2 มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ด้านการบริหารงานวิชาการ พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วม
ในการส่งเสริม สนับสนุนในการจัดบรรยากาศของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้และแสวงหาภูมิปัญญา
ท้องถิ่น เพื่อพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน และส่งเสริม สนับสนุนการจัดหาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญา
ท้องถิ่นในชุมชนเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนของโรงเรียนมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียน
ต้องการดำเนินงานตามแนวทางการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง เนื่องจากเป็นการให้ความสำคัญกับ
ท้องถิ่นในการมีอิสระในการกำหนดเนื้อหาสาระ และการเรียนรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกับโรงเรียน
เพื่อให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนแต่ละแห่งซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ

ปาไลดา อุณหุทัย (2553 : 135 – 142) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 พบว่าควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามาเป็นวิทยากร ในฐานะภูมิปัญญาท้องถิ่น ร่วมจัดทำหลักสูตร กำหนดขอบข่ายเนื้อหาเกี่ยวกับวิชาชีพท้องถิ่น จัดชุมชนและสถานประกอบการเป็นแหล่งการเรียนรู้และฝึกงาน

นอกจากนี้ยังพบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และประเมินสภาพของโรงเรียนเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ น้อยที่สุด เนื่องจากอาจเป็นเพราะคณะกรรมการสถานศึกษาขาดความรู้ในเรื่องดังกล่าว สถานศึกษาจึงไม่ได้ให้ความสำคัญเพียงคิดแค่ว่าการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และประเมินสภาพของโรงเรียนเพื่อใช้ในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย เป็นหน้าที่ของบุคลากรภายในสถานศึกษาเท่านั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประหยัด บุญเรือง (2550 : 108-111) ที่พบว่าการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 มีปัญหาในการปฏิบัติงานเป็นอย่างมากในหลายประเด็น เช่น การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายของโรงเรียน และการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี การเข้าร่วมให้ความเห็นและข้อเสนอแนะต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การให้ข้อเสนอแนะแก่โรงเรียนในการส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับหลักสูตร เนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าว และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานบางส่วนเข้าใจบทบาทของตนเอง เป็นเพียงผู้สนับสนุนด้านทรัพยากรทางการศึกษามากกว่าเป็นผู้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินงาน ร่วมรับผลที่เกิดขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2541 : 125-129) ที่พบว่า คณะกรรมการยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ การมีส่วนร่วมในการประชุมมีน้อย การประชุมส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องการปรับปรุงอาคารสถานที่ และการหารายได้ของ ขาดเนื้อหาที่เกี่ยวกับงานวิชาการ สถานศึกษาขาดความสัมพันธ์กับชุมชนไม่ให้ความสำคัญกับผู้เข้ามามีส่วนร่วมทำงานโดยไม่ปรึกษาหารือ

2. ด้านการบริหารงบประมาณ พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการระดมงบประมาณจากทุกภาคส่วน มากที่สุด โดยอาจนับได้ว่าเป็นกิจกรรมการดำเนินงานที่สามารถเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับโรงเรียนหลายๆแห่งได้ ด้วยเหตุที่การระดมทรัพยากรนั้นสามารถทำได้หลายลักษณะ อาทิเช่น คน เงิน วัสดุ สิ่งของ ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นพื้นฐานของการบริหารจัดการในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550 : 15) ที่ได้นำเสนอแนวคิดในการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานว่าจะเป็นแนวทางในการกระจายอำนาจหน้าที่ในองค์กรเป็นการระดมทรัพยากรด้านการเงิน และวิชาการ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับที่บุญเกิด สิทธิ (2554 : 51 - 54) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอเมือง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่าด้านงบประมาณควรจัดให้มีคณะกรรมการจัดหางบประมาณเพื่อพัฒนาสถานศึกษาจากบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยมีหน้าที่ระดมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาและพัฒนาโรงเรียนในทุกด้าน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปาไลดา อุณหุทัย (2553 : 135 – 142) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาภาพลื่นรุ้ เขต 2 พบว่าคณะกรรมการควรมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ขณะที่ด้านการจัดตั้งและการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา ที่มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และการจัดทำแผนงานโครงการที่สถานศึกษาระดมทรัพยากรนั้น ก็เป็นบทบาทที่สำคัญอีกประการหนึ่งของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้การใช้งบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับที่กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 39) ได้นำเสนอโดยมุ่งเน้นความเป็นอิสระ ในการบริหารจัดการมีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลงาน ให้มีการจัดทำผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้งจัดหารายได้จากบริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน ตั้งแต่การวิเคราะห์และพัฒนานโยบายทางการศึกษา การจัดทำแผนกลยุทธ์หรือแผนพัฒนา และการวิเคราะห์ความเหมาะสม การเสนอของงบประมาณ

นอกจากนี้ยังพบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการรับทราบให้ความเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารพัสดุและทรัพย์สินของสถานศึกษา น้อยที่สุดทั้งนี้อาจเป็นเพราะคณะกรรมการสถานศึกษาบางส่วนโดยเฉพาะคณะกรรมการจากภายนอกขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการบริหารจัดการ อีกทั้งสถานศึกษาบางแห่งหรือคณะกรรมการสถานศึกษาบางส่วนมีความคิดที่ว่าเรื่องการบริหารจัดการในเรื่องพัสดุ และทรัพย์สินต่างๆ ในโรงเรียนควรเป็นหน้าที่ของครูและเจ้าหน้าที่พัสดุเท่านั้น ซึ่งไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยวในเรื่องนี้ แต่ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 58 (2) กล่าวว่า วิชา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สิน และทรัพยากรอื่นให้สถานศึกษาและมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและตามความจำเป็น ซึ่งทำให้คณะกรรมการสถานศึกษาต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในเรื่องการจัดการทรัพย์สินของสถานศึกษาอย่างใกล้ชิด เพื่อผลประโยชน์ของผู้เรียนเป็นหลัก ซึ่งสถานศึกษาจะต้องให้ความสำคัญกับบทบาทหน้าที่นี้ต่อคณะกรรมการสถานศึกษาโดยการส่งเสริม สนับสนุน และให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการบริหารจัดการ สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 21 - 22) ได้กล่าวถึงปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่าสถานศึกษามีความคล่องตัวในการบริหารจัดการสูง แต่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานบางส่วน ยังขาดความรู้ความเข้าใจและความชัดเจนในบทบาทหน้าที่ สถานศึกษาจะต้องกำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนคณะกรรมการสถานศึกษาอย่างใกล้ชิด

3. ด้านการบริหารงานบุคคล พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการประชุมวางแผน และพิจารณาให้ความเห็นชอบการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษามากที่สุด นั้นถือได้ว่าเป็นบทบาทหน้าที่เพื่อการกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของครูและสถานศึกษาให้เป็นไปตามแนวทางที่ถูกต้องและเหมาะสม สอดคล้องกับกลยุทธ์สำคัญที่ทำให้การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานประสบความสำเร็จตามแนวคิดของ ฮอดเดน และวอลสเทตเตอร์ (อุทัย บุญประเสริฐ. 2545 : 45 ; อ้างอิงมาจาก Odden and Wohlstetter. 1995) ว่าประกอบด้วย การให้รางวัลแก่บุคคลและกลุ่มต่างๆ ในโรงเรียนอย่างเหมาะสม อาจจัดได้หลากหลาย เช่น การให้รางวัลเป็นตัวเงิน เช่น ค่าตอบแทน การให้เป็นเงินค่าใช้จ่ายในการพัฒนาบุคลากร บางโรงเรียนให้ค่าตอบแทนแก่คณะกรรมการโรงเรียน

หรือไม่เป็นตัวแทนที่อาจจัดได้ เช่น การให้คำปรึกษา แบบกันเอง บันทึกแสดงความซาบซึ้งจากผู้บริหารโรงเรียน การเลี้ยงอาหารเป็นกรณีพิเศษ และการให้โล่รางวัล นอกจากนี้ยังกล่าวถึงการดำเนินการฝึกอบรมคณะกรรมการโรงเรียน เกี่ยวกับการบริหารและการจัดการศึกษา โดยเฉพาะการบริหารบุคคล การทำงานเป็นทีม การประชุม การตัดสินใจสั่งการ นโยบาย เป็นต้น

นอกจากนี้ยังพบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะบุคลากรในสถานศึกษาขาดปฏิสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษา โดยเฉพาะคณะกรรมการจากตัวแทนภายนอกทำให้เกิดความไม่เข้าใจกันและกัน จึงเป็นอุปสรรคที่จะนำเอาคณะกรรมการเข้ามาประเมินบุคลากรภายในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบัณฑิต อ้วนละมัย (2551 : 94) ศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคเหนือ เขต 3 พบว่า บุคลากรในโรงเรียนยังขาดมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน ขาดการเข้ามามีส่วนร่วมทั้งของตัวแทนภายนอกและตัวแทนภายในสถานศึกษาที่ยังไม่เต็มที่เท่าที่ควร เกิดความบกพร่องในการติดต่อสื่อสาร การเข้าร่วมโดยขาดความเข้าใจในสถานการณ์ และขาดข้อตกลงเกี่ยวกับขอบเขตของการมีส่วนร่วม และยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่

4. ด้านการบริหารงานทั่วไป พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ และประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษามากที่สุด นั้นอาจจะเป็นบทบาทที่สำคัญอีกประการหนึ่งของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยเหตุที่การประสานงานและการประชาสัมพันธ์ที่ดีนั้นจะก่อให้เกิดความร่วมมือ และความเข้าใจที่ดีต่อกันของทุกฝ่าย ส่งผลต่อการพัฒนาองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ และในทางตรงกันข้ามกัน ถ้าขาดการประสานงานและการประชาสัมพันธ์ที่ดีแล้วก็จะอาจส่งผลกระทบต่อความเข้าใจและภาพลักษณ์อันดีของโรงเรียนได้ ดังที่ ชัชวาล สิริกุล (2551 : 117- 121) ได้ทำวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในกระบวนการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ภาคเหนือ เขต 3 พบว่า การประสานงานที่ดีก่อให้เกิดการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน เกิดการกระตุ้นการทำงาน ส่วนการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง จะทำให้เกิดความรู้สึกรู้ว่าโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ต้องการร่วมพัฒนาโรงเรียนให้เจริญ สอดคล้องกับแนวคิดของ เมตต์ เมตต์การุณจิต (2553 : 92) ที่ว่า การเข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องการประสานงานที่ดีจะช่วยส่งเสริมความเข้มแข็งในชุมชน และสร้างความสัมพันธ์กับสถาบันอื่นๆ ในชุมชนและท้องถิ่นนั้น ตลอดจนพร้อมในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นบุคลากร อุปกรณ์ อาคาร สถานที่

นอกจากนี้ยังพบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในจัดทำนโยบายและวางแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นน้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญเรื่องนี้กับคณะกรรมการสถานศึกษา อีกทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาบางส่วนยังขาดความรู้ และไม่เข้าใจในเรื่องการจัดทำนโยบาย และแผนพัฒนาการศึกษาว่าคืออะไร มีไว้เพื่ออะไร ทำอย่างไร จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้ขาดการมีส่วนร่วมกับสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเรียงนันท (2553 : 74) โดยศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมืองร้อยเอ็ด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 พบว่า อุปสรรคของการกำหนดนโยบายของสถานศึกษาในด้านการจัดการศึกษาเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน คือ ผู้บริหารยัง

ขาดความสัมพันธ์ที่ดีกับคณะกรรมการ ผู้แทนครูไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ที่มีภารกิจหรืองานพิเศษมากเกินไป โรงเรียนไม่มีแผนการจัดการที่ชัดเจนและขาดงบประมาณ คณะกรรมการขาดความรู้ ไม่มีประสบการณ์และไม่ได้มีส่วนร่วมการพิจารณา

5. แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 จากผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับสถานศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป จะต้องดำเนินการ 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1) สร้างความเข้าใจร่วมกัน ขั้นที่ 2) การเลือกปัญหา วิเคราะห์ปัญหาเพื่อหาแนวทางพัฒนา ขั้นที่ 3) นำไปปฏิบัติ ขั้นที่ 4) ติดตามประเมินกระบวนการ ขั้นที่ 5) ปรับปรุงและพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับบุญเสริม กิตินาม (2550 : 95) พบว่า รูปแบบการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตามแนวมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนวัดบางไช สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 มีตามกระบวนการ PDCA คือ 1) กำหนดประเด็นการมีส่วนร่วมของชุมชนในภารกิจงาน 4 ด้านของโรงเรียน ได้แก่ ด้านบริหารงานวิชาการ บริหารงบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารงานทั่วไป โดยออกแบบสำรวจจัดทำเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์และสังเคราะห์ปัญหา 2) การเลือกประเด็นปัญหา เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การปรับปรุงและดำรงรักษา 3) การมีส่วนร่วมวางแผน (P) โดยจัดทำแผนให้สอดคล้องกับปัญหาตามภารกิจงานทั้ง 4 ด้านของโรงเรียน 4) การมีส่วนร่วมปฏิบัติ (D) โดยจัดประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องแต่งตั้งผู้รับผิดชอบกำหนดกิจกรรมตามภารกิจงาน 4 ด้านของโรงเรียน 5) การมีส่วนร่วมตรวจสอบและประเมินผล (C) โดยกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการประเมินจัดทำแบบประเมิน 6) การดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ให้เหมาะสม โดยที่วีระพล บดีรัฐ (2547 : 32 - 40) ที่ได้เสนอแนวทางในการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมที่สามารถประยุกต์แนวทางบริหารทางธุรกิจมาใช้คือการบริหารแบบ PDCA ซึ่งรู้จักกันอีกชื่อหนึ่งว่า “วงจรเดมมิง” ประกอบด้วย P : Plan การวางแผน D : Do การปฏิบัติตามแผน C : Check การตรวจสอบ และ A : Act การดำเนินการให้เหมาะสม ซึ่งการปฏิบัติตาม PDCA นั้นจะปฏิบัติตามขั้นตอน โดนเริ่มจาก P จนถึง A และเริ่มกลับมาปฏิบัติในขั้น P ใหม่ ทำวนอยู่อย่างนั้นจนประสบผลสำเร็จในการดำเนินงาน ซึ่งสิ่งที่ได้รับจะเป็นการพัฒนากระบวนการในการปฏิบัติงาน อย่างเป็นรูปธรรมอีกทั้งจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานพร้อมที่จะเผชิญปัญหา และแก้ไขปัญหาย่างเป็นระบบอันเป็นแนวทางในการบริหารที่มีคุณภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sanders (2002 : 2118 - A) พบว่าการเพิ่มการมีส่วนร่วมระหว่างผู้ปกครอง นักเรียนและบุคลากรของโรงเรียน โดยผู้เข้าร่วมโครงการต้องปฏิบัติตามขั้นตอน 4 ขั้นตอน คือ ปัญหา การสำรวจ การลงมือปฏิบัติ และการประเมินผลการศึกษา และสอดคล้องกับแนวคิดของ ฉลาด จันทรมบัติ (2550 : 149-158) เกี่ยวกับการปฏิบัติแบบมีส่วนร่วม (PAR) 5 ขั้นตอน คือ 1) การเตรียมชุมชน 2) การสร้างแรงจูงใจและจิตสำนึกส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการสร้างวิสัยทัศน์ 3) การจัดทำแผน / พัฒนาศักยภาพทีม 4) นำแผนไปปฏิบัติและพัฒนางาน 5) ประเมินผลสรุป

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับสถานศึกษา

1.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ ผู้วิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดหาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนของโรงเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เป็นสิ่งที่คณะกรรมการสถานศึกษาพึงประสงค์ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด โดยสถานศึกษาควรมีการบูรณาการองค์ความรู้เดิมของชุมชนที่ไม่จำเป็นต้องสร้างขึ้นใหม่ โดยให้บทบาทคณะกรรมการในฐานะวิทยากรท้องถิ่นและมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเป็นรูปธรรม ตลอดจนการจัดระบบและการดำเนินการตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ควรมีการชี้แจงทำความเข้าใจให้ตรงกันเป็นเบื้องต้นถึงบทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาว่ามีอะไรบ้าง และต้องดำเนินการอย่างไรบ้างตามระบบประกันคุณภาพภายใน

1.2 ด้านการบริหารงบประมาณ ผู้วิจัยพบว่า การประเมินผล รับทราบรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงานของโรงเรียน เป็นสิ่งที่คณะกรรมการสถานศึกษาพึงประสงค์ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด ดังนั้นสถานศึกษาควรดำเนินการให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เข้ามาดำเนินการทั้งระบบตั้งแต่การให้ความรู้แก่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับจัดการงบประมาณ การประมาณการรายรับของโรงเรียนการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี จนถึงการจัดทำแผนงาน โครงการเพื่อใช้งบประมาณ ว่ามีความคุ้มค่าเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลหรือไม่ และประมวลเป็นข้อมูลย้อนกลับเพื่อให้โรงเรียนดำเนินการวางแผนหรือปรับปรุงแก้ไขในโอกาสต่อไป

1.3 ด้านการบริหารงานบุคคล ผู้วิจัยพบว่า การเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนในการติดตามประเมินผลการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา เป็นสิ่งที่คณะกรรมการสถานศึกษาพึงประสงค์ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด ดังนั้นสถานศึกษาควรดำเนินการให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามาดำเนินการร่วมการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยใช้ความเป็นกัลยาณมิตร และควรพึงระวังการดำเนินงานที่มีลักษณะของการจับผิดหรือการตรวจสอบ เพราะจะส่งผลทางลบต่อบรรยากาศของการทำงานอย่างมีส่วนร่วม

1.4 ด้านการบริหารงานทั่วไป ผู้วิจัยพบว่า ประชุมวางแผน ให้ความเห็น ประสาน และสนับสนุน การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้กับแผนงาน/โครงการที่ได้รับการเห็นชอบ เป็นสิ่งที่คณะกรรมการสถานศึกษาพึงประสงค์ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด ดังนั้นสถานศึกษาควรจัดประชุมชี้แจง ขอความร่วมมือในการจัดกิจกรรมของสถานศึกษาเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมร่วมเป็นคณะกรรมการบริหารโรงเรียนในลักษณะร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมเป็นเจ้าของ

1.5 แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ที่ค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ หากสถานศึกษาจะนำไปใช้ควรปรับให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน

เมื่อนำไปใช้แล้วควรทำการประเมินความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วม แล้วนำข้อมูลไปปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้นต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1 คณะกรรมการสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมกับสถานศึกษาทั้งในด้านกระบวนการ และขั้นตอนต่างๆ ในกิจกรรมของสถานศึกษาให้ครอบคลุมทั้งด้านบริหารงานวิชาการ ด้านบริหาร งบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านบริหารทั่วไป โดยร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผล และร่วมประเมินผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา หากมีข้อมีเสนอแนะใดๆ ควรนำเสนอในที่ ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วสรุปผลเป็นมติที่ชัดเจน ซึ่งเมื่อได้มติแล้วประธานก็จะ มอบให้ผู้บริหารสถานศึกษานำไปสู่การพิจารณาดำเนินการของสถานศึกษา

2.2 เนื่องจากคณะกรรมการสถานศึกษาบางส่วนพบว่า ยังขาดความรู้ความเข้าใจใน บทบาทหน้าที่ และความรู้ในงานด้านต่างๆ ดังนั้นคณะกรรมการสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องศึกษาหา ความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ รู้ทันการเปลี่ยนแปลงในการจัดการศึกษา เสียสละเวลาในการเข้าร่วม ดำเนินการของสถานศึกษาอย่างจริงจังและจริงใจ

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

3.2 ควรวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจของบุคลากรต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

3.2 ควรมีการวิจัยถึงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานการบริหาร แบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาสถานศึกษาว่าปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่าง ๆ เหล่านี้ ส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานร่วมกันกับโรงเรียนหรือไม่อย่างไร

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงยุติธรรม. กระบวนการทำงานชุมชน. กรุงเทพฯ : กระทรวงฯ, 2550.
- กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือการบริหารการศึกษาที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2546.
- . คู่มือการปฏิบัติงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2547.
- . แนวทางการดำเนินงานขององค์กรบุคคลและการมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2550.
- กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ. การบริหารวิชาการและนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้. มหาสารคาม : ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2554.
- . กฎหมายการศึกษา. มหาสารคาม : ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2554.
- คณะรัฐมนตรี. มติคณะรัฐมนตรีเห็นชอบแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552 – 2559). 2553. <www.ryt9.com/s/cabt/774644> 10 กุมภาพันธ์ 2553.
- คะนอง สวัสดิวัฑฒ์. การศึกษาการมีส่วนร่วมการบริหารของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภายในสถานศึกษาที่บริหารโรงเรียนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2547.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.
- จิณณวัตร ปะโคทั้ง. เอกสารประกอบการสอนรายวิชาหลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารสถานศึกษา. อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2550.
- จำรัส เชื้อสาย. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. เชียงราย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 2552.
- ฉลาด จันทสมบัติ. การพัฒนารูปแบบการจัดองค์ความรู้ชุมชน. มหาสารคาม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2550.
- ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์. การบริหารงานวิชาการ. ปัตตานี : สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 2546.
- ชูชาติ พ่วงสมจิตร. การวิเคราะห์ปัจจัยส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนขั้นประถมศึกษา เขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ด. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

- ชัชวาล สิริกุล. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในกระบวนการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2551.
- ชัยยุทธ ศิริสุทธิ. เอกสารประกอบการสอนวิชาการประกันคุณภาพการศึกษา. มหาสารคาม : ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2547.
- ถวิล เกษสุพรรณ. การศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5. วิทยานิพนธ์ ค.ม. อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2552.
- ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ. คู่มือการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐในระดับจังหวัด กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2551.
- ธีระ รุญเจริญ. ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : ข้างฟาง, 2550.
- ธีรภัทร ศรีบุญเรือง. การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. จันทบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, 2554.
- นิพนธ์ กินาวงศ์. หลักการบริหารการศึกษา. พิษณุโลก : ภาควิชาบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2547.
- บุญเกิด สิทธิ. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอมะนัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. การศึกษาอิสระ กศ.ม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2554.
- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2545.
- บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. พื้นฐานการวิจัยการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 6. กาฬสินธุ์ : ประสานการพิมพ์, 2553.
- บุญเสริม กิตินาม. รูปแบบการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตามแนวมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนวัดบางไช สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. นครสวรรค์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2550.
- บัณฑิต อ้วนละมัย. สภาพและปัญหาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ ร.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551.
- ปนิดา ปันดอน. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการโรงเรียนแม่ตื่นวิทยา อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ศษ.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2553.
- ประทวน เปรมกมล. สภาพการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์, 2552.

- ประภาพร ชื่อสุทธิกุล. หลักการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2550.
- ประภาพรณ เส็งวงศ์. การพัฒนาวัตรกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการวิจัยในชั้นเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : อี.เค.บุ๊คส์, 2553.
- ประเมิน ทองพรวง. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตราด. วิทยานิพนธ์ ค.ม. จันทบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, 2553.
- ประหยัด บุญเรือง. การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2550.
- ปาลิดา อุ่นทุลย์. การมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2553.
- พชรวิทย์ จันทรศิริสิริ. การพัฒนาสมรรถนะทางการบริหาร. มหาสารคาม : ภาควิชาการบริหาร การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2554.
- . นโยบายและการวางแผนพัฒนาการศึกษา. มหาสารคาม : ภาควิชาการบริหาร การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2555.
- พนาพร ภูจอมจิตร. การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการศึกษาขั้นพื้นฐานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2551.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 3) 2553. ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 127. ตอนที่ 45 ก. หน้า 1 – 3. 22 กรกฎาคม 2553.
- พัชรพร ทวยสงฆ์. นวัตกรรมการบริหาร. นครศรีธรรมราช : ราชประชานุเคราะห์ 4, 2552.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมประชาชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และราชการ. กรุงเทพฯ : บั๊คพอยท์, 2553.
- ราตรี พูลพัฒน์. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2553.
- รังสรรค์ มณีเล็ก. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management : SBM) หลักเทคนิคการบริหารและการวางแผน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ., 2547.
- เรืองยศ เวียงนนท์. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมืองร้อยเอ็ด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ศษ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2553.
- วินัย ดิสสงค์. การบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ : ธารอักษร, 2550.

- วิระพล บดีรัฐ. PDCA วงจรแห่งความสำเร็จ. กรุงเทพฯ : สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ, 2547.
- แว่น วิรุฬห์เลิศ. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและมาตรฐานการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชุมพร. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2546.
- วันชัย โกมลละสุต. การบริหารแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ : กรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย, 2549.
- สุธรรม ธรรมพัฒน์. หลักการทฤษฎีและแนวปฏิบัติทางการบริหารการศึกษา. มหาสารคาม : ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2554.
- สุรัชย์ ทองทิพย์. การพัฒนาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนบ้านผือวิทยาสรรค์ อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551.
- สุรพล ทองมีค่า. บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. เลย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 2554.
- สุรศักดิ์ วิชา. การมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4. วิทยานิพนธ์ ค.ม. เชียงราย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 2554.
- สัมฤทธิ์ กางเพ็ง. “การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา,” ข้าราชการครู. 22 (1) : 10 - 12 ; ตุลาคม - พฤศจิกายน, 2544.
- สมบัติ ท้ายเรือคำ. ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 3. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2552.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2543.
- . การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. กรุงเทพฯ : สามเจริญพานิช, 2546.
- . บทบาทและหน้าที่คณะกรรมการโรงเรียน. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2546.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. คู่มือการปฏิบัติงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2547.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด, 2550.
- . แนวทางการดำเนินงานการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2551.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. คู่มือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2545.
- . แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและ สถานศึกษา ตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจ การบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2550.
- . พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2547.
- สร้อยตระกูล อรรถมานะ. พฤติกรรมองค์กร : ทฤษฎีและการประยุกต์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2545.
- อุทัย บุญประเสริฐ. รายงานการวิจัยการศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management). กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545.
- Cohen, J.M. and Uphoff, N.T. Rural Development Participation: Concept and Measures for Project Design Implementation and Evaluation. New York : Cornell University, 1997.
- Conlon, Thomas Julius. “How do Minnesota School Board Members Learn to do Their Jop?,” Dissertation Abstracts International. 70(07) : unpagged ; January, 2010.
- Crutcher, Randall Scott. “An Action Research Study : The Development of an Action Learning Model for the Transformation of Leadership in the California Conservation Corps,” Dissertation Abstracts International. 63(08) : 2929 – A ; February, 2003.
- Delaney, Rebecca K. “Parent Participation in District-Level Curriculum Decision-Making : A Year in the Life of a School District,” Dissertation Abstracts International. 60(7) : 2349 - A ; January, 2000.
- Dusseeldorp, D.B.W.M.V. “Participation in Planned Development Influenced by Government of Developing Countries at local level in Rural Areas,” Essay in Rural Sociology (In Honour of R.A.J. Van Lier.). Wageningen : Department of Rural Sociology of the Tropics. Wageningen Agricultured University, 1981.
- Glod, S.E. “Community Organizing at a Neighborhood High School:Promises and Dilemmas in Building Parent-educator Partnership and Collaboration,” Journal of ProQuest Dissertations and Theses. 60 : 179 - 185, 2000.

- Higuera, Marianne F. "Newyork State School Board Financial and Governance Practices in School Districts That Have Failed and Passed Budgets," Dissertation Abstracts International. 70(05) : 2332-A ; November, 2009.
- Hutsell, James D. "School Board Member' Perception on Their Roles and Responsibilities in Seveloping Policy that affects Student Achievement," Dissertation Abstracts International. 70(09) : unpagued ; March, 2010.
- Lewis, Bridget Evelyn. "School Board in Transition : An Examination of Board Member Induction," Dissertation Abstracts International. 70(11) : 189-195 ; May, 2010.
- Menna, Agostino. "Quality Life and Standard of Living : Superintendent, Trustee, and School Board School Board Values," Dissertation Abstracts International. 70(10) : 2318-A ; April, 2010.
- Pena, D.C. "Parent involvement : influencing factors and implications." The Journal of Educational Research. 94(1) : 42 - 54 ; September-October, 2000.
- Pryor, J. "Can Community Participation Mobilise Social Capital for Improvement of Rural Schooling ? A Case Study from Ghana," Journal of Taylor and Francis. 35 : 193 - 196, 2005.
- Reeder, W.W. Some Aspects of The Information Social Participation of Farm Families in New York State. Ph.D. Dissertation. New York : Unpublished Cornell University, 1974.
- Sanders, David Adam. "The Dynamics of Parent – School Communication, Collaboration and African America Students' Success : A Participatory Action Research Study," Dissertation Abstracts International. 63(6) : 2118 - A ; December, 2002.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

1. ผศ.ดร.พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิรคณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
2. อาจารย์วิชัย ณะคำดี ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ
3. อาจารย์ลิขิต ศรีอุตร ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ
4. อาจารย์มรกต หมั่นวิชา ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ
5. อาจารย์จรรยา แก้วสอนเมือง ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม

1. นายวิชัย ณะคำดี ศึกษาพิเศษ
2. นายสงวน เพียเทพ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโคกทุ่งน้อย
3. นายซอ วาดวงษ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโนนมะค่าพรหมนุสรณ์
4. นางนภัสวรรณ เสี่ยงเทียนชัย ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านขอบเหล็ก
5. นายไพรัช บุญแก้ว ผู้แทนครู โรงเรียนบ้านโนนมะค่าพรหมนุสรณ์
6. นายอดุลย์ บุตรเตร ผู้ทรงคุณวุฒิโรงเรียนบ้านโนนมะค่าพรหมนุสรณ์
7. นายสลอง ยะกุมมา ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโรงเรียนบ้านโนนมะค่าพรหมนุสรณ์
8. นายจันทร์ ช่างทองคำ ผู้ทรงคุณวุฒิ โรงเรียนบ้านขอบเหล็ก
9. นายบุญเพ็ง บุคดาจันทร์ ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโรงเรียนบ้านขอบเหล็ก
10. นายพนมเทียน พนมคำ ผู้แทนครู โรงเรียนบ้านขอบเหล็ก
11. นายบุญจรร โยธาทักดี ผู้ทรงคุณวุฒิ โรงเรียนบ้านโคกทุ่งน้อย
12. นายอุเทน วงษ์จันทร์แดง ผู้แทนครู โรงเรียนบ้านโคกทุ่งน้อย
13. นายสุนทร สิทธิ ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโรงเรียนบ้านโคกทุ่งน้อย

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

แบบสอบถาม

การวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ต่อสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้เป็นแบบสอบถามเพื่อการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 เพื่อประกอบการศึกษาระดับปริญญาโทของผู้วิจัยสาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามแบบสอบถามชุดนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วยสถานภาพ ระดับตำแหน่งและขนาดโรงเรียน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ทั้ง 4 ด้านดังนี้

- 2.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ จำนวน 10 ข้อ
- 2.2 ด้านการบริหารงบประมาณ จำนวน 10 ข้อ
- 2.3 ด้านการบริหารงานบุคคล จำนวน 10 ข้อ
- 2.4 ด้านการบริหารงานทั่วไป จำนวน 10 ข้อ

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดตอบข้อมูลตามความเป็นจริงหรือตรงกับความคิดเห็นของท่านให้มากที่สุดโดยการตอบแบบสอบถามของท่านในครั้งนี้ไม่มีผลเสียหยาต่อท่านแต่อย่างไรเพื่อนำผลการศึกษาไปเสนอแนวทางปรับปรุงของแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ให้เกิดประโยชน์แก่สถานศึกษาอย่างแท้จริงและเป็นประโยชน์ในทางวิชาการเท่าที่หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดีและโปรดส่งแบบสอบถามกลับภายใน 7 วันนับจากวันที่ได้รับแบบสอบถามและขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

นายจิรายุ พรหมจักร
นิสิตปริญญาโท หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาการบริการการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดกรอกข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับตัวท่านโดยการทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. สถานภาพ
 - () ตัวแทนภายในสถานศึกษา
 - () ตัวแทนภายนอกสถานศึกษา
2. ตำแหน่ง
 - () ผู้บริหารสถานศึกษา () ผู้แทนครู
 - () ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น () ผู้ทรงคุณวุฒิ(ประธานกรรมการ)
3. ขนาดโรงเรียน
 - () โรงเรียนขนาดเล็กนักเรียน 120 คนลงมา
 - () โรงเรียนขนาดกลางนักเรียน 121 - 300 คน
 - () โรงเรียนขนาดใหญ่มีนักเรียนมากกว่า 300 คน

ตอนที่2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานองบัวลำภู เขต 2

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานจริงในปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาของท่าน

ความหมายระดับสภาพ และปัญหาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนของท่าน

ระดับ	ระดับสภาพการปฏิบัติจริงของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในปัจจุบัน	ระดับสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม
มากที่สุด	มีสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมมากที่สุด	สภาพที่พึงประสงค์ต่อการมีส่วนร่วมมากที่สุด
มาก	มีสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมมาก	สภาพที่พึงประสงค์ต่อการมีส่วนร่วมมาก
ปานกลาง	มีสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมปานกลาง	สภาพที่พึงประสงค์ต่อการมีส่วนร่วมปานกลาง
น้อย	มีสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมน้อย	สภาพที่พึงประสงค์ต่อการมีส่วนร่วมน้อย
น้อยที่สุด	มีสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมน้อยที่สุด	สภาพที่พึงประสงค์ต่อการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อ	รายการ	ระดับสภาพการปฏิบัติงานจริงของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมในปัจจุบัน					ระดับสภาพที่พึงประสงค์ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
0	ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง					✓		✓			
00	พิจารณาเห็นชอบแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา				✓		✓				

อธิบาย

จากตัวอย่างข้อ 0 ผู้ตอบทำเครื่องหมาย✓ลงในช่องระดับสภาพการปฏิบัติจริงของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในปัจจุบันในระดับน้อยที่สุดและระดับสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ในระดับมาก แสดงว่า ท่านมองเห็นสภาพปัจจุบันของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการให้ความเห็น ข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด และต้องการให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องดังกล่าว อยู่ในระดับมาก

จากตัวอย่างข้อ 00 ผู้ตอบทำเครื่องหมาย✓ลงในช่องระดับสภาพการปฏิบัติจริงของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในปัจจุบัน ในระดับน้อยและระดับสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ในระดับมากที่สุด แสดงว่า ท่านมองเห็นสภาพปัจจุบันของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการพิจารณาเห็นชอบแต่งตั้ง คณะอนุกรรมการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา มีส่วนร่วมในระดับน้อย และต้องการให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องดังกล่าว อยู่ในระดับมากที่สุด

ตอนที่ 2 แบ่งบทบาทหน้าที่ออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

ข้อ	ลักษณะการมีส่วนร่วม	ระดับสภาพการปฏิบัติงานจริง ของคณะกรรมการสถานศึกษา ชั้นพื้นฐานต่อการบริหารแบบมี ส่วนร่วมในปัจจุบัน					ระดับสภาพที่พึงประสงค์ของ คณะกรรมการสถานศึกษาชั้น พื้นฐานต่อการบริหารแบบมี ส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการบริหารงานวิชาการ											
1	วิเคราะห์สภาพแวดล้อมและประเมิน สถานภาพของโรงเรียนเพื่อกำหนด วิสัยทัศน์พันธกิจ เป้าหมายและ คุณลักษณะที่พึงประสงค์										
2	พัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาให้ สอดคล้องกับวิสัยทัศน์พันธกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะที่พึง ประสงค์ความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและท้องถิ่น										
3	ให้ความเห็นชอบในหลักสูตรของ สถานศึกษา และข้อเสนอแนะแก่ โรงเรียนในการปรับปรุงและพัฒนา หลักสูตร										
4	ให้ข้อเสนอแนะแก่โรงเรียนในการ ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้ สอดคล้องกับความสนใจและความ ถนัดของผู้เรียน										

ข้อ	ลักษณะการมีส่วนร่วม	ระดับสภาพการปฏิบัติงานจริง ของคณะกรรมการสถานศึกษา ชั้นพื้นฐานต่อการบริหารแบบมี ส่วนร่วมในปัจจุบัน					ระดับสภาพที่พึงประสงค์ของ คณะกรรมการสถานศึกษาชั้น พื้นฐานต่อการบริหารแบบมี ส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5	ส่งเสริมสนับสนุนในการจัด บรรยากาศของโรงเรียนที่เอื้อต่อการ เรียนรู้และแสวงหาภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน										
6	ให้ข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุง พัฒนาและส่งเสริมสนับสนุน โรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้แก่ชุมชน										
ด้านการบริหารงานวิชาการ(ต่อ)											
7	ประสานความร่วมมือ ช่วยเหลือ ส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนา วิชาการกับสถานศึกษาอื่น										
8	ส่งเสริม สนับสนุนการจัดหาแหล่ง เรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนเพื่อ สนับสนุนการเรียนการสอนของ โรงเรียน										
9	ให้ข้อเสนอแนะ และส่งเสริม สนับสนุนในการแนะแนวการศึกษา แก่นักเรียนทั้งทางวิชาการและ วิชาชีพ										
10	รับทราบ และให้ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการปรับปรุงและพัฒนา ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ภายในโรงเรียน										

ข้อ	ลักษณะการมีส่วนร่วม	ระดับสภาพการปฏิบัติงานจริง ของคณะกรรมการสถานศึกษา ชั้นพื้นฐานต่อการบริหารแบบมี ส่วนร่วมในปัจจุบัน					ระดับสภาพที่พึงประสงค์ของ คณะกรรมการสถานศึกษาชั้น พื้นฐานต่อการบริหารแบบมี ส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการบริหารงบประมาณ											
11	วางแผน ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะ และให้ความเห็นชอบในการจัดทำ และเสนอของบประมาณของ โรงเรียน										
12	ประชุม วางแผนกลยุทธ์ และให้ ความเห็นชอบในการจัดสรร งบประมาณตามแผนปฏิบัติงานของ โรงเรียน										
13	การกำหนดวิธีการตรวจสอบติดตาม และประเมินผลการใช้จ่าย งบประมาณของสถานศึกษา										
ด้านการบริหารงบประมาณ(ต่อ)											
14	กำหนดแผนงานการบริหาร งบประมาณของสถานศึกษา										
15	พิจารณางบประมาณของสถานศึกษา เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของ การจัดการศึกษา										
16	ให้ความเห็นชอบในการจัดตั้ง งบประมาณของสถานศึกษา										
17	ประเมินผลรับทราบรายงานผลการ ใช้เงินและผลการดำเนินงานของ โรงเรียน										

ข้อ	ลักษณะการมีส่วนร่วม	ระดับสภาพการปฏิบัติงานจริง ของคณะกรรมการสถานศึกษา ชั้นพื้นฐานต่อการบริหารแบบมี ส่วนร่วมในปัจจุบัน					ระดับสภาพที่พึงประสงค์ของ คณะกรรมการสถานศึกษาชั้น พื้นฐานต่อการบริหารแบบมี ส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
18	รับทราบ ให้ความเห็น และ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารพัสดุ และทรัพย์สินของสถานศึกษา										
19	ให้ข้อเสนอแนะแก่โรงเรียนในการ ออกระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการ บริหารการเงินและการจัดหารายได้ จากทรัพย์สินของโรงเรียน										
20	ระดมงบประมาณจากทุกภาคส่วน										
ด้านการบริหารงานบุคคล											
21	รับทราบ ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การออกกฎระเบียบข้อบังคับและ แนวปฏิบัติอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับงาน บุคคล										
22	รับทราบ ให้ข้อเสนอแนะ และ ส่งเสริมสนับสนุนให้ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษามีวินัย และการรักษาวินัย										

ข้อ	ลักษณะการมีส่วนร่วม	ระดับสภาพการปฏิบัติงานจริง ของคณะกรรมการสถานศึกษา ชั้นพื้นฐานต่อการบริหารแบบมี ส่วนร่วมในปัจจุบัน					ระดับสภาพที่พึงประสงค์ของ คณะกรรมการสถานศึกษาชั้น พื้นฐานต่อการบริหารแบบมี ส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการบริหารงานบุคคล(ต่อ)											
23	ประชุมวางแผนและพิจารณาให้ความเห็นชอบการวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษา										
24	รับทราบ ให้ข้อเสนอแนะในการสรรหาและการบรรจุแต่งตั้งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษา										
25	รับทราบให้ข้อเสนอแนะแก่โรงเรียนเกี่ยวกับการจัดระบบการให้ความดีความชอบโดยยึดหลักคุณธรรม										
26	ให้ข้อเสนอแนะแก่โรงเรียนในการจัดระบบการลงโทษครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยยึดหลักคุณธรรมและนิติธรรม										
27	ร่วมกับโรงเรียนในการติดตามประเมินผลการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา										
28	ส่งเสริม สนับสนุนและสร้างเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ เจตคติ คุณธรรมและจริยธรรม										

ข้อ	ลักษณะการมีส่วนร่วม	ระดับสภาพการปฏิบัติงานจริง ของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานต่อการบริหารแบบมี ส่วนร่วมในปัจจุบัน					ระดับสภาพที่พึงประสงค์ของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐานต่อการบริหารแบบมี ส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการบริหารงานบุคคล (ต่อ)											
29	ให้ข้อเสนอแนะแก่โรงเรียนเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา										
30	ประสานงานกับหน่วยงานและองค์กรอื่นๆให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา										
ด้านการบริหารงานทั่วไป											
31	จัดทำนโยบายและวางแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น										
32	การพิจารณาให้ความเห็นชอบแผนงาน/โครงการของสถานศึกษา										
33	ประชุมวางแผน ให้ความเห็น ประสานและสนับสนุนการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้กับแผนงาน/โครงการที่ได้รับการเห็นชอบ										
34	ประชุมชี้แจงผู้ปกครองและชุมชนให้เข้าใจถึงความสำคัญของการศึกษา										
35	รับทราบรายงานผลการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน										
36	ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ และประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษา										

ข้อ	ลักษณะการมีส่วนร่วม	ระดับสภาพการปฏิบัติงานจริง ของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานต่อการบริหารแบบมี ส่วนร่วมในปัจจุบัน					ระดับสภาพที่พึงประสงค์ของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐานต่อการบริหารแบบมี ส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการบริหารงานทั่วไป(ต่อ)											
37	ปกครองดูแล บำรุงรักษาใช้และ จัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของ โรงเรียน										
38	ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะ ปรับปรุงและพัฒนาในการบริหาร จัดการอาคารสถานที่และ สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา										
39	ให้ความเห็น และข้อเสนอแนะใน การจัดระบบบริหารและพัฒนา องค์กรของโรงเรียน										
40	เป็นตัวแทนของโรงเรียนในการเข้า ร่วมกิจกรรมของชุมชน										

แบบสัมภาษณ์

เรื่องแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

.....

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้
 ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์
 ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา
 ขั้นพื้นฐานสำหรับสถานศึกษา
2. ให้ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ตามความเป็นจริง ผู้วิจัยจะได้นำผลจากแบบสอบถามนี้ไปใช้เป็น
 ข้อมูลในการกำหนดแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น
 พื้นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2
 อย่างแท้จริง
3. ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกคนที่ให้ความร่วมมือมา ณ ที่นี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

คำชี้แจง ให้นักเรียนใส่เครื่องหมาย /ลงใน ()ตามสภาพที่เป็นจริง และเติมคำในช่องว่างที่เกี่ยวข้อง

1. ชื่อ.....
2. เพศ.....
3. อายุ
4. ระดับการศึกษาสูงสุด
5. ตำแหน่งการทำงาน.....
6. ประสบการณ์การทำงาน.....ปี
7. ประสบการณ์การอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของการคณะกรรมการ

สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน

☐เคย ☐ ไม่เคย

ตอนที่ 2แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาชั้น

พื้นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

1.ในฐานะท่านทำหน้าที่ในตำแหน่งคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานของสถานศึกษา
ปัจจุบันท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ
สถานศึกษาชั้นพื้นฐานในสถานศึกษาของท่าน ทั้ง 4 ด้าน

ด้านการบริหารงานวิชาการ

.....

.....

.....

ด้านการบริหารงบประมาณ

.....

.....

.....

ด้านการบริหารงานบุคคล

.....

.....

.....

ด้านการบริหารงานทั่วไป

.....

.....

.....

2. ในฐานะท่านทำหน้าที่ในตำแหน่งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาท่านมีความพึงประสงค์ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารในสถานศึกษาเรื่องใดมากที่สุดในแต่ละด้าน เพราะเหตุใด

ด้านการบริหารงานวิชาการ

.....

.....

.....

ด้านการบริหารงบประมาณ

.....

.....

.....

ด้านการบริหารงานบุคคล

.....

.....

.....

ด้านการบริหารงานทั่วไป

.....

.....

.....

3. ท่านคิดว่า ถ้าต้องการให้สถานศึกษาของท่าน หาแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับสถานศึกษาควรดำเนินการอย่างไรบ้างในแต่ละด้าน

ด้านการบริหารงานวิชาการ

.....

.....

.....

ด้านการบริหารงบประมาณ

.....

.....

.....

ด้านการบริหารงานบุคคล

.....

.....

.....

ด้านการบริหารงานทั่วไป

.....

.....

.....

4. แนวคิด/ทฤษฎีใดที่ท่านคิดว่าเหมาะสมต่อการนำมาเป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

.....

.....

.....

.....

5 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

แบบบันทึกการประชุมสนทนากลุ่ม (Focus groups)

แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับ
สถานศึกษา

สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

สถานที่.....เวลา.....

ประเด็น คำถาม	ด้าน	บันทึกข้อเสนอแนะผู้เข้าร่วมประชุมแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับสถานศึกษา
ปัจจุบันท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาของท่าน	วิชาการ	
	งบประมาณ	
	บุคคล	
	บริหารทั่วไป	

ประเด็น คำถาม	ด้าน	ความพึงประสงค์ที่ คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องการมีส่วนร่วมใน การบริหารสูงสุด	บันทึกข้อเสนอแนะผู้เข้าร่วมประชุมแนวทางการ พัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับสถานศึกษา
ท่านมีแนว ทางการ พัฒนาการ บริหารแบบมี ส่วนร่วมของ คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้น พื้นฐานสำหรับ สถานศึกษาใน ประเด็น ดังกล่าวนี้ อย่างไร	วิชาการ	การมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้น พื้นฐานในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดหา แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญา ท้องถิ่นในชุมชนเพื่อ สนับสนุนการเรียน การสอนของโรงเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพ การจัดการศึกษาของ สถานศึกษา	
	งบประมาณ	การประเมินผล รับทราบรายงานผล การใช้เงินและผลการ ดำเนินงานของ โรงเรียน	
	บุคคล	การเข้ามามีส่วน ร่วมกับโรงเรียนในการ ติดตามประเมินผล การพัฒนาครูและ บุคลากรทางการ ศึกษา	

ประเด็น คำถาม	ด้าน	ความพึงประสงค์ที่ คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องการมีส่วนร่วมใน การบริหารสูงสุด	บันทึกข้อเสนอแนะผู้เข้าร่วมประชุมแนวทางการ พัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับสถานศึกษา
	บริหาร ทั่วไป	ประชุมวางแผน ให้ ความเห็น ประสาน และสนับสนุน การ ระดมทรัพยากรเพื่อ การศึกษาให้กับ แผนงาน/โครงการที่ ได้รับการเห็นชอบ	

ประเด็นข้อคำถาม	บันทึกข้อเสนอแนะผู้เข้าร่วมประชุมแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2
ท่านมีแนวคิดสำหรับแนว ทางการพัฒนาการบริหาร แบบมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานสำหรับ สถานศึกษาสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ในระยะยาวอย่างไร	

ลงชื่อ.....ผู้บันทึก
(.....)

ภาคผนวก ค
ค่าดัชนีความสอดคล้อง ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม
และค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถาม

ค่าดัชนีความสอดคล้อง

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					IC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
1	+1	+1	+1	0	0	0.60	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
6	0	0	+1	+1	0	0.40	ตัดทิ้ง
7	+1	0	+1	+1	0	0.60	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
9	0	0	+1	+1	+1	0.60	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
11	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
12	+1	0	0	+1	+1	0.60	ใช้ได้
13	+1	0	0	+1	+1	0.60	ใช้ได้
14	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
15	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
16	0	0	0	+1	+1	0.40	ตัดทิ้ง
17	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
18	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
19	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
20	0	0	+1	+1	0	0.40	ตัดทิ้ง
21	0	+1	+1	+1	+1	0.80	ใช้ได้
22	+1	+1	0	+1	0	0.60	ใช้ได้
23	+1	+1	+1	0	0	0.60	ใช้ได้
24	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					IC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
25	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
26	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
27	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
28	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
29	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
30	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
31	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
32	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
33	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
34	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
35	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
36	+1	0	+1	+1	+1	0.80	ใช้ได้
37	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
38	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
39	+1	+1	+1	+1	+1	0.60	ใช้ได้
40	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
41	+1	+1	+1	+1	+1	0.80	ใช้ได้
42	+1	+1	+1	+1	+1	0.80	ใช้ได้
43	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
44	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
45	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
46	0	0	0	+1	+1	0.40	ตัดทิ้ง
47	0	0	1	+1	+1	0.60	ใช้ได้
48	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
49	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
50	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					IC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
51	+1	0	+1	+1	+1	0.80	ใช้ได้
52	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
53	0	0	+1	+1	+1	0.60	ใช้ได้
54	0	0	+1	+1	+1	0.60	ใช้ได้
55	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
56	0	0	+1	+1	+1	0.60	ใช้ได้
57	0	0	0	+1	+1	0.40	ตัดทิ้ง
58	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
59	+1	0	+1	+1	+1	0.80	ใช้ได้
60	+1	1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
61	+1	1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
62	+1	0	+1	+1	+1	0.80	ใช้ได้
63	+1	0	0	+1	+1	0.60	ใช้ได้
64	+1	0	+1	+1	+1	0.80	ใช้ได้
65	+1	0	+1	+1	+1	0.80	ใช้ได้
66	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
67	+1	0	0	+1	+1	0.60	ใช้ได้
68	+1	0	+1	+1	+1	0.80	ใช้ได้
69	1	0	+1	+1	+1	0.80	ใช้ได้
70	+1	1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
71	+1	0	+1	+1	+1	0.80	ใช้ได้

ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ข้อที่ 1	ข้อที่ 2	ข้อที่ 3	ข้อที่ 4	ข้อที่ 5	ข้อที่ 6	ข้อที่ 7	ข้อที่ 8	ข้อที่ 9	ข้อที่ 10
0.35	0.39	0.77	0.95	0.00	0.80	0.77	-0.18	0.84	0.94
0.05	0.03	0.00	0.00	1.00	0.00	0.00	0.33	0.00	0.00
no	yes	yes	yes	no	yes	yes	no	yes	yes

ข้อที่ 11	ข้อที่ 12	ข้อที่ 13	ข้อที่ 14	ข้อที่ 15	ข้อที่ 16	ข้อที่ 17	ข้อที่ 18	ข้อที่ 19	ข้อที่ 20
0.91	0.84	0.16	0.92	0.90	0.95	0.31	0.82	0.80	0.91
0.00	0.00	0.39	0.00	0.00	0.00	0.08	0.00	0.00	0.00
yes	yes	no	yes	yes	yes	no	yes	yes	yes

ข้อที่ 21	ข้อที่ 22	ข้อที่ 23	ข้อที่ 24	ข้อที่ 25	ข้อที่ 26	ข้อที่ 27	ข้อที่ 28	ข้อที่ 29	ข้อที่ 30
0.70	0.73	0.72	0.73	0.57	0.63	0.73	0.79	0.53	0.72
0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
yes	yes	yes	yes	yes	yes	yes	yes	yes	yes

ข้อที่ 31	ข้อที่ 32	ข้อที่ 33	ข้อที่ 34	ข้อที่ 35	ข้อที่ 36	ข้อที่ 37	ข้อที่ 38	ข้อที่ 39	ข้อที่ 40
0.16	0.68	0.62	0.07	0.80	0.91	0.70	0.73	0.62	0.64
0.39	0.00	0.00	0.69	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
no	yes	yes	no	yes	yes	yes	yes	yes	yes

ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม(ต่อ)

ข้อที่ 41	ข้อที่ 42	ข้อที่ 43	ข้อที่ 44	ข้อที่ 45	ข้อที่ 46	ข้อที่ 47	ข้อที่ 48	ข้อที่ 49	ข้อที่ 50
-0.06	0.42	0.62	0.65	0.26	0.67	0.08	0.91	0.71	0.21
0.76	0.02	0.00	0.00	0.14	0.00	0.67	0.00	0.00	0.24
no	yes	yes	yes	no	yes	no	yes	yes	no

ข้อที่ 51	ข้อที่ 52	ข้อที่ 53	ข้อที่ 54	ข้อที่ 55	ข้อที่ 56	ข้อที่ 57	ข้อที่ 58	ข้อที่ 59
0.70	0.76	-0.13	-0.07	-0.05	0.56	0.04	0.29	0.70
0.00	0.00	0.48	0.70	0.79	0.00	0.82	0.11	0.00
yes	yes	no	no	no	yes	no	no	yes

ค่าความเชื่อมั่นมีค่าเท่ากับ 0.97

ภาคผนวก ง
หนังสือขอความอนุเคราะห์

ที่ ศธ 0530.5(2)/๒๔๔

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

31 มีนาคม 2557

เรื่อง ขออนุญาตยืมเครื่องใช้เครื่องมือเพื่อใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน

ด้วยนายจิรายุ พรหมจักร นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “สภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษา มหาคณิศ (กศ.ม.) โดยมี อาจารย์ ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ์ เป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และ รองศาสตราจารย์ ดร.ฉลองรัฐ อินทรีย์ เป็นกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขออนุญาตยืมจากท่านได้โปรดอนุญาตให้นายจิรายุ พรหมจักร ทดลองใช้เครื่องมือกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อที่นิสิตจะได้นำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการวิจัย ในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.มนตรี วงษ์สะพาน)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและประกันคุณภาพ
ปฏิบัติราชการแทน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ฝ่ายจัดการศึกษานอกที่ตั้งคณะศึกษาศาสตร์

โทร. 0-43754322-40 ต่อ 6076 โทรสาร. 0-4372-1764

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ ฝ่ายจัดการศึกษานอกที่ตั้ง คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โทร. ต่อ 6076
 ที่ ศธ 0530.5(2)/๘๖๖ วันที่ 14 มีนาคม 2556
 เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผศ.ดร.พรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ

ด้วย นายจิรายุ พรหมจักร นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “สภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) โดยมี อาจารย์ ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ์ เป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และรศ.ดร.ฉลองรัฐ อินทรีย์ เป็นกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ เพื่อให้ทำวิทยานิพนธ์ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ เพื่อที่นิตจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(ผศ.ดร.อานาจ ชนวงค์)

รองคณบดีฝ่ายกิจการนิสิตและศิษย์เก่าสัมพันธ์
 รักษาการแทน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ที่ ศธ 0530.5(2)/ว. ๕72

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

๑๖ มีนาคม 2557

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน อาจารย์ลิขิต ศรีอุดร

ด้วย นายจิรายุ พรหมจักร นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “สภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) โดยมี อาจารย์ ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ์ เป็นประธานกรรมการ ควบคุมวิทยานิพนธ์ และรศ.ดร.ฉลองรัฐ อินทรีย์ เป็นกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านได้เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่จะใช้ในการเก็บ รวบรวมข้อมูลสำหรับทำวิทยานิพนธ์ เพื่อนิสิตจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผศ.ดร.อานาจ ชนวงษ์)

รองคณบดีฝ่ายกิจการนิสิตและศิษย์เก่าสัมพันธ์
รักษาราชการแทน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ฝ่ายวิชาการและจัดการศึกษานอกที่ตั้ง คณะศึกษาศาสตร์
โทร. 0-4375-4322 ถึง 40 ต่อ 6076

ที่ ศธ 0530.5(2)/ว. ๕๗๒

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

๑๓ มีนาคม 2557

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน อาจารย์มรกต หมั่นวิธา

ด้วย นายจิรายุ พรหมจักร นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “สภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) โดยมี อาจารย์ ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ์ เป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และรศ.ดร.ฉลองรัฐ อินทรีย์ เป็นกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านได้เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับทำวิทยานิพนธ์ เพื่อนิสิตจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผศ.ดร.อำนาจ ชนวงษ์)

รองคณบดีฝ่ายกิจการนิสิตและศิษย์เก่าสัมพันธ์
รักษาราชการแทน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ฝ่ายวิชาการและจัดการศึกษานอกที่ตั้ง คณะศึกษาศาสตร์
โทร. 0-4375-4322 ถึง 40 ต่อ 6076

ที่ ศธ 0530.5(2)/ว. ๕๖๖

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

13 มีนาคม 2557

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน อาจารย์จรรยา แก้วสอนเมือง

ด้วย นายจิรายุ พรหมจักร นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “สภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) โดยมี อาจารย์ ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ์ เป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และรศ.ดร.ฉลองรัฐ อินทรีย์ เป็นกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านได้เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับทำวิทยานิพนธ์ เพื่อนิสิตจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผศ.ดร.อำนาจ ชนวงค์)

รองคณบดีฝ่ายกิจการนิสิตและศิษย์เก่าสัมพันธ์
รักษาราชการแทน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ฝ่ายวิชาการและจัดการศึกษานอกที่ตั้ง คณะศึกษาศาสตร์
โทร. 0-4375-4322 ถึง 40 ต่อ 6076

ที่ ศธ 0530.5(2)/ ๕25

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

31 มีนาคม 2557

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน

ด้วยนายจิรายุ พรหมจักร นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "สภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) โดยมี อาจารย์ ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ์ เป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และ รองศาสตราจารย์ ดร.อลองรัฐ อินทรีย์ เป็นกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดอนุญาตให้ นายจิรายุ พรหมจักร เก็บรวบรวมข้อมูลกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อที่นิตจะได้ นำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการวิจัยในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.มนตรี วงษ์สะพาน)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการและประกันคุณภาพ
ปฏิบัติราชการแทน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ฝ่ายจัดการศึกษานอกที่ตั้งคณะศึกษาศาสตร์
โทร. 0-43754322-40 ต่อ 6076 โทรสาร. 0-4372-1764

ภาคผนวก จ
ภาพการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม

การสัมภาษณ์

การสนทนากลุ่ม

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นายจิรายุ พรหมจักร
วันเกิด	วันที่ 4 พฤษภาคม พ.ศ. 2524
สถานที่เกิด	อำเภовาริชภูมิ จังหวัดสกลนคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 77/78 หมู่ 5 ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี 41000
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครู
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนบ้านบุญทัน อำเภอสวรรณคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู 39270
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2540	มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมวาริชภูมิ อำเภовาริชภูมิ จังหวัดสกลนคร
พ.ศ. 2543	มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนมัธยมวาริชภูมิ อำเภовาริชภูมิ จังหวัดสกลนคร
พ.ศ. 2547	ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) วิชาเอกวิทยาศาสตร์ทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
พ.ศ. 2558	ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

